UCHWAŁA NR RG-XXVIII/285/26
RADY GMINY NOWINY

z dnia 11 maja 2026 r.

w sprawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowiny

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025 r. poz. 1153 ze zm.), w związku z art. 65 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688 ze zm.) oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538), w związku z § 4 i § 6 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 lipca 2020r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast, nadania niektórym miejscowościom statusu miasta, zmiany nazwy gminy oraz siedziby władz gminy (Dz. U. z 2020r. poz. 1332),

Rada Gminy Nowiny uchwala:

§ 1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowiny.

§ 2. Integralną częścią uchwały są:

1. załącznik Nr 1 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowiny – „Kierunki zagospodarowania przestrzennego” - część graficzna w skali 1: 10 000;

2. załącznik Nr 2 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Nowiny - "Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego" - część graficzna w skali 1: 10 000;

3. załącznik Nr 3 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowiny - "Podstawy Polityki Przestrzennej Gminy i Kierunki zagospodarowania przestrzennego" - część tekstowa";

4. załącznik Nr 4 - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowiny - "Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy Nowiny" - część tekstowa”;

5. załącznik Nr 5 - Rozstrzygniecie o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowiny;

6. załącznik nr 6 - dane przestrzenne.

§ 3. Traci moc Uchwała Nr RG-XL/334/14 Rady Gminy Sitkówka-Nowiny z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie uchwalenia zmiany Nr 1 "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sitkówka-Nowiny".

§ 4. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Nowiny.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Marcin Wojcieszyński

Załącznik nr 1 do uchwały nr RG-XXVIII/285/26
Rady Gminy Nowiny
z dnia 11 maja 2026 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

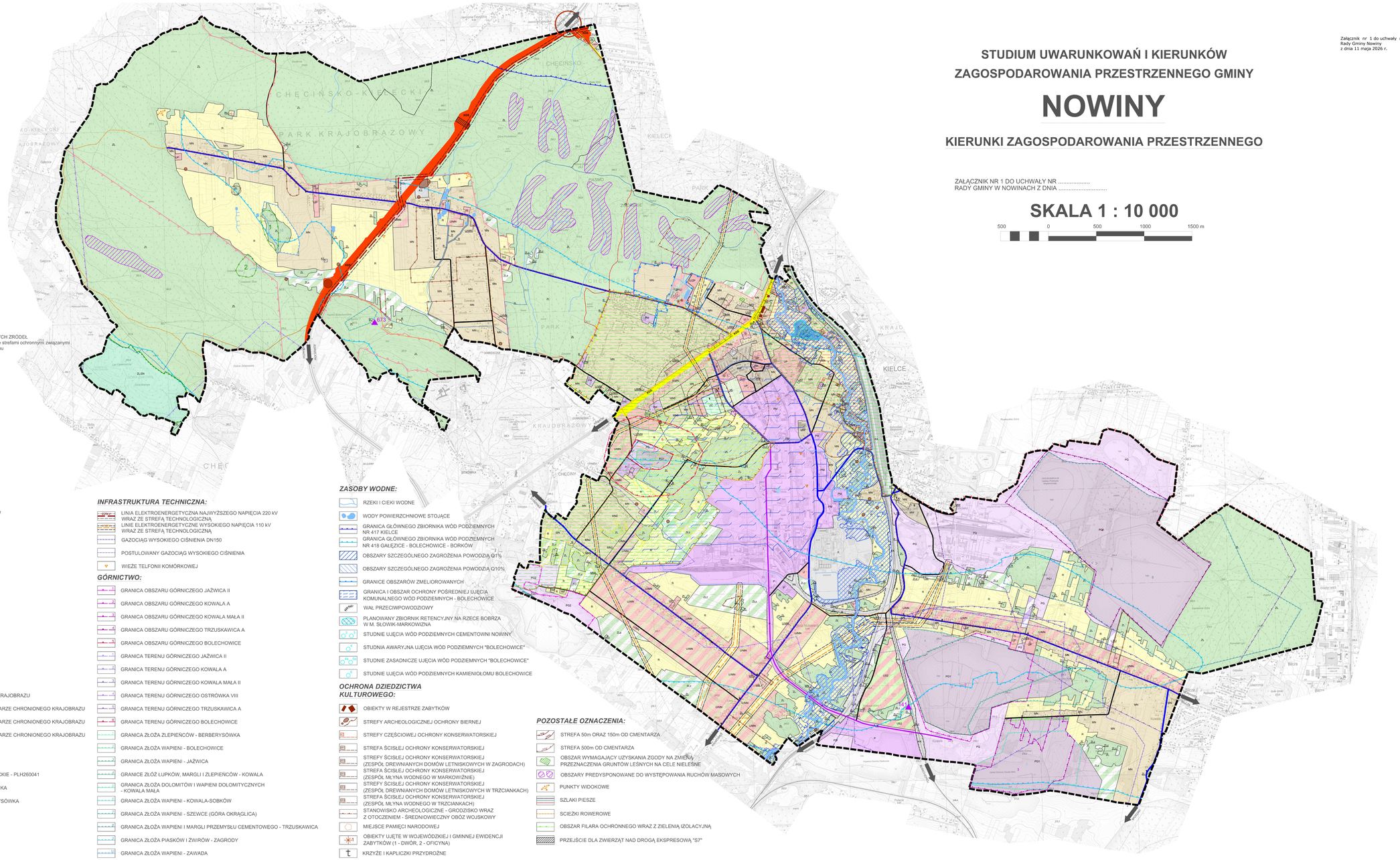
NOWINY

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

ZAŁĄCZNIK NR 1 DO UCHWAŁY NR .....
RADY GMINY W NOWINACH Z DNIA .....

SKALA 1 : 10 000

500 0 500 1000 1500 m

OZNACZENIA:

- GRANICA OPRACOWANIA

PRZEZNACZENIE OBSZARÓW:

- MN, MNJ, MNT i MNS — OBSZARY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ
- MW — OBSZARY ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ WIELORODZINNEJ
- UMN — OBSZARY ZABUDOWY USŁUGOWO-MIESZKANIOWEJ
- RM — OBSZARY ZABUDOWY ZAGRODOWEJ
- U, U1, U2 — OBSZARY ZABUDOWY USŁUG KOMERCYJNYCH
- UP — OBSZARY ZABUDOWY USŁUG PUBLICZNYCH
- UK — OBSZARY USŁUG KULTU RELIGIJNEGO
- US1 — OBSZARY USŁUG SPORTU I REKREACJI
- US2 — OBSZAR USŁUG SPORTU
- RU — OBSZARY OBSŁUGI PRODUKCJI W GOSPODARSTWACH LEŚNYCH
- UZP — OBSZARY USŁUG Z ZIELENIĄ PARKOWĄ
- PU — OBSZAR ZABUDOWY PRODUKCYJNEJ I USŁUGOWEJ
- P, P1, P2 — OBSZARY ZABUDOWY PRZEMYSŁOWEJ
- PM — OBSZARY ZABUDOWY PRODUKCYJNO-MAGAZYNOWEJ
- PG1 — OBSZARY POWIERZCHNIOWEJ EKSPLOATACJI GÓRNICZEJ
- PG, PG2 — OBSZARY DZIAŁALNOŚCI GÓRNICZEJ
- FO — OBSZARY URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ZRÓDEŁ ENERGII - fotowoltaika o mocy zainstalowanej większej niż 500kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu
- ZC — OBSZAR CMENTARZA
- ZL — OBSZARY LASÓW
- ZL/ZN — OBSZAR REZERWATU PRZYRODY GÓRA ŻAKOWA
- ZLz — OBSZARY ZALESIEŃ
- ZP — OBSZAR PARKU
- Z — OBSZAR ZIELENI
- ZD — OBSZARY RODZINNYCH OGRÓDKÓW DZIAŁKOWYCH
- ZP/U — OBSZAR ZIELENI PARKOWEJ Z USŁUGAMI
- R — OBSZARY ROLNICZE
- KS — OBSZARY MIEJSC OBSŁUGI PODRÓŻNYCH - MOP
- KK — OBSZARY KOLEJOWE
- E — OBSZARY URZĄDZEŃ ZAOPATRZENIA W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ
- K — OBSZARY URZĄDZEŃ ODPROWADZENIA I OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW
- K1 — OBSZARY URZĄDZEŃ ODPROWADZENIA ŚCIEKÓW
- W — OBSZARY URZĄDZEŃ ZAOPATRZENIA W WODĘ
- C — OBSZARY URZĄDZEŃ ZAOPATRZENIA W CIEPŁO

KOMUNIKACJA:

- S7 — DROGA EKSPRESOWA NR S7
- 1050 — DROGA WOJEWÓDZKA NR 762
- DROGI POWIATOWE
- DROGI GMINNE
- DROGA WEWNĘTRZNA "SUROWCOWA"
- WEZEŁ DROGOWY "KIELCE JAWORZNIA"
- GRANICA TERENU ZAMKNIĘTEGO

OCHRONA PRZYRODY:

- GRANICA CHĘCIŃSKO-KIELECKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO
- GRANICA CHĘCIŃSKO-KIELECKIEGO OBSZARU CHRONIONEGO KRAJOBRAZU
- GRANICA I OBSZAR STREFY "A" W CHĘCIŃSKO-KIELECKIM OBSZARZE CHRONIONEGO KRAJOBRAZU
- GRANICA I OBSZAR STREFY "B" W CHĘCIŃSKO-KIELECKIM OBSZARZE CHRONIONEGO KRAJOBRAZU
- GRANICA I OBSZAR STREFY "C" W CHĘCIŃSKO-KIELECKIM OBSZARZE CHRONIONEGO KRAJOBRAZU
- 141 — POMNIKI PRZYRODY
- GRANICA REZERWATU PRZYRODY GÓRA ŻAKOWA
- GRANICA OBSZARU NATURA 2000 WZGÓRZA CHĘCIŃSKO-KIELECKIE - PLH260041
- GRANICA PLANOWANEGO UŻYTKU EKOLOGICZNEGO - OŁOWIANKA
- GRANICA PLANOWANEGO UŻYTKU EKOLOGICZNEGO - BERBERYSÓWKA

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA:

- 400 kV — LINIA ELEKTROENERGETYCZNA NAJWYŻSZEGO NAPIĘCIA 220 kV WRAZ ZE STREFĄ TECHNOLOGICZNĄ
- 110 kV — LINIE ELEKTROENERGETYCZNE WYSOKIEGO NAPIĘCIA 110 kV WRAZ ZE STREFĄ TECHNOLOGICZNĄ
- GAZOCIĄG WYSOKIEGO CIŚNIENIA DN150
- POSTULOWANY GAZOCIĄG WYSOKIEGO CIŚNIENIA
- WIEŻE TELFONII KOMÓRKOWEJ

GÓRNICTWO:

- GRANICA OBSZARU GÓRNICZEGO JAŻWICA II
- GRANICA OBSZARU GÓRNICZEGO KOWALA A
- GRANICA OBSZARU GÓRNICZEGO KOWALA MAŁA II
- GRANICA OBSZARU GÓRNICZEGO TRZUSKAWICA A
- GRANICA OBSZARU GÓRNICZEGO BOLECHOWICE
- GRANICA TERENU GÓRNICZEGO JAŻWICA II
- GRANICA TERENU GÓRNICZEGO KOWALA A
- GRANICA TERENU GÓRNICZEGO KOWALA MAŁA II
- GRANICA TERENU GÓRNICZEGO OSTRÓWKA VIII
- GRANICA TERENU GÓRNICZEGO TRZUSKAWICA A
- GRANICA TERENU GÓRNICZEGO BOLECHOWICE
- GRANICA ZŁOŻA ZLEPIEŃCÓW - BERBERYSÓWKA
- GRANICA ZŁOŻA WAPIENI - BOLECHOWICE
- GRANICA ZŁOŻA WAPIENI - JAŻWICA
- GRANICE ZŁÓŻ ŁUPKÓW, MARGLI I ZLEPIEŃCÓW - KOWALA
- GRANICA ZŁOŻA DOLOMITÓW I WAPIENI DOLOMITYCZNYCH - KOWALA MAŁA
- GRANICA ZŁOŻA WAPIENI - KOWALA-SOBKÓW
- GRANICA ZŁOŻA WAPIENI - SZEWCE (GÓRA OKRĄGLICA)
- GRANICA ZŁOŻA WAPIENI I MARGLI PRZEMYSŁU CEMENTOWEGO - TRZUSKAWICA
- GRANICA ZŁOŻA PIASKÓW I ŻWIRÓW - ZAGRODY
- GRANICA ZŁOŻA WAPIENI - ZAWADA

ZASOBY WODNE:

- RZEKI I CIEKI WODNE
- WODY POWIERZCHNIOWE STOJĄCE
- GRANICA GŁÓWNEGO ZBIORNIKA WÓD PODZIEMNYCH NR 417 KIELCE
- GRANICA GŁÓWNEGO ZBIORNIKA WÓD PODZIEMNYCH NR 418 GAŁĘZICE - BOLECHOWICE - BORKÓW
- OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ Q1%
- OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ Q10%
- GRANICE OBSZARÓW ZMELIOROWANYCH
- GRANICA I OBSZAR OCHRONY POŚREDNIEJ UJĘCIA KOMUNALNEGO WÓD PODZIEMNYCH - BOLECHOWICE
- WAŁ PRZECIWPOWODZIOWY
- PLANOWANY ZBIORNIK RETENCYJNY NA RZECE BOBRZA W M. SŁOWIK-MARKOWIZNA
- STUDNIE UJĘCIA WÓD PODZIEMNYCH CEMENTOWNI NOWINY
- STUDNIA AWARYJNA UJĘCIA WÓD PODZIEMNYCH "BOLECHOWICE"
- STUDNIE ZASADNICZE UJĘCIA WÓD PODZIEMNYCH "BOLECHOWICE"
- STUDNIE UJĘCIA WÓD PODZIEMNYCH KAMIENIOŁOMU BOLECHOWICE

OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO:

- OBIEKTY W REJESTRZE ZABYTKÓW
- STREFY ARCHEOLOGICZNEJ OCHRONY BIERNEJ
- STREFY CZĘŚCIOWEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ
- STREFA ŚCISŁEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ
- STREFY ŚCISŁEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ (ZESPÓŁ DREWNIANYCH DOMÓW LETNISKOWYCH W ZAGRODACH)
- STREFA ŚCISŁEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ (ZESPÓŁ MŁYNA WODNEGO W MARKOWIŹNIE)
- STREFY ŚCISŁEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ (ZESPÓŁ DREWNIANYCH DOMÓW LETNISKOWYCH W TRZCIANKACH)
- STREFA ŚCISŁEJ OCHRONY KONSERWATORSKIEJ (ZESPÓŁ MŁYNA WODNEGO W TRZCIANKACH)
- STANOWISKO ARCHEOLOGICZNE - GRODZISKO WRAZ Z OTOCZENIEM - ŚREDNIOWIECZNY OBÓZ WOJSKOWY
- MIEJSCE PAMIĘCI NARODOWEJ
- OBIEKTY UJĘTE W WOJEWÓDZKIEJ I GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW (1 - DWÓR, 2 - OFICYNA)
- KRZYŻE I KAPLICZKI PRZYDROŻNE

POZOSTAŁE OZNACZENIA:

- STREFA 50m ORAZ 150m OD CMENTARZA
- STREFA 500m OD CMENTARZA
- OBSZAR WYMAGAJĄCY UZYSKANIA ZGODY NA ZMIANĘ PRZEZNACZENIA GRUNTÓW LEŚNYCH NA CELE NIELEŚNE
- OBSZARY PREDYSPONOWANE DO WYSTĘPOWANIA RUCHÓW MASOWYCH
- PUNKTY WIDOKOWE
- SZLAKI PIESZE
- SCIEŻKI ROWEROWE
- OBSZAR FILARA OCHRONNEGO WRAZ Z ZIELENIĄ IZOLACYJNĄ
- PRZEJŚCIE DLA ZWIERZĄT NAD DROGĄ EKSPRESOWĄ "S7"

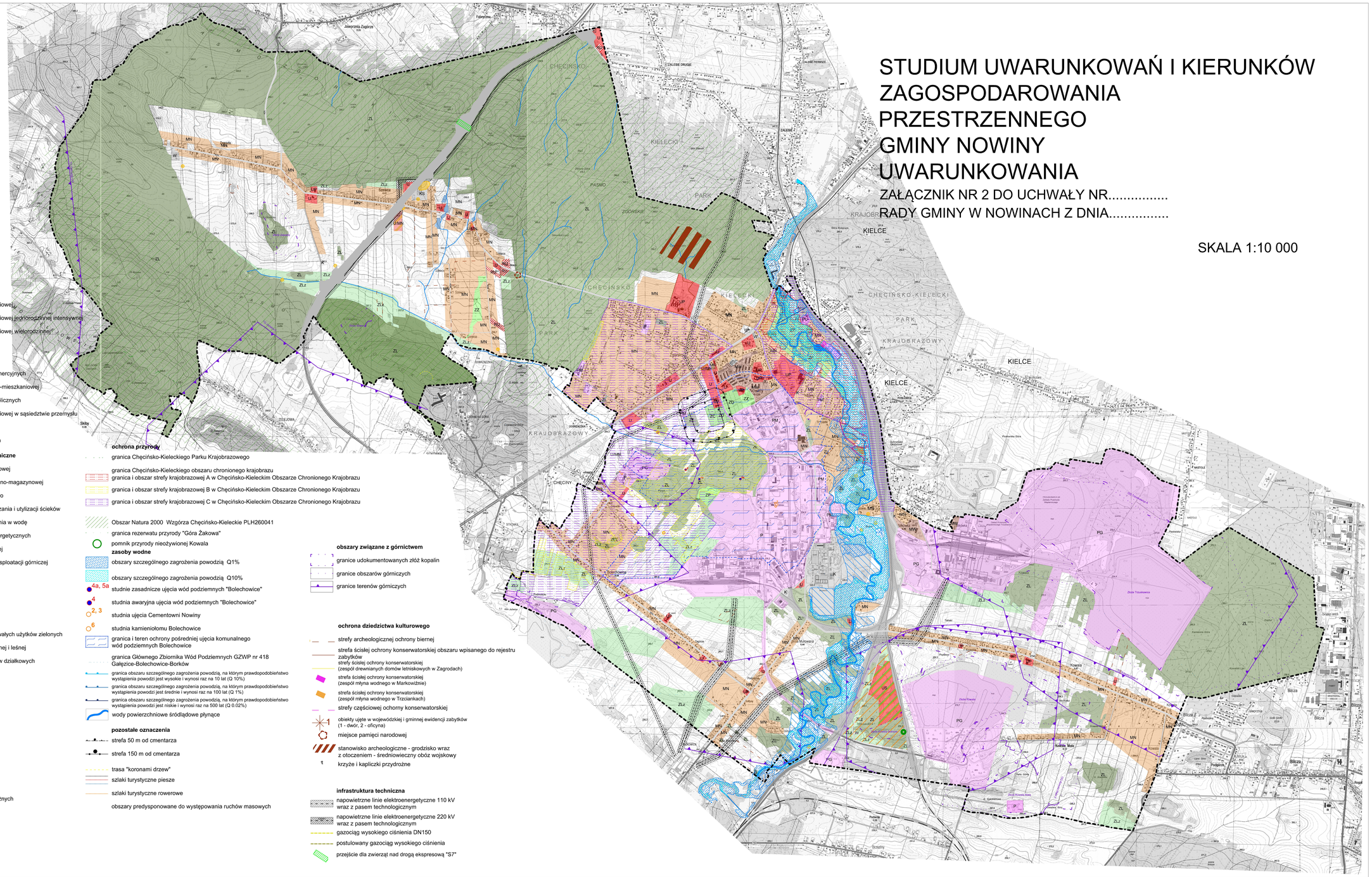
Załącznik nr 2 do uchwały nr RG-XXVIII/285/26
Rady Gminy Nowiny
z dnia 11 maja 2026 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY NOWINY

UWARUNKOWANIA

ZAŁĄCZNIK NR 2 DO UCHWAŁY NR.....
RADY GMINY W NOWINACH Z DNIA.....

SKALA 1:10 000

CHĘCIŃSKO
KIELECKI
PASMO
ZGÓRSKIE
PARK
KRAJOBRAZOWY
KIELCE
CHĘCINY
ZALESIE DRUGIE
ZALESIE PIERWSZE
Jaworznia Zagórze
Podrzycka
Wapiennik
Wzg. Zakowa
Góra Kowala
Zbiornik Nowiny
Zbiornik Główny
Cementownia Nowiny
Kamieniołomy Bolechowice
Bolechowice
Nowiny
Blizna
Podgóra
Rudnik
Kuźnica Mała
Kuźnica Wielka
Zimna Woda
Zimna Woda Mała
Zimna Woda Wielka
Źródło Kowala
Źródło Kowalka
Źródło Trzciankach
Źródło Trzciankach
Źródło Trzciankach

Załącznik nr 3 do uchwały nr RG-XXVIII/285/26
Rady Gminy Nowiny
z dnia 11 maja 2026 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
GMINY NOWINY

PODSTAWY POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY I KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Wykonawca Studium
MASTERPLAN RAFAŁ KOZIEŁ
ul. Warszawska 30/9, 25-312 Kielce

Podstawa prawna i przedmiot opracowania

Podstawą opracowania jest ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz. U. z 2023 r., poz. 977 ze zm.). Zgodnie z przewidzianą ustawą procedurą planistyczną Rada Gminy Sitkówka-Nowiny podjęła uchwałę o przystąpieniu do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sitkówka-Nowiny (Uchwała Nr RG-VII/65/15 z dnia 27 kwietnia 2015 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Nr 5 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sitkówka-Nowiny).

Na podstawie § 4 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast, nadania niektórym miejscowościom statusu miasta, zmiany nazwy gminy oraz siedziby władz gminy z dnia 31 lipca 2020 r. (Dz. u. z 2020 r. poz. 1332) z dniem 1 stycznia 2021 r. w województwie świętokrzyskim, w powiecie kieleckim zmieniona została nazwa gminy Sitkówka-Nowiny na gminę Nowiny.

Przedmiotem niniejszego opracowania jest wykonanie zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowiny jako nowej edycji dokumentu w granicach administracyjnych gminy.

Zakres zmian Studium

Zakres Studium stanowi pełną problematykę dokumentu jaka wynika z art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118, poz. 1233).

Wprowadzenie

Niniejsze dokument określa politykę przestrzenną gminy Nowiny zawartą w ustaleniach studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowiny. Opracowanie to ma formę koncepcji strategii przestrzennego zagospodarowania gminy. Jego integralną częścią jest opracowana wcześniej Diagnoza, w której zawarte zostały elementy uwarunkowań rozwojowych gminy.

Opracowanie zawiera następujące główne części:

- Misja przyszłości gminy
- Strategiczne cele i priorytety rozwoju

- Kierunki zagospodarowania przestrzennego

„Wizja przyszłości gminy” przedstawia perspektywiczny obraz gminy, w którym wyrażone zostały aspiracje Władz Gminy umotywowane istniejącymi szerokimi uwarunkowaniami. Zgodnie ze strategią rozwoju gminy Sitkówka-Nowiny do 2025 r.: **Misją Strategii Rozwoju Gminy Nowiny do roku 2025 jest wsparcie działań samorządu gminnego oraz wszystkich lokalnych środowisk w realizacji przedsięwzięć prowadzących do zrównoważonego rozwoju Gminy, poprzez inspirowanie i koordynowanie działań związanych z rozwojem społecznym i gospodarczym gminy przy uwzględnieniu uwarunkowań środowiskowych. Strategia Rozwoju Gminy powinna przyczynić się do mobilizacji kapitału społecznego, rozwoju potencjału kulturowego gminy oraz do wykreowania gminnego produktu turystyczno-rekreacyjnego o zasięgu regionalnym.**

Misją strategii jest m.in. zapewnienie zrównoważonego rozwój gminy, na który składa się rozwój społeczny, ekonomiczny oraz środowiskowy. Jest to rozwój, w którym potrzeby obecnego pokolenia mogą być zaspokojone bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie. Taki model rozwoju zakłada świadome kształtowanie relacji pomiędzy wzrostem gospodarczym, dbałością o środowisko oraz jakością życia.

„Strategiczne cele rozwoju i priorytety” przedstawiają cele długofalowego rozwoju gminy i priorytety istotne w długim okresie czasu.

„Kierunki zagospodarowania przestrzennego” przedstawiają rozwinięcie określonych wcześniej celów rozwoju, poprzez przedłożone propozycje dotyczące określonego zagospodarowania konkretnych obszarów.

Integralną część Studium stanowi jego rysunek w skali 1: 10 000 przedstawiający ustalenia Studium - Kierunki Polityki przestrzennej w formie graficznej.

Część I Wizja przyszłości gminy

Wizja gminy to opis jej oczekiwanego stanu w przyszłości, możliwa jest do urzeczywistnienia w warunkach wystąpienia korzystnych okoliczności zewnętrznych oraz osiągnięta dzięki podejmowaniu przemyślnych, zaplanowanych i skutecznych działań. Wizja unaocznia do czego realizacja strategii ma doprowadzić. Wizja Gminy Sitkówka-Nowiny obrazuje stan idealny gminy możliwy do osiągnięcia w 2025 roku, informuje jednocześnie o naszych aspiracjach jako wspólnoty samorządowej oraz

jednoczy wszystkich mieszkańców wokół wspólnych celów i wartości, m.in. poprzez inspirację do współpracy i partnerstwa.

Tworzenie warunków zrównoważonego rozwoju Gminy Nowiny z poszanowaniem środowiska naturalnego, w celu poprawy poziomu życia mieszkańców i turystów odwiedzających gminę poprzez wykorzystania potencjału przyrodniczo-kulturowego, gospodarczego i aktywności mieszkańców.

Wysoka jakość życia to zarówno funkcjonalność gminy jako miejsca zamieszkania i związane z tym wszelkie kwestie m.in. bezpieczeństwa, czystości okolicy, dostępności edukacji dla dzieci i młodzieży, ale również jako miejsce stwarzające możliwości osobistego rozwoju zawodowego, prowadzenia własnej działalności gospodarczej oraz dostępności miejsc pracy. Wpływ na powyższe mają zarówno aspekty czysto infrastrukturalne, jak również i społeczne, m.in. zaufanie społeczne oraz otwartość na innych ludzi i zwyczaje. Atutami Gminy są jej położenie oraz otwartość na zmiany zachodzące w kraju i regionie. Wspomniana otwartość zostanie osiągnięta dzięki dobremu funkcjonowaniu i konsolidacji, czyli umocnieniu i stabilizacji organizacyjnej i finansowej lokalnych organizacji pozarządowych. Jednocześnie należy podkreślić rolę dziedzictwa kulturowego gminy i okolic – zwiększanie się zamożności społeczeństwa oraz przekształcenia o charakterze kulturowym będą powodowały wzrost znaczenia rozwojowego zarówno materialnych, jak i niematerialnych składników dziedzictwa kulturowego. Ich lokalizacja w gminie i umiejętne wykorzystanie w procesach rozwoju będzie wpływała pozytywnie na koncentrację gospodarczą, ludnościową oraz rangę kultury i turystyki w gminie. Wysoka jakość wypoczynku jest niejako uzupełnieniem jakości życia. Należy tu podkreślić dostępność oraz różnorodność oferty spędzania wolnego czasu oferowanego przez gminę zarówno Wizja Gminy Nowiny w 2025 r. dla samych mieszkańców, jak i dla mieszkańców sąsiednich gmin oraz miasta wojewódzkiego jakim są Kielce. Gmina Nowiny stara się świadomie kształtować relacje pomiędzy sferą społeczną, gospodarczą i środowiskową, Jest to dobrze zarządzana gmina, z aktywnymi społecznie i obywatelsko mieszkańcami, tworząca sprzyjające warunki do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Część II Strategiczne cele i priorytety rozwoju

I Cele strategiczne

Strategiczny cel rozwoju przestrzennego gminy Nowiny, w perspektywie 15-20 lat, określa się jako:

1. **Rozwój turystyki, sportu i rekreacji wraz z promocja gminy Nowiny**
2. **Aktywna ochrona środowiska wraz z doskonaleniem infrastruktury technicznej, transportowej i informatycznej**
3. **Rewitalizacja funkcji i układu Nowin oraz ich ochrona wraz z koniecznym rozwojem funkcjonalno-przestrzennym całej gminy.**
4. **Zwiększenie znaczenia gospodarczego Gminy Nowiny w skali regionalnej.**
5. **Wzrost atrakcyjności Gminy Nowiny jako miejsca zamieszkania.**

II Szczegółowe cele rozwoju

Cele strategiczne					
	Rozwój turystyki, sportu i rekreacji wraz z promocja gminy Nowiny	Aktywna ochrona środowiska wraz z doskonaleniem infrastruktury technicznej, transportowej i informatycznej	Rewitalizacja funkcji i układu Nowin oraz ich ochrona wraz z koniecznym rozwojem funkcjonalno-przestrzennym całej gminy.	Wzrost atrakcyjności Gminy Nowiny jako miejsca zamieszkania.	Zwiększenie znaczenia gospodarczego Gminy Nowiny w skali regionalnej.
Cele operacyjne					
1 cel	Rozbudowa i modernizacja komunalnej infrastruktury technicznej				
2 cel	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej				
3 cel	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej oraz zapewnienie bezpieczeństwa komunikacyjnego				
4 cel	Zwiększona dostępność oferty edukacyjnej i oświatowej dla mieszkańców Gminy				
5 cel	Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy				
6 cel	Wzrost aktywności obywatelskiej, społecznej i gospodarczej				

7 cel	Rozwój sektora mikro i małych przedsiębiorstw
8 cel	Poprawa ładu przestrzennego w gminie
9 cel	Zwiększona stabilność materialna mieszkańców Gminy
10 cel	Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego

Część III Kierunki zagospodarowania przestrzennego

I. Planowane zmiany struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Nowiny

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy Nowiny planowane są następujące zmiany:

- w rejonie północno-zachodnim (I) czyli w sołectwie Szewce planuje się:
    - przestrzenny rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej:
        - wzdłuż prostopadłych do głównej drogi lokalnej (droga powiatowa nr 0278T) dróg dojazdowych w m. Zawada, w kierunku Góry Ołowianki oraz w m. Szewce w kierunku Dobrzączki, gdzie planuje się poszerzenie obszaru budownictwa mieszkaniowego wyznaczonego w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego;
        - w formie drugiej linii zabudowy na północ od linii istniejącej zabudowy w miejscowościach Zawada i Szewce, gdzie w obowiązującym miejscowym planie wskazano tereny rozwoju zabudowy zagrodowej,
    - uzupełnienie istniejącego układu ulicówki przez nowe realizacje;
    - przekształcenie stopniowe istniejącej zabudowy zagrodowej w tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z udziałem usług;
    - zwiększenie powierzchni leśnych poprzez zalesienia;
    - zmniejszenie powierzchni terenów rolnych, na których obszarze realizowane są powyższe tereny zainwestowane;
    - zwiększenie terenów objętych formami ochrony przyrody;
- w rejonie centralnym, czyli w sołectwach Zgórsko-Zagrody, Bolechowice, Wola Murowana oraz miejscowościach Nowiny i Sitkówka:
    - przestrzenny rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej:

- w rejonie sołectwa Zgórsko-Zagrody na północ od wojewódzkiej drogi nr 762, w obszarze przeznaczonym pod rozwój tej funkcji w obowiązującym miejscowym planie;
- na granicy sołectw Zgórsko-Zagrody i Bolechowice, na południe od drogi wojewódzkiej nr 762 pomiędzy drogą gminną 1506020, a ulicą Przemysłową;
- w rejonie skrzyżowania drogi powiatowej nr 0381T i drogi gminnej nr 1506020, w południowej części sołectwa Bolechowice;
- w południowo-wschodniej części sołectwa Bolechowice, na południe od obszaru przeznaczonego pod rozwój zabudowy mieszkaniowej w obowiązującym mpzp;
- w rejonie skrzyżowania dróg powiatowych 0381T i 0377T, w sołectwie Wola Murowana;
- w południowej części sołectwa Wola Murowana, w rejonie południowej granicy gminy Nowiny, na wschód od drogi powiatowej nr 0377T;

- przestrzenny rozwój zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej pomiędzy ul. Białe Zagłębie a terenami przemysłowymi;
- przestrzenny rozwój cmentarza, na południowy wschód od obecnie istniejącego;
- uzupełnienie zabudowy istniejącej;
- rozwój funkcji usługowej poprzez stopniowe przekształcenie zagospodarowania terenów mieszkaniowych w obszarach o niesprzyjających uwarunkowaniach tj. wzdłuż drogi wojewódzkiej 762;
- rozwój terenów zieleni:
  - we wschodniej części sołectwa Zgórsko-Zagrody wzdłuż rzeki Bobrzy, gdzie planowany jest park i zbiornik retencyjny na rzece,
  - w zachodniej części sołectwa Wola Murowana poprzez rekultywację w kierunku rekreacyjnym części Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. (dawnej Cementowni Nowiny I), dla której w obowiązującym planie miejscowym wskazano funkcję zieleń parkowa i realizację parku krajobrazowego,

- przestrzenny rozwój terenów zalesionych, zgodnie z ustaleniami obowiązującego miejscowego planu, w:
    - południowej i wschodniej części sołectwa Bolechowice, na terenach rolnych,
    - południowej i zachodniej części sołectwa Wola Murowana, na terenach rolnych,
    - południowej części sołectwa Zgórsko-Zagrody, w sąsiedztwie terenów przemysłowych, na terenach rolnych;
  - ograniczenie powierzchni terenów rolnych, na których przewiduje się rozwój ww. funkcji;
  - ograniczenie powierzchni terenów górniczych, gdzie na wykorzystanych terenach planuje się rozwój terenów zieleni i terenów przemysłowych oraz funkcji ochronnych;
- w rejonie wschodnim (III), czyli sołectwa Kowala:
  - przestrzenny rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej:
    - we wschodniej części sołectwa, w rejonie pomiędzy drogą powiatową nr 0375T a wschodnią granicą gminy Nowiny,
    - w zachodniej części sołectwa, pomiędzy istniejącą zabudową wsi Kowala a terenem ZPW „Trzuskawica”;
  - przestrzenny rozwój terenów przemysłowych w m. Sitkówka, na pn.-wsch. od terenów ZPW „Trzuskawica”;
  - przestrzenny rozwój terenów zalesionych poprzez wskazanie do zalesień, w zakresie określonym obwiązującym miejscowym planem:
    - obszarów na południe od zakładu „Trzuskawica”, na terenach rolnych,
    - terenów pomiędzy rzeką Bobrzą a terenami kolejowymi, na terenach nieużytków;
  - ograniczenie powierzchni terenów rolnych, na których przewiduje się rozwój ww. funkcji;
  - ograniczenie powierzchni terenów mieszkaniowych, na których przewiduje się rozwój funkcji przemysłowych.

II Zasady zagospodarowania terenów poszczególnych kategorii

Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy nie uwzględniają wyników audytu krajobrazowego, ponieważ audyt taki nie został sporządzony przez Marszałka Województwa Świętokrzyskiego. W sytuacji wyznaczenia przez Marszałka Województwa Świętokrzyskiego krajobrazów priorytetowych należy je wprowadzić do Studium w formie jego zmiany.

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowiny wyznacza się tereny o następujących dominujących funkcjach:

- Obszary mieszkalnictwa, gdzie wyróżniono:
    - obszary zabudowy mieszkaniowej (MN, MN1, MN2, MN3, MN4, MN5, MNx);
    - obszary zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (MW, MW1);
    - obszary zabudowy zagrodowej (RM).
- Obszary usługowe, gdzie wyróżniono:
    - obszary zabudowy usług komercyjnych (U, U1, U2);
    - obszary zabudowy usługowo-mieszkaniowej (U/MN);
    - obszary zabudowy usług publicznych (UP);
    - obszar usług z zielenią parkową (U/ZP);
    - obszary usług sportu i rekreacji (US1);
    - obszar usług sportu (US2);
    - obszary usług kultu religijnego (UK).
- Obszary produkcyjno-technicznej, gdzie wyróżniono:
    - obszary zabudowy przemysłowej (P, P1, Px);
    - obszary zabudowy produkcyjno-magazynowej (PM);
    - obszary zabudowy produkcyjnej i usługowej (PU);
    - obszary zaopatrzenia w ciepło (C);
    - obszary urządzeń odprowadzania i oczyszczania ścieków (K);
    - obszary urządzeń odprowadzania ścieków (K1)
    - obszary urządzeń zaopatrzenia w wodę (W);
    - obszary urządzeń zaopatrzenia w energię elektryczną (E);
    - obszary działalności górniczej (PG, PG2);
    - obszary powierzchniowej eksploatacji górniczej (PG1)

    - obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii - fotowoltaika o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu (FO);
    - miejsca obsługi podróżnych - mop (KS).
- Obszary lasów, gdzie wyróżniono:
    - obszary lasów (ZL);
    - obszar rezerwatu przyrody Góra Żakowa (ZL/ZN);
    - obszary zalesień (ZLz);
    - obszary obsługi produkcji w gospodarstwach leśnych (RU).
- Obszary rolnicze, gdzie wyróżniono:
    - obszary rolnicze (R);
    - obszary obsługi produkcji w gospodarstwach leśnych (RU);
    - obszary rodzinnych ogrodów działkowych (ZD).
- Obszary zieleni, gdzie wyróżniono:
    - obszar parku (ZP);
    - obszar zieleni (Z);
    - obszar cmentarza (ZC);
    - obszar zieleni parkowej z usługami (ZP/U).
- Obszary komunikacji, gdzie wyróżniono:
    - obszary dróg publicznych: ekspresowej, wojewódzkich, powiatowych oraz gminnych;
    - miejsca obsługi podróżnych;
    - węzeł drogowy "Jaworznia";
    - obszary kolejowe (KK);
    - obszar zamknięty kolejowy.
- Obszary wód powierzchniowych śródlądowych płynących - rzeki i cieki wodne;
- Wody powierzchniowe stojące;
- Obszar planowanego zbiornika retencyjnego na rzece Bobrza w miejscowości Słowik-Markowizna.

W terenach o dominacji ww. funkcji dopuszcza się lokalizowanie na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego innych funkcji, w sytuacji,

gdy nie będą one ograniczały rozwoju funkcji podstawowej i nie będą stać w sprzeczności z funkcją podstawową.

Dopuszcza się w Studium zalesienia gruntów ornych klasy VI i V poza obszarami wskazanymi jako „tereny zalesień” na rysunku Studium, za wyjątkiem obszarów objętych formami ochrony i wskazanych do objęcia ochroną.

Na terenie gminy Nowiny wprowadza się ustaleniami niniejszego Studium zakaz lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2. Dopuszcza się realizację obiektów handlowych o pow. sprzedaży do 2000 m^2 w terenach o przeznaczeniu: zabudowy usług komercyjnych, zabudowy produkcyjno-magazynowej oraz zabudowy usługowo-mieszkaniowej.

II.1. Obszary mieszkalnictwa

Obszary zabudowy mieszkaniowej (MN, MNx)

Funkcja podstawowa: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna

Funkcje dopuszczalne

a) zabudowa usługowa (usługi komercyjne i publiczne),
b) budynki gospodarcze, garaże, wiaty,
c) utrzymuje się istniejącą zabudowę zagrodową bez możliwości jej rozbudowy,
d) zieleń,
e) komunikacja.

Zasady zagospodarowania:

a) dopuszcza się realizację budynków mieszkalnych w formie wolnostojącej, bliźniaczej i szeregowej;
b) zakazuje się przemysłowego chowu i hodowli zwierząt;
c) intensywność zabudowy od 0,001 do 0,5;
d) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 45% powierzchni działki budowlanej;
e) powierzchnia biologicznie czynna: nie może być mniejsza niż 40% powierzchni działki budowlanej;
f) wysokość budynków mieszkalnych oraz usługowych do 12 m;
g) wysokość budynków inwentarskich, gospodarczych i garaży do 8 m;
h) dachy budynków: dwuspadowe lub wielospadowe o nachyleniu głównych połaci do 45° oraz dachy płaskie,
i) w terenach oznaczonych symbolami MNx ustala się zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Obszary zabudowy mieszkaniowej (MN1)

Funkcja podstawowa: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna

Funkcje dopuszczalne

a) usługi nieuciążliwe (usługi komercyjne i publiczne),
b) obsługa produkcji rolnej i leśnej (w tym zabudowa zagrodowa),
c) komunikacja drogowa (drogi publiczne i wewnętrzne),
d) domy letniskowe.

Zasady zagospodarowania:

a) dopuszcza się realizację budynków mieszkalnych w formie wolnostojącej;
b) zakazuje się przemysłowego chowu i hodowli zwierząt;
c) intensywność zabudowy od 0,001 do 0,4;
d) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 40% powierzchni działki budowlanej;
e) powierzchnia biologicznie czynna: nie może być mniejsza niż 60% powierzchni działki budowlanej;
f) wysokość budynków mieszkalnych oraz usługowych do 9 m;
g) wysokość budynków gospodarczych i garaży do 7 m;
h) dachy budynków: dwuspadowe lub wielospadowe o nachyleniu głównych połaci od 30^0 do 45°.

Obszary zabudowy mieszkaniowej (MN2)

Funkcja podstawowa: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna

Funkcje dopuszczalne

a) usługi w zabudowie wolnostojącej lub wbudowane w bryłę budynku mieszkalnego, z wyjątkiem warsztatów samochodowych, stolarni i tartaków,
b) dojścia i dojazdy.

Zasady zagospodarowania:

a) dopuszcza się lokalizację budynków bezpośrednio przy granicy działki, lub w odległości nie mniejszej niż 1,5 m od granicy działki,
b) minimalna intensywność zabudowy: 0,001,
c) maksymalna intensywność zabudowy: 0,6,
d) teren biologicznie czynny: min. 40%.
e) wysokość budynków mieszkalnych i usługowych: do 11 m,

f) wysokość budynków gospodarczych i garaży: do 7 m,
g) geometria dachów głównej bryły budynków: dachy dwuspadowe lub wielospadowe, o symetrycznym kącie nachylenia połaci dachowych od 30^0 do 45^0 z możliwością wprowadzenia naczółków i przyczółków,
h) dopuszcza się dachy jednospadowe i płaskie jedynie na budynkach lokalizowanych bezpośrednio przy granicy działki lub w odległości 1,5 m od granicy działki. Kąt nachylenia połaci dachowych takiego dachu nie może być mniejszy niż 15^0,
i) zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, za wyjątkiem sieci infrastruktury technicznej i komunikacji.

Obszar zabudowy mieszkaniowej (MN3)

Funkcja podstawowa: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna

Funkcje dopuszczalne

e) usługi nieuciążliwe (usługi komercyjne i publiczne),
f) obsługa produkcji rolnej i leśnej (w tym zabudowa zagrodowa),
g) komunikacja drogowa (drogi publiczne i wewnętrzne),
h) domy letniskowe.

Zasady zagospodarowania:

i) dopuszcza się realizację budynków mieszkalnych w formie wolnostojącej;
j) zakazuje się przemysłowego chowu i hodowli zwierząt;
k) intensywność zabudowy od 0,001 do 0,4;
l) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 40% powierzchni działki budowlanej;
m) powierzchnia biologicznie czynna: nie może być mniejsza niż 60% powierzchni działki budowlanej;
n) wysokość budynków mieszkalnych oraz usługowych do 9 m;
o) wysokość budynków gospodarczych i garaży do 7 m;
p) dachy budynków: dwuspadowe lub wielospadowe o nachyleniu głównych połaci od 30^0 do 45°,
q) zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, za wyjątkiem sieci infrastruktury technicznej i komunikacji.

Obszar zabudowy mieszkaniowej (MN4)

Funkcja podstawowa: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna

Funkcje dopuszczalne

a) usługi komercyjne podstawowe, przez które należy rozumieć usługi służące zaspokojeniu potrzeb ludności w zakresie handlu podstawowego i rzemiosła oraz gastronomii, które mogą być realizowane w granicach terenów zabudowy mieszkaniowej, po spełnieniu wszelkich wymogów wynikających z przepisów szczególnych,
b) obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej.

Zasady zagospodarowania:

a) garaże mogą być realizowane jako dobudowane do budynków mieszkalnych lub wolnostojące,
b) usługi komercyjne podstawowe mogą być realizowane w części budynków mieszkalnych lub jako wolnostojące,
c) dopuszcza się możliwość lokalizacji budynków gospodarczych i garaży bezpośrednio przy granicy działki lub w odległości 1,5 m od granicy działki,
d) minimalna intensywność zabudowy nie może przekraczać 0,01,
e) maksymalna intensywność zabudowy nie może przekraczać 0,4,
f) powierzchnia biologicznie czynna: min. 50% powierzchni działki,
g) istniejące zadrzewienia należy zachować i wkomponować w zieleń towarzyszącą terenom budowlanym,
h) wysokość budynków mieszkalnych i usługowych: do 10 m,
i) wysokość budynków gospodarczych lub garaży: do 6,5m,
j) geometria dachów głównej bryły budynków: dwuspadowe lub wielospadowe, o kątach nachylenia połaci dachowych od 30^0 do 45^0 z możliwością wprowadzenia naczółków i przyczółków,
k) kalenica budynków równoległa do frontu działki,
l) dopuszcza się dachy jednospadowe jedynie na budynkach gospodarczych i garażach lokalizowanych bezpośrednio przy granicy działki lub w odległości 1,5m od granicy działki oraz na budynkach garażowych dobudowywanych do budynków mieszkalnych. Kąt nachylenia połaci dachowych w takim przypadku nie może być mniejszy niż 15^0,
m) przy użytkowym poddaszu doświetlenie jego pomieszczeń lukarnami nie może zajmować więcej niż 50% długości połaci dachowej a zadaszenie nad

lukarnami winno być dwuspadowe lub krzywolinijne tzw. ”wole oko”, dopuszcza się doświetlenie budynków oknami połaciowymi,

n) zaleca się stosowanie w budynkach poszerzonych okapów,
o) zakazuje się realizowania obiektów budowlanych z dachem płaskim, kopertowym, uskokowym i asymetrycznym,
p) wyklucza się stosowanie form i detali deformujących architekturę np. schodkowe zakończenie ścian, osadzanie lusterek w elewacji,
q) zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, za wyjątkiem sieci infrastruktury technicznej i komunikacji.

Obszar zabudowy mieszkaniowej (MN5)

Funkcja podstawowa: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna,

Funkcja dopuszczalna:

a) usługi w zabudowie wolnostojącej lub wbudowane w bryłę budynku mieszkalnego, z wyjątkiem warsztatów samochodowych, stolarni i tartaków,
b) dojścia i dojazdy.

Zasady zagospodarowania:

a) dopuszcza się lokalizację budynków bezpośrednio przy granicy działki, lub w odległości nie mniejszej niż 1,5 m od granicy działki,
b) minimalna intensywność zabudowy: 0,001,
c) maksymalna intensywność zabudowy: 0,6,
d) teren biologicznie czynny: min. 40%,
e) wysokość budynków mieszkalnych i usługowych: do 11 m,
f) wysokość budynków gospodarczych i garaży: do 7 m,
g) geometria dachów głównej bryły budynków: dachy dwuspadowe lub wielospadowe, o symetrycznym kącie nachylenia połaci dachowych od 30^0 do 45^0 z możliwością wprowadzenia naczółków i przyczółków,
h) dopuszcza się dachy jednospadowe i płaskie jedynie na budynkach lokalizowanych bezpośrednio przy granicy działki lub w odległości 1,5 m od granicy działki, a także na dachach części budynków mieszkalnych, które nie stanowią głównej bryły budynku. Kąt nachylenia połaci dachowych takiego dachu nie może być mniejszy niż 15^0,
i) dopuszcza się dachy płaskie, jedynie w przypadku lokalizacji tarasu nad garażem wbudowanym w bryłę budynku mieszkalnego,

j) zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, za wyjątkiem sieci infrastruktury technicznej i komunikacji.

Obszary zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (MW)

Funkcja podstawowa: zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna

Funkcje dopuszczalne:

a) zabudowa usługowa (w tym publiczne i komercyjne),
b) zieleń,
c) komunikacja,
d) zabudowa mieszkalnictwa jednorodzinnego,

Zasady zagospodarowania:

a) dopuszcza się realizację usług komercyjnych i publicznych w formie wbudowanej w parter budynku mieszkalnego;
b) dopuszcza się realizację wolnostojących garaży i podziemnych;
c) intensywność zabudowy: od 0,001 do 3,5;
d) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 60% powierzchni działki budowlanej;
e) udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 30% powierzchni działki budowlanej;
f) wysokość budynków mieszkalnych i usługowych: do 18 m;
g) wysokość garaży: do 8 m;
h) dachy budynków: dwuspadowe lub wielospadowe o nachyleniu głównych połaci do 45° oraz dachy płaskie.

Obszary zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (MW1)

Funkcja podstawowa: zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna

Funkcje dopuszczalne:

a) zabudowa usługowa (w tym publiczne i komercyjne),
b) zieleń,
c) komunikacja,

Zasady zagospodarowania:

a) dopuszcza się realizację usług komercyjnych i publicznych w formie wbudowanej w parter budynku mieszkalnego;
b) dopuszcza się realizację wolnostojących garaży i podziemnych;
c) intensywność zabudowy: od 0,001 do 3,5;

d) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 60% powierzchni działki budowlanej;
e) udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 30% powierzchni działki budowlanej;
f) wysokość budynków mieszkalnych i usługowych: do 18 m;
g) wysokość garaży: do 8 m;
h) dachy budynków: dwuspadowe lub wielospadowe o nachyleniu głównych połaci do 45° oraz dachy płaskie.

Obszary zabudowy usługowo-mieszkaniowej (U/MN)

Funkcja podstawowa:

a) usługi,
b) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna;

Funkcje dopuszczalne:

a) budynki gospodarcze i garaże,
b) komunikacja,
c) zieleń.

Zasady zagospodarowania:

a) intensywność zabudowy: 0,001 od 1,2,
b) teren biologicznie czynny: min. 40% powierzchni działki budowlanej,
c) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 50% powierzchni działki budowlanej,
d) wysokość budynków usługowych i mieszkalnych: do 12 m,
e) wysokość budynków gospodarczych i garaży: do 7 m,
f) geometria dachów: dachy dwuspadowe lub wielospadowe o nachyleniu połaci dachowych do 45^0 oraz dachy płaskie.

Obszary zabudowy zagrodowej (RM)

Funkcja podstawowa: zabudowa zagrodowa

Funkcje dopuszczalne

a) komunikacja,
b) zieleń.

Zasady zagospodarowania:

a) w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej dopuszcza się realizację wolnostojących budynków garażowych i gospodarczych;
b) intensywność zabudowy od 0,001 do 0,5;

c) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 55% powierzchni działki budowlanej;
d) udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 30% powierzchni działki budowlanej;
e) wysokość budynków mieszkalnych oraz usługowych nie może być wyższa niż do 12 m;
f) wysokość budynków inwentarskich, gospodarczych i garaży nie może być wyższa niż 10 m;
g) dachy budynków: dwuspadowe lub wielospadowe o nachyleniu głównych połaci do 45° oraz dachy płaskie.

II.2. Obszary zabudowy usługowej oraz produkcyjnej

Obszary zabudowy usług komercyjnych (U)

Funkcja podstawowa: usługi komercyjne, w tym usługi rzemiosła *(poprzez usługi rzemiosła - należy przez to rozumieć działalność usługową polegającą na wytwarzaniu przedmiotów użytkowych w ilościach detalicznych i wykonywaniu usług naprawczych).*

Funkcje dopuszczalne:

a) usługi publiczne;
b) obiekty i budynki produkcyjne.

Zasady zagospodarowania:

a) dopuszcza się realizację funkcji mieszkaniowej w formie wbudowanej w budynku usługowym, przy czym powierzchnia zabudowy mieszkaniowej nie może 30% powierzchni budynku, w przypadku realizacji w formie wbudowanej;
b) dopuszcza się realizację wolnostojących garaży i budynków gospodarczych;
c) intensywność zabudowy: od 0,001 do 1,5;
d) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 60% powierzchni działki budowlanej;
e) udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 20% powierzchni działki budowlanej;
f) wysokość budynków usługowych nie może być wyższa niż 15 m;
g) wysokość budynków gospodarczych i garaży: do 10 m;
h) dachy budynków: dwuspadowe lub wielospadowe o nachyleniu głównych połaci do 45° oraz dachy płaskie.

Obszar zabudowy usługowej (U1)

Funkcja podstawowa: usługi, w tym stanowiące przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko,

Funkcje dopuszczalne:

a) budynki gospodarcze i garaże,
b) dojścia i dojazdy,
c) zieleń urządzona o charakterze izolacyjnym.

Zasady zagospodarowania:

a) minimalny wskaźnik intensywności zabudowy: 0,01,
b) maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy: 1,
c) teren biologicznie czynny: min. 20%,
d) wysokość budynków usługowych: do 15 m,
e) wysokość budynków gospodarczych i garaży: do 8 m,
f) geometria dachów głównej bryły budynków: dachy dwuspadowe lub wielospadowe, o symetrycznym kącie nachylenia połaci dachowych od 10^0 do 45^0,
g) zakazuje się realizowania obiektów z dachem uskokowym,
h) zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, za wyjątkiem sieci infrastruktury technicznej i komunikacji.

Obszar zabudowy usługowej (U2)

Funkcja podstawowa: usługi, w tym stanowiące przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko,

Funkcje dopuszczalne:

d) budynki gospodarcze i garaże,
e) dojścia i dojazdy,
f) zieleń urządzona o charakterze izolacyjnym.

Zasady zagospodarowania:

i) minimalny wskaźnik intensywności zabudowy: 0,01,
j) maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy: 1,
k) teren biologicznie czynny: min. 20%,
l) wysokość budynków usługowych: do 15 m,
m) wysokość budynków gospodarczych i garaży: do 8 m,

n) geometria dachów głównej bryły budynków: dachy dwuspadowe lub wielospadowe, o symetrycznym kącie nachylenia połaci dachowych od 10^0 do 45^0,
o) zakazuje się realizowania obiektów z dachem uskokowym,
p) zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, za wyjątkiem sieci infrastruktury technicznej i komunikacji.

Obszary zabudowy usług publicznych (UP)

Funkcja podstawowa: usługi publiczne tj. usługi zdrowia, kultury, oświaty, administracji publicznej i inne wynikające z art. 6 pkt 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami.

Funkcje dopuszczalne: usługi komercyjne.

Zasady zagospodarowania:

a) dopuszcza się realizację funkcji mieszkaniowej w formie wbudowanej i wolnostojących budynków, bez wydzielenia osobnych działek, przy czym powierzchnia zabudowy mieszkaniowej nie może przekraczać 10% powierzchni całego terenu lub 30% powierzchni budynku, w przypadku realizacji w formie wbudowanej;
b) zaleca się tworzenie dominant przestrzennych lub wysokościowych;
c) dopuszcza się realizację wolnostojących garaży i budynków gospodarczych;
d) intensywność zabudowy: od 0,001 do 2;
e) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 60% powierzchni działki budowlanej;
f) udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 25% powierzchni działki budowlanej;
g) wysokość budynków usługowych lub kultu nie może być wyższa niż 20 m;
h) wysokość budynków mieszkalnych nie może być wyższa niż 12 m;
i) wysokość budynków gospodarczych i garaży: do 8 m;
j) dachy budynków: dwuspadowe lub wielospadowe o nachyleniu głównych połaci do 45° oraz dachy płaskie.

Obszary usług kultu religijnego (UK)

Funkcja podstawowa: usługi kultu religijnego.

Zasady zagospodarowania:

a) zaleca się tworzenie dominant przestrzennych lub wysokościowych;

b) intensywność zabudowy: od 0,001 do 2,5;
c) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 60% powierzchni działki budowlanej;
d) udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 25% powierzchni działki budowlanej;
e) wysokość budynków nie może być wyższa niż 20 m;
f) dachy budynków: do uszczegółowienia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Obszary usług sportu i rekreacji (US1)

Funkcja podstawowa: usługi sportu i rekreacji;

Funkcja dopuszczalna:

a) obiekty związane z obsługą terenów usług sportu i rekreacji,
b) komunikacja;
c) zieleń towarzysząca.

Zasady zagospodarowania:

a) intensywność zabudowy: od 0,001 do 0,4;
b) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 45% powierzchni działki budowlanej;
c) teren biologicznie czynny: min. 40% powierzchni działki budowlanej;
d) wysokość budynków: do 15 m,
e) geometria dachów głównej bryły budynków: dachy dwuspadowe, jednospadowe, wielospadowe, lub łukowe o kącie nachylenia do 40^0, w tym dachy płaskie.

Obszary usług sportu (US2)

Funkcja podstawowa: usługi sportu (sportu motokrosowego);

Funkcja dopuszczalna:

a) obiekty związane z obsługą usług sportu,
b) komunikacja;
c) zieleń towarzysząca.

Zasady zagospodarowania:

a) intensywność zabudowy: od 0,001 do 0,4;
b) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 15% powierzchni obszaru wyznaczonego w studium;

c) teren biologicznie czynny: min. 70% powierzchni obszaru wyznaczonego w studium;
d) wysokość budynków: do 12 m,
e) geometria dachów głównej bryły budynków: dachy dwuspadowe, jednospadowe, wielospadowe, lub łukowe o kącie nachylenia do 40^0, w tym dachy płaskie.

Obszary obsługi produkcji w gospodarstwach leśnych (RU)

Funkcja podstawowa: obsługa produkcji w gospodarstwach leśnych;

Funkcja dopuszczalna:

a) komunikacja,
b) zadrzewienia.

Zasady zagospodarowania:

1) minimalny wskaźnik intensywności zabudowy: 0,01;
2) maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy: 0,6;
3) teren biologicznie czynny: min. 40%;
4) wskaźniki powierzchni zabudowy: do 50%;
5) wysokość budynków związanych z przeznaczeniem podstawowym: do 12 m;
6) wysokość budynków gospodarczych i garaży: do 8 m;
7) geometria dachów głównej bryły budynków: dachy jednospadowe, dwuspadowe lub wielospadowe o kącie nachylenia połaci dachowych do 45^0, w tym dachy płaskie.

Obszar usług z zielenią parkową (U/ZP)

Funkcja podstawowa: usługi publiczne związane z obsługą ośrodka pomowcy społecznej, w tym obiekty zdrowia, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz sportu i rekreacji, stanowiące rezerwę terenu dla rozwoju ośrodka pomowcy społecznej,

Funkcja dopuszczalna:

a) budynki gospodarcze i garaże,
b) komunikacja,
c) zieleń urządzona o charakterze parkowym w nawiązaniu do zieleni parkowej występującej na terenie funkcjonalnym oznaczonym symbolem ZP/U.

Zasady zagospodarowania:

a) intensywność zabudowy: od 0,001 od 0,6,

b) teren biologicznie czynny: min. 60% powierzchni działki budowlanej,
c) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 30% powierzchni działki budowlanej,
d) wysokość budynków z zakresu funkcji podstawowej: do 12 m,
e) wysokość budynków gospodarczych i garaży: do 8 m,
f) geometria dachów: dachy dwuspadowe lub wielospadowe o kącie nachylenia połaci dachowych od 30^0 do 45^0.

Obszar zabudowy produkcyjnej i usługowej (PU)

Funkcje podstawowe:

a) obiekty i urządzenia służące działalności produkcyjnej,
b) usługi,
c) obiekty wytwórczości i rzemiosła produkcyjnego,
d) składy i magazyny,

Funkcje dopuszczalne:

a) budynki gospodarcze, garaże, wiaty,
b) budynki socjalne i administracyjne,
c) zieleń o funkcjach izolacyjnych i osłonowych,
d) dojścia i dojazdy,
e) parkingi,
f) place manewrowe,
g) mała architektura,
h) stacje gazowe.

Dopuszcza się realizację przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Zasady zagospodarowania:

a) minimalna intensywność zabudowy: 0,01,
b) maksymalna intensywność zabudowy: 2,
c) teren biologicznie czynny: min. 10%,
d) w celu zapewnienia właściwej obsługi parkingowej ustala się min. 0,5 miejsca parkingowego na 1 zatrudnionego, realizowane na działce przeznaczonej pod zabudowę,
e) wysokość budynków: do 12 m,
f) geometria dachów głównej bryły budynków: dachy dwuspadowe, jednospadowe lub łukowe o kącie nachylenia do 30^0.

Obszary zabudowy przemysłowej (P)

Funkcja podstawowa: zabudowa przemysłowa, w tym produkcyjna.

Funkcje dopuszczalne:

a) usługi komercyjne,
b) składy, magazyny,
c) komunikacja,
d) zieleń towarzysząca.

Zasady zagospodarowania:

a) intensywność zabudowy: od 0,001 do 3;
b) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 80% powierzchni działki;
c) udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 5%;
d) wysokość budynków: do 20 m; dopuszcza się lokalizację wyższych obiektów, gdy wymagają tego względy technologiczne.

Obszary zabudowy przemysłowej (P1)

Funkcja podstawowa: zabudowa przemysłowa, w tym produkcyjna.

Funkcje dopuszczalne:

a) usługi komercyjne,
b) składy, magazyny,
c) komunikacja,
d) zieleń towarzysząca.

Zasady zagospodarowania:

a) intensywność zabudowy: od 0,001 do 3;
b) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 80% powierzchni działki;
c) udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 10%;
d) wysokość budynków: do 20 m; dopuszcza się lokalizację wyższych obiektów, gdy wymagają tego względy technologiczne;
e) zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Obszary zabudowy przemysłowej (Px)

Funkcja podstawowa: zabudowa przemysłowa

Funkcje dopuszczalne:

a) usługi komercyjne

b) składy, magazyny
c) komunikacja
d) zieleń towarzysząca

Zasady zagospodarowania:

a) intensywność zabudowy: od 0,001 do 3;
b) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 80% powierzchni działki;
c) udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejszy niż 5%;
d) wysokość budynków: do 20 m; dopuszcza się lokalizację wyższych obiektów, gdy wymagają tego względy technologiczne.

Obszary zabudowy produkcyjno-magazynowej (PM)

Funkcja podstawowa:

a) produkcja,
b) magazyny i składy.

Funkcje dopuszczalne

a) usługi komercyjne,
b) usługi biurowe,
c) komunikacja,
d) zieleń towarzysząca.

Zasady zagospodarowania:

a) intensywności zabudowy: od 0,001 do 2,5;
b) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 80% powierzchni działki budowlanej;
c) powierzchnia biologicznie czynna: min. 10% powierzchni działki budowlanej;
d) wysokość budynków: do 15 m; dopuszcza się lokalizację wyższych obiektów, gdy wymagają tego względy technologiczne;
e) nakazuje się realizację wielopiętrowych (drzewa i krzewy) pasów roślinności o miąższości minimum 5 m na terenie działki produkcyjnej, przy jej granicy z istniejącymi lub planowanymi terenami mieszkaniowymi lub terenami usług publicznych i zieleni.

Obszary działalności górniczej (PG)

Funkcja podstawowa: działalność związana z powierzchniową eksploatacją złóż z wyłączeniem powierzchniowej eksploatacji złóż.

Funkcje dopuszczalne:

a) zabudowa produkcyjna,
b) składy i magazyny,
c) usługi komercyjne,
d) usługi biurowe,
e) komunikacja,
f) zieleń towarzysząca,
g) składowanie mas ziemnych i skalnych oraz gotowego produktu.

Zasady zagospodarowania:

a) intensywności zabudowy: od 0,001 do 2,5;
b) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 80% powierzchni działki budowlanej;
c) powierzchnia biologicznie czynna: min. 10% powierzchni działki budowlanej;
d) wysokość budynków: do 15 m; dopuszcza się lokalizację wyższych obiektów, gdy wymagają tego względy technologiczne;
e) nakazuje się realizację wielopiętrowych (drzewa i krzewy) pasów roślinności o miąższości minimum 5 m na terenie działki produkcyjnej, przy jej granicy z istniejącymi lub planowanymi terenami mieszkaniowymi lub terenami usług publicznych i zieleni.
f) nakazuje się realizację wielopiętrowych (drzewa i krzewy) pasów roślinności o miąższości minimum 10 m na terenie działki, przy jej granicy z istniejącymi lub planowanymi terenami mieszkaniowymi lub terenami usług publicznych;
g) nakazuje się rekultywację powierzchni wyrobisk i hałd, gdzie ukończono wydobycie, w kierunku określonymi odrębnymi dokumentami.

Obszary powierzchniowej eksploatacji górniczej (PG1)

Funkcja podstawowa: powierzchniowa eksploatacja złóż surowców mineralnych.

a) złoża "Jaźwica" do rzędnej +150 m n.p.m.,
b) złoża "Kowala" do rzędnej +220 m n.p.m.,
c) złoża "Kowala Mała" do rzędnej +200 m n.p.m.,
d) złoża "Trzuskawica" do rzędnej + 210 m n.p.m. w zachodniej części i + 195 m n.p.m. we wschodniej części,

e) złoża "Bolechowice" do rzędnej +220 m n.p.m.

Funkcja dopuszczalna:

a) magazyny gotowych produktów,
b) zwałowiska mas ziemnych i skalnych oraz nadkładu,
c) komunikacja wewnętrzna.

Zasady zagospodarowania terenu:

a) nie wprowadza się ograniczeń dotyczących wielkości terenu biologicznie czynnego,
b) dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń służących obsłudze wydobycia i mobilnych urządzeń kruszącо-sortujących,
c) nie wprowadza się ograniczeń dotyczących wysokości budowli i urządzeń zakładu górniczego,
d) dopuszcza się tworzenie półek transportowych, placów załadunkowych, przeładunkowych i manewrowych oraz dróg technologicznych,
e) dopuszcza się gromadzenie w wyrobisku górniczym mas ziemnych i skalnych oraz wyrobów gotowych i półproduktów.

Obszar działalności górniczej (PG2)

Funkcja podstawowa: teren działalności górniczej.

Funkcje dopuszczalne:

a) zabudowa produkcyjna, w tym odnawialne źródła energii wykorzystujące promieniowanie słoneczne do produkcji energii elektrycznej,
b) składy i magazyny,
c) usługi komercyjne,
d) komunikacja,
e) zieleń towarzysząca.

Zasady zagospodarowania:

a) intensywności zabudowy: od 0,001 do 2,5;
b) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 80% powierzchni działki budowlanej;
c) powierzchnia biologicznie czynna: min. 10% powierzchni działki budowlanej;
d) wysokość budynków: do 15 m; dopuszcza się lokalizację wyższych obiektów, gdy wymagają tego względy technologiczne;
e) nakazuje się realizację wielopiętrowych (drzewa i krzewy) pasów roślinności o miąższości minimum 5 m na terenie działki produkcyjnej, przy jej granicy

z istniejącymi lub planowanymi terenami mieszkaniowymi lub terenami usług publicznych i zieleni,

f) nakazuje się realizację wielopiętrowych (drzewa i krzewy) pasów roślinności o miąższości minimum 10 m na terenie działki, przy jej granicy z istniejącymi lub planowanymi terenami mieszkaniowymi lub terenami usług publicznych i zieleni,

g) nakazuje się rekultywację powierzchni wyrobisk i hałd, gdzie ukończono wydobycie, w kierunku określonymi odrębnymi dokumentami.

Obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii - fotowoltaika o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu (FO):

Funkcja podstawowa

- ogniwa fotowoltaiczne.

Funkcje dopuszczalne

- zieleń naturalna,
- miejsca postojowe,
- place manewrowe,
- dojścia i dojazdy,
- sieci i urządzenia infrastruktury technicznej,
- ogrodzenia ażurowe umożliwiające migrację zwierząt, przy czym ogrodzenia te nie powinny posiadać fundamentów.

Zasady zagospodarowania:

intensywność zabudowy	od 0,001 do 1
teren biologicznie czynny	min. 50 %
wysokość paneli wraz z konstrukcją wsporczą	do 4 m

II.3. Obszary zieleni

Obszar cmentarza (ZC)

Funkcja podstawowa: cmentarz (przeznaczenie gruntów pod grzebalnictwo i pochówki),

Funkcja dopuszczalna:

a) niezbędne budynki związane z podstawowym przeznaczeniem terenu: kaplica, dom pogrzebowy oraz sanitariaty o indywidualnych formach architektonicznych nawiązujących do funkcji terenu o całkowitej wysokości nie wyższej niż 12 m oraz dachach dwuspadowych lub wielospadowych o katach nachylenia do 50^0, przy zastosowaniu dominat architektonicznych, których wysokość nie może przekraczać 20 m,
b) kolumbarium,
c) obiekty, urządzenia i sieci infrastruktury technicznej,
d) dojścia.

Zasady zagospodarowania:

1) minimalna intensywność zabudowy: 0,0001;
2) maksymalną intensywność zabudowy: 0,05;
3) teren biologicznie czynny: min. 15%;
4) powierzchnię zabudowy: do 10%.

Ustala się strefy ochrony sanitarnej wokół cmentarza: 50 m i 150 m, w których obowiązują zasady zagospodarowania zgodnie z przepisami odrębnymi oraz wyznacza się strefę 500 m od cmentarza, w której ustala się zakaz lokalizacji ujęć wód wody o charakterze zbiorników wodnych, służących jako źródło zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia i potrzeb gospodarczych.

Obszary lasów (ZL)

Funkcja podstawowa: lasy

Funkcje dopuszczalne: liniowe obiekty infrastruktury technicznej, których lokalizacja nie wymaga uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia na cele nieleśne zgodnie z przepisami odrębnymi.

Zasady zagospodarowania;

a) wyklucza się realizację obiektów kubaturowych, z wyjątkiem obiektów związanych z obsługą produkcji leśnej;
b) dopuszcza się realizację szlaków turystycznych i dydaktycznych pieszych i rowerowych;
c) wyklucza się realizację szlaków motorowych, za wyjątkiem kompleksów leśnych położonych pomiędzy torami kolejowymi w sołectwie Kowala;

d) dopuszcza się realizację obiektów małej architektury związanych z obsługą szlaków.

Obszar rezerwatu przyrody (ZL/ZN)

Funkcja podstawowa: lasy

Zasady zagospodarowania;

a) wyklucza się realizację obiektów budowlanych kubaturowych i niekubaturowych;
b) dopuszcza się wyznaczanie pieszych szlaków turystycznych i dydaktycznych pieszych i rowerowych niepowodujących wycinki drzew oraz zmiany ukształtowania terenu i jego utwardzenia;
c) wyklucza się realizację szlaków motorowych.

Na terenie rezerwatu obowiązują następujące zakazy:

1) pozyskiwania, niszczenia lub uszkadzania drzew i innych roślin, z wyjątkiem przypadków uzasadnionych potrzebami gospodarstwa rezerwatowego ujętych w planie ochrony;
2) zbioru wszystkich dziko rosnących roślin, a w szczególności owoców, nasion i grzybów, z wyjątkiem zbioru nasion na potrzeby hodowli lasu;
3) pozyskiwania ściółki leśnej;
4) polowania, chwytania, płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia nor i legowisk zwierzęcych, gniazd ptasich i wybierania jaj;
5) wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów i innych nieczystości, innego zanieczyszczania wód i gleby oraz powietrza;
6) wydobywania, usuwania, przemieszczania skał i minerałów;
7) niszczenia gleby lub zmiany sposobu jej użytkowania;
8) zakłócania ciszy;
9) palenia ognisk;
10) stosowania środków chemicznych;
11) zmiany stosunków wodnych;
12) umieszczania na określonych przedmiotach lub obszarach objętych ochroną tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną rezerwatu, z wyjątkiem znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa;

13) wstępu na teren rezerwatu, poza miejscami wyznaczonymi przez organ sprawujący nadzór nad rezerwatem przyrody;
14) ruchu pojazdów poza drogami publicznymi.

Obszary zalesień (ZLz)

Funkcja podstawowa: lasy.

Funkcje dopuszczalne: liniowe obiekty infrastruktury technicznej, których lokalizacja nie wymaga uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia na cele nieleśne zgodnie z przepisami odrębnymi.

Zasady zagospodarowania;

a) wyklucza się realizację obiektów kubaturowych, z wyjątkiem obiektów obsługi produkcji leśnej;
b) dopuszcza się realizację szlaków turystycznych i dydaktycznych pieszych i rowerowych;
c) wyklucza się realizację szlaków motorowych;
d) dopuszcza się realizację obiektów małej architektury związanych z obsługą szlaków.

Obszar parku (ZP)

Funkcja podstawowa: wypoczynek i rekreacja

Funkcje dopuszczalne:

a) usługi handlu, usługi gastronomii;
b) usługi turystyki.

Zasady zagospodarowania

a) intensywność zabudowy – od 0,0001 do 0,1;
b) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 10% powierzchni działki;
c) minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (w tym wód): 80%.

Obszar zieleni (Z)

Funkcja podstawowa: zieleń naturalna

Zasady zagospodarowania:

a) zakaz lokalizacji obiektów budowlanych,
b) zakaz nieszczenienia zadrzewień,
c) zakaz zmiany ukształtowania terenu.

Obszary rodzinnych ogrodów działkowych (ZD)

Funkcja podstawowa: uprawa warzyw i owoców

Funkcja dopuszczalna:

a) wypoczynek i rekreacja,
b) komunikacja,
c) zieleń towarzysząca.

Zasady zagospodarowania:

a) dopuszcza się lokalizację budynków o charakterze rekreacyjnym, o wysokości do 5 m i powierzchni rzutu 40m^2;
b) pozostałe zasady według przepisów odrębnych o rodzinnych ogrodach działkowych.

Obszar zieleni parkowej z usługami (ZP/U)

Funkcja podstawowa: zieleń parkowa,

Funkcja dopuszczalna:

a) usługi publiczne związane z obsługą ośrodka pomowcy społecznej, w tym obiekty zdrowia, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz sportu i rekreacji,
b) budynki gospodarcze i garaże,
c) dojścia i dojazdy,
d) mała architektura.

Zasady zagospodarowania:

a) minimalny wskaźnik intensywności zabudowy: 0,01,
b) maksymalny wskaźnik intensywności zabudowy: 0,6,
c) teren biologicznie czynny: min. 60%,
d) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 30%
e) wysokość budynków z zakresu przeznaczenia podstawowego: do 12 m,
f) wysokość budynków gospodarczych i garaży: do 8 m,
g) geometria dachów głównej bryły budynków: dachy dwuspadowe lub wielospadowe o kącie nachylenia połaci dachowych od 30^0 do 45^0,

Obszary rolnicze (R):

Funkcja podstawowa: produkcja rolnicza.

Funkcja dopuszczalna:

a) komunikacja,
b) zadrzewienia o funkcji izolacyjnej.

Zasady zagospodarowania:

a) utrzymuje się istniejącą zabudowę zagrodową niewyznaczoną na rysunku studium,
b) dopuszcza się realizację szlaków turystycznych i dydaktycznych pieszych i rowerowych oraz małej architektury związanej z obsługą tych szlaków;
c) zakazuje się niszczenia śródpolnych zadrzewień i zakrzewień.

II.4. Obszary pozostałe

Obszary miejsc obsługi podróżnych - mop (KS)

Funkcja podstawowa: miejsca obsługi podróżnych

Funkcje dopuszczalne:

a) usługi komercyjne,
b) wypoczynkowo-usługowe.

Zasady zagospodarowania:

a) wysokość budynków: do 15 m, dopuszcza się lokalizację wyższych obiektów, gdy wymagają tego względy technologiczne,
b) geometria dachów: dachy dwuspadowe lub wielospadowe, o kącie nachylenia połaci dachowych do 40^0 lub dachy płaskie,
c) intensywność zabudowy: od 0,01 do 1,5,
d) teren biologicznie czynny: min. 5% powierzchni działki,
e) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 80% powierzchni.

Obszary kolejowe (KK)
Funkcja podstawowa:

a) linie kolejowe i obiekty związane z prowadzeniem ruchu kolejowego,
b) budynki związane z przeładunkiem i magazynowaniem towarów;

Funkcje dopuszczalne:

a) usługi związane z prowadzeniem ruchu kolejowego,
b) infrastruktura techniczna i komunikacyjna,

c) ekrany akustyczne,

d) parkingi,

e) zieleń.

Zasady kształtowania zabudowy i zagospodarowania:

1) minimalna intensywność zabudowy: 0,01;
2) maksymalna intensywność zabudowy: 1;
3) teren biologicznie czynny: min. 20%;
4) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 35%;
5) wysokość budynków usługowych: do 15 m;
6) wysokość budynków gospodarczych i garaży: do 8 m;
7) geometria dachów głównej bryły budynków: dachy jednospadowe, dwuspadowe, wielospadowe lub łukowe o kącie nachylenia do 30^0, w tym dachy płaskie.

3. Dopuszcza się budowę obiektów (wież) radiokomunikacyjnych do wysokości 50 m wraz infrastrukturą towarzyszącą.

Obszary urządzeń zaopatrzenia w energię elektryczną (E)

Funkcja podstawowa: obiekty i urządzenia technologiczne związane z zaopatrzeniem w energię elektryczną.

Funkcja dopuszczalna:

a) komunikacja,

b) zieleń towarzysząca.

Zasady zagospodarowania:

a) wysokość budynków: do 8 m;
b) geometria dachów: dachy dwuspadowe lub wielospadowe, o kącie nachylenia połaci dachowych do 40^0, w tym dachy płaskie;
c) intensywność zabudowy: od 0,001 do 0,2;
d) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 80% powierzchni działki budowlanej;
e) teren biologicznie czynny: min. 30% powierzchni działki budowlanej.

Obszary urządzeń odprowadzania i utylizacji ścieków (K)

Funkcja podstawowa: urządzenia i obiekty gospodarki komunalnej wodno-ściekowej

Funkcje dopuszczalne:

a) magazynowanie i składowanie,
b) obiekty i urządzenia techniczne związane z eksploatacją oczyszczalni ścieków,
c) komunikacja,
d) zieleń towarzysząca.

Zasady zagospodarowania:

a) wysokość budynków: do 15 m, dopuszcza się lokalizację wyższych obiektów, gdy wymagają tego względy technologiczne,
b) geometria dachów: dachy dwuspadowe lub wielospadowe, o kącie nachylenia połaci dachowych do 40^0 lub dachy płaskie,
c) intensywność zabudowy: od 0,01 do 1,
d) teren biologicznie czynny: min. 5% powierzchni działki,
e) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 80% powierzchni,
f) nakazuje się realizację wielopiętrowych (drzewa i krzewy) pasów roślinności o miąższości minimum 10 m na terenie działki, przy jej granicy z istniejącymi lub planowanymi terenami mieszkaniowymi lub terenami usług publicznych i zieleni.

Obszary urządzeń odprowadzania ścieków (K1)

Funkcja podstawowa: urządzenia i obiekty gospodarki komunalnej ściekowej

Funkcje dopuszczalne: obiekty i urządzenia techniczne związane z przesyłem ścieków.

Obszary urządzeń zaopatrzenia w wodę (W)

Funkcja podstawowa: obiekty i urządzenia technologiczne związane z ujmowaniem i uzdatnianiem wód podziemnych i ich przesyłem do sieci wodociągowej.

Funkcja dopuszczalna:

a) obiekty i urządzenia techniczne związane z eksploatacją ujęcia wody i jego ochroną,
b) komunikacja,
c) zieleń towarzysząca.

Zasady zagospodarowania:

a) wysokość budynków: do 8 m,
b) geometria dachów: dachy dwuspadowe lub wielospadowe, symetryczne, o kącie nachylenia połaci dachowych do 40^0 oraz dachy płaskie,
c) intensywność zabudowy: od 0,001 do 0,2,
d) teren biologicznie czynny: min. 30% powierzchni działki,
e) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 80% powierzchni działki.

Obszary zaopatrzenia w ciepło (C)

Funkcja podstawowa: obiekty i urządzenia technologiczne związane z ciepłownictwem,

Funkcja dopuszczalne:

a) komunikacja,
b) zieleń towarzysząca.

Zasady zagospodarowania:

a) wysokość budynków: do 15 m, dopuszcza się lokalizację wyższych obiektów, gdy wymagają tego względy technologiczne,
b) geometria dachów: dachy dwuspadowe lub wielospadowe, o kącie nachylenia połaci dachowych do 40^0 lub dachy płaskie,
c) intensywność zabudowy: od 0,01 do 1,
d) teren biologicznie czynny: min. 5% powierzchni działki,
e) wskaźnik powierzchni zabudowy: do 80% powierzchni działki.

Obszary komunikacji

Obszary najważniejszych dróg publicznych wyróżnione na rysunku Studium

Funkcja podstawowa: komunikacja drogowa

Funkcje dopuszczalne: obiekty i urządzenia obsługi ruchu drogowego

Zasady zagospodarowania:

a) dopuszcza się realizację obiektów komunikacji autobusowej tj. wiat przystankowych na drogach klas: głównej, lokalnej i dojazdowej;
b) dopuszcza się realizację drobnych obiektów handlu i usług, za wyjątkiem dróg klas ekspresowej i głównej;
c) dopuszcza się lokalizowanie urządzeń drogowych i urządzeń związanych z utrzymaniem i obsługą ruchu, a także urządzeń energetycznych

i telekomunikacyjnych pod warunkiem spełnienia wymagań określonych w przepisach szczególnych dot. dróg publicznych;

d) zabezpiecza się pasy terenu dla urządzeń i przewodów podziemnych miejskiej infrastruktury technicznej;
e) nakazuje się zachowanie istniejących zadrzewień przyulicznych;
f) nakazuje się realizację ciągów pieszych z przystosowaniem chodników oraz miejsc przejść przez jezdnię dla pieszych do poruszania się osób niepełnosprawnych.

Zakłady o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii.

Ustala się zakaz lokalizacji nowych zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii.

Obszary wód śródlądowych

Zgodnie z ewidencją urządzeń melioracji wodnych zmeliorowanych gruntów prowadzoną przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie w oparciu o art. 196 ust. 14 ustawy Prawo wodne oraz Systemem Informacyjnym Gospodarowania Wodami (SIGW) w granicach obszaru Studium występują urządzenia melioracji wodnych, tj. sieć drenarska oraz rowy melioracyjne wykonane w ramach zadania inwestycyjnego "Zgórsko" oraz rzeka Bobrza i ciek naturalny Bobrzyczka.

W stosunku do urządzeń melioracji wodnych; na podstawie ustawy Prawo wodne zabrania się niszczenia i uszkadzania urządzeń wodnych (art. 192 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 17 ust. 1 pkt 3 oraz w przypadku przebudowy urządzeń melioracji wodnych należy uzyskać pozwolenie wodnoprawne (art. 389 pkt 6 w związku z art. 17 ust. 1 pkt 3a, 4). W przypadku ewentualnego uszkodzenia sieci drenarskiej, celem zapewnienia jej funkcjonowania, inwestor będzie zobowiązany do jej naprawienia we własnym zakresie i na własny koszt. Przerwane (uszkodzone) rurociągi drenarskie należy naprawić odcinkami rur PCV odpowiedniej średnicy z zachowanie spadku. Jest to niezbędne do prawidłowego funkcjonowania istniejącej sieci drenarskiej. Równocześnie inwestor będzie zobowiązany do ponoszenia odpowiedzialności materialnej za ewentualne szkody (powstanie wybić, podtopień budynków i terenów przyległych) wynikłe z powodu nienaprawienia (bądź nieprawidłowego naprawienia) uszkodzonych rurociągów drenarskich.

W stosunku do cieków naturalnych (rzeka Bobrza i ciek naturalny Bobrzyczka); zgodnie z ustawą Prawo wodne zakazuje się niszczenia lub

uszkadzania brzegów śródlądowych wód powierzchniowych oraz zabrania się grodzenia nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, a także zakazywania lub uniemożliwiania przechodzenia przez ten obszar (art. 230, 232). Ponadto właściciel nieruchomości przyległej do publicznych śródlądowych wód powierzchniowych jest obowiązany umożliwić dostęp do wód na potrzeby wykonywania robót związanych z utrzymaniem wód (art. 233). Na realizację planowanych w obrębie cieków naturalnych (rzek) przedsięwzięć wymagane jest uzyskanie zgody wodnoprawnej na podstawie art. 388 ust. 1.

Zasady zagospodarowania:

1) dopuszcza się realizację obiektów i urządzeń służących gospodarce wodnej i rybackiej;
2) zakazuje się niszczenia roślinności przywodnej, za wyjątkiem wycinek wymaganych realizacją urządzeń wodnych i ochroną przeciwpowodziową.

Nową zabudowę w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% lokalizowaną poza obszarami szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% należy projektować:

1) bez podpiwniczenia;
2) z poziomem parteru budynków wyniesionym minimum 0,30 m powyżej rzędnej zwierciadła wody Q1%;
3) z zastosowaniem na budynkach na poziomie parteru materiałów budowlanych odpornych na działanie wody (materiały ceramicznej, betony, materiały pochodzenia mineralnego z dodatkami uszczelniającymi itp.);
4) z zastosowaniem zabezpieczeń przed przepływem zwrotnym ścieków kanalizacyjnej.

Obszar kolei - tereny zamknięte

Na terenie gminy Nowiny status terenów zamkniętych posiadają tereny kolejowe, w granicach których zlokalizowane są linie kolejowe nr 8 Warszawa Zachodnia-Kraków Główny Osobowy i nr 73 Sitkówka Nowiny-Busko Zdrój, dla których zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej nie jest zadaniem gminy. Tereny

zamknięte ustanowione zostały decyzją Nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kablowe, jako terenów zamkniętych (Dz. Urz. Min. Inf. i Roz. poz. 25 ze zm.).

Linia Kolejowa nr 8 objęta jest projektem pn.: "Prace na linii kolejowej nr 8 na odcinku Skarżysko-Kamienna - Kielce - Kozłów - prace przygotowawcze" i w trakcie przygotowania są materiały do wniosku o wydanie decyzji lokalizacyjnej ULLK. Również przygotowywane są materiały na opracowanie dokumentacji przedprojektowej na modernizację linii kolejowej nr 73 Sitkówka Nowiny - Busko Zdrój.

Na liniach kolejowych nr 8 i nr 73 dopuszcza się realizację zabudowy systemu ERTMS/GSM-R, który zakłada budowę obiektów radiokomunikacyjnych do wysokości 50 m wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz światłowodowych łączy i przyłączy telekomunikacyjnych oraz elektroenergetycznych.

Planowane inwestycje do zlokalizowania w sąsiedztwie linii kolejowych winny bezwzględnie spełniać wymogi wynikające z przepisów odrębnych. Ponadto zabrania się odprowadzania wód opadowych na obszar kolejowy i korzystania z kolejowych urządzeń odwadniających oraz wprowadzania nieoczyszczonych i oczyszczonych ścieków bytowych na obszar kolejowy. Wyklucza się również lokalizację w sąsiedztwie terenu kolejowego obiektów i urządzeń mogących w jakikolwiek sposób zagrażać bezpieczeństwu ruchu kolejowego.

Wyżej wymienione wskaźniki urbanistyczne należy przyjmować jako wskaźniki podstawowe, a przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dostosowywać każdorazowo do zapotrzebowania i uwarunkowań lokalnych. Dopuszcza się zastosowanie 20% tolerancji od wyznaczonych wskaźników urbanistycznych na etapie opracowywanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ustala się lokalizację miejsc postojowych w granicach terenu lokalizacji inwestycji oraz w miejscach publicznych ogólnie dostępnych. Ostateczne zasady lokalizacji miejsc postojowych oraz ich ilość w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto, dla wszystkich obszarów zabudowy zaleca się:

1) horyzontalne kształtowanie bryły budynku dla jej wkomponowania w istniejące ukształtowanie terenu i zespoły zieleni,

2) stosowanie materiałów pochodzenia rodzimego do prac wykończeniowych budynku (kamień na cokoły i fragmenty ścian piwnic, drewno w kolorze naturalnym jako okładziny szczytów, wykończenie okapów, elementy balustrad itp.);
3) wprowadzanie przy realizacji obiektów hodowlanych, produkcyjnych i produkcyjno – usługowych pasów zieleni osłonowej z roślinnością zimozieloną,
4) wzbogacenie na etapie tworzenia nowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy mieszkaniowej usługami publicznymi i komercyjnymi niestanowiącymi uciążliwości dla zabudowy mieszkaniowej, tj. takich usług, które nie stanowią przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
5) dopuszcza się na etapie tworzenia nowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszarach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wydzielenia tylko terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub wzbogaconej o usługi towarzyszące.

W zakresie lokalizacji mieszkalnictwa i usług należy dążyć ponadto do zapewnienia odpowiednich standardów nie tylko pod względem walorów estetycznych zabudowy i zagospodarowania terenu, ale również stanu technicznego budynków oraz ich wyposażenia w pełny zakres infrastruktury technicznej. Tereny lokalizacji tych funkcji powinny mieć zapewnioną prawidłową obsługę transportową i dogodną dostępność do usług publicznych. Powinno się przy tym zadbać o jakość środowiska, oraz atrakcyjność przestrzeni publicznej (oświetlenie, chodniki, kompozycje zieleni dekoracyjnej, mała architektura itp.). Dopuszcza się uzupełnienie funkcji podstawowych wyznaczonych na rysunku Studium - Kierunki polityki przestrzennej o funkcje terenu uzupełniające nie kolidujące z funkcjami podstawowymi.

Na etapie zmian lub tworzenia nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy należy uwzględnić wskazane na mapie kierunków zagospodarowania przestrzennego Studium tereny zmeliorowane, z uwagi na potrzebę ochrony tych obszarów i zapewnienia funkcjonalności urządzeń melioracyjnych.

W zakresie ochrony krajobrazu kulturowego ustala się nakaz dotrzymania standardów architektonicznych, o których mowa we wcześniejszych rozdziałach dokumentacji.

Ustala się następujące zasady kształtowania krajobrazu:

1) zachowanie nieprzekraczalnych linii zabudowy, o których mowa w przepisach o drogach publicznych,
2) zachowanie wysokości budynków, o których mowa we wcześniejszych rozdziałach dokumentacji,
3) zachowanie geometrii dachów, o których mowa w kolejnych rozdziałach dokumentacji.

III Zasady ochrony i kształtowania środowiska i krajobrazu

Podstawowym celem w dziedzinie ochrony środowiska jest ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska naturalnego gminy, zapewniające sprawiedliwy dostęp do jego zasobów dzisiejszym i przyszłym pokoleniom mieszkańców, traktując je jako wartości o znaczeniu ponadlokalnym, dążąc do poprawy jego stanu.

Wiodącą prawidłowością w omawianej dziedzinie, która stanowi jednocześnie kryterium realizacji głównego celu zagospodarowania przestrzennego województwa będzie przyjęta w Konstytucji RP, **zasada zrównoważonego rozwoju,** zgodnie z którą spod zabudowy wyłączone zostały tereny o niekorzystnych warunkach do zabudowy. Jej podstawowym założeniem jest takie prowadzenie polityki i działań w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego, aby zachować zasoby i walory środowiska w stanie zapewniającym trwałe, nie doznające uszczerbku, możliwości korzystania z nich zarówno przez obecne jak i przyszłe pokolenia, przy jednoczesnym zachowaniu trwałości funkcjonowania procesów przyrodniczych oraz naturalnej różnorodności biologicznej na poziomie regionalnym, ekosystemowym, gatunkowym i genowym.

Kierunki rozwoju gminy muszą być podporządkowane dążeniom do utrzymania obecnego modelu funkcjonowania przyrody i podejmowania działań proekologicznych zmierzających do zahamowania degradacji wód, powietrza atmosferycznego, gleb i krajobrazu. Działania samorządu gminy na rzecz poprawy stanu środowiska przyrodniczego są integralną częścią dążeń do poprawy jakości

życia stałych mieszkańców i do zwiększenia atrakcyjności obszaru gminy dla gości. W związku z tym na obszarze objętym studium w zakresie generalnych zasad ochrony środowiska i przyrody ustala się:

1) nakaz dotrzymania standardów ochrony środowiska;
2) zakaz wprowadzania ścieków do gruntu za wyjątkiem wód opadowych i roztopowych;
3) zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w granicach Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego oraz Chęcińsko-Kieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu za wyjątkiem realizacji infrastruktury technicznej i komunikacyjnej stanowiącej cel publiczny;
4) realizację ogrodzeń ażurowych umożliwiających migrację drobnych zwierząt;
5) ochronę zasobów przyrodniczych występujących form ochrony przyrody;
6) ochronę wód podziemnych przed ich zanieczyszczeniem, z uwagi na położenie obszaru na Głównych Zbiornikach Wód Podziemnym GZWP Nr 418 Gałęzice-Bolechowice-Borków, poprzez uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej;
7) ochronę istniejących zadrzewień i zakrzewień poprzez ich zachowanie na działkach przewidzianych do zabudowy w minimalnej ilości 45% ich powierzchni występujących na działce budowlanej;
8) zakaz lokalizacji przydomowych oczyszczalni ścieków w granicach aglomeracji Kielce.

III.1. Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Nowiny wyznaczono następujące formy ochrony przyrody określone ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody:

1) Rezerwat przyrody nieożywionej Góra Żakowa;
2) Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy;
3) Chęcińsko-Kielecki Obszar Chronionego Krajobrazu położony na otulinie Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego;
4) Obszar Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko – Kieleckie PLH260041;
5) Pomnik przyrody nieożywionej „Kowala”.

Rezerwat przyrody nieożywionej "Góra Żakowa" położony jest w sołectwie Szewce. Utworzony w 1999 r. rozporządzeniem Nr 12/99 Wojewody Świętokrzyskiego rezerwat zajmuje powierzchnię 50,41 ha lasów Skarbu Państwa.

Obowiązująca podstawa prawna Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 20.09.2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody Góra Żakowa (Dz. Urz. Woj. Świet. z 2017 r. poz. 2849). Celem Ochrony rezerwatu jest zachowanie pozostałości dawnego górnictwa skalnego i kruszcowego, naturalnych wapiennych form skałkowych oraz lasu kserotermicznego z licznymi gatunkami roślin chronionych. Ochroną prawną objęte są tutaj powierzchniowe i podziemne pozostałości górnictwa skalnego i kruszcowego rud ołowiu, naturalne wapienne formy skałkowe oraz las kserotermiczny. Na tym terenie wśród urwisk, załomów i bloków skalnych występuje roślinność prawnie chroniona tj.: lilia złotogłów, podkolan biały, konwalia majowa, orlik pospolity, wawrzynek wilczełyko.

Dla rezerwatu określone zostały następujące typy i podtypy:

- ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ - Geologiczny i glebowy, podtyp: skał, minerałów, osadów, gleb i wydm;
- ze względu na główny typ ekosystemu: typ - Leśny i borowy, podtyp - lasów wyżynnych.

  Na terenie rezerwatu obowiązują następujące zakazy:
  - pozyskiwania, niszczenia lub uszkadzania drzew i innych roślin, z wyjątkiem przypadków uzasadnionych potrzebami gospodarstwa rezerwatowego ujętych w planie ochrony;
  - zbioru wszystkich dziko rosnących roślin, a w szczególności owoców, nasion i grzybów, z wyjątkiem zbioru nasion na potrzeby hodowli lasu;
  - pozyskiwania ściółki leśnej;
  - polowania, chwytania, płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia nor i legowisk zwierzęcych, gniazd ptasich i wybierania jaj;
  - wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów i innych nieczystości, innego zanieczyszczania wód i gleby oraz powietrza;
  - wydobywania, usuwania, przemieszczania skał i minerałów;
  - niszczenia gleby lub zmiany sposobu jej użytkowania;
  - zakłócania ciszy;
  - palenia ognisk;
  - stosowania środków chemicznych;
  - zmiany stosunków wodnych;
  - umieszczania na określonych przedmiotach lub obszarach objętych ochroną tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie

związanych z ochroną rezerwatu, z wyjątkiem znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa;

- wstępu na teren rezerwatu, poza miejscami wyznaczonymi przez Wojewodę;
- ruchu pojazdów poza drogami publicznymi.

Rozporządzeniem Nr 57/2002 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 18 listopada 2002r. zatwierdzono plan ochrony dla rezerwatu „Góra Żakowa".

Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy położony na terenie sołectw Szewce, Zgórsko-Zagrody obejmuje 1969 ha lasów Skarbu Państwa oraz terenów rolnych i zabudowanych w enklawie śródleśnej Szewce-Zawada i część północno-wschodnią terenów rolnych i zabudowanych sołectwa Zgórsko-Zagrody, na północ od drogi powiatowej nr 0278T. Ustanowiony w 1996 r. Park obejmuje następujące kompleksy leśne Nadleśnictwa Kielce:

- Kompleks Szewce-Zawada;
- Kompleks Słowik;
- Kompleks Czerwona Góra.

Zgodnie z Uchwałą Nr XXVI/371/16 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie utworzenia Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Święt. z 2016 r. poz. 2914 ze zm.) na terenie tym zabrania się:

1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
2) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej,
3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,

4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
5) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
7) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;

Do szczególnych celów ochrony Parku należy:

1) zachowanie cennych biocenoz z chronionymi i rzadkimi gatunkami flory i fauny,
2) zachowanie różnorodności geologicznej, w tym obszarów występowania krasu,
3) racjonalne wykorzystanie zasobów złóż kopalin,
4) zachowanie naturalnych fragmentów ekosystemów wodnych (rozlewisk i starorzeczy),
5) zachowanie populacji roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową,
6) zachowanie siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, w tym w szczególności muraw kserotermicznych i torfowisk,
7) zachowanie układów i obiektów zabytkowych, a także licznych miejsc pamięci narodowej,
8) preferowanie zabudowy nawiązującej do regionalnej tradycji i otaczającego krajobrazu,
9) zachowanie wartości historycznych, kulturowych i etnograficznych,
10) zachowanie istniejących punktów i ciągów widokowych,
11) ograniczenie negatywnego wpływu działalności gospodarczej na krajobraz.

Chęcińsko - Kielecki Obszar chronionego Krajobrazu, położony na otulinie Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego. Zasady ochrony obowiązujące na tym terenie reguluje uchwała Nr XLIX/877/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Chęcińsko-Kieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Święt. z 2014 r. poz. 3151) zgodnie, z którą w obszarze chronionym wyznaczone zostały strefy krajobrazowe "A", "B" i "C".

Strefa krajobrazowa "A" obejmuje tereny dolin rzecznych i cieków pełniące funkcje korytarzy ekologicznych oraz torfowiska i inne tereny podmokłe, w tym lasy łęgowe, a także zalesione jary lessowe z obecnymi na ich dnie ciekami wraz z terenami przyległymi; są to obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, często siedliska chronione, skupiające rzadkie i chronione gatunki roślin i zwierząt, a jednocześnie tereny bardzo wrażliwe na zmiany dokonywane w środowisku; strefa ta posiada najwyższy rygor ochronny;

Strefa krajobrazowa "B" obejmuje tereny kompleksów leśnych (z wyłączeniem lasów łęgowych i olsów, które zostały zaliczone do strefy A), murawy kserotermiczne i napiaskowe; są to siedliska niezależne od poziomu wód gruntowych; obejmują tereny cenne przyrodniczo, często siedliska chronione, skupiające rzadkie i chronione gatunki roślin i zwierząt; strefa posiada wysoki rygor ochronny;

Strefa krajobrazowa "C" obejmuje obszary poza strefami A i B; tereny zabudowy, użytkowane rolniczo, przekształcone przez człowieka; strefa odznacza się najniższym rygorem ochronnym.

W strefie krajobrazowej "A":

1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
5) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;

6) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Powyższe zakazy nie dotyczą:

1) zakazu określonego w pkt 2, realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których procedura dotycząca oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;
2) zakazu określonego w pkt 2 i 4, realizacji inwestycji w zakresie budowy urządzeń elektrowni wodnych poza głównym nurtem rzeki;
3) zakazu określonego w pkt 3, zadrzewień śródpolnych występujących na gruntach oznaczonych w ewidencji gruntów inaczej niż: Lz, Lz-R, Lz-Ł, Lz-Ps;
4) zakazu określonego w pkt 3, w przypadku zadrzewień przydrożnych kolidujących z zapewnieniem dostępu (zjazdu) z nieruchomości do drogi publicznej;
5) terenów objętych ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu.

W strefie krajobrazowej "B" obowiązują następujące zakazy:

1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

4) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

Zakazy, o których mowa powyżej nie dotyczą:

1) zakazu określonego w pkt 2, realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których procedura dotycząca oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;
2) zakazu określonego w pkt 2, realizacji inwestycji w zakresie budowy urządzeń elektrowni wodnych poza głównym nurtem rzeki;
3) zakazu określonego w pkt 3, zadrzewień śródpolnych występujących na gruntach oznaczonych w ewidencji gruntów inaczej niż: Lz, Lz-R, Lz-Ł, Lz-Ps;
4) zakazu określonego w pkt 3, w przypadku zadrzewień przydrożnych kolidujących z zapewnieniem dostępu (zjazdu) z nieruchomości do drogi publicznej;
5) terenów objętych ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu.

W strefie krajobrazowej "C" nie ustalono zakazów.

Na terenie strefy krajobrazowej **A** ustala się następujące cele i działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów:

a) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;

- edukacja ekologiczna,
- ochrona poprzez zapewnienie właściwego stanu siedlisk,

b) zachowanie cennych ekosystemów;

- utrzymanie lub przywrócenie tradycyjnego użytkowania półnaturalnych zbiorowisk roślinnych (łąki, murawy) m.in. poprzez promowanie i wdrażanie programów rolno-środowiskowych,
- prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej; dążenie do zachowania właściwych parametrów siedlisk leśnych; zachowanie powierzchni starodrzewi poprzez wyłączenie z użytkowania,

c) zachowanie dolin rzek i cieków w stanie zbliżonym do naturalnego;

- utrzymywanie w niezmienionym stanie terenów zalewowych oraz odtworzenie polderów,

d) utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych;
- uwzględnienie połączeń ekologicznych w planowaniu przestrzennym,
e) zachowanie istniejącej mozaiki krajobrazu;
- promowanie ekstensywnych systemów gospodarowania,
- utrzymanie trwałego użytkowania gruntów rolnych,
f) utrzymanie właściwego poziomu i jakości wód;
- likwidacja części rowów melioracyjnych, odstąpienie od ich konserwacji,
- rozbudowa zbiorczych systemów zaopatrzenia w wodę,
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- tworzenie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków poprzez odstąpienie od ich użytkowania i wprowadzenie pasów ochronnych roślinności,
- ograniczenie zużycia nawozów sztucznych i środków ochrony roślin,
- likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci,
g) ochrona powierzchni ziemi przed procesami erozyjnymi;
- zalesianie lub utrzymywanie roślinności łąkowej i murawowej na terenach najbardziej narażonych na erozję,
- stosowanie orki w poprzek stoku na terenach użytkowanych rolniczo,
h) ochrona atrakcyjnych panoram i wnętrz widokowych;
- powstrzymywanie procesów naturalnej i wtórnej sukcesji,
- uwzględnianie w planowaniu przestrzennym zachowania stref dalekiego widoku.

Na terenie strefy krajobrazowej **B** ustala się następujące cele i działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów:
a) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- edukacja ekologiczna,
- ochrona poprzez zapewnienie właściwego stanu siedlisk,
b) zachowanie cennych ekosystemów;
- utrzymanie lub przywrócenie tradycyjnego użytkowania półnaturalnych zbiorowisk roślinnych (łąki, murawy) m.in. poprzez promowanie i wdrażanie programów rolno-środowiskowych,
- prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej; dążenie do zachowania właściwych parametrów siedlisk leśnych; zachowanie powierzchni starodrzewi poprzez wyłączenie z użytkowania,
c) ochrona dużych kompleksów leśnych i stref ekotonowych;
- odnawianie drzewostanów zgodnych z typem siedliska,

- zapobieganie fragmentacji obszarów leśnych przy realizacji inwestycji,
- zachowanie i zwiększanie powierzchni zalesionych; zalesianie poza powierzchniami cennych przyrodniczo siedlisk,
d) utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych;
- uwzględnienie połączeń ekologicznych w planowaniu przestrzennym,
e) zachowanie istniejącej mozaiki krajobrazu;
- promowanie ekstensywnych systemów gospodarowania,
- utrzymanie trwałego użytkowania gruntów rolnych,
f) ochrona powierzchni ziemi przed procesami erozyjnymi;
- zalesianie lub utrzymywanie roślinności łąkowej i murawowej na terenach najbardziej narażonych na erozję,
- stosowanie orki w poprzek stoku na terenach użytkowanych rolniczo,
g) ochrona atrakcyjnych panoram i wnętrz widokowych;
- powstrzymywanie procesów naturalnej i wtórnej sukcesji,
- uwzględnianie w planowaniu przestrzennym zachowania stref dalekiego widoku,
h) zachowanie wartości kulturowych obszaru;
- promowanie w budownictwie i zagospodarowaniu przestrzennym tradycyjnego stylu architektonicznego budownictwa,
- rewitalizacja obiektów zabytkowych,
- poszerzanie ewidencji obiektów zabytkowych.

Na terenie strefy krajobrazowej **C** ustala się następujące cele i działania związane z ochroną krajobrazową i kulturową:
a) ochrona walorów przyrodniczych;
- edukacja ekologiczna,
- uwzględnienie połączeń ekologicznych w planowaniu przestrzennym,
b) zachowanie istniejącej mozaiki krajobrazu;
- promowanie ekstensywnych systemów gospodarowania,
- utrzymanie trwałego użytkowania gruntów rolnych poza granicami administracyjnymi miast,
c) ochrona powierzchni ziemi przed procesami erozyjnymi;
- zalesianie lub utrzymywanie roślinności łąkowej i murawowej na terenach najbardziej narażonych na erozję,
- stosowanie orki w poprzek stoku na terenach użytkowanych rolniczo,
d) ochrona atrakcyjnych panoram i wnętrz widokowych;

- powstrzymywanie procesów naturalnej i wtórnej sukcesji,
- uwzględnianie w planowaniu przestrzennym zachowania stref dalekiego widoku,
e) zachowanie wartości kulturowych obszaru;
- promowanie w budownictwie i zagospodarowaniu przestrzennym tradycyjnego stylu architektonicznego budownictwa,
- rewitalizacja obiektów zabytkowych,
- poszerzanie ewidencji obiektów zabytkowych.

Obszar Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie PLH260041 - Ostoja położona na Wyżynie Małopolskiej, w południowo - zachodniej części krainy Gór Świętokrzyskich. Na terenie tym występują rozległe doliny rzeczne, które otoczone są odkrytymi grzbietami górskimi. Ostoja charakteryzuje się urozmaiconą rzeźba terenu oraz występowaniem zjawisk krasowych związanych ze skałami węglanowymi. Procesy krasowe doprowadziły tu do utworzenia wielu jaskiń m.in. słynnej w całej Polsce jaskini Raj. Jaskinia ta utworzona została w wapieniach pochodzących z okresu środkowego dewonu, które ok. 360 milionów lat temu powstały na dnie płytkiego morza. Choć jest to niewielka jaskinia wyróżnia się ona wśród polskich jaskiń bogatą i dobrze zachowaną szatą naciekową. Długość korytarzy jaskini wynosi około 240 m, z czego do zwiedzania udostępnione jest ok. 180 m. Obszar ostoi ma wyjątkowe walory geologiczne oraz geomorfologiczne. Często teren ten nazywany jest "rajem dla geologów". Związane jest to z intensywną eksploatacją surowców skalnych w przeszłości i odsłonięciem wyjątkowych walorów przyrody nieożywionej. Na terenie tym występują skały z prawie wszystkich okresów geologicznych, od kambru (paleozoik) po holocen (kenozoik). Spośród 4 rezerwatów przyrody występujących na terenie ostoi, aż trzy są rezerwatami geologicznymi. Szata roślinna ostoi charakteryzuje się bogactwem i dużym zróżnicowaniem. Wśród siedlisk leśnych występują bory sosnowe i mieszane, dąbrowy, grądy, olsy i łęgi. Na stromych zboczach wzniesień i w kamieniołomach utrzymują się ciepłolubne murawy zwane murawami kserotermicznymi, a w dolinach - łąki i pola uprawne. Na terenie ostoi zidentyfikowano 6 rodzajów siedlisk ważnych dla Europy. Największą powierzchnię z nich zajmują murawy kserotermiczne (8%) i świetlista dąbrowa (8%). Na terenie ostoi występują 23 gatunki zwierząt cennych dla ochrony przyrody w Europie. Rośnie tu ponad 1000 gatunków flory naczyniowej, w tym 69 gatunków chronionych oraz 42 gatunki rzadkie i zagrożone w Polsce lub lokalnie. Spośród roślin cennych z europejskiego punktu widzenia występują tu: sasanka otwarta i storczyk - obuwik

pospolity. Znajdują się tu również liczne stanowiska rzadkich bezkręgowców m.in. cennych dla UE motyli - modraszka teleiusa i czerwończyka nieparka. Jaskinie są miejscem zimowania wielu gatunków nietoperzy - spośród których najcenniejsze są zimowiska mopka, nocka Bechsteina i nocka dużego. Zinwentaryzowane zostały tu następujące siedliska przyrodnicze:

- grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum),
- ciepłolubne dąbrowy (Quercetalia pubescenti-petraeae)*,
- murawy kserotermiczne (Festuco-Brometea i ciepłolubne murawy z Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis)* - priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków,
- niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris),
- łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae, olsy źródliskowe)*,
- ziołorośla górskie (Adenostylion alliariae) i ziołorośla nadrzeczne (Convolvuletalia sepium),
- wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi,
- jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani)* ,
- bory i lasy bagienne (Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi-Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne)*,
- łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (Ficario-Ulmetum),
- wyżynny jodłowy bór mieszany (Abietetum polonicum),
- ciepłolubne buczyny storczykowe (Cephalanthero-Fagenion),
- kwaśne buczyny (Luzulo-Fagenion),
- jaskinie nieudostępnione do zwiedzania,
- wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami Potentilletalia caulescentis,
- torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea) ,
- zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion) ,
- ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (Koelerion glaucae)*,

- starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion,
- twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic Charetea,
- brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z Littorelletea, Isoëto-Nanojuncetea,
- sosnowy bór chrobotkowy (Cladonio-Pinetum i chrobotkowa postać Peucedano-Pinetum),

oraz ważne dla Europy gatunki zwierząt (z Zał. II Dyr. siedliskawej i z Zał. I Dyr. Ptasiej, w tym gatunki priorytetowe): bąk [*ptak*], błotniak stawowy [*ptak*], bocian biały [*ptak*], bocian czarny [*ptak*], bóbr europejski [*ssak*], czapla biała [*ptak*], derkacz [*ptak*], dzięcioł czarny [*ptak*], dzięcioł średni [*ptak*], dzięcioł zielonosiwy [*ptak*], gąsiorek [*ptak*], jarzębatka [*ptak*], kraska [*ptak*], lelek [*ptak*], lerka [*ptak*], łabędź krzykliwy [*ptak*], mopek [*ssak*], muchołówka białoszyja [*ptak*], muchołówka mała [*ptak*], nocek Bechsteina [*ssak*], nocek duży [*ssak*], orlik krzykliwy [*ptak*], ortolan [*ptak*], puszczyk uralski [*ptak*], świergotek polny [*ptak*], trzmielojad [*ptak*], wydra [*ssak*], zimorodek [*ptak*].

Dla obszaru ustanowiony został plan zadań ochronny zatwierdzony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie PLH260041 (Dz. Urz. Woj. Święt. z 2014 r. poz. 1478 ze zm.).

W stosunku do terenu, o którym mowa powyżej zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znaczącego negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

1) pogarszania stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
2) wpływania negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
3) pogarszania integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązań z innymi obszarami.

Dla ww. obszaru Natura 2000 zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu

zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie PLH260041 (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z 2014 r. poz. 1478), zmieniony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 25 listopada 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z 2014 r. poz. 3281) oraz Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 12 sierpnia 2022 r. (Dz. Urz. Woj. Święt. z 2022 r., poz.2810).

Ustala się zakaz lokalizacji budynków w odległości mniejszej niż 12 m od gruntów leśnych położonych w obszarze Natura 2000.

Rezerwat przyrody nieożywionej Góra Żakowa położony jest w sołectwie Szewce. Utworzony w 1999 r. rozporządzeniem Nr 12/99 Wojewody Świętokrzyskiego rezerwat zajmuje powierzchnię 50,41 ha lasów Skarbu Państwa. Obowiązująca podstawa prawna Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 20.09.2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody Góra Żakowa (Dz. Urz. Woj. Świet. z 2017 r. poz. 2849). Celem Ochrony rezerwatu jest zachowanie pozostałości dawnego górnictwa skalnego i kruszcowego, naturalnych wapiennych form skałkowych oraz lasu kserotermicznego z licznymi gatunkami roślin chronionych. Ochroną prawną objęte są tutaj powierzchniowe i podziemne pozostałości górnictwa skalnego i kruszcowego rud ołowiu, naturalne wapienne formy skałkowe oraz las kserotermiczny. Na tym terenie wśród urwisk, załomów i bloków skalnych występuje roślinność prawnie chroniona tj.: lilia złotogłów, podkolan biały, konwalia majowa, orlik pospolity, wawrzynek wilczełyko. Dla rezerwatu określony został następujące typy i podtypy:

1) ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ - Geologiczny i glebowy, podtyp: skał, minerałów, osadów, gleb i wydm;
2) ze względu na główny typ ekosystemu: typ - Leśny i borowy, podtyp - lasów wyżynnych.

Na terenie rezerwatu obowiązują następujące zakazy:

15) pozyskiwania, niszczenia lub uszkadzania drzew i innych roślin, z wyjątkiem przypadków uzasadnionych potrzebami gospodarstwa rezerwatowego ujętych w planie ochrony;
16) zbioru wszystkich dziko rosnących roślin, a w szczególności owoców, nasion i grzybów, z wyjątkiem zbioru nasion na potrzeby hodowli lasu;
17) pozyskiwania ściółki leśnej;

18) polowania, chwytania, płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia nor i legowisk zwierzęcych, gniazd ptasich i wybierania jaj;
19) wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów i innych nieczystości, innego zanieczyszczania wód i gleby oraz powietrza;
20) wydobywania, usuwania, przemieszczania skał i minerałów;
21) niszczenia gleby lub zmiany sposobu jej użytkowania;
22) zakłócania ciszy;
23) palenia ognisk;
24) stosowania środków chemicznych;
25) zmiany stosunków wodnych;
26) umieszczania na określonych przedmiotach lub obszarach objętych ochroną tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną rezerwatu, z wyjątkiem znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa;
27) wstępu na teren rezerwatu, poza miejscami wyznaczonymi przez Wojewodę;
28) ruchu pojazdów poza drogami publicznymi.

Pomnik przyrody nieożywionej „Kowala”.

W przekopie kolejowym w południowej części gminy Nowiny (sołectwo Kowala) znajduje się **pomnik przyrody nieożywionej „Kowala”**, który wpisany jest do rejestru województwa świętokrzyskiego pod numerem 223. Celem ochrony jest zachowanie ze względów dydaktyczno-naukowych odsłonięcia geologicznego prezentującego bardzo interesujący profil utworu franu (górny dewon), który należy do północnego skrzydła antykliny chęcińskiej.

Na terenie pomnika przyrody nieożywionej wprowadza się następujące zakazy:

- budowy obiektów kubaturowych i urządzeń infrastruktury technicznej w bezpośrednim sąsiedztwie pomnika;
- niszczenia skarp, w obrębie których znajduje się odsłonięcie uznane za pomnik;
- prowadzenia robót ziemnych, eksploatacji kopalin;
- niszczenia istniejącej roślinności;
- zanieczyszczenia terenu w otoczeniu skał;
- umieszczania tablic, ogłoszeń itp.

III.2. Obszary i obiekty planowane do objęcia ochroną

1. „Ołowianka” – planowany użytek ekologiczny.
   Użytek obejmowałby wilgotną łąkę w miejscowości Szewce położoną na wzniesieniu Ołowianka (pozostałość po wydobyciu kruszców ołowiu). Projektowany użytek leżałby w granicach Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego.
2. „Berberysówka” – planowany użytek ekologiczny.
   Użytek o charakterze stepowym, zbiorowisko roślin ciepłolubnych. Projektowany użytek leżałby w granicach otuliny Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego.

Granice ww. terenów wskazane na rysunku Studium stanowią propozycję do zweryfikowania w dokumentacjach przyrodniczych dla poszczególnych obszarów.

Do czasu ustanowienia ochrony i określenia szczegółowych zasad zagospodarowania i użytkowania, wyklucza się zmiany sposobu użytkowania obszarów i obiektów wskazanych do objęcia ochroną, w tym zmiany:

- pokrywy roślinnej;
- zmiany stosunków wodnych;
- zmiany ukształtowania powierzchni ziemi.

Wyjątek stanowią: planowany użytek ekologiczny „Berberysówka” oraz planowane stanowisko dokumentacyjne „Berberysówka – Kamieniołom Bolechowice”, gdzie eksploatuje się kruszywa z udokumentowanych złóż.

Dla terenów planowanego pomnika przyrody „Kamieniołom Szewce na Górze Okrąglica” postuluje się wprowadzenie następujących zakazów:

- niszczenia, uszkadzania lub przekształcania obiektu;
- wydobywania do celów gospodarczych skał oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów;
- umieszczania tablic reklamowych.

W zakresie ochrony systemu środowiska oraz przyrody, w stosunku do nowej zabudowy planowanej na terenie parku krajobrazowego oraz obszarów chronionego krajobrazu ustala się następujące zasady:

– wkomponowanie obiektów budowlanych, kubaturowych w istniejące zadrzewienia śródpolne. W przypadku braku możliwości wkomponowania zabudowy w istniejące zadrzewienia śródpolne, realizację zabudowy na terenach, gdzie zadrzewienia śródpolne występują należy w maksymalnym

stopniu ograniczyć ich wycinkę. Dla zachowania wartości przyrodniczych i ekologicznych terenu dopuszcza się w tych przypadkach wycinkę istniejących zadrzewień maksymalnie w 45% ich powierzchni występujących na działce budowlanej,

- ogrodzenie terenu inwestycji zarówno w czasie budowy jak i docelowo należy tak projektować, aby umożliwić migrację zwierząt, np. poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań ażurowych,
- prace ziemne należy tak wykonywać aby zachować istniejące ukształtowanie terenu, a ingerencje w ukształtowanie terenu należy planować tam, gdzie jest to niezbędne,
- zachowanie obudowy biologicznej cieków wodnych, poprzez wprowadzenie zakazu lokalizacji obiektów budowlanych w bezpośrednim ich sąsiedztwie, za wyjątkiem dróg i urządzeń infrastruktury technicznej, oraz utrzymanie istniejąco sposobu zagospodarowania - łąki pastwiska, zadrzewienia oraz lasy,
- obowiązuje bezwzględna ochrona przed osuszaniem małych i okresowych zbiorników wodnych oraz zakaz regulacji naturalnych cieków wodnych,
- zachowanie ciągłości wszystkich cieków,
- zakaz niszczenia lub uszkadzania urządzeń wodnych,
- zakaz niszczenia lub uszkadzania brzegów śródlądowych wód powierzchniowych, tworzących brzeg wody lub murów niebędących urządzeniami wodnymi oraz gruntów pod śródlądowymi wodami powierzchniowymi oraz grodzenia nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości 1,5 m od linii brzegu. Ponadto właściciel nieruchomości przyległej do powierzchni wód publicznych obowiązany jest umożliwić dostęp do wody na potrzeby robót związanych z utrzymaniem wód,
- uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na przebudowę urządzeń melioracji wodnych oraz prowadzenie przez wody powierzchniowe obiektów mostowych, rurociągów, linii energetycznych, linii telekomunikacyjnych oraz innych urządzeń.

W zakresie ograniczania uciążliwości obiektów obowiązuje:

- dotrzymanie standardów jakości środowiska w rozumieniu przepisów odrębnych, w tym zastosowanie rozwiązań chroniących przed ponadnormatywnym hałasem komunikacyjnym (ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania

przestrzennego nieprzekraczalnych linii zabudowy od dróg uwzględniających uciążliwości - hałas, drgania i zapylenie powodowane przez te drogi w zależności od klas technicznych), zieleni osłonowej i izolacyjnej,

- odprowadzenie wód opadowych i roztopowych do odbiorników, po wcześniejszym ich oczyszczeniu jeżeli przepisy odrębne będą tego wymagać,
- zachowanie odległości budynków od terenów leśnych zgodnie z przepisami odrębnymi.

III.3. Ochrona kompleksów leśnych

Przedmiotem ochrony są istniejące kompleksy leśne, zadrzewienia i zakrzewienia wyznaczone na rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego. Do podstawowych celów ochrony kompleksów leśnych należą:

- pielęgnacja i uzupełnienie istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz skupień roślinności o różnorodnych funkcjach środowiskowych (glebochronne, wiatrochronne, biocentyczne i krajobrazowe), zwłaszcza w odniesieniu do agrosystemów, które są wyjątkowo podatne na utratę równowagi ekologicznej;
- zachowanie i powiększanie biologicznej różnorodności lasów wyrażające się poprzez ochronę wszystkich występujących w gminie kompleksów leśnych (szczególnie resztek lasów i zarośli łęgowych w dolinach rzecznych);
- wzbogacanie gatunkowej, wiekowej i przestrzennej struktury drzewostanów zgodnie z warunkami siedliskowymi;
- ochrona gruntów leśnych przed nieuzasadnioną zmianą przeznaczenia na inne cele;
- wprowadzanie naturalnych metod ochrony drzewostanów.

III.4. Ochrona pozostałych obszarów i obiektów cennych przyrodniczo oraz krajobrazu, w tym krajobrazu kulturowego

Przedmiotem ochrony są istniejące doliny rzeczne, tereny podmokłe, torfowiska, łąki, oczka wodne, zbiorowiska kserotermiczne, wąwozy i jary lessowe, zadrzewienia i zakrzewienia.

- ochrona istniejących dolin rzecznych, starorzeczy, łąk, oczek wodnych i zbiorowisk szuwarowo-bagiennych, które z uwagi na ich duże walory przyrodnicze powinny być zachowane i powiększane;

- utrzymanie naturalnego spływu wód powierzchniowych;
- bezwzględny zakaz wypalania traw i wiklin nadrzecznych;
- wykluczenie zabudowy z obszarów dolin rzecznych;
- pozostawianie nieuregulowanych rzek, szczególnie tych, których funkcje przyrodnicze nie uległy dotychczas dewastacji;
- zachowanie i ochrona istniejących zbiorowisk kserotermicznych;
- utrzymanie na terenach użytkowanych rolniczo bogatej struktury krajobrazu ze znacznym udziałem ekosystemów odznaczających się dużą różnorodnością biologiczną (łąk, pastwisk, zadrzewień, zakrzewień, skarp, wąwozów, oczek wodnych i in.);
- rekonstrukcja zdegradowanych ekosystemów i siedlisk, szczególnie leśnych i wodno-błotnych,
- w przypadku niezbędnych melioracji konieczne jest zadbanie o nienaruszenie cennych przyrodniczo ekosystemów;
- zgodność charakteru i poziomu intensyfikacji zagospodarowania z cechami środowiska przyrodniczego oraz jego naturalną chłonnością i odpornością na zniszczenie,
- zachowanie wartości krajobrazu kulturowego poprzez nawiązanie architekturą nowej zabudowy do cech zabudowy tradycyjnej regionu świętokrzyskiego oraz respektowanie ustalonych we wcześniejszym rozdziale wymogów architektonicznych dla nowej zabudowy,
- ustala się zakaz realizacji obiektów stanowiących sztuczne dominanty krajobrazowe w terenach nieprzewidzianych do zabudowy (terenach rolniczych oraz dolin rzecznych),
- ustala się ochronę wskazanych na rysunku Studium punktów i ciągów widokowych poprzez utrzymanie dotychczasowego przeznaczenia terenów położonych w ich bezpośrednim sąsiedztwie.

III.5. Ochrona gruntów rolnych

Przedmiotem ochrony gleby wysokich klas bonitacyjnych podlegające ochronie prawnej oraz agrosystemy, zwłaszcza w aspekcie przeciwdziałania ich degradacji.

- przeciwdziałanie procesom erozji poprzez stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych oraz nie pozostawianie gruntów o dużych spadkach bez trwałej pokrywy roślinnej;
- zmiana użytkowania gruntów ornych na zboczach o dużych spadkach na sady, trwałe użytki zielone i zadrzewienia;
- dostosowanie poziomu nawożenia do zasobności gleb i potrzeb uprawianych roślin, zwiększenie nawożenia organicznego;
- eliminowanie zagrożeń środowiskowych związanych z intensyfikacją produkcji rolnej (m.in. nadmierne stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin);
- rozwój ekologicznej produkcji rolnej.

III.6. Ochrona wód

W granicach gminy Nowiny występuje Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 418 Gałęzice-Bolechowice-Borków, zasoby którego chronione są poprzez kompleksowe rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej, co przyczyni się, że wody zbiornika nie zostaną zanieczyszczone. Zbiornik ten został obejmuje centralną część Niecki Gałęzicko-Bolechowicko-Borkowskiej stanowiącej zbiornik wodonośny służący zbiorowemu zaopatrzeniu w wodę dla gmin Nowiny, Kielce, Chęciny, Piekoszów, Morawica i Daleszyce. Kompleksowe rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej polega na zaopatrzeniu gospodarstw domowych z sieci wodociągowej oraz odprowadzenie ścieków komunalnych do sieci kanalizacji sanitarnej. W związku z tym, że obszar objęty studium położony jest w aglomeracji Kielce.

Północny fragment gminy położony jest w Głównym Zbiorniku Wód Podziemnych GZWP nr 417 Kielce. Zbiornik budują głównie środkowo-dewońskie wapienie oraz dolomity spękane i skrasowiałe charakteryzujące się dobrymi parametrami hydrogeologicznymi: wodoprzepuszczalnością 500-1000 m^2/24h, wydajnością 30-120 m^3/h i wysoką jakością wody.

Przedmiotem ochrony są istniejące cieki wraz z ich dolinami rzecznymi, kanały melioracyjne, zbiorniki retencyjne, oczka wodne i tereny podmokłe oraz główne zbiorniki wód podziemnych. Ponadto w zakresie ochrony wód ustala się:

- kompleksowe uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej;

- bezwzględną ochronę zasobów i jakości wód powierzchniowych: istniejących cieków i zbiorników, rowów melioracyjnych, śródpolnych i śródleśnych oczek wodnych oraz terenów podmokłych;
- realizację komunalnych inwestycji proekologicznych, w szczególności kolektorów sanitarnych;
- wyposażanie zabudowy i obiektów zlokalizowanych poza zwartymi obszarami osadniczymi w indywidualne urządzenia oczyszczania ścieków;
- stopniową eliminację zanieczyszczeń obszarowych poprzez racjonalne stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin, w wyniku czego nastąpi wzmocnienie naturalnych procesów samooczyszczania się cieków;
- zapewnienie oczyszczania wszystkich odprowadzanych ścieków i podjęcie działań w celu likwidacji zrzutu zanieczyszczeń do wód;
- zakaz wylewania nieczystości z szamb w miejscach przypadkowych;
- zachowanie, a w razie potrzeby rekonstrukcję, biologicznej obudowy cieków i zbiorników wodnych (zadrzewienia, zakrzaczenia, pasy szuwarów, trwałe użytki zielone) dla zahamowania spływów powierzchniowych z pól uprawnych;
- ochronę i odtwarzanie naturalnych zbiorników retencyjnych (zbiorniki wodne, bagna, torfowiska, nieuregulowane cieki, oczka wodne, tereny podmokłe, lasy łęgowe);
- respektowanie wymogów ochronnych obowiązujących na obszarze zbiorników wód podziemnych i wokół ujęć;
- ochronę zasobów wód podziemnych w ramach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 418 Gałęzice-Bolechowice-Borków zgodnie z przepisami odrębnymi;
- ochronę obszarów przyległych do cieków wodnych w celu dostępu do wody w ramach powszechnego korzystania z wód oraz umożliwienia administratorowi cieków prowadzenia konserwacji w korytach cieków jak również w celu ochrony otuliny biologicznej cieków;

III.7. Ochrona przeciwpowodziowa

W granicach gminy Nowiny wyznaczone zostały obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%), oraz obszary szczególnego zagrożenia

powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%). W obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy, nakazy, ograniczenia i dopuszczenia wynikające z przepisów odrębnych. Granice tych obszarów wyznaczone zostały od rzeki Bobrzy, na obowiązujących mapach zagrożenia powodziowego sporządzonych przez Wody Polskie. Są to oficjalne dokumenty planistyczne stanowiące podstawę do podejmowania działań związanych z planowaniem przestrzennym i zarządzaniem kryzysowym.

Zgodnie ze zaktualizowanym Planem zarządzania ryzykiem powodziowym, przyjętym rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. (aPZRP; Dz. U. z 2022r. poz. 2739), obowiązującym od dnia 23.03.2023 r., w granicach gminy Sitkówka- Nowiny planowane jest częściowo następujące działanie: *„Budowa muru oporowego na prawym brzegu rzeki Bobrza w km 16+000-16+450 w m. Kielce”* o nr ID: W_GZW_598.

W celu zapobiegania małym lokalnym podtopieniom należy dbać o stan rowów odwadniających wykonanych na terenach rolnych oraz wzdłuż dróg, tak aby spływająca nimi woda nie natrafiała na przeszkody umożliwiające jej rozlanie się. Aby zapewnić właściwy odpływ wody w rowach należy dbać także o ich częstą konserwację i wykaszanie.

III.8. Ochrona powietrza atmosferycznego i ochrona przed hałasem

- wprowadzenie, względnie modernizacja urządzeń ograniczających emisję zanieczyszczeń powietrza;
- wprowadzenie instalacji odpylających i odsiarczających w lokalnych kotłowniach opalanych węglem oraz propagowanie ich modernizacji w kierunku zmiany nośników energii na przyjazne środowisku;
- poprawa stanu nawierzchni dróg, usprawnienie układu komunikacyjnego, budowa nowych miejsc parkingowych;
- stosowanie paliw niskoemisyjnych i ekologicznych;
- ograniczenie zanieczyszczeń motoryzacyjnych i uciążliwości związanych z hałasem na terenach zwartej zabudowy i wzdłuż ciągów komunikacyjnych o największym natężeniu ruchu poprzez stosowanie zieleni izolacyjnej i ekranów akustycznych;

- ograniczenie emisji hałasu oraz emisji zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego emitowanych przez obiekty związane z eksploatacją złoża surowców mineralnych, obiektów przemysłowych, usługowych i rekreacyjnych poprzez zastosowanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych ograniczających poziom hałasu i zanieczyszczeń powietrza,
- termomodernizacja istniejącej zabudowy mieszkaniowej oraz użyteczności publicznej, przez co zmniejszy się zapotrzebowanie w ciepło ze źródeł powodujących zanieczyszczenie do atmosfery, a w konsekwencji do spadku emisji zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery;
- ograniczenie zanieczyszczeń motoryzacyjnych i uciążliwości związanych z hałasem na terenach zwartej zabudowy i wzdłuż ciągów komunikacyjnych o największym natężeniu ruchu poprzez stosowanie zieleni izolacyjnej i ekranów akustycznych;
- rozbudowa sieci gazowej;
- stopniowa likwidacja niskiej emisji poprzez eliminację lokalnych kotłowni, lub zmiana tradycyjnego sposobu opalania węglem na bardziej ekologiczne, tj. gaz ziemny, olej opałowy;
- wykorzystywanie ekologicznych źródeł energii takich jak: pompy ciepła, instalacje fotowoltaiczne, itp.;
- podnoszenie świadomości ekologicznej wszystkich grup społecznych, polegające na wykształceniu nawyków wdrażania zrównoważonego rozwoju, dbałości o stan środowiska i oszczędnego korzystania z jego zasobów;
- restrukturyzacja przemysłu wydobywczego w celu ograniczenia ilości wprowadzanych do atmosfery zanieczyszczeń pyłowych;
- zachowanie i udrażnianie korytarzy przewietrzających (doliny rzek i cieków wodnych oraz przylegających do ich kompleksów leśnych), poprzez zakaz ich zabudowy oraz eliminację barier ekologicznych.

III.9. Powstrzymanie procesów degradacji środowiska przyrodniczego

- wprowadzenie zakazu lokalizacji budowli i obiektów obniżających walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz rozbudowy istniejących obiektów w sposób degradujący te walory;

- obowiązek realizacji niezbędnych inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej w sposób jak najmniej szkodliwy dla środowiska;
- realizacja kompleksowego systemu gospodarki odpadami (systemu odbioru i segregacji odpadów, odzysk i zagospodarowanie odpadów użytkowych, wywóz odpadów na wysypisko oraz do kompostowni i spalarni);
- likwidacja „dzikich" wysypisk śmieci;
- realizacja kompleksowej gospodarki wodno-ściekowej;
- stosowanie technik i technologii niskoenergetycznych, wodooszczędnych, niskoodpadowych i małoszkodliwych dla środowiska;
- uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego postanowień przepisów szczególnych z zakresu ochrony środowiska i walorów krajobrazowych;
- prowadzenie edukacji ekologicznej i kształtowanie właściwych postaw mieszkańców wobec środowiska przyrodniczego.

III.10. Strefy ograniczenia lub zakazu zainwestowania związane z możliwością wystąpienia naturalnych katastrof

W Studium wyznacza się tereny zalewowe wokół rzeki Bobrzy. W granicach terenów zalewowych Studium wprowadza następujące ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych.

Rozporządzeniem Nr 4/2009 r. Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 18 maja 2009 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej dla komunalnego ujęcia wód podziemnych zlokalizowanego w Bolechowicach, gmina Sitkówka-Nowiny, powiat kieleckie (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 10 czerwca 2009 r. Nr 202, poz. 1694), dla ochrony zasobów wodnych komunalnego ujęcia wód podziemnych, ustanowiona została strefa ochrona. Podzielona ona została na: teren ochrony bezpośredniej oraz na teren ochrony pośredniej. Rozporządzenie to zostało zmienione rozporządzeniem Nr 15/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 11 czerwca 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 16 czerwca 2014 r. poz. 1848) oraz rozporządzeniem Nr 12/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 14 lipca 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 15 lipca 2015 r. poz. 2242).

Na terenie ochrony bezpośredniej obowiązują zakazy i nakazy, o których mowa w ustawie Prawo wodne.

Na terenie ochrony pośredniej zabrania się:

1) lokalizowania nowych ujęć wód podziemnych dla potrzeb innych niż zwykłe korzystanie z wód, poza studniami awaryjnymi lub zastępczymi dla studni już istniejących oraz studniami przewidywanymi do wykonania w ramach rozbudowy ujęcia;
2) eksploatacji kopalin poniżej zwierciadła wody podziemnej;
3) rolniczego wykorzystywania ścieków;
4) lokalizowania składowisku odpadów komunalnych, niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętne;
5) grzebania zwłok zwierzęcych oraz lokalizowania cmentarzy z wyłączeniem rozbudowy istniejącego cmentarza spełniającej wymogi określone w przepisach odrębnych;
6) przechowywania i składowania odpadów promieniotwórczych;
7) wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, z wyłączeniem ścieków z oczyszczalni przydomowych oraz wód opadowych i roztopowych spełniających wymagania określone w przepisach odrębnych;
8) lokalizowania magazynów produktów ropopochodnych oraz ropy naftowej, a także rurociągów do ich transportu z wyłączeniem gazu płynnego;
9) lokalizowania magazynów substancji priorytetowych w dziedzinie polityki wodnej określonych w przepisach odrębnych;
10) urządzania parkingów, z wyjątkiem parkingów o powierzchni szczelnej wyposażonych w kanalizację deszczową oraz urządzenia oczyszczające wody opadowe i roztopowe.

III.11. Strefy ograniczenia lub zakazu zainwestowania związane z potencjalnym lub rzeczywistym przekroczeniem dopuszczalnych norm ochrony środowiska

Strefy wokół cmentarzy

W Studium wyznacza się strefy 50-cio i 150-cio metrową wokół cmentarza.

W strefie 50-ciu metrów wokół cmentarza wyklucza się realizację budynków mieszkalnych (dopuszcza się lokalizację ogrodów przydomowych), lokalizację ujęć wody oraz lokalizację zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia

zbiorowego bądź zakładów przechowujących artykuły żywności. W strefie tej nakazuje się zaopatrzenie w wodę wszystkich obiektów z sieci wodociągowej.

W strefie 150–cio metrowej nakazuje się zaopatrzenie w wodę wszystkich obiektów z sieci wodociągowej i wyklucza się realizację ujęć wody. Ponadto, w strefie 500 m od cmentarza ustala się zakaz lokalizacji ujęć wód wody o charakterze zbiorników wodnych, służących jako źródło zaopatrzenia sieci wodociągowej w wodę do picia i potrzeb gospodarczych.

III.11.a. Strefy wokół gazociągów

W granicach gminy Nowiny zrealizowany został gazociąg wysokiego ciśnienia (wskazany na rysunku Studium), dla którego obowiązuje strefa kontrolowaną o szerokości 3 m od jego osi w każdą stronę. W strefie tej obowiązują następujące ograniczenia:

- wyklucza się wznoszenie budynków;
- wyklucza się urządzanie stałych składów i magazynów;
- wyklucza się sadzenie drzew;
- wyklucza się podejmowanie działalności mogącej zagrozić trwałości gazociągu podczas jego eksploatacji.

W strefie kontrolowanej dopuszcza się, za zgodą operatora sieci gazowej, urządzanie parkingów.

III.11.b. Strefy wokół linii elektroenergetycznych

Dla napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia 110 kV przebiegających przez teren gminy Nowiny wyznacza się pasy technologiczne po 20 m od osi linii w obie strony, w których wprowadza się zakaz realizacji budynków przeznaczonych na pobyt ludzi.

Wskazuje się napowietrzną linię elektroenergetyczną 220 kV relacji: stacja systemowa 220/110 kV Radkowice - stacja systemowa 220/110 kV Kielce Piaski wraz z pasem technologicznym wynoszącym 50 m na całym odcinku linii bez względu na przeznaczenie terenu (po 25 m w obie strony od osi linii).

Zasady zagospodarowania:

1) w pasie technologicznym linii obowiązuje zakaz lokalizacji budynków mieszkalnych oraz innych obiektów budowlanych przeznaczonych na pobyt ludzi. Warunki lokalizacji pozostałych obiektów budowlanych

nieprzeznaczonych na stały pobyt ludzi powinny uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych oraz normach dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych;

2) lokalizacja obiektów budowlanych zawierających materiały niebezpieczne pożarowo, stacji paliw i stref zagrożonych wybuchem w pobliżu linii elektroenergetycznej powinna uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych oraz normach dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych;
3) zakazuje się tworzenia hałd, nasypów oraz sadzenia roślinności wysokiej pod linią i w odległości 6 m dla linii 220 kV od rzutu poziomego skrajnego przewodu fazowego (w świetle koron);
4) dopuszcza się wykonanie napraw oraz prac remontowych i konserwacyjnych na istniejącej linii.

Ponadto, w stosunku do linii elektroenergetycznych średniego napięcia 15 kV należy uwzględniać pasy techniczne, zgodnie z przepisami odrębnymi, w granicach których zakazuje się lokalizacji budynków przeznaczonych na stały pobyt ludzi oraz zakaz nasadzeń zieleni wysokiej, tj. powyżej 3 m ppt. w granicach pasów.

III.11.c. Złoża kopalin, tereny i obszary górnicze

Złoża kopalin znajdują się na znacznych obszarach gminy, szczególnie w części wschodniej i centralnej gminy.

Tabela Charakterystyka złóż surowców skalnych i kruszyw na terenie gminy Nowiny.

Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Kategoria rozpoznania	Aktualny stan zasobów wg bilansu na dzień 31.12.2020 r. [tys. ton]	Ochrona środowiska	Aktualny stan zagospodarowania	Uwagi
WAPIENIE i MARGLE DLA PRZEMYSŁU WAPIENNICZEGO						
TRZUSKAWIC	wapienie	B+C1	638 306	część złoża	eksploatowane	

A				w Chęcińsko-Kieleckim OChK		
WAPIENIE i MARGLE DLA PRZEMYSŁU CEMENTOWEGO						
KOWALA	wapienie, łupki i margle, zlepieńce	C1+B	151 185	poza obszarami chronionymi	eksploatowane	
KAMIENIE DROGOWE I BUDOWLANE - WAPIENIE						
SZEWCA-GÓRA OKRĄGLICA	wapienie	B+C1	2 762	Ch-KPK	nie eksploatowane	
BOLECHOWICE	wapienie	B+C1	36 696	w Chęcińsko-Kieleckim OChK	nie eksploatowane	
BERBERYSÓWKA	zlepieńce	C2	17 164	w Chęcińsko-Kieleckim OChK	nie eksploatowane	
JAŹWICA	wapienie	B+C1	19 938	poza obszarami chronionymi	eksploatowane	
KOWALA SOBKÓW	wapienie	C1	2 011	poza obszarami chronionymi	nie eksploatowane	
ZAWADA	wapienie	B+C1	13310	Ch-KPK	nie eksploatowane	
KOWALA MAŁA	dolomity, wapienie dolomityczne	C1	44 797,3	poza obszarami chronionymi	eksploatowane	
ZAGRODY	piaski	C1	20	poza obszarami chronionymi	nie eksploatowane	

III.11.d. Zagospodarowanie kopalin – tereny górnicze

Na obszarze gminy ustanowiono następujące tereny górnicze, które wyznaczone zostały w oparciu o stosowne decyzje dla eksploatacji złóż surowców mineralnych:

"Ostrówka VIII", wyznaczony w decyzji Marszałka Województwa Świętokrzyskiego z dnia 30 grudnia 2016 r., znak: OWŚ-V.7422.44.2016, na wydobywanie wapieni dewońskich z części złoża "Ostrówka";
"Kowala Mała II", wyznaczony w decyzji Marszałka Województwa Świętokrzyskiego z dnia 9 lutego 2024 r., znak: ŚO-V.7422.1.40.2023, na wydobywanie dolomitów i wapieni dolomitycznych z części złoża "Kowala Mała";
"Jaźwica II", wyznaczony w decyzji Marszałka Województwa Świętokrzyskiego z dnia 9 kwietnia 2014 r., znak: OWŚ-V.7422.9.2014, na wydobywanie wapieni dewońskich ze złoża "Jaźwica";
"Kowala A", wyznaczony w decyzji Marszałka Województwa Świętokrzyskiego z dnia 14 września 2017 r., znak: OWŚ-V.7422.14.2017, na wydobywanie wapieni i margli dewońskich, łupków karbońskich i wapieni i margli permskich z części złoża "Kowala";
„Trzuskawica A” ustanowiony w koncesji Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 22.09.2003 r., znak: ŚR.V – 7412/24/2003, na wydobywanie wapieni ze złoża "Trzuskawica";
"Bolechowice" ustanowiony decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 30.09.1997 r., znak: GK/hg/MZ/3559/97, na wydobywanie wapieni ze złoża "Bolechowice". Aktualnie złoże nieeksploatowane. Trwają czynności zmierzające do wznowienia eksploatacji, po zakończeniu eksploatacji, nastąpi rekultywacja w kierunku leśnym.

W granicach ww. terenów górniczych tożsamymi decyzjami administracyjnymi ustalone zostały również obszary górnicze obejmujące przestrzeń, w granicach której przedsiębiorca jest uprawniony do wydobywania kopaliny, podziemnego bezzbiornikowego magazynowania substancji, podziemnego składowania odpadów, podziemnego składowania dwutlenku węgla oraz prowadzenia robót górniczych niezbędnych do wykonywania koncesji.

Studium utrzymuje dalszą eksploatację udokumentowanych złóż surowców mineralnych oraz dopuszcza dalsze dokumentowanie złóż surowców mineralnych. Przy czym ustala się:

1) optymalne wykorzystanie zasobów złóż oraz surowców z hałd i składowisk pogórniczych przy zmniejszeniu ilości powstających odpadów drogą stosowania nowoczesnych technologii eksploatacji;

2) rekultywację byłych wyrobisk, hałd i osadników oraz sukcesywną rekultywację złóż eksploatowanych zgodnie z planami rekultywacji;
3) dbałość o estetykę krajobrazu poprzez wprowadzenie zieleni osłonowej izolującej tereny wydobycia oraz stosowanie urządzeń zmniejszających uciążliwość wydobycia w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, ochrony powietrza i niwelacji hałasu oraz zanieczyszczeń;
4) włączenie do programów rozwoju turystyki atrakcyjnych obiektów poeksploatacyjnych, bazujących na walorach wynikających z interesującej budowy geologicznej;
5) likwidację nielegalnych eksploatacji kopalin na potrzeby lokalne.

III.11.e. Zasady zagospodarowania złóż, trenów i obszarów górniczych

Zakazuje przeznaczenia i zagospodarowania terenów złóż kopalin wskazanych na rysunku Studium, które mogłoby wykluczyć eksploatację tych kopalin w przyszłości tj. dopuszcza się użytkowanie rolnicze i leśne tych obszarów oraz jako uzupełniające użytkowanie rekreacyjne.

Dla wszystkich wyżej wymienionych terenów górniczych obowiązują przepisy odrębne odnoszące się do ochrony i wydobywania złóż kopalin i wprowadza się następujące ustalenia:

1) wprowadza się obowiązek stopniowego zagospodarowania zwałowisk nadkładu, mas ziemnych i skalnych oraz sukcesywnej rekultywacji terenów poeksploatacyjnych;
2) w granicach stref rozrzutu oznaczonych w planach zagospodarowania złóż eksploatowanych złóż surowców wprowadza się:
   - zakaz lokalizacji obiektów kubaturowych za wyjątkiem obiektów związanych z wydobyciem kopalin;
   - zakaz prowadzenia linii elektroenergetycznych napowietrznych;
   - nakaz zabezpieczenia i ochrony strefy rozrzutu zgodnie z przepisami szczególnymi;
3) dopuszcza się zwałowiska mas ziemnych z nadkładu złoża oraz nieużytecznych mas skalnych, szlamu itp. jako zlokalizowane na terenie zakładów górniczych, poza granicami udokumentowanego złoża, zgodnie z przepisami szczególnymi odnoszącymi się do zagospodarowania terenów górniczych;

4) dopuszcza się lokalizację tymczasowych składowisk szlamu na terenie udokumentowanego złoża;
5) dopuszcza się lokalizację elementów infrastruktury technicznej w tym rurociągów odwadniających;
6) dopuszcza się prowadzenie prac w celu poszukiwania i rozpoznawania złóż kopalin;
7) dopuszcza się ustanowienie nowych terenów górniczych w oparciu o badane złoża kopalin;
8) wprowadza się obowiązek zagospodarowania mas ziemnych i skalnych powstających z wydobycia kopalin poprzez zwałowanie na zwałowiskach oraz wykorzystanie do rekultywacji. Dopuszcza się eksploatację zwałowisk;
9) nakazuje się dostosować nowoprojektowane obiekty pod względem rozwiązań konstrukcyjnych, materiałowych i funkcjonalnych do warunków wynikających z położenia w zasięgu szkodliwego oddziaływania zakładów górniczych.

W uzasadnionych przypadkach - kolizja eksploatacji z istniejącym zagospodarowaniem należy w planach zagospodarowania złóż oraz koncesjach na eksploatację złóż należy uwzględniać filary ochronne.

III.12. Pozostałe zasady kształtowania środowiska i krajobrazu

Wprowadza się następujące zasady na terenie całej gminy:

- zakazuje się realizacji zabudowy kubaturowej 10 m od brzegów wód śródlądowych płynących i rowów;
- zakazuje się realizacji ogrodzeń 1,5 m od brzegów rowów i wód płynących;
- nakazuje się ograniczenia uciążliwości nowoprojektowanych obiektów, w których prowadzona będzie działalność gospodarcza. Uciążliwość nie może wykraczać poza teren, do którego prowadzący działalność posiada tytuł prawny;
- zakazuje się rolniczego wykorzystania ścieków komunalnych oraz odprowadzania ścieków bezpośrednio do ziemi i wód powierzchniowych za wyjątkiem wód opadowych i roztopowych;
- zakazuje się niszczenia starodrzewów, a także zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz wzdłuż cieków wodnych i dróg z wyjątkiem niezbędnych zabiegów pielęgnacyjnych;

- wprowadza się obowiązek dostosowania przyjętych form użytkowania i zagospodarowania terenów do wymogów ochrony przed hałasem określonych w przepisach szczególnych dla zabudowy mieszkaniowej z usługami rzemieślniczymi;
- nakazuje się utrzymanie wszelkich form zieleni naturalnej i urządzonej oraz realizację zieleni wysokiej i niskiej przy obiektach kubaturowych, szczególnie przemysłowych a także drogowych, uwzględniającą ochronę walorów krajobrazowych i estetycznych;
- wprowadza się ochronę obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych poprzez utrzymanie istniejącego stanu użytkowania i zagospodarowania.

IV Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków

Wskazuje się na rysunku Studium granicę ścisłej strefy ochrony konserwatorskiej (zabytku wpisanego do rejestru zabytków wg historycznego zasięgu założenia parku dworskiego) parku w Zgórsku, wpisanego do rejestru zabytków nieruchomych Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach pod nr 632 z 17 grudnia 1957 r. A.460, obejmujący założenie parkowe z XIX w. przekształcone w 1 poł. XX., w którym zachowały się dominanty architektoniczne: dwór oraz oficyna ujęte w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków.

W granicach ścisłej strefy ochrony konserwatorskiej, ustala się:

1) nakaz utrzymania dotychczasowego zagospodarowania i użytkowania terenu;
2) nakaz ochrony elementów związanych z kompozycją zespołu dworsko-parkowego: budynków, zieleni wysokiej, małej architektury oraz komunikacji opartej na historycznej kompozycji;
3) zakaz wprowadzania nowych dominant o wysokości przekraczającej 12 m ppt.;
4) dopuszcza się nową zabudowę w przypadkach uzasadnionych historycznie, wyłącznie zharmonizowaną pod względem lokalizacji, wyglądu i skali z zespołem lub wnętrzem zabytkowym, oraz nawiązującej do lokalnej tradycji budowlanej;

5) nakaz ochrony i rewaloryzację istniejącej zieleni, w tym: utrzymanie, rewaloryzacja i rekonstrukcja układu kompozycyjnego oraz komunikacyjnego, ochrona i pielęgnacja drzewostanu;
6) zachowanie istniejącej zieleni wysokiej;
7) nakaz prowadzenia wszelkich prac projektowych i realizacyjnych pod nadzorem konserwatorskim organem ds. ochrony zabytków;
8) nakaz uzgadniania wszystkich projektów dotyczących obiektów i terenów w właściwym organem ds. ochrony zabytków.

Wyznacza się następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

1) strefę ścisłej ochrony konserwatorskiej:
   a) zespół drewnianych domów letniskowych w Zagrodach,
   b) pozostałości zespołu młyna wodnego w Markowiźnie,
   c) pozostałości zespołu młyna wodnego w Trzciankach.
2) strefę częściowej ochrony konserwatorskiej, obejmującą historyczne układy przestrzenne drewnianej zabudowy letniskowej wzdłuż Bobrzy oraz układy wodne towarzyszące młynom.

W strefach ścisłej ochrony konserwatorskiej oznaczonej na rysunku Studium ustala się:

1) utrzymanie dotychczasowych funkcji zabytkowych, dopuszcza się adaptację z zachowaniem formy dla nowych celów;
2) ochronę elementów naturalnych małej architektury związanych z kompozycją zespołów i obiektów zabytkowych (ogrodzenia, słupki graniczne, kapliczki itp.);
3) ochronę układu przestrzennego i komunikacyjnego, zachowanie i rekonstrukcja rozplanowania ulic i placów, ich przekrojów i szerokości, nawierzchni, historycznych linii zabudowy, zachowanie historycznych podziałów działek, lub nawiązanie do dawnych podziałów;
4) zakaz wprowadzania nowych dominant;
5) dopuszcza się nową zabudowę w przypadkach uzasadnionych historycznie, wyłącznie zharmonizowaną pod względem lokalizacji, wyglądu i skali z zespołem lub wnętrzem zabytkowym, oraz nawiązującej do lokalnej tradycji budowlanej;
6) ochronę i rewaloryzację istniejącej zieleni zabytkowej, w tym: utrzymanie, rewaloryzacja i rekonstrukcja układu kompozycyjnego oraz komunikacyjnego, ochrona i pielęgnacja drzewostanu;

7) nakaz prowadzenia wszelkich prac projektowych i realizacyjnych pod nadzorem konserwatorskim;
8) nakaz uzgadniania wszystkich projektów dotyczących obiektów i terenów ze Świętokrzyskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

W strefie częściowej ochrony konserwatorskiej oznaczonej na rysunku Studium ustala się:

1) nakaz zachowania układu przestrzennego osiedla w Trzciankach,
2) nakaz utrzymania ekstensywnej zabudowy osiedla w Trzciankach, w przypadku konieczności wymiany zabudowy należy nową zabudowę zharmonizować i nawiązać do lokalnej tradycji budowlanej,
3) utrzymanie w niezmienionym kształcie zachowanych zasadniczych elementów zagospodarowania (drogi, cieki wodne, zieleń naturalna, zieleń komponowana, linie zabudowy);
4) nakaz ochrony elementów małej architektury związanych z kompozycją zespołów i obiektów zabytkowych (ogrodzenia, słupki graniczne, kapliczki itp.);
5) nakaz dostosowania nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie jej lokalizacji, skali i bryły oraz nawiązania form współczesnych do lokalnej tradycji architektonicznej;
6) zakaz niszczenia, usuwania i zmiany elementów naturalnych w tym rzeźby terenu, sieci wodnej, wartościowej zieleni przydomowej;
7) nakaz uzgadniania wszystkich projektów dotyczących obiektów i terenów ze Świętokrzyskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Zasoby archeologiczne

Dane odnoszące się do pradziejów osadnictwa, uzyskane poprzez prowadzone dawniej badania, zostały zweryfikowane przez Archeologiczne Zdjęcie Polski obejmujące miejscowości Kowala, Szewce i Wola Murowana.

Epoka kamienna (paleolit, mezolit, neolit)

Pierwsze ślady pobytu człowieka na terenie gminy datowane są na epokę kamienną. Najstarszym stanowiskiem archeologicznym jest stanowisko „na wydmach” w Trzciankach i wiąże się z zasiedleniem tego terenu przez łowców kultury świderskiej. Z okresu mezolitu pochodzą niewielkie narzędzia wykonane z krzemienia, a odnajdywane w okolicach Woli Murowanej. Z osadami i śladami

osadnictwa najstarszych rolników i pasterzy epoki neolitu związane są stanowiska na gruntach Woli Murowanej i Szewc.

Epoka brązu i wczesna epoka żelaza

Z tego okresu (VI-III w. p.n.e.) pochodzi nie posiadające dokładnej lokalizacji cmentarzysko kultury grobów kloszowych.

Młodszy okres przedrzymski i okres wpływów rzymskich

Z okresem wpływów rzymskich związane są stanowiska zarejestrowane w Kowali, Szewcach i Woli Murowanej. Szczególnie ważny jest odnotowany w Szewcach ślad produkcji dymarskiej, pochodzący z podobnego okresu jak stanowiska z terenu gminy Morawica i Chęciny, co pozwala na rozpatrywanie możliwości wpływów z obszaru związanego ze starożytnym hutnictwem świętokrzyskim.

Średniowiecze i nowożytność

Ślady osadnictwa z okresu wczesnego średniowiecza odnotowano jedynie w Szewcach, natomiast ślady osadnictwa późnośredniowiecznego również w Woli Murowanej, która została wymieniona jako wieś starostwa Chęcińskiego w ilustracji z 1569 r.(wg M.Rawity- Witanowskiego, opracowanie „Dawny powiat Chęciński"). Na gruntach Szewc i Woli Murowanej znaleziono szereg śladów osadniczych odnoszących się do różnych faz okresu nowożytnego.

Wskazuje się na rysunku Studium strefy archeologicznej ochrony biernej, obejmujące zabytki archeologiczne (stanowiska archeologiczne), wraz z ich otoczeniem, związane z pradziejowym i historycznym osadnictwem, ujęte w ewidencji zabytków archeologicznych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP). W celu ochrony wartości naukowych i poznawczych zabytków archeologicznych, oznaczonych na rysunku Studium, ustala się:

1) dopuszcza się użytkowanie obszaru w granicach strefy zgodnie z przeznaczeniem określonym w dokumentach planistycznych, w obrębie strefy zlokalizowanej na gruntach rolnych dopuszcza się dalsze rolnicze ich użytkowanie;
2) podejmowanie prac ziemnych i budowlanych oraz działań zmierzających do zmiany dotychczasowego zagospodarowania w granicach strefy wymaga uzyskania szczegółowych ustaleń konserwatorskich (Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach) przed uzyskaniem wymaganych odrębnymi przepisami decyzji administracyjnych;

3) podejmowanie prac i działań, o których mowa w pkt 2 wymaga zapewnienia przed ich realizacją lub w trakcie realizacji przeprowadzenia badań archeologicznych (o charakterze wykopaliskowych, badań sondażowych lub nadzoru archeologicznego) - rodzaj i zakres tych badań określa wojewódzki konserwator zabytków;

4) przy wydawaniu wymaganej odrębnymi przepisami decyzji administracyjnej należy podać informację o obecności strefy archeologicznej ochrony oraz wynikających z tego faktu wymagań, w tym rodzaju i sposobu przeprowadzenia wymaganych badań archeologicznych.

Ponadto, wskazuje się na rysunku studium stanowisko archeologiczne - grodzisko wraz z otoczeniem - średniowieczny obóz wojskowy.

Poza ww. wymienionymi, ochroną obejmuje się:

A) przydrożne krzyże i kapliczki, dla których wprowadzono ustaleniami planu:
   1) zakaz zmiany ukształtowania otaczającego terenu;
   2) zakaz zanieczyszczania najbliższego otoczenia;
   3) zakaz umieszczania tablic, ogłoszeń niezwiązanych z obiektem;
   4) nakaz pielęgnacji istniejącej roślinności w celu eksponowania obiektów;
B) miejsce pamięci narodowej – pomnik bitwy 2 dywizji AK pod Szewcami z resztkami buka ”Partyzant” jako miejsce upamiętniające wydarzenie historyczne, świadectwo minionego zdarzenia, dla którego wprowadzono:
   1) zakaz zmiany ukształtowania otaczającego terenu;
   2) zakaz zanieczyszczania terenu w otoczeniu miejsca pamięci;
   3) zakaz umieszczania tablic, ogłoszeń niezwiązanych z miejscem pamięci;
   4) nakaz pielęgnacji istniejącej roślinności w celu eksponowania miejsca pamięci;
   5) dopuszczenie realizacji przedsięwzięć mających na celu ułatwienie organizacji uroczystości upamiętniających zdarzenie historyczne.

Planowane jest wykonanie pomnika żołnierzy wyklętych w Szewcach.

V Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury

V.1. Telekomunikacja

Na terenie gminy operatorem telefonii przewodowej jest firma ORANGE. Połączenia w ruchu telefonicznym obsługiwane są przez centralę zlokalizowana w Nowinach. Gmina jest bardzo dobrze stelefonizowana.

Na obszarze objętym studium dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń infrastruktury telekomunikacyjnej przy uwzględnieniu dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych jakie muszą być spełnione dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i miejsc przebywania dla ludzi, oraz przy uwzględnieniu przepisów odrębnych.

V.2. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Sieć elektroenergetyczna na terenie gminy jest siecią głównie napowietrzną. Zasilana jest ze stacji systemowej 220/110 kV „Radkowice" położonej na terenie gminy Morawica oraz 4 stacji WN/ŚN położonych w gminach ościennych, tj. GPZ Morawica, GPZ Wolica, GPZ Niewachlów i GPZ Karczówka. Główne Punkty Zasilające, znajdujące się na terenie gminy w Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. (dawnej Cementowni Nowiny) oraz ZPW „Trzuskawica", pracują wyłącznie na potrzeby tych zakładów. Ze stacji „Radkowice" wyprowadzone są linie wysokich napięć 110 kV.

Przez teren gminy przechodzą następujące linie 110kV:

- odcinek jednotorowej linii relacji Radkowice-Kielce przebiegający w północno-zachodniej części gminy, linia o charakterze tranzytowym;
- dwie równolegle jednotorowe linie relacji Radkowice-Cementownia do zasilania południowej stacji transformatorowej w Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. (dawnej Cementowni Nowiny);
- dwie równolegle jednotorowe linie relacji Radkowice-Trzuskawica do zasilania ZPW „Trzuskawica".

Infrastrukturę elektroenergetyczną na terenie gminy uzupełniają stacje transformatorowe napowietrzne i wnętrzowe w liczbie 32, linie średniego napięcia 15kV oraz linie niskiego napięcia 0,4 kV. Obciążenie stacji WN/ŚN wynosi ok. 40-65%. Długość linii ŚN na terenie gminy wynosi 91,8 km, natomiast linii nN – 129,8km.

W roku 2019 na terenie gminy było 3692 odbiorców energii elektrycznej, zużywających łącznie 10 GWh. Największą grupę odbiorców energii na terenie gminy

stanowią gospodarstwa domowe w liczbie 3320 (ok. 90% wszystkich odbiorców), które zużyły 5GWh energii elektrycznej. Drugą grupę pod względem ilości odbiorców stanowi drobny przemysł – 372 odbiorców, którzy zużyli 4GWh energii elektrycznej.

Największy udział w strukturze zużycia energii elektrycznej mają odbiorcy przemysłowi Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. (dawniej Cementownia Nowiny) (68,8%) i Zakład Przemysłu Wapiennego „Trzuskawica" (22%) oraz PKP Energetyka (3,5%). Dyckerhoff Polska Sp. z o.o., przy pełnej mocy produkcyjnej, może zużyć rocznie 160 GWh energii elektrycznej.

Na terenie oczyszczalni ścieków w Woli Murowanej działa elektrownia zasilana biogazem o mocy 2x400kW. Wytwarzana energia zużywana jest głównie na potrzeby własne, a nadwyżki sprzedawane są poprzez sieć elektroenergetyczną 15 kV. W roku 2019 wyprodukowane zostało 2,62 GWh energii elektrycznej.

Urządzenie przesyłowe wysokich napięć (linie WN, transformatory WN/110kV) posiadają kilkunastoprocentową rezerwę w zakresie przesyłania mocy i energii elektrycznej do odbiorców. Można przyjąć, że istnieje lokalne bezpieczeństwo dostarczania energii elektrycznej do odbiorców na terenie gminy.

W związku z przewidywanym wzrostem zapotrzebowania na energię elektryczną na terenie gminy konieczna jest obserwacja pracy sieci i urządzeń elektroenergetycznych oraz sukcesywne modernizacje.

Istniejące stacje transformatorowe nie są w pełni obciążone, jednakże należy liczyć się z możliwością przeprowadzania niezbędnych modernizacji i przebudów, w tym instalowanie transformatorów 15/0,4 kV o większej mocy jak również modernizacji całych stacji.

Dla terenów obecnie rolnych, wskazanych do urbanizacji, konieczna będzie lokalizacja nowych stacji transformatorowych, których lokalizacja z uwagi na skalę niniejszego opracowania zostanie wskazana w miejscowych planach zagospodarowania lub na etapie realizacyjnym.

Przez gminę Nowiny przebiega również napowietrzna linia elektroenergetyczna 220 kV relacji Kielce Piaski - Radkowice, wraz z pasem technologicznym o szerokości 50 m (po 25 m w obie strony od linii). Zasady zagospodarowania w pasie technologicznym określone zostały we wcześniejszej części niniejszej dokumentacji.

Ustala się dalszy rozwój sieci energetycznych wszelkich napięć uwzględniając metody polegające na kablowaniu linii istniejących oraz budowie nowych linii jako kablowych.

Dopuszcza się budowę i wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii o mocy nie przekraczającej 100 kW dla zaopatrzenia budynków w energię elektryczną.

V.3. Gospodarka cieplna

Uwarunkowania wynikające ze stanu istniejącego

Na terenie gminy źródłami zaopatrzenia w ciepło na potrzeby ogrzewania mieszkań i budynków użyteczności publicznej oraz przygotowania ciepłej wody, są:

- kotłownie indywidualne na paliwa stałe (węgiel, koks, drewno) i w niewielkiej ilości paliwa ciekłe (gaz płynny, olej opałowy) – brak danych nt. zainstalowanej mocy;
- kotłownie lokalne opalane gazem ziemnym:
  - przy szkole w Bolechowicach;
  - przy remizie OSP w Kowali;
  - przy remizie OSP w Woli Murowanej;
  - przy szkole w Kowali;
  - przy pływalni „Perła”;
  - Zakład Pomocy Społecznej w Zgórsku;
  - przy ZSP w Nowinach;
  - OSP Szewce.
- kotłownia osiedlowa o mocy 4,4 MW na terenie Osiedla Nowiny opalana miałem węglowym;
- kotłownie zakładowe przy ZPW „Trzuskawica” o mocy 8,7 MW.

Źródłami ciepła pracującymi na własne potrzeby dysponują także zakłady przemysłowe, w tym Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. (dawniej Cementownia Nowiny) oraz oczyszczalnia ścieków w Woli Murowanej. Paliwa wykorzystywane w tych kotłowniach to olej opałowy ciężki i lekki.

Każda z kotłowni (za wyjątkiem kotłowni indywidualnych) obsługuje własną sieć ciepłowniczą. Sieci te nie tworzą wspólnego systemu. Najbardziej rozwinięta jest sieć na terenie Osiedla Nowiny, zasilana z kotłowni osiedlowej, posiadająca 3 obiegi

o łącznej długości 1 038 mb. Kotłownia osiedlowa dysponuje nadwyżką mocy – moc zamówiona w roku 2018 wyniosła 4,0MW.

Obecne potrzeby cieplne gminy kształtują się następująco: zapotrzebowanie na energię cieplną wynosi 213,3 TJ/a, natomiast zapotrzebowanie na moc cieplną do celów grzewczych oraz do przygotowania ciepłej wody użytkowej wynosi 16,5 MW). Średnie zużycie ciepła na mieszkańca w ciągu roku wynosi 30,6 GJ.

Prognozowane w Założeniach do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe zapotrzebowanie na ciepło do roku 2035 rozważane jest w trzech scenariuszach:

- odniesienia;
- maksimum;
- minimum.

Scenariusz odniesienia zakłada, że nie będzie prowadzona termomodernizacja istniejących zasobów mieszkaniowych, a budynki nowo wznoszone będą wykonane zgodnie z aktualnymi wymogami izolacyjności cieplnej. W scenariuszu tym zakłada się wzrost zapotrzebowanie na moc cieplną o ok. 11,5% (z 16,5 MW do 18,4 MW), natomiast zużycie energii wzrośnie o ok. 8% (z 213 TJ/a do 229 TJ/a).

Scenariusz maksimum zakłada zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło w wyniku przeprowadzonych prac termomodernizacyjnych oraz wznoszenie nowych budynków zgodnie z aktualnymi wymogami izolacyjności cieplnej. Na potrzeby tego scenariusza zostały przeprowadzone obliczenia zapotrzebowania na moc cieplną oraz zużycie energii cieplnej w ciągu roku. Analiza była przeprowadzona w oparciu o wskaźnik rocznego zużycia energii w odniesieniu do powierzchni ogrzewanej E_0. Do obliczeń przyjęto, że wskaźnik ten wynosi E_0=140 kWh/m^{2}a. W chwili obecnej wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 250-350 kWh/m^{2}a. Zatem scenariusz ten zakłada znaczne oszczędności w zużyciu energii i mocy cieplnej. Scenariusz ten nie uwzględnia prac termoizolacyjnych przeprowadzonych w zakładach usługowych wyposażonych we własne źródła ciepła. W związku z rozwojem gminy wyrażającym się wzrostem liczby ludności i budynków, scenariusz maksimum przewiduje spadek zapotrzebowania na moc o ok. 27% (z 16,5 MW do 12 MW) oraz ograniczenie zużycia energii cieplnej o ok. 22% (z 231 TJ/a do 166 TJ/a).

Scenariusz minimum również oparty jest o program termomodernizacji, jednakże założono w nim, że pozyskanych zostanie tylko 50% oszczędności możliwych do uzyskania w budynkach w ramach prac modernizacyjnych. Scenariusz ten zakłada,

że zapotrzebowanie na ciepło zmniejszy się do poziomu 80% ciepła potrzebnego obecnie do ogrzania budynków na terenie gminy. Oznacza to zmniejszenie zapotrzebowania na moc cieplną o ok. 9% (z 16,5 MW do 15,1 MW), a na energię cieplną o ok. 10% (z 213 TJ/a do 191 TJ/a).

Zakładane ograniczenie zużycia ciepła wymaga podjęcia szeregu działań, do których należą:

- przeprowadzenie programu termomodernizacji budynków na terenie gminy;
- zastępowanie dotychczasowych kotłów opalanych węglem, koksem lub drewnem przez kotły wysokosprawne lub podłączenie do sieci ciepłowniczej.

Planowana jest także modernizacja kotłowni osiedlowej w Nowinach.

Dopuszcza się budowę i wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii dla zaopatrzenia w ciepło.

V.4. Gazownictwo

Obszar objęty Studium jest z zaopatrywany jest w gaz sieciowy poprzez gazociągi średniego ciśnienia. Zgazyfikowane zostały w części wszystkie sołectwa i przewiduje się stopniowe zasilanie wszystkich terenów przewidzianych pod zabudowę mieszkalną oraz usługową poprzez rozbudowę sieci na warunkach określonych przez Zakład Gazowniczy.

Dopuszcza się dalszy rozwój sieci gazowej wraz z rozwojem zabudowy wyznaczonej w dokumentach planistycznych. Budowę sieci gazowej dopuszcza się na całym obszarze objętym Studium. Rozwój sieci gazowej winno uwzględniać uwarunkowania z podstawowego zakresu budowy i eksploatacji sieci gazowych określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu gazowego (Dz. U. Nr 133, poz. 891), przepisów związanych z przedmiotowym rozporządzeniem, a także rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 4 czerwca 2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie dotyczących stref kontrolowanych na sieciach gazowych.

V.5. Zaopatrzenie w wodę

Gmina jest zwodociągowana w 96,76%. Zaopatrzenie w wodę odbywa się ze źródeł własnych gminy oraz zakładowych. Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę jest studnia głębinowa 5A zlokalizowana w Bolechowicach, wspomagana przez

pomocniczą studnię Nr 2 zlokalizowaną na terenie Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. (dawnej Cementowni Nowiny I). Ze studni tej zaopatrywane są, za pośrednictwem Wodociągów Kieleckich Sp. z o.o. następujące miejscowości: Zgórsko, Zagrody, Słowik-Markowizna, Bolechowice, Wola Murowana, Nowiny, Szewce i Zawada.

Miejscowości Kowala i Kowala Mała zaopatrywane są z ujęcia FABET Dyminy. Operatorem sieci są Wodociągi Kieleckie Sp. z o.o.

Większość terenu gminy położona jest na użytkowych zbiornikach wód podziemnych.

Wody z ujęć zlokalizowanych na terenie gminy odpowiadają normom dla wód pitnych.

Ustalenia Studium przewidują dalszy rozwój sieci wodociągowej, w celu pokrycia tą siecią całego obszaru gminy Nowiny.

Do czasu budowy gminnych sieci wodociągowych na terenach nie posiadających takich sieci dopuszcza się zaopatrzenie w wodę z indywidualnych studni z uwzględnieniem warunków określonych w przepisach odrębnych.

Ustala się rozwój sieci wodociągowej mającej na celu zapewnienie drugostronnego zasilania w wodę gminy Nowiny z ujęć wody w Dyminach (miasto Kielce).

V.6. Gospodarka ściekowa

Gmina jest skanalizowana w 93,15%. Kanalizacja sanitarna istnieje w miejscowościach Zagrody, Zgórsko, Nowiny, Wola Murowana, Słowik-Markowizna, Trzcianki, Bolechowice, Szewce i Kowala, co zapewnia zaspokojenie potrzeb mieszkańców w tym zakresie. Ścieki odprowadzane są do komunalnej oczyszczalni ścieków "Sitkówka" zlokalizowana na gruntach obrębu ewid. Wola Murowana. Oczyszczalnia przyjmuje również ścieki z Kielc, zachodniej części gminy Masłów, a także taborem asenizacyjnym. Kolektor doprowadzający ścieki z Kielc poprowadzony jest przez sołectwa Zgórsko-Zagrody i Wola Murowana. Równolegle do niego przewidywane są dwie nitki kolektorów grawitacyjnych.

Ścieki oczyszczane są metodą mechaniczno-biologiczna, w oparciu o jednostopniowy osad czynny z częściowym usuwaniem biogenów. Ścieki są zrzucane i badane pod względem jakościowym poprzez automatyczną stację zlewczą. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Bobrza.

Największymi jednostkami przyłączonymi do sieci kanalizacyjnej są: zabudowa wielorodzinna w Nowinach, ZPW „Trzuskawica” i Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. (dawniej Cementownia „Nowiny”).

Zgodnie z uchwałą Nr XXXVIII/739/2020 Rady Miasta Kielce z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Kielce (Dz. Urz. Woj. Święt. z 2020 r. poz. 4850) miejscowości: Bolechowice, Kowala, Kowala Mała, Nowiny, Sitkówka, Słowik, Trzcianki, Szewce, Zawada, Wola Murowana, Zagrody, Zgórsko położone są w aglomeracji Kielce z oczyszczalnią ścieków w Sitkówce-Nowiny.

Kanalizacja deszczowa funkcjonuje w Nowiny.

Ustalenia Studium przewidują dalszy rozwój sieci kanalizacji sanitarnej oraz deszczowej, w celu pokrycia tymi sieciami całego obszaru gminy Nowiny.

Do czasu budowy gminnej sieci kanalizacji sanitarnej w terenach, gdzie ta sieć nie występuje, dopuszcza się budowę i użytkowanie szczelnych zbiorników na ścieki sanitarne.

Na wprowadzenie do urządzeń kanalizacyjnych ścieków przemysłowych zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska w wodnego (w tym dowóz do punktu zlewnego oczyszczalni ścieków pochodzących ze zbiorników bezodpływowych) wymaga uzyskania pozwolenia wodnoprawnego.

V.7. Gromadzenie i utylizacja odpadów

Podstawowym celem systemu gospodarki odpadami w gminie Nowiny jest osiągnięcie odpowiednich standardów, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Gmina Nowiny nie posiada własnego, gminnego składowiska odpadów komunalnych. Odpady komunalne z terenu gminy Nowiny składowane są na składowisku odpadów w Promniku (gm. Strawczyn) zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Świętokrzyskiego, gdzie gmina została zakwalifikowana do 4 regionu gospodarowania odpadami.

W celu zracjonalizowania gospodarki odpadami uznaje się za celowe wprowadzenie na szeroką skalę praktyki selektywnego gromadzenia odpadów w miejscach ich powstawania, umożliwiającej odzyskiwanie surowców wtórnych w postaci makulatury, szkła, złomu metali, opakowań z tworzyw sztucznych itp. Wprowadzenie tej formy gromadzenia odpadów, obok korzyści z odzyskanych

surowców wtórnych, pozwoli na zmniejszenie ilości odpadów odwożonych na składowisko.

Na podstawie analizy gospodarczej kraju można zakładać, że przyrost odpadów będzie wynosił około 3% rocznie. Jednocześnie wzrośnie procent podmiotów gospodarczych, które wdrażać będą nowe technologie mało i bezodpadowe. W perspektywie kilku, kilkunastu lat spowoduje to relatywny spadek ilości wytworzonych odpadów oraz zwiększenie stopnia odzysku u wytwórców odpadów.

W zakresie gospodarowania odpadami stałymi ustala się zasadę odbioru odpadów w systemie zorganizowanym pod nadzorem Urzędu Gminy lub na zasadzie indywidualnych umów z odbiorcą odpadów i wywóz ich na wysypisko odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem segregacji odpadów u źródła ich powstawania. Gospodarka odpadami stałymi na terenach obiektów usługowych i produkcyjnych zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnymi.

Największe ilości odpadów wytwarzanych w procesach produkcyjnych posiada Zakład Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. (dawniej Cementownia „Nowiny") w Nowinach.

Odzyskiem odpadów w postaci żużli kotłowych zajmuje się także Zakład Przemysłu Wapienniczego „Trzuskawica" S.A. Transportem odpadów w postaci popiołów lotnych z węgla (kod 100102) zajmują się firmy: TRUCK CENTER NOWINY Sp. z o.o., SILO TRANS NOWINY Sp. z o.o.

Źródłem odpadów niebezpiecznych w gminie Nowiny jest przede wszystkim działalność przemysłowa – przemysł wapienniczy i cementowy, spożywczy, budownictwo czy procesy oczyszczania ścieków. Odpady tego typu powstają również w związku z użytkowaniem substancji niebezpiecznych, takich jak chemiczne środki ochrony roślin, farby, lakiery, środki odkażające, oleje mineralne i rozpuszczalniki, akumulatory, itp. W ostatnich latach znaczącym źródłem odpadów niebezpiecznych stały się gospodarstwa domowe oraz punkty usługowe (np. baterie, przeterminowane lekarstwa, lampy rtęciowe, opakowania po chemikaliach, zużyte oleje i emulsje).

❖ W zakresie zaopatrzenie w ciepło

W zakresie zaopatrzenia w ciepło podstawowym kierunkiem rozwoju przyjmuje się rozwiązania oparte o źródła niskoemisyjne lub bezemisyjne.

V.8. Komunikacja

Komunikacja na terenie gminy realizowana jest poprzez układ drogowy i linie kolejowe.

V.8.a. Układ drogowy

Układ drogowy na terenie gminy Nowiny tworzą następujące drogi publiczne:

- droga ekspresowa S7;
- drogi wojewódzkie nr 762 i nr 761;
- drogi powiatowe;
- drogi gminne.

Droga ekspresowa S7, przebiegająca przez sołectwo Szewce, na terenie gminy nie ma powiązań z drogami niższych klas, a zatem nie ma istotnego znaczenia dla obsługi komunikacyjnej gminy - prowadzi jedynie ruch tranzytowy. Dostępność do tej drogi stanowi węzeł komunikacyjny w Jaworzni (gm. Piekoszów) oraz węzeł w Chęcinach. Marginalne znaczenie dla obsługi komunikacyjnej gminy Nowiny ma droga wojewódzka 761, przechodząca przez teren gminy na niewielkim fragmencie przy granicy z Kielcami i gminą Piekoszów.

Osią układu komunikacyjnego gminy jest droga wojewódzka nr 762, łącząca Kielce z miastem Małogoszcz, przebiegająca przez środkową część gminy – sołectwo Zgórsko-Zagrody. Droga ta łączy drogi powiatowe obsługujące wschodnią i zachodnią część gminy.

Drogi powiatowe mają następujący przebieg:

- droga nr 0278T – Zawada-Szewce-Zagrody;
- droga nr 0374T – Sitkówka-Kowala-Bilcza-Podgórze;
- droga nr 0376T – Brzeziny-Bolcza (Podgórze);
- droga nr 0377T – Zagrody-Sitkówka-Lipowica-Przymiarki-Starochęciny;
- droga nr 0378T – Zgórsko-Nowiny- Trzcianki-Sitkówka;
- droga nr 0381T – Sitkówka- Bolechowice.

Łączna długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi 23,6 km.

Powyższy układ uzupełniony jest drogami gminnymi publicznymi, których łączna długość wynosi około 31,0 km, z czego drogi twarde i twarde ulepszone stanowią 90%. Do systemu dróg można także zaliczyć drogę Surowcową, będącą w istocie drogą zakładową łączącą Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. (dawniej Cementownia „Nowiny”) z kamieniołomem położonym w sołectwie Kowala.

W Studium ustala się dalszą rozbudowę układu komunikacyjnego gminy Nowiny wraz z jego modernizacją mającą polepszenie warunków drogowych zgodnie z planem inwestycyjnym gminy Nowiny.

Szerokość w liniach rozgraniczających dróg winna być zgodna z przepisami ustawy o drogach publicznych i rozporządzenia w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi i ich usytuowanie oraz uszczegółowione w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Odległość zabudowy od dróg publicznych nie powinna być mniejsza niż wynika to z przepisów odrębnych o drogach publicznych (do określenia i uszczegółowienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego), uwzględniając uciążliwości niosące przez te drogi takie jak: hałas, drgania czy zapylenie. W przypadkach podyktowanych trudnymi warunkami terenowymi można tę odległość zmniejszyć po uzyskaniu zgody zarządu drogi, zgodnie z warunkami wynikającymi z przepisów o drogach publicznych.

Ostateczne ustalenie szerokości dróg w liniach rozgraniczających oraz linie zabudowy do uszczegółowienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w skali nie mniejszej niż 1: 2000 po uwzględnieniu rozwiązań wysokościowych, sposobu odwodnienia i uwzględnienia urządzeń dodatkowych (ciągów pieszych, rowerowych, sieci infrastruktury technicznej).

Ustala się zakaz bezpośredniego komunikowania obszarów zabudowy położonych przy drogach: ekspresowej S7 oraz wojewódzkiej nr 762. Obsługę komunikacyjną tych obszarów należy przewidzieć w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego poprzez drogi niższych klas technicznych.

V.8.b. Układ kolejowy

Przez teren gminy przechodzi linia kolejowa normalnotorowa nr 8, relacji Warszawa – Kraków. Linia zlokalizowana jest w środkowej części gminy, wzdłuż rzeki Bobrzy.

Od ww. linii relacji Warszawa Kraków odchodzi linia relacji Kielce-Busko nr 73.

W miejscowości Sitkówka zlokalizowana jest stacja kolejowa obsługująca ruch pasażerski i towarowy. Jest to przede wszystkim stacja przeładunkowa, pracująca na potrzeby przemysłu. Linia kolejowa stanowi istotną barierę dla ruchu kołowego, gdyż na terenie gminy istnieje tylko jeden przejazd kolejowy zlokalizowany pomiędzy Sitkówka a Trzciankami, w ciągu drogi powiatowej nr 0378T.

Dopuszcza się działania mające na celu modernizację (unowocześnienie) linii kolejowej nr 8 oraz budowli i budynków na zasadach wynikających z przepisów art. 53 i 54 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym oraz z rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów w sąsiedztwie linii kolejowych – do uszczegółowienia na etapie zmian (nowych edycji) miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, przy uwzględnieniu minimalnych linii zabudowy od linii kolejowych wynikających z przepisów odrębnych. Linia kolejowa Nr 8 planowana jest do modernizacji w celu docelowego prowadzenia ruchu z prędkością 120 km/h. Planowane inwestycje w sąsiedztwie linii kolejowych winny spełniać wymogi obowiązujących przepisów prawa wynikających w szczególności z:

- rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie;
- rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie drzew i krzewów, elementów ochrony akustycznej i wykonywania robót ziemnych w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymania zasłon odśnieżnych oraz pasów przeciwpożarowych;
- ustawy o transporcie kolejowym.

W celu ochrony obszarów kolejowych ustala się zakaz odprowadzania wód opadowych na obszary kolejowe i korzystania z kolejowych urządzeń odwadniających oraz wprowadzania nieoczyszczonych i oczyszczonych ścieków bytowych na obszar kolejowy.

W granicach terenów zamkniętych kolejowych dopuszcza się realizację inwestycji stanowiącej system "Sterowania ruchem kolejowym", o maksymalnej wysokości 50 m. Ponadto lokalizacja zabudowy od osi skrajnego toru istniejącej linii kolejowej nr 8 nie może być mniejsza niż 80 m, przy spełnieniu warunków zawartych w ustawie o transporcie kolejowym. Odległość taka uwzględnia ochronę akustyczną oraz drgania powodowane ruchem kolejowym. Lokalizacja zabudowy w sąsiedztwie linii kolejowej winna uwzględniać przepisy odrębne. Ponadto zabrania się odprowadzania wód opadowych na obszar kolejowy i korzystania z kolejowych urządzeń odprowadzających oraz wprowadzania ścieków bytowych na obszar kolejowy. Wyklucza się również lokalizację w sąsiedztwie terenu kolejowego

obiektów i urządzeń mogących w jakikolwiek sposób zagrażać bezpieczeństwu ruchu kolejowego.

V.8.c. Komunikacja publiczna

Transport publiczny na terenie Gminy zapewniony jest przez PKP, ZTM w Kielcach Sp. z o.o. oraz prywatne busy.

MPK obsługuje:

- linię nr 19 z Kielc do Bolechowic przez Nowiny oraz do Zawady;
- linię nr 27 z Kielc przez Sitkówkę do Kowali;
- linię nr 29 z Kielc przez Sitkówkę do Kowali;
- linię nr 31 z Kielc do Chęcin przez Zgórsko.

Ruch pasażerski, ze stacji kolejowej w Sitkówce obsługiwany jest pociągami osobowymi relacji Kielce – Kraków, Kielce – Katowice i Kielce – Sędziszów.

V.8.d. Drogi piesze i rowerowe

Stale rosnący ruch kołowy pojazdów samochodowych zwiększa potencjalne zagrożenie wypadkami z udziałem pieszych i rowerzystów. Dlatego też, postuluje się sukcesywną realizację wydzielonych chodników wzdłuż dróg gdzie występuje większy ruch samochodowy (drogi G, Z), w pierwszej kolejności na obszarach zabudowanych. W planach miejscowych należy przewidzieć odpowiednie szerokości pasów drogowych umożliwiające realizacje wydzielonych ciągów pieszych i rowerowych. Dla uatrakcyjnienia oferty turystycznej zrealizowano ścieżki rowerowe wzdłuż drogi wojewódzkiej oraz drogi powiatowej w kierunku Szewc.

Studium dopuszcza wyznaczanie i realizację dróg, tras oraz ścieżek rowerowych na całym obszarze gminy Nowiny, wykorzystując pasy drogowe dróg publicznych (lokalizacja ścieżek rowerowych jedynie zgodnie z przepisami odrębnymi, na zasadach określanych przez zarządcę dróg) oraz wewnętrznych oraz układ dróg polnych oraz leśnych, w których wprowadza się zakaz ich utwardzania.

V.8.e. Zaplecze motoryzacji indywidualnej

Miejsca parkingowe niezbędne dla obsługi projektowanego programu usług powinny być realizowane w granicach działek przeznaczanych na te inwestycje. Ilość miejsc powinna być dostosowana do spodziewanych potrzeb zgodnie z planami zagospodarowania przestrzennego.

Zachodzące zmiany rynkowe, występujące w kraju w ostatnich latach, spowodowały niecelowość sterowania opracowaniami planistycznymi lokalizacji usług zaplecza motoryzacji w tym stacji paliw. Obiekty te powinny być traktowane jako usługi komercyjne, ich ilość podyktowana jest potrzebami rynkowymi a lokalizacja powinna wynikać jedynie z wymogów ochrony środowiska i uwarunkowań ruchowych niezbędnych dla zachowania bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Przy drodze ekspresowej planuje się realizację miejsc obsługi podróżnych.

VI Obszary przestrzeni publicznych

Dla obszaru objętego Studium ustala się następujące zasady kształtowania przestrzeni publicznych.

1. Przestrzenie publiczne stanowią place publiczne.
2. Nakazuje się humanizację przestrzeni publicznych obejmującą w szczególności takie działania jak:
   1) czytelną segregację ruchu pieszego i kołowego,
   2) wzbogacanie kompozycji przestrzennej: elementami małej architektury, zieleni, akcentami plastycznymi, oświetleniami ulicznym, ekspozycje poprzez luminacje świetlne ważniejszych obiektów, itp.
3. Sposób zagospodarowania oraz zakres programowy do uszczegółowienia na etapie projektu zagospodarowania.

VII Inwestycje celu publicznego

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym wynikające z planu zagospodarowania województwa świętokrzyskiego oraz programów gminnych:

- europejska sieć ekologiczna Natura 2000;
- program SOPO - rozpoznanie i dokumentowanie osuwisk i terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi;
- prace na linii kolejowej nr 8 na odcinku Skarżysko-Kamienna - Kielce - Kozłów;
- realizacja zadań wynikających z "Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły" oraz "Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły";

- budowa centrum badawczo-rozwojowego technologii materiałów sypkich (Sitkówka-Nowiny);
- zakończenie budowy linii energetycznej 220 kV Radkowice-Kielce Piaski wraz z włączeniem do systemu sieci elektroenergetycznych;
- modernizacja do parametrów drogi zbiorczej (Z) drogi powiatowej nr 0377T Zagrody – Wola Murowana – Starochęciny (połączenie z Morawicą);
- rozbudowa gazociągu wysokoprężnego Dn 150 Skrzelczyce-Radkowice;
- utrzymanie i modernizacja dróg gminnych;
- budowa i utrzymanie ścieżek rowerowych i ciągów pieszych;
- modernizacja linii energetycznych;
- budowa kolektora sanitarnego, wraz z urządzeniami technicznymi, z Dymin do oczyszczalni w Woli Murowanej;
- modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej, wraz z niezbędnymi urządzeniami technicznymi;
- rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej wraz z niezbędnymi urządzeniami technicznymi;
- utrzymanie urządzeń do oczyszczania ścieków – oczyszczalnia w Woli Murowanej;
- rewaloryzacja i utrzymanie obiektów wpisanych do rejestru zabytków – park przy Domu Opieki Społecznej w Zgórsku;
- budowa i utrzymanie boiska przy Zespole Szkół Ponadpodstawowych w Nowinach.
- utrzymanie i modernizacja szkół gminnych;
- utrzymanie i doposażenie Samorządowego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej;
- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie i składowanie kopalin stanowiących własność Skarbu Państwa;
- utrzymanie cmentarza;
- ochrona miejsca pamięci narodowej – pomnik bitwy 2 dywizji AK pod Szewcami;
- objęcie ochroną prawną terenów i obiektów przyrodniczych o szczególnym znaczeniu, w tym zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrody – ustanowienie użytków ekologicznych „Ołowianka”

i „Berberysówka” oraz stanowiska dokumentacyjnego „Berberysówka – Kamieniołom Bolechowice”.

VIII Obszary wymagające przekształceń, scaleń i podziałów

Obszarami wymagającymi przekształceń na terenie gminy Nowiny są przede wszystkimi tereny eksploatacji górniczej, gdzie ukończono wydobycie. Zakres przekształceń obejmuje zarówno przeznaczenie terenu jak i sposób jego zagospodarowania i użytkowania. Obecnie po zakończeniu eksploatacji obszary te stanowią zdegradowane nieużytki funkcjonalne.

Innymi obszarami wymagającymi przekształceń na terenie gminy Nowiny są:

- Park w zespole dworko-parkowym w Zgórsku wymagający rewaloryzacji;
- Obszar zabudowy pensjonatowej w Trzciankach wymagający rewitalizacji i rehabilitacji;
- Obszar zabudowy pensjonatowej w m. Zagrody wymagający rewaloryzacji;
- Obszar zabudowy wielofunkcyjnej w Nowinach wymagający zarówno rehabilitacji jak i rewaloryzacji;
- Obszar zabudowy zagrodowej w rejonie drogi wojewódzkiej nr 762 w południowej części sołectwa Zgórsko-Zagrody;
- Obszar m. Sitkówka, który wymaga rewitalizacji i rehabilitacji.

Przekształcenia większości ww. terenów albo nie wymagają zmiany obowiązującego planu, bowiem mogą zostać zrealizowane na podstawie jego ustaleń, lub wymagają opracowania nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

IX Tereny zamknięte

Na obszarze gminy Nowiny znajdują się tereny kolejowe (obręb Kowala dz. nr 305/1, 50/3, 50/4, 517/1, obręb Sitkówka-Nowiny dz. nr 184/1, 271/6, obręb Wola Murowana dz. nr 191/1, 191/2, obręb Zagrody dz. nr 25/6, 375/1, 375/4), które stanowią tereny zamknięte w rozumieniu art. 2 pkt 9 ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne z dnia 17 maja 1989 r. W przypadku zmiany statusu tych terenów dopuszcza się w Studium zmianę ich przeznaczenia pod warunkiem opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

X Problematyka miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Obszar gminy jest objęty obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego gminy Sitkówka-Nowiny (Uchwała nr RG-XXXVII/271/05 Rady Gminy Sitkówka-Nowiny z dnia 27października 2005 r. wraz ze zm.).

W granicach obszaru objętego Studium nie wyznacza się terenów, dla których istnieje obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Gmina Nowiny zamierza sporządzić nowe plany zagospodarowania przestrzennego uwzględniające nowe uwarunkowania oraz potrzeby rozwojowe gminy.

X.1. Wytyczne Studium do sporządzania zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowiny

Zagospodarowanie przestrzenne

W Studium ustala się, że opisane w rozdziale II kierunki zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Nowiny oraz zasady zagospodarowania poszczególnych obszarów opisane w rozdziale II stanowią wytyczną do zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W zmianach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dopuszcza się korektę przebiegu linii wyznaczających dominację poszczególnych rodzajów funkcji oznaczoną na rysunku Studium.

Ochrona środowiska przyrodniczego

W Studium ustala się, że opisane w rozdziale III zasady ochrony środowiska przyrodniczego stanowią wytyczną do zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona dziedzictwa kulturowego

W Studium ustala się, że opisane w rozdziale IV zasady ochrony dziedzictwa kulturowego stanowią wytyczną do zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Aspekty obronne

Ustala się konieczność przestrzegania n/w aspektów obronnych w procesie sporządzania zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego:

Aspekty obronne w zakresie gospodarki wodnej:

- zabezpieczenie warunków do awaryjnego zasilania stacji wodociągowych i ujęć wody oraz pompowni ścieków z rezerwowych źródeł energetycznych;
- adaptacja nieeksploatowanych istniejących studni publicznych, które mogą być wykorzystywane na studnie awaryjne do zaopatrywania ludności w wodę w warunkach specjalnych;
- dla nowo projektowanych osiedli na terenach gminy przewidywanie budowy awaryjnych ujęć wody, przyjmując normę zużycia wody 7,5 litra na osobę;
- ograniczenie do bezwzględnego minimum wykorzystania wód głębinowych w przemyśle w celu zachowania ich jako rezerwy wody pitnej w wypadku awarii;
- wypracowanie systemów magazynowania i przerzutów wody dla wyrównania lokalnych deficytów, a także zastępowania wód skażonych wodą zdatną do picia.

Aspekty obronne w zakresie łączności:

- sukcesywne wymienianie linii napowietrznych na kablowe;
- zapewnienie obiektom łączności zasilania w energię elektryczną z dwóch niezależnych źródeł;
- równoległe rozwijanie łączności przewodowej;
- utrzymywanie istniejących na terenie gminy radiowych systemów alarmowania;
- uodpornianie urządzeń i obiektów łączności przed działaniem impulsu elektromagnetycznego.

Aspekty obronne w zakresie energetyki:

- promowanie budowy lokalnych i indywidualnych źródeł energii elektrycznej;
- utrzymywanie i budowa nowych zbiorników dla magazynowania paliw płynnych (gaz, olej opałowy) przy obiektach wrażliwych wyposażonych w awaryjne agregaty prądotwórcze;
- przy modernizacji oraz budowie oświetlenia zewnętrznego obiektów oraz ulic uwzględnianie wymogów jego zaciemniania i wygaszania.

Zaopatrzenie w media

W Studium ustala się, że opisane w rozdziale IX (Infrastruktura techniczna) wskaźniki docelowe i zasady oraz kierunki rozwoju poszczególnych sieci stanowią wytyczną do zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Wskazane na rysunku przebiegi sieci infrastruktury technicznej mogą ulec weryfikacji w trakcie prac nad miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego lub projektami budowlanymi.

Komunikacja

1) ustala się rozbudowę układu komunikacyjnego gminy Nowiny w następującym zakresie: modernizacji do pełnych parametrów drogi głównej (G) dróg wojewódzkich nr 761 i nr 762;
2) ustala się minimalne szerokości w liniach rozgraniczających nowoprojektowanych ulic o przekroju dwujezdniowym: zgodnych z przepisami odrębnymi.

Szerokości ulic powinny być odpowiednio zwiększone, jeżeli przewiduje się umieszczenie w tej ulicy większej liczby pasów ruchu, ścieżek rowerowych, pasów lub zatok postojowych, pasów zieleni wysokiej lub urządzeń odwodnienia powierzchniowego.

3) ustala się minimalne szerokości w liniach rozgraniczających nowoprojektowanych ulic o przekroju jednojezdniowym: zgodnie z przepisami odrębnymi.

Szerokości ulic powinny być odpowiednio zwiększone, jeżeli przewiduje się umieszczenie w tej ulicy większej liczby pasów ruchu, ścieżek rowerowych, pasów lub zatok postojowych, pasów zieleni wysokiej lub urządzeń odwodnienia powierzchniowego.

4) dopuszcza się urządzanie zatok parkingowych ogólnodostępnych w obrębie terenów ulic zbiorczych (KDZ), lokalnych (KDL) i dojazdowych (KDD), pod warunkiem zachowania wymaganych parametrów technicznych dla przekroju ulicznego – w formie zespołów stanowisk prostopadłych do jezdni lub pasów stanowisk równoległych do jezdni, w miejscach nie zagrażających bezpieczeństwu ruchu.
5) przebieg dróg wskazany na rysunku Studium może ulec zmianie w trakcie prac nad poszczególnymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego lub projektami budowlanymi.

ROLNICTWO

Podstawowe zasady zagospodarowania przestrzeni rolniczej

Zakłada się, że rolnictwo, pozostanie funkcją uzupełniającą i marginalną, która posiadać będzie generalnie charakter regresywny. Kierunki przekształceń tej funkcji

będą jednak zróżnicowane i dostosowywane do struktury funkcjonalnej trzech głównych stref polityki przestrzennej.

Największy ubytek przestrzeni rolniczej nastąpi w **strefie wielofunkcyjnej** przewidzianej do koncentracji funkcji nierolniczych. Na obszarach tych zakłada się dalszy, przyśpieszony ubytek zabudowy zagrodowej na rzecz różnych form mieszkalnictwa, usług i drobnej przedsiębiorczości, infrastruktury technicznej i drogowej oraz zieleni urządzonej. Istotne znaczenie dla funkcjonowania tej strefy i uzyskania wymaganych standardów zagospodarowania będzie miało, również pozyskanie terenów przeznaczonych na cele publiczne (zwiększenie przestrzeni publicznej). Nie przewiduje się, natomiast lokalizacji nowych gospodarstw towarowych i usług z otoczenia rolnictwa. Nie mniej w istniejących ciągach zabudowy mieszanej należy zapewnić warunki do funkcjonowania drobnotowarowych gospodarstw rolniczych, zwłaszcza użytkujących nieruchomości rolne położone w innych strefach. Działalność przestrzenna byłaby tu ukierunkowana na wprowadzenie różnych funkcji gospodarczych zapewniających alternatywne źródła dochodu oraz eliminowanie potencjalnych kolizji. Nie mieszcząca się w zabudowie liniowej towarowa zabudowa rolnicza mogłaby być (w przypadku braku możliwości usytuowania jej na działce siedliskowej) lokalizowana na terenach rolnych w sąsiedztwie własnych rozłogów pól lub w głębi działek, poza linią dopuszczalnej zabudowy. W rolnictwie priorytet przestrzenny powinny uzyskać działania zmierzające do poprawy struktury obszarowej gospodarstw, podejmowania produkcji ekologicznej i agroturystyki oraz na bezpośrednie zaopatrzenie rynku miejskiego.

W **strefie przyrodniczo – krajobrazowej,** obejmującej główne pasma górskie oraz najcenniejsze pod względem przyrodniczo - krajobrazowym obszary gminy. Podstawowym kierunkiem polityki przestrzennej będzie zachowanie unikalnych walorów krajobrazowo - kulturowych, które tworzy charakterystyczny, rozdrobniony układ pól (tzw. „pasiaki świętokrzyskie”) oraz porastające wyższe piętra wzniesień kompleksy leśne o zróżnicowanej, malowniczej linii brzegowej. Na terenach tych nie przewiduje się lokalizacji towarowej zabudowy rolniczej, jak również innych form zabudowy stwarzających kolizje funkcjonalne i środowiskowe. Niekorzystne dla walorów krajobrazowych byłyby również scalenia gruntów oraz (w większej skali) zalesienia. Grunty rolne tej strefy powinny być jak najszybciej objęte krajowym programem rolno – środowiskowym, a także innymi działaniami pomocowymi. Oferowane rolnikom wsparcie finansowe powinno stworzyć skuteczną przeciwwagę

dla bardziej obecnie atrakcyjnych finansowo form zagospodarowania (dopłaty bezpośrednie).

Kierunki i zasady zagospodarowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Przestrzeń otwarta

Głównym kierunkiem zagospodarowania terenów rolnych będzie ochrona wskazanych w Studium przydatnych rolniczo obszarów gleb przed nieuzasadnionym przeznaczaniem na cele nierolnicze, poza terenami rolnymi, wskazanymi na rysunku Studium do zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze. Obszary te uzyskałyby pierwszeństwo w zakresie komasacji i wymiany gruntów (zwłaszcza dla potrzeb większych obszarowo gospodarstw) oraz melioracji i domeliorowań. Zasadą polityki przestrzennej winno być również wyłączenie tych obszarów z zabudowy nierolniczej oraz zachowanie ich w zwartych kompleksach.

Dominującym kierunkiem zagospodarowania obszarów gleb nieopłacalnych w użytkowaniu rolniczym będzie zalesianie. W celu uniknięcia potencjalnych kolizji przestrzennych, zabudowa nie związana z rolnictwem winna być lokalizowana we wskazanych w studium strefach koncentracji funkcji pozarolniczych (usługowo – produkcyjnych, mieszkaniowych, turystyczno – rekreacyjnych itp.).

Zabudowa rolnicza

Ekstensywne elementy zabudowy zagrodowej jak: siedliska gospodarstw drobnotowarowych nie zwiększających produkcji i areału, zabudowa użytkowników działek rolniczych (do 1ha), zabudowa zagrodowa z usługami lub drobnym przetwórstwem rolno-spożywczym, będą koncentrowane tak jak dotychczas na obszarach zabudowy mieszkaniowej o niskiej intensywności. Jak już wspomniano, w uzasadnionych przypadkach towarowe elementy tej zabudowy mogłyby być lokalizowane w głębi działek lub (o ile pozwolą na to lokalne warunki), poza terenami zabudowy na obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej (R). Wspomniane preferencje lokalizacyjne, dotyczące towarowej zabudowy rolniczej mogą być stosowane wyłącznie w strefie wielofunkcyjnej.

Gospodarka gruntami

Wsparcie polaryzacji rynkowej rolnictwa jak również osiągnięcie celów studium w innych dziedzinach zagospodarowania wymagać będzie aktywnego włączenia się samorządu w gospodarkę zasobami gruntów gminnych, które winny być sukcesywnie

tworzone m.in. na gruntach rolnych przewidzianych do zagospodarowania na cele nierolnicze. Przy odpowiednim uzbrojeniu i promocji zasoby te mogą wspomagać przekształcenia w rolnictwie, umożliwiać pozyskiwanie terenów w drodze wymiany, jak też zapewnić w perspektywie stały dopływ środków finansowych zarówno ze sprzedaży tych gruntów jak i późniejszych podatków od nieruchomości.

LEŚNICTWO

Główne kierunki zagospodarowania leśnego

Racjonalne zagospodarowanie leśnej przestrzeni produkcyjnej wymagać będzie stworzenia warunków przestrzennych do realizacji zadań wynikających z planów urządzenia lasów i obowiązujących przepisów, dotyczących zagadnień leśnych. Za najważniejsze uznaje się następujące kierunki zagospodarowania:

- powszechną i ciągłą ochronę obszarów leśnych, zmierzającą do ich zachowania i powiększenia oraz zrównoważonego rozwoju wszystkich funkcji tych obszarów (przeznaczenie lasów na cele inwestycyjne może nastąpić tylko w szczególnie uzasadnionych przypadkach i po spełnieniu wymogów określonych przepisami o ochronie gruntów rolnych i leśnych),
- tworzenie warunków przestrzennych do zapewnienia lasom skutecznej ochrony ppoż. poprzez rozbudowę sieci i podwyższanie kategorii leśnych dróg przeciwpożarowych, zapewnienie punktów czerpania wody do celów przeciwpożarowych, właściwe urządzanie lasów oraz zaplanowanie i tworzenie biologicznych pasów przeciwpożarowych – na obszarach lasów państwowych i niepaństwowych oraz przeciwdziałania ich zaśmiecaniu,
- zwiększenie powierzchni leśnej, zwłaszcza drogą zalesiania terenów o najniższej bonitacji, trudno zbywalnych gruntów Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa oraz terenów pełniących funkcje ochronne,
- dopuszcza się lokalizacji sieci i obiektów infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu warunków wynikających z przepisów odrębnych.

Zasady polityki zalesieniowej.

Gmina, z uwagi na wysoki stopień lesistości nie jest preferowana do zalesień, jednak należy dążyć do zwiększenia udziałów lasów w przestrzeni przyrodniczej w przypadku:

- ugorów i odłogów,
- terenów najsłabszych gleb i położonych na spadkach terenu przekraczających 12%,
- nierekultywowanych terenów eksploatacji surowców mineralnych.

W zakresie gospodarki leśnej i ochrony lasów głównymi zagrożeniami i problemami są:

- organizacja zabezpieczenia obszarów leśnych prywatnej własności,
- duże zagrożenie pożarowe, nasilające się szczególnie podczas ostatnio występujących upałów w miesiącach letnich i panującą w tym okresie suszą,
- niedostateczne wykonywanie zabiegów pielęgnacyjnych,
- zanieczyszczenia terenów leśnych szczególnie wzdłuż dróg
- narastające zagrożenie wyrządzania szkód w lasach przez porywiste wiatry w związku z zachodzącymi zmianami klimatycznymi.

TURYSTYKA

Występują tu warunki dla rozwoju agroturystyki (zachodnia część gminy). Biorąc pod uwagę uwarunkowania wskazanym byłoby wykreowanie podaży i popytu na formy rekreacji związane z pobytem w lesie i nad wodą — (agroturystyka, turystyka rowerowa i piesza). Mając na uwadze uwarunkowania wskazuje się na rozwój turystyki aktywnej, rekreacyjnej i specjalistycznej, biznesowej oraz agroturystyki jako produktów markowych gminy.

Należałoby zwrócić większą uwagę na dobre oznakowanie i udostępnienie atrakcji kulturowych gminy, jak również budowę odpowiedniej infrastruktury turystycznej.

Planując wszelkie działania inwestycyjne prowadzące do rozwoju turystyki i rekreacji należy jednak pamiętać, iż są to obszary prawnie chronione. Rozwój tej dziedziny gospodarki, podporządkowany jest ochronie środowiska przyrodniczego i zależy od konfliktowości danego rodzaju turystyki. Dlatego też korzystne, dla zagospodarowania przestrzennego gminy byłoby poprzedzenie planów miejscowych ustaleniem optymalnego obciążenia ruchem turystycznym środowiska przyrodniczego w odniesieniu do poszczególnych rodzajów turystyki oraz związanego z nimi zagospodarowania.

Ponieważ rzeczywista atrakcyjność i przydatność turystyczna terenu gminy będzie zależeć od warunków naturalnych, wyposażenia w odpowiednią infrastrukturę i dostępności komunikacyjnej, trzeba tak zarządzać i zagospodarować jej teren, aby był zdolny zaspokoić przewidywany popyt, nastawiony na walory i atrakcje turystyczne. Jednocześnie należy zwracać szczególną uwagę na zharmonizowanie i dostosowanie wszelkich przyszłych inwestycji do otaczającego krajobrazu przy zachowaniu tradycyjnych zasad budownictwa regionalnego.

Studium zakłada rozwój i aktywizację turystyczno-rekreacyjną oraz agroturystyczną terenów gminy. Zakłada się na tych terenach:

- rozbudowę infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej,
- budowę zbiorników wodnych oraz infrastruktury towarzyszącej dla rozwoju funkcji sportowej, rekreacyjnej i wypoczynkowej,
- wytyczenie i oznakowanie szlaków rowerowych,
- wspieranie działań prowadzących do poprawy estetyki wsi preferowanych do rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej,
- rozwój zabudowy pensjonatowej.

Studium utrzymuje wyznaczone na terenie gminy wszelkiego rodzaju trasy turystyczne i dopuszcza ich rozwój poprzez wyznaczanie nowych, spójnych z polityką województwa świętokrzyskiego i kraju.

Ponadto dopuszcza się wyznaczanie i realizację innych dróg, tras oraz ścieżek rowerowych na całym obszarze gminy, wykorzystując w szczególności pasy drogowe dróg publicznych (poza drogami ekspresowymi) oraz układ dróg polnych i leśnych.

Priorytetami w odniesieniu do rozwoju funkcji turystycznej wskazuje się następujące kierunki rozwoju:

1) budowę nowych obiektów noclegowych i unowocześnienie istniejących (podniesienie ich standardu);
2) zagospodarowanie pieszych szlaków turystycznych poprzez wyznaczenie miejsc do odpoczynku, organizację punktów widokowych, oznakowanie atrakcji turystycznych, itp.;
3) wyznaczenie i oznakowanie kolejnych tras i ścieżek rowerowych;
4) wyznaczenie i zagospodarowanie stref wypoczynku podmejskiego i weekendowego;

5) intensyfikacja agroturystyki poprzez zapewnienie dogodnych warunków organizacyjno-przestrzennych rozwoju tej funkcji.

PROGNOZA DEMOGRAFICZNA - do roku 2035

Wg danych GUS w gminie liczba ludności faktycznie zamieszkałej systematycznie wzrastała. W 2006 r. wynosiła 7174 osób a w 2020 r. wzrosła do 7670 osób. Wzrost liczby mieszkańców wpłynął na zwiększenie wskaźnika gęstości zaludnienia ze 154,28 osób/km^2 do 164,95 osób/ km^2 - w analogicznym okresie. W analizowanym okresie występowała przewaga urodzeń nad zgonami, co dawało dodatni przyrost naturalny ludności, z tym, że zarówno współczynnik urodzeń jak i zgonów wykazywał tendencję wzrostu.

Według prognozy statystycznej GUS „Prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2012 – 2035" mieszkańców powiatu kieleckiego będzie sukcesywnie przybywać. Zmiany te będą wynikiem dodatnich wskaźników przyrostu naturalnego oraz salda migracji ludności na pobyt stały.

Wyszczególnienie	Rok 2018	Do roku	
		2022	2035
Powiat kielecki	207 588 osób	210 322	214565 osób
W tym obszary wiejskie	194 044 osoby	196 731	200984 osoby

* źródło danych GUS -Prognoza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2011 – 2035, www.stat.gov.pl

Prognoza demograficzna opracowana przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie na lata 2008-2035 (w układzie powiatów) przewiduje dalszy wzrost liczby mieszkańców powiatu kieleckiego, tj. o 2,2% w 2020 r. i o 3,6% na koniec 2035 r., a po 2035 r. ma nastąpić zahamowanie przyrostu ludności i jej ubytek. Spowoduje to utrwalenie się niekorzystnych wskaźników demograficznych, tj. spadku gęstości zaludnienia w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego i ujemnego salda migracji. Pogorszeniu ulegnie m.in. struktura wiekowa ludności charakteryzująca się wzrostem udziału ludności w wieku poprodukcyjnym (do 23% w 2035 r.) i spadkiem udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym (do 17%). Należy się spodziewać

zmniejszenia udziału ludności w wieku produkcyjnym mobilnym (18-44 lata) do 33%, tj. o 8 pkt% oraz wzrostu udziału osób w wieku produkcyjnym niemobilnym do 26%.

Opierając się na powyższej prognozie, jak również uwzględniając dotychczasowe zmiany demograficzne na obszarze gminy sformułowano następującą prognozę ludności, która wykorzystana zostanie na potrzeby niniejszego opracowania.

Na podstawie przeprowadzonych w części uwarunkowań analiz, stwierdza się, że na poziom wzrostu liczby ludności w gminie wpływ mają migracje. Przez ostatnie 13 lat utrzymują się na dodatnim poziomie z tendencją wzrostową. Z danych ewidencji ludności wynika, że na terenie gminy osiedlają się ludzie młodzi do 30 roku życia. Powodem takiego stanu jest korzystna polityka gminy, która przygotowała tereny budowlane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, przez co proces inwestycyjny skrócił się do niezbędnego minimum. Tendencja taka będzie się utrzymywać w ciągu najbliższych lat. Na teren gminy Nowiny migrują głównie mieszkańcy Kielc, znajdując tu lepszą ofertę zamieszkania, zwłaszcza, że gmina dokonała w ostatnich latach szereg inwestycji w infrastrukturę społeczną i techniczną. Polepszając w ten sposób warunki dla życia ludzi.

Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

Środowisko przyrodniczo – kulturowe

1) Bogate zasoby środowiska przyrodniczego i kulturowego szansą rozwoju wszelkich form turystyki na terenie gminy;
2) Przeważające na terenie gminy, dobre warunki budowlane umożliwiające lokalizację obiektów bez ograniczeń;
3) Dobry stan środowiska i korzystne warunki klimatyczne;
4) Duże ilości gleb niskich klas bonitacyjnych umożliwiające pozarolnicze wykorzystanie terenu;
5) Zasoby surowców mineralnych stanowiące bazę rozwojową dla lokalnego przemysłu;
6) Lokalizacja w obrębie GZWP i strefy ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych dająca możliwość pozyskania dobrej jakości wód do celów konsumpcyjnych;
7) włączenie gminy Nowiny w granice Geoparku Świętokrzyskiego wpisanym na listę ochrony UNESCO.

Rolnictwo i leśnictwo

1. Usytuowanie w bezpośredniej strefie żywicielskiej miasta Kielce, stanowiącego chłonny rynek zbytu, zwłaszcza na artykuły bezpośredniego spożycia.
2. Bliskość dużych zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego, wymagających rozwiniętej bazy surowcowej.
3. Położenie w strefie masowego wypoczynku sobotnio-niedzielnego i nasilonego ruchu turystycznego, który stwarza potencjalne zapotrzebowanie na sezonowe artykuły i produkty rolnicze.
4. Istniejące w większości wsi warunki do rozwoju agroturystyki.
5. Nadmierne zatrudnienie w rolnictwie sprzyjające rozwojowi pracochłonnych gałęzi specjalizacji jak również umożliwiające przesunięcie części potencjału ludzkiego do nierolniczych gałęzi produkcyjnych sprzyjając wielofunkcyjnemu rozwojowi gminy.
6. Przewidywany wysoki popyt na tereny budowlane (mieszkaniowe i rekreacyjne) umożliwiające zagospodarowanie części gruntów odłogujących i źle wykorzystywanych rolniczo.
7. Występowanie na terenie gminy bardzo dużych kompleksów leśnych o wysokiej wartości przyrodniczej, posiadających kluczowe znaczenie dla stabilizacji systemu ochrony przyrody i zaliczonych do grupy węzłów ekologicznych o randze krajowej. Lasy wespół z innymi walorami przyrodniczymi (urozmaicony krajobraz, czyste powietrze) - spełniają w gminie wiodącą rolę w rozwoju funkcji turystyczno - rekreacyjnej.
8. Bliskość aglomeracji kieleckiej zainteresowanej korzystaniem z walorów rekreacyjnych i turystycznych obszarów leśnych.

Komunikacja

1. Korzystne położenie w pobliżu kieleckiego węzła komunikacyjnego, dostępnego alternatywnymi drogami.
2. Łatwa dostępność do ważnych dróg prowadzących ruch tranzytowy (S-7, 73).
3. Stosunkowo dobre skomunikowanie obszaru gminy z miastem wojewódzkim, Krakowem i Warszawą.

Infrastruktura techniczna

1. Usytuowanie większości obszaru gminy w obrębie głównych zbiorników wód

podziemnych o dużych zasobach wody.

2. Zwodociągowanie sołectw gminy sieciami i urządzeniami wodociągowymi o dobrym stanie technicznym.
3. Istnienie bardzo dużych rezerw przesyłanych we wszystkich sieciach wodociągowych, z uwagi na zaniżone pobory wody w stosunku do norm przyjmowanych w obliczeniach projektowych.
4. Istniejąca rzeźba terenu umożliwiająca realizację kilku zbiorników retencyjnych wzdłuż rzek przepływających przez gminę.
5. Gazyfikacja gminy poprzez rozbudowę istniejącej infrastruktury gazowej.

OBRONA CYWILNA

Gmina Nowiny nie należy do gmin o wysokim natężeniu czynników zagrażających życiu i zdrowiu ludności, pomimo to „Studium...” uwzględnia możliwość wystąpienia zagrożeń żywiołowych i katastrofalnych oraz ich wpływ na proces rozwoju przestrzennego zagospodarowania obszaru.

Zgodnie z postulatami z zakresu obrony cywilnej na etapie sporządzania planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić:

- przewidzenie przez użytkowników budownictwa jednorodzinnego ukryć przed promieniowaniem jonizującym poprzez adaptację pomieszczeń piwnicznych i innych na wypadek zagrożenia i wojny;
- zabezpieczenie przed likwidacją i przysposobienie do sprawnego uruchomienia eksploatacyjnego w sytuacjach kryzysowych istniejących studni;
- przystosowanie nowoprojektowanych łaźni i innych pomieszczeń do prowadzenia zabiegów sanitarnych, zakładów pralniczych do prowadzenia procesów odkażania, dezaktywacji i dezynfekcji bielizny i odzieży, myjni i parkingów pojazdów samochodowych na punkty zabiegów specjalnych środków transportu;
- rozbudowę systemu alarmowania i powiadamiania mieszkańców w wypadku zagrożenia poprzez uzupełnienie syren alarmowych i zaplanowanie ich włączenia do systemu radiowego powiadamiania;
- zapewnienie przelotowości istniejących i projektowanych dróg w celu zapobieżenia przed ich zagruzowaniem od walących się budynków.

Przelotowość ulic powinna zapewnić sprawną ewakuację mieszkańców na wypadek zagrożenia;

oraz:

- należy przestrzegać warunków określonych przez właściwe terytorialnie jednostki odpowiedzialne za stan bezpieczeństwa powodziowego kraju. W szczególności zaś podejmowane w granicach terenów zagrożonych powodzią działania inwestycyjne powinny uwzględniać zakazy dotyczące:
  - wznoszenia obiektów budowlanych (z wyjątkiem obiektów służących ochronie przeciwpowodziowej),
  - składowania materiałów,
  - dokonywania zmian w ukształtowaniu terenu,
  - sadzenia drzew i krzewów oraz wykonywania urządzeń lub robót, które mogą utrudnić ochronę tych obszarów przed powodzią;
- należy uwzględnić potrzebę konserwacji i wykaszania rowów odwadniających, co zapobiegnie lokalnym podtopieniom;
- odpowiednie kształtowanie zabudowy głównie w pobliżu dróg: ekspresowej i wojewódzkich, nie zagęszczanie zabudowy, przewidzenie możliwości odsunięcia linii zabudowy od krawędzi drogi (przy ewent. rozbudowie) itp. w celu ograniczenia skutków ewentualnego skażenia toksycznego związanego z przewozem niebezpiecznych substancji chemicznych.

USTALENIA FORMALNE

W Studium określa się następujące obszary i obiekty rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym:

- rozbudowę sieci wodociągowej wraz z ujęciami wód podziemnych w miarę potrzeb;
- rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej;
- szkoły publiczne;
- świetlice środowiskowe;
- budowę gminnych i powiatowych dróg publicznych;
- oraz inne cele publiczne, które nie zostały przewidziane na okres opracowania niniejszego dokumentu.

INTERPRETACJA ZAPISÓW USTALEŃ STUDIUM

1) ustalenia zawarte w tekście i rysunku Studium wyrażają kierunki polityki przestrzennej gminy Nowiny,
2) niezależnie od wyznaczonego w studium przeznaczenia i sposobu zagospodarowania, na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dopuszcza się:
    a) korygowanie linii rozgraniczających tereny o różnym przeznaczeniu w przypadku konieczności dostosowania ich do ewidencyjnych granic działek;
    b) lokalizację niewyznaczonych w studium:
        - urządzeń, obiektów infrastruktury technicznej związanych z zaopatrzeniem w wodę, energię elektryczną, ciepło i gaz, gospodarką ściekową i telekomunikacyjną,
        - ciągów komunikacyjnych,
        - szlaków turystycznych, ciągów pieszych i rowerowych.
3) w stosunku do zapisów tekstu i rysunku Studium zawierających jego ustalenia, przyjmuje się następującą interpretację:
    a) granice wyznaczonych terenów pod różne formy zabudowy traktuje się jako orientacyjne, a więc jako zgeneralizowany obraz użytkowania terenów. Ostateczne ustalenia powinny być dokonywane w trakcie przygotowywanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
    b) przedstawione na rysunku przeznaczenie terenu oznacza funkcję dominującą, a nie wyłączną i może być uzupełnione innymi funkcjami, które nie mogą być jednak przeciwstawne funkcji wiodącej,
    c) przyjmuje się, że kierunki zagospodarowania wraz z politykami dotyczącymi środowiska przyrodniczego, komunikacji, infrastruktury technicznej, stanowić będą podstawę do ustalenia kolejnych wersji programów rozwoju infrastruktury technicznej,
    d) znaczna ilość terenów przeznaczonych na określone cele wynika z przyjętej w Studium zasady, że władze samorządowe powinny dysponować szeregiem możliwości lokalizacyjnych dla realizacji programu rozwojowego gminy.

e) dopuszcza się etapowe wprowadzanie terenów zabudowy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w stosunku do wyznaczonych w Studium w zależności od potrzeb oraz rachunku ekonomicznego, przy uwzględnieniu realnych możliwości ich wyposażenia w sieci infrastruktury technicznej. Przez co osiągnięty zostanie cel wynikający z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego związany z poprawą atrakcyjności osiedleńczej i ograniczeniem rozproszenia zabudowy.

UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIAZAŃ ORAZ SYNTEZA USTALEŃ PROJEKTU STUDIUM

Na podstawie § 4 ust. 1 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118 poz. 1233).

Projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowiny, zwany dalej zmianą studium, sporządzony został w oparciu o następujące materiały wyjściowe:

1. Opracowanie ekofizjograficzne,
2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego,
3. Strategię rozwoju województwa świętokrzyskiego,
4. Kleczkowski A.S., 1990 – Mapa Obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony, skala 1:500 000. AGH Kraków,
5. Leśniak A., Stachurski M., Wójtowicz B., 2000 – Przyroda województwa świętokrzyskiego. Urząd Wojewódzki w Kielcach.
6. Przeniosło S., (red.), 2002 – Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce (stan na rok 1999), PIG Warszawa,
7. Rubinowski Z. (red.) Dokumentacja dla utworzenia Obszarów Chronionego Krajobrazu w województwie kieleckim. KTN w Kielcach,
8. Stan środowiska w województwie świętokrzyskim w roku 2004. Biblioteka Monitoringu Środowiska. Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska, Świętokrzyski Urząd Wojewódzki. Kielce 2005,
9. Mapa Glebowo-Rolnicza skala 1: 5 000, WBG i UW w Kielcach, Kielce 1976r.,
10. Obowiązujące przepisy prawa,

11. Wnioski instytucji opiniujących i uzgadniających projekt studium oraz wnioski osób fizycznych złożonych do Wójta Gminy Nowiny po ogłoszeniu do przystąpienia sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Studium dokonuje aktualizacji polityki przestrzennej w zakresie wskazanym w uchwale o przystąpieniu do sporządzenia Studium. Stanowi więc nową edycję dokumentu. Sporządzenie niniejszego dokumentu wynika z opracowanej Oceny aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Głównym celem Studium jest stworzenie nowej polityki przestrzennej gminy w oparciu o obowiązujące przepisy prawa.

Projekt Studium obejmuje teren położony w granicach administracyjnych gminy Nowiny. Przedmiotem ustaleń Studium jest określenie nowej polityki przestrzennej gminy Nowiny zgodny z art. 10 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W projekcie Studium uwzględniono uwarunkowania wynikające z powszechnie obowiązujących przepisów prawnych oraz przepisów prawa miejscowego.

Przy określaniu sposobów zagospodarowania terenów w projekcie Studium należy zapewnić warunki do utrzymania równowagi przyrodniczej, racjonalnej gospodarki zasobami przyrodniczymi środowiska, ochrony walorów krajobrazowych oraz warunków klimatycznych. Zagospodarowanie terenu powinno ponadto w jak największym stopniu zapewniać zachowanie naturalnych walorów terenu.

Przewidziany sposób zagospodarowania terenu przyczyni się do zmian w środowisku przyrodniczym przedmiotowego obszaru, ponieważ nowe zainwestowanie będzie powodować zmiany w środowisku przyrodniczym i nie da się ich całkowicie wyeliminować. Realizacja nowych obiektów, poprzez miejscowe planu zagospodarowania przestrzennego winna być zgodna z wytycznymi zawartymi w projekcie Studium.

Projektowane zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym nie spowodują znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko obszarów chronionych. Studium zakłada wyłączenie z zabudowy doliny stale i okresowo prowadzące wody. Są to teren o niekorzystnych warunkach fizjograficznych dla funkcji mieszkaniowej i usługowej. Wprowadzone zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym nie wpłyną

negatywnie na obszary chronione, ponieważ projektowane zagospodarowanie terenu nie koliduje z zakazami jakie obowiązują na tych terenach.

Ponadto projektowane zagospodarowanie terenu nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na cele, przedmiot ochrony i integralność obszarów NATURA 2000.

Część planowanych form zagospodarowania może spowodować zmiany w środowisku. Dotyczy to w szczególności zwiększenia powierzchni terenów mieszkaniowych i usługowych oraz terenów związanych z eksploatacją złóż surowców mineralnych, niemniej jednak ustalenia Studium poosiadają zapisy minimalizujące negatywny wpływ na środowisko.

W Studium wskazano bezwzględnie, iż po zakończeniu wydobycia tereny kopalni muszą zostać zrekultywowane. Zrekultywowane tereny pokopalniane wzbogaca krajobraz gminy i mogą stać się osobliwością na skalę regionalna i krajową. Dzięki tym działaniom udostępnione mogą zostać również nowe unikalne odsłonięcia geologiczne o wysokich walorach przyrodniczych i naukowych.

W związku z powyższym należy ograniczyć do minimum te zmiany, poprzez rygorystyczne przestrzeganie przepisów prawnych z zakresu ochrony środowiska oraz przestrzeganiu zaleceń zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko sporządzonej na potrzeby Studium. Pozwoli to na zachowanie zasady zrównoważonego rozwoju.

Załącznik nr 4 do uchwały nr RG-XXVIII/285/26
Rady Gminy Nowiny
z dnia 11 maja 2026 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY NOWINY

UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY NOWINY

Kielce, 2026 r.

ZAWARTOŚĆ DIAGNOZY STANU

CZĘŚĆ I PODSTAWA OPRACOWANIA

CZĘŚĆ II DIAGNOZA STANU

Rozdział 1
Położenie gminy Nowiny i uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy
Rozdział 2
Sfera społeczna
Rozdział 3
Sfera przyrodniczo-krajobrazowa
Rozdział 4
Gospodarka
Rozdział 5
Infrastruktura
Rozdział 6 Aspekty
obronne
Rozdział 7 Dziedzictwo
kulturowe
Rozdział 8
Stan zagospodarowania przestrzennego gminy
Nowiny
Rozdział 9
Stan własności gruntów na terenie gminy
Rozdział 10
Planowanie miejscowe
Rozdział 11
Wnioski złożone do studium

I Podstawa prawna

Podstawą opracowania jest ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz. U. z 2021 r., poz. 741 ze zm.). Zgodnie z przewidzianą ustawą procedurą planistyczną Rada Gminy Sitkówka-Nowiny podjęła uchwałę Nr RG-VII/65/15 z dnia 27 kwietnia 2015 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Nr 5 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sitkówka-Nowiny. Zmiana ta obejmuje cały obszar gminy Nowiny i stanowi nową edycję dokumentu. W związku z tym, w dalszej części dokumentu została nazwana "Studium".

II Przedmiot opracowania

Przedmiotem studium są ustalenia mające na celu doprowadzenie problematyki zawartej w dotychczasowym dokumencie do stanu zgodnego z obowiązującą obecnie ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r., obowiązującymi przepisami odrębnymi oraz potrzebami inwestycyjnymi.

III Zakres zmian Studium

Po analizie różnic pomiędzy zawartością Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowiny (Uchwała Rady Gminy Sitkówka-Nowiny Nr RG-XIII/77/2000 z dnia 28 grudnia 2000 r.) a wymaganiami obowiązującej ustawy ustalono, że zmiana Studium obejmować będzie:

- Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy Nowiny (Diagnoza stanu) w zakresie:
    - Część I. Podstawa opracowania,
    - Część II Diagnoza Stanu zagospodarowania przestrzennego
        - Rozdział 1 Położenie gminy Nowiny - opracowanie nowych podrozdziałów określających uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy,
        - Rozdział 2 Sfera społeczna – aktualizacja danych
        - Rozdział 3 Sfera przyrodniczo-krajobrazowa – opracowana od podstaw w związku z opracowaniem ekofizjograficznym przygotowanym w ramach niniejszej zmiany Studium,
        - Rozdział 4 Gospodarka – aktualizacja danych
        - Rozdział 5 –Infrastruktura – aktualizacja danych
        - Rozdział 6 Aspekty obronne – bez zmian

Ponadto, dodano następujące rozdziały:

- Rozdział 7 Dziedzictwo kulturowe
- Rozdział 8 Stan zagospodarowania przestrzennego gminy Nowiny
- Rozdział 9 Stan własności gruntów na terenie gminy
- Rozdział 10 Planowanie miejscowe
- Rozdział 11 Wnioski złożone do Studium.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz.U. Nr 118, poz. 1233) dopuszcza wykonanie rysunku projektu studium na mapach topograficznych w skali od 1:5000 do 1:25 000. Niniejsze studium dla gminy Nowiny, zgodnie z umową, zostało wykonane w skali 1: 10000 na mapach topograficznych pozyskanych z wojewódzkiego zasobu geodezyjnego i kartograficznego w roku 2021 wydanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach.

I. Położenie i powiązania gminy Nowiny

I.1 Położenie na mapie administracyjnej

Gmina położona jest w centralnej części Województwa Świętokrzyskiego, w powiecie ziemskim kieleckim. Zajmuje obszar 45,6 km^2. Jej długość to ok. 13 km na kierunku wschód-zachód, natomiast szerokość, na kierunku północ-południe, wynosi ok. 3 km.

Gmina Nowiny graniczy:

- od północnego-zachodu z gminą Piekoszów;
- od północnego-wschodu z miastem Kielce;
- od południowego-zachodu z miastem i gminą Chęciny;
- od południowego-wschodu z gminą Morawica.

Siedziba gminy – Osiedle Nowiny – położona jest w odległości około 12 km na południe od Kielc.

I.2 Struktura administracyjna gminy

Gmina Nowiny jest gminą wiejską, którą tworzy 5 jednostek pomocniczych (sołectw)
- Bolechowice;
- Kowala;
- Szewce-Zawada;
- Wola Murowana;
- Zgórsko-Zagrody, obejmujących 12 miejscowości:
- Bolechowice;
- Kowala;
- Mała Kowala,
- Sitkówka;
- Szewce;
- Zawada;
- Wola Murowana;
- Zgórsko;
- Zagrody;
- Słowik;
- Nowiny;
- Trzcianki.

I.3 Regionalizacja fizycznogeograficzna

Według podziału fizyczno-geograficznego opracowanego przez J. Kondrackiego, gmina Nowiny leży w obrębie mezoregionu Góry Świętokrzyskie należącego do makroregionu Wyżyna Kielecka w prowincji Wyżyny Polskie. Góry Świętokrzyskie to najstarsze pasmo górskie w Polsce i jedno z najstarszych w Europie. Wraz z Wyżyną Sandomierską stanowią pozostałość górotworu hercyńskiego. Na obszar Gór Świętokrzyskich składają się pasy fałdowań paleozoicznych i mezozoicznych o zróżnicowanej budowie geologicznej. Występujące tu skały to kwarcyty kambryjskie i dewońskie, wapienie kredowe i jurajskie, piaskowce triasowe a także marmury, łupki oraz iły.

I.4 Podział geobotaniczny

Według podziału geobotanicznego zaproponowanego przez Szafera, gmina Nowiny położona jest w Krainie Gór Świętokrzyskich, w okręgu Chęcińskim. Wśród typów siedliskowych lasu wyróżniają się: bór świeży i las mieszany świeży, bór mieszany świeży oraz las mieszany wyżynny.

I.5 Powiązania komunikacyjne

Gmina ma dobrą dostępność komunikacyjną. Z północy na południe, przez środkową część gminy, biegnie droga krajowa nr 7 (E-77 w systemie międzynarodowym) Gdańsk – Warszawa – Kielce – Kraków – Chyżne, oraz droga wojewódzka nr 762 Kielce – Chęciny – Małogoszcz. Sieć dróg powiatowych i gminnych jest dobrze wykształcona, co pozwala na dogodną komunikację wewnątrz gminy oraz z miejscowościami leżącymi w gminach ościennych.
Gmina Nowiny ma również dobre połączenia drogowe z takimi miastami jak Kraków (108 km), Warszawa (194 km), Katowice (146 km), Tarnów (113 km), Częstochowa (128 km), Lublin (185 km), Rzeszów (173 km).

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 08 o znaczeniu państwowym. Stacja kolejowa znajduje się w miejscowości Sitkówka. Jest to przede wszystkim duży węzeł towarowo-przeładunkowy. Udział kolei w transporcie publicznym jest drugorzędny.
Transport zbiorowy zapewniają przede wszystkim linie autobusowe obsługiwane przez Zarząd Transportu Miejskiego w Kielcach oraz prywatne busy.

I.6 Powiązania infrastrukturalne

Przez teren gminy przebiega tranzytowa linia wysokiego napięcia 110 kV relacji Radkowice-Kielce. Ze stacji systemowej 220/110 kV „Radkowice", leżącej poza granicami gminy, wyprowadzone są także linie 110 kV obsługujące Cementownię Nowiny oraz ZPW „Trzuskawica". Pozostali odbiorcy energii elektrycznej z terenu gminy zaopatrywani są z 4 Głównych Punktów Zasilania zlokalizowanych poza jej granicami (GPZ Niewachlów, GPZ Karczówka, GPZ Wolica, GPZ Morawica).
Na terenie gminy, w Woli Murowanej, zlokalizowana jest komunalna oczyszczalnia ścieków. Oczyszczalnia przyjmuje ścieki doprowadzone z terenu Kielc, gminy Nowiny, zachodniej części gminy Masłów oraz dowożone taborem asenizacyjnym. Kolektor obsługujący Kielce poprowadzony jest przez Wolę Murowaną i Zgórsko, natomiast kolektor obsługujący Daleszyce poprowadzony jest przez Sitkówkę.

I.7 Powiązania przyrodnicze

Najwartościowsza pod względem przyrodniczym jest północno-zachodnia część gminy (sołectwa Szewce-Zawada i Zgórsko-Zagrody), położona w granicach Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego. Znajdują się tu duże, cenne pod względem przyrodniczym kompleksy leśne porastające łagodne wzniesienia Gór Świętokrzyskich – Pasmo Zgórskie oraz Pasmo Bolechowickie. W powiązaniu z lasami pokrywającymi Pasmo Posłowickie, położone na terenie Kielc, oraz Pasmo Zelejowskie, położone w gminie Chęciny, tworzą rozległy i stabilny układ ekologiczny. Tereny te wchodzą w skład systemu przyrodniczego o zasięgu regionalnym – Wielkoprzestrzennego Systemu Obszarów Chronionych Województwa Świętokrzyskiego. Rangę wspomnianych kompleksów leśnych podkreśla fakt włączenia ich na listę obszarów sieci Natura 2000 na podstawie Dyrektywy Siedliskowej pod nazwą Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie.
Kompleksy leśne Szewce-Zawada pełnią także istotną rolę w procesach zasilająco–przewietrzających tereny zurbanizowane, wchodząc w skład lasów ochronnych otaczających Kielce.
Istotnym elementem lokalnego systemu przyrodniczego jest dolina rzeki Bobrzy, powiązana z doliną Nidy. Wysoki stopień naturalności terenów zalewowych sprawia, że obszar ten funkcjonuje jako korytarz ekologiczny o znaczeniu lokalnym.

II. Ustalenia opracowań strategicznych i dokumentów planistycznych

II.1 Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego

Uchwałą nr XXX/406/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 29 marca 2021 r. zatwierdzona została Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, w której określono następującą wizję rozwoju i misję:

Wizja rozwoju Województwa Świętokrzyskiego: „Świętokrzyskie w 2030 roku to ambitny region o atrakcyjnym wizerunku: wnoszący coraz większy wkład w rozwój gospodarczy, społeczny i kulturowy Polski i Europy, szanujący i dbający o swoje dziedzictwo kulturowe i środowisko naturalne, będący dobrym miejscem do życia, pracy i rozwoju".

Misja rozwoju Województwa Świętokrzyskiego: *„Samorząd Województwa Świętokrzyskiego: tworzy przestrzeń współdziałania, pozwalającą na wykorzystanie potencjału mieszkańców i przedsiębiorców regionu dla budowania wspólnoty o wysokim kapitale społecznym i rosnącej zdolności konkurencyjnej, uzyskuje konsensus w regionie wokół najważniejszych celów strategicznych i przedsięwzięć, służących modernizacji i transformacji ścieżki rozwoju województwa pozyskuje kapitał stymulujący rozwój regionu, obejmujący publiczne środki finansowe (od wspólnotowych po lokalne),środki prywatne (w tym –nowe inwestycje zewnętrzne)".*

Powyższa wizja i misja będą realizowane poprzez określone cele strategiczne:

1. Inteligenta gospodarka i aktywni ludzie:
   1) Zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności świętokrzyskiej gospodarki,
   2) Kompetentne kadry dla gospodarki regionu,
   3) Wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki regionu,
2. Przyjazny dla środowiska i czysty region:
   1) Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego,
   2) Adaptacja do zmian klimatu i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych,
   3) Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna,
3. Wspólnota i bezpieczna przestrzeń, które łączą ludzi:
   1) Silny kapitał społeczny w regionie,
   2) Powszechnie dostępne wysokiej jakości usługi społeczne i zdrowotne w środowiskulokalnym,
   3) Wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej regionu,
4. Sprawne zarządzanie regionem (cel horyzontalny):
   1) Rozwój systemu zarządzania strategicznego rozwojem,
   2) Budowa rozpoznawalnej marki regionu świętokrzyskiego,
   3) Wzmacnianie partnerstwa i współpracy na rzecz rozwoju województwa

Według Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+, gmina Nowiny położona jest w Kieleckim Obszarze Funkcjonalnym.

II.2 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego

Dla obszaru objętego granicami studium obowiązuje Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego zatwierdzony uchwałą Nr XXVII/377/20 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 grudnia 2020 r. w sprawie uchwalenia zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, dotyczącej opracowania "Planu Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego" (Dz. Urz. Woj. Święt. z 2021 r. poz. 277), zgodnie z którym gmina Nowiny wraz z miastem Kielce oraz gminami: Masłów, Górno, Daleszyce (łącznie z miastem Daleszyce), Morawica, Chmielnik (łącznie z miastem Chmielnik), Miedziana Góra, Chęciny (łącznie z miastem Chęciny), Piekoszów, Strawczyn oraz Zagnańsk położona jest w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Ośrodka Wojewódzkiego (MOF OW) wyznaczonym w oparciu o wskaźniki funkcjonalne, wskaźniki społeczno-gospodarcze oraz wskaźniki morfologiczne. Natomiast całe

województwo świętokrzyskie zakwalifikowane zostało do obszaru o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwoju oraz do obszaru predysponowanego do wsparcia krajowego w zakresie odnowy demograficznej. Dlatego też dokumenty planistyczne gmin (zwłaszcza gmin położonych w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Kielce jako ośrodka krajowego pełniącego funkcje metropolitalne) winny stwarzać możliwości rozwojowe dla jego ośrodka poprzez stworzenie oferty terenów inwestycyjnych (nierolniczych), ponieważ obszar gminy Nowiny zakwalifikowany został jako "obszar o niekorzystnych warunkach gospodarowania w rolnictwie (ONW)".

W zakresie głównych obszarów problemowych gminę Nowiny w Planie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Wojewódzkiego (MOF OW) zaliczono do obszarów o nasilonej suburbanizacji (chaotycznej urbanizacji) w otoczeniu funkcjonalnym miasta Kielce.

Wśród zasad zagospodarowania przestrzennego na obszarze gmin MOF OW, Plan ten wymienia:

1) nowoczesny system transportowy uwzględniających niezbędne układy obwodnicowe oraz sprawna obsługa MOF OW transportem zbiorowym, jak również rozwój systemu ścieżek rowerowych;
2) kompleksowy rozwój jednostek osadniczych uwzględniających realne zapotrzebowanie na tereny mieszkaniowe oraz wyposażenie ich we wszystkie niezbędne media, dojazd publiczny, obiekty infrastruktury społecznej, zgodnie z obecnych i prognozowanym zapotrzebowaniem;
3) integracja przestrzenna terenów kluczowych dla rozwoju MOF OW o różnorodnym, ale przy tym niekonfliktowym przeznaczeniu, uwzględniająca potencjał poszczególnych gmin;
4) pierwszeństwo wykorzystania obszaru istniejącego zainwestowania z ograniczaniem rozpraszania zabudowy na tereny otwarte oraz inne o niekorzystnych warunkach: zagrożone ruchami masowymi, powodziami, a także pożarami i innymi zjawiskami atmosferycznymi;
5) kreowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych dostępnych dla osób starszych i niepełnosprawnych;
6) uwzględnienie walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych w strukturze przestrzennej MOF OW.

W sferze realizacyjnej województwa polityka przestrzenna skupiać się będzie na wsparciu inicjatyw integracyjnych oraz wszelkich działań służących rozwojowi metropolizacji i kształtowaniu funkcji wielkomiejskich.

W planie MOF OW wyróżniono trzy główne strefy funkcjonalno-przestrzenne. Na obszarze gminy Nowiny występują dwie z nich:

1) strefa urbanizująca się, charakteryzuje się intensywnymi przekształceniami osadniczymi. Obejmuje fragmenty gmin w otoczeniu Kielc, gdzie obecnie ma miejsce suburbanizacja. Należy podjąć działania zmierzające do zapewnienia możliwości zrównoważonego rozwoju tych terenów, tj. nr dostosowanie ilości oraz intensywności zabudowy do zapotrzebowania zgodnego z prognozą demograficzną oraz naturalnej chłonności środowiska (kształtowanie zabudowy na zasadzie uzupełnienia i kontynuacji istniejących struktur), ochrona walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego, kształtowanie zwartych struktur przestrzennych z racjonalnym dojazdem, zapewnienie możliwości obsługi transportem zbiorowym, rozwój infrastruktury komunikacyjnej i technicznej, rozwój usług podstawowych oraz infrastruktury społecznej, organizacja przestrzeni publicznych sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, rozwój stref aktywności gospodarczej i terenów inwestycyjnych, uzupełniająco - na terenach ku temu predysponowanych (głownie gleby klas I-III i IV) - dalszy rozwój rolnictwa;
2) strefa wielofunkcyjna z przewagą użytków rolnych i leśnych, to zewnętrzna strefa MOF OW, z przewagą terenów otwartych, w tym o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, stanowiących przeciwwagę do terenów silnie zurbanizowanych. Zabudowa pełni tu rolę drugorzędną, uzupełniającą. Strefa ta powinna uzyskać priorytet na pełnienie funkcji ekologicznych, krajobrazowych i turystyczno-rekreacyjnych, w tym agroturystycznych (np. ochronę i racjonalne wykorzystanie cennych ekosystemów leśno-wodnych, krajobrazów,

obszarów zbiorowego wypoczynku itp.). Na obszarach dobrych gleb wskazany byłby rozwój rolnictwa.

W każdej z wymienionych stref przewiduje się podjęcie działań mających na celu: rozwój zrównoważony, racjonalne gospodarowanie przestrzenią (w tym priorytet dla uzupełnienia i kontynuacji zabudowy), zapewnienie sprawnych systemów publicznej infrastruktury drogowej i komunalnej, wzrost estetyzacji otoczenia i ład w zagospodarowaniu przestrzeni, adaptacje do zmian klimatu, w tym m.in. kształtowanie systemów zielonej i błękitnej infrastruktury, podniesienie jakości powietrza. Dodatkowo w całym MOF OW należy uwzględniać przy zagospodarowaniu terenów ograniczenia związane z położeniem na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią i narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych. Należy też dążyć do ograniczania potencjalnych kolizji z zagospodarowaniu przestrzennym oraz do zachowania i promocji dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wskazuje następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym odnoszące się do obszaru objętego Studium:

- utworzenie europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000;
- program SOPO - rozpoznanie i dokumentowanie osuwisk i terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi;
- prace na linii kolejowej nr 8 na odcinku Skarżysko-Kamienna - Kielce - Kozłów;
- realizacja zadań wynikających z "Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły" oraz "Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły";
- budowa centrum badawczo-rozwojowego technologii materiałów sypkich (Sitkówka-Nowiny);
- zakończenie budowy linii energetycznej 220 kV Radkowice-Kielce Piaski wraz z włączeniem do systemu sieci elektroenergetycznych.

Ponadto, w planie województwa obszar gminy Nowiny zakwalifikowany został do obszarów problemowych, tj. nasilonej suburbanizacji w otoczeniu funkcjonalnym miasta Kielce.

Wymagania środowiskowe:

- uwzględnienie w dokumentacjach opracowanych dla obszarów wydobycia, zagadnień ochrony środowiska, stosownie do obowiązujących przepisów,
- stosowanie zieleni osłonowej na osiach widokowych terenów degradacji przemysłowej krajobrazu,
- ochrona terenów złóż udokumentowanych przed trwałym zainwestowaniem, ograniczającym potencjalną eksploatację (zabudowa, zalesianie),
- stały monitoring wydobycia i zagospodarowania surowców.

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach w „Wyciągu informacyjnym z planu zagospodarowania przestrzennego województwa świętokrzyskiego dla Gminy Nowiny" określa następujące zasady kształtowania polityki przestrzennej oraz podstawowe kierunki zagospodarowania wynikające z powyższego Planu.

W zakresie ochrony środowiska:

Zasady polityki przestrzennej:

- zgodność charakteru i poziomu intensyfikacji zagospodarowania z cechami środowiska przyrodniczego oraz jego naturalną chłonnością i odpornością na zanieczyszczenie;
- prowadzenie gospodarki zasobami wodnymi w granicach zlewni;
- respektowanie wymogów ochronnych obowiązujących w strefach ochrony wód podziemnych;
- humanizacja zagospodarowania terenów dynamicznie urbanizujących się (wzrost udziału terenów zielonych i sportowo-rekreacyjnych, ograniczanie konfliktów i barier środowiskowych);
- eksploatacja surowców zgodnie z wymogami obowiązujących przepisów prawa, w tym ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;

- przestrzeganie zasad bezpieczeństwa eksploatacji surowców w odniesieniu do obszarów zamieszkałych, atrakcyjnych turystycznie, o wysokich walorach przyrodniczych i rolniczych;
- niepodejmowanie eksploatacji, jeśli możliwe jest znalezienie substytutu danego surowca;
- wszechstronne i optymalne wykorzystanie kopaliny (kopaliny głównej, towarzyszącej oraz surowców z hałd i składowiska po działalności górniczej);
- nielokalizowanie na obszarach udokumentowanych złóż inwestycji niezwiązanych z działalnością górniczą, które mogłyby ograniczyć lub uniemożliwić przyszłą eksploatację;
- unikanie eksploatacji poniżej zwierciadła wód gruntowych;
- prowadzenie prac rekultywacyjnych równolegle lub zaraz po zakończeniu wydobycia.

Podstawowe kierunki zagospodarowania:
- przeciwdziałanie głębokim zmianom agrocenoz wywoływanym przesuszeniem gleb, erozją wodną i wietrzną itp.,
- ochrona ostoi przyrody oraz prawnych form ochrony przyrody zgodnie z ustawą o ochronie przyrody i aktami prawnymi w sprawie ich utworzenia,
- udrażnianie korytarzy ekologicznych poprzez likwidację barier ekologicznych lub minimalizację ich ograniczającego działania;
- zahamowanie oddrzewiania krajobrazu, istotne zwiększenie zadrzewień, zakrzewień oraz skupień roślinności o różnych funkcjach (szczególnie obudowa biologiczna cieków zapobiegająca przedostawaniu się do wód powierzchniowych związków chemicznych stosowanych w rolnictwie);
- pozostawianie nieuregulowanych odcinków rzek, szczególnie tych, których funkcje przyrodnicze nie uległy dotychczas dewastacji;
- ochrona ujęć wody i źródeł poprzez ustanowienie stref ochronnych i właściwe ich zagospodarowanie;
- likwidacja niezorganizowanych zrzutów ścieków;
- realizacja projektu „Zagospodarowanie odpadów dla Miasta Kielc oraz powiatu kieleckiego" zawartego w „Programie ochrony środowiska oraz tworzenia warunków zrównoważonego rozwoju województwa świętokrzyskiego";
- ograniczenie do niezbędnego minimum stosowania nawozów i środków ochrony roślin, szczególnie na obszarach o szczególnych wymogach ochrony wód;
- unowocześnienie technicznych urządzeń ochrony środowiska, szczególnie w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, ochrony powietrza i ochrony przed hałasem;
- zagospodarowanie hałd i sukcesywna rekultywacja terenów poeksploatacyjnych, zwłaszcza na obszarach wielkoskalowych przekształceń górniczych;
- wprowadzenie zieleni osłonowej, izolującej wizualnie i przyrodniczo tereny wydobycia;
- wykorzystanie terenów poeksploatacyjnych dla rozwoju turystyki i kolekcjonerstwa minerałów, skał i okazów paleontologicznych, a także rzemiosła artystycznego i pamiątkarstwa;
- egzekwowanie wymogu sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenów górniczych złóż kopalin.

<u>W zakresie dziedzictwa kulturowego:</u>

Zasady polityki przestrzennej:
- prowadzenie poprzedzających badań archeologicznych na terenach realizowanych i przewidzianych inwestycji wielkoobszarowych, w tym eksploatacji złóż kopalin mineralnych,

- przeciwdziałanie dewaloryzacji krajobrazu kulturowego;
- wzrost świadomości społecznej co do wartości spuścizny historycznej dla przyszłych pokoleń i jej wpływu na rozwój gospodarki.

Kierunki polityki przestrzennej:
- pogłębianie rozpoznania dziedzictwa kulturowego regionu, w tym m.in.: pogłębianie wiedzy na temat: funkcjonowania SOP-u na tych terenach, wartościowych elementów małej architektury (kapliczki, krzyże, figury), historycznych postaci związanych z terenem gminy;
- poprawa ładu przestrzennego, poprzez harmonijne powiązanie architektury i krajobrazu, z uwzględnieniem specyfiki regionu i charakterystycznych cech tradycyjnego budownictwa, zakaz rozpraszania zabudowy;
- oznakowanie i upamiętnienie historycznych szlaków, przebiegających przez teren gminy: Kościuszki i Piłsudskiego.

W zakresie infrastruktury społecznej:

Zasady polityki przestrzennej:
- wyrównanie szans dostępu do edukacji i ochrony zdrowia na obszarze całej gminy;
- ochrona lokalnej odrębności i specyfiki kulturowej.
- przełamywanie barier architektonicznych w dostępie osób niepełnosprawnych do usług publicznych;
- lokalizacja niektórych usług o standardzie ponadgminnym.

Kierunki polityki przestrzennej:
- rozwiązanie problemów infrastruktury społecznej w skojarzeniu z ogólną strategią rozwoju tych usług w powiecie kieleckim;
- zwiększenie dostępności i poszerzenie świadczeń z zakresu podstawowej opieki medycznej oraz różnych form opieki społecznej;
- poprawa standardów funkcjonowania istniejących obiektów edukacji, ochrony zdrowia, kultury i sportu (utrzymanie i rozbudowa usług).

W zakresie rynku pracy:

Zasady polityki przestrzennej:
- wyrównywanie szans dostępu do rynku pracy dla osób dysfunkcyjnych;
- zasada wspierania wszelkich inicjatyw wzrostu zatrudnienia, zwłaszcza w sektorze usług i drobnej wytwórczości.

Kierunki polityki przestrzennej:
- preferencje lokalizacyjne i ekonomiczne dla inwestycji przynoszących wzrost zatrudnienia,
- tworzenie korzystnych warunków terenowych stymulujących rozwój różnych form zatrudnienia (alternatywne źródła dochodu, zatrudnienie w nowych segmentach usług publicznych w usługach z zakresu ochrony środowiska, obsługi i konserwacji infrastruktury technicznej, rzemiosła i handlu, w budownictwie komunalnym, drobnej wytwórczości, w obsłudze turystyki),
- wykorzystanie środków pomocowych UE oraz funduszu regionalnego w celu aktywizacji rynku pracy;
- powołanie instytucji pośrednictwa pracy, organizacja szkoleń.

W zakresie bazy ekonomicznej:

Zasady polityki przestrzennej:
- dostosowanie rozwoju gospodarczego do miejscowych warunków przyrodniczych,
- atrakcyjność przestrzeni ekonomicznej dla rozwoju przedsiębiorczości;
- tworzenie warunków przestrzennych do rozwoju lokalnych inicjatyw gospodarczych nie stwarzających zagrożeń środowiskowych.

Kierunki polityki przestrzennej:
- wskazanie stref i obszarów aktywności predysponowanych do pełnienia preferowanych funkcji gospodarczych;
- wyznaczenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów dla lokalizacji drobnej i średniej przedsiębiorczości o profilu odpowiadającym ogólnym kierunkom aktywizacji gospodarczej.

W zakresie przemysłu:

Zasady polityki przestrzennej:
- pogłębienie dywersyfikacji funkcji przemysłowej, w tym przetwórstwa surowców węglanowych;
- intensywna promocja wiodących gałęzi przemysłu w ramach regionalnych i krajowych przedsięwzięć promocyjnych;
- wysoka atrakcyjność istniejących rezerw terenów umożliwiająca przyciągnięcie potencjalnych inwestorów z zewnątrz;
- zagospodarowanie istniejących terenów i obiektów ekstensywnie wykorzystywanych.

Kierunki polityki przestrzennej:
- wzbogacenie i promocja gminnej oferty terenów przemysłowych;
- poprawa wykorzystania istniejącego potencjału zasobów i surowców mineralnych, uwzględniająca europejskie wymogi ochrony środowiska.

W zakresie funkcji rolniczej:

Zasady polityki przestrzennej:
- sprzyjające warunki przestrzenne do absorpcji środków pomocowych UE;
- ekologizacja produkcji rolniczej i terenów rolnych;
- czynna rola samorządu gminy w procesie zagospodarowania terenów rolnych;
- dążenie do harmonijnego współistnienia wszystkich funkcji obszarów wiejskich (opracowywanie planów kompleksowych zagospodarowania przestrzennego umożliwiających racjonalne zagospodarowanie wielofunkcyjne).

Kierunki polityki przestrzennej:
Przestrzeń otwarta:
- ochrona większych masywów gleb o najwyższej przydatności dla rolnictwa przed zagospodarowaniem na cele nierolnicze (gleby te generalnie powinny być wyłączone z zabudowy zaś w przypadku konieczności przeznaczenia ich na cele budowlane winien być stosowany wymóg rozwiązań terenooszczędnych),
- wzbogacenia terenów rolnych w zadrzewienia ochronne jak w zieleń osłonową wokół obiektów uciążliwych, zadrzewienia wiatrochronne w sąsiedztwie większych rozłogów pól oraz zadrzewienia i zakrzaczenia wzdłuż cieków wodnych, które zapobiegałyby przedostawaniu się do wód związków chemicznych stosowanych w rolnictwie,

- zapewnienia warunków przestrzennych do zagospodarowania gruntów Skarbu Państwa.

Zabudowa rolnicza:

- umożliwienie dywersyfikacji działalności drobnych gospodarstw rolnych oraz wprowadzenia alternatywnych źródeł dochodu w ramach istniejących siedlisk – wsparcie gospodarstw mających realne szansę podjęcia pozarolniczej działalności gospodarczej szczególnie na obszarach o niekorzystnych warunkach przyrodniczo-glebowych;
- ustanowienie preferencji lokalizacyjnych dla gospodarstw towarowych zwłaszcza wspieranych środkami pomocowymi UE, umożliwiających stosowne powiększanie areału i skali produkcji,
- zapewnienie warunków do lokalizacji usług rynkowych w otoczeniu rolnictwa.

Gospodarka terenami

- wskazanie stref i obszarów tworzenie zasobu mienia komunalnego (głównie poprzez komunalizację gruntów, pozyskiwanie ich przy okazji scaleń, a także w uzasadnionych przypadkach poprzez kupno lub wymianę) zwłaszcza na terenach:
  - przeznaczonych pod inwestycje publiczne,
  - wyznaczonych pod skoncentrowaną działalność inwestycyjna (scalenia gruntów),
  - potencjalnego rozwoju obiektów i urządzeń z zakresu rekreacji i turystyki,
  - strategicznym znaczeniu dla rozwoju gminy,
- stworzenie atrakcyjnej oferty terenów komunalnych pod różne funkcje gospodarcze.

W zakresie zagospodarowania leśnego:

Zasady polityki przestrzennej:

- powszechna i ciągła ochrona lasów (zagospodarowanie lasów na cele nieleśne może być dokonane tylko w uzasadnionych przypadkach i przy braku innych rozwiązań przestrzennych);
- eliminowanie kolizji lasów z innymi funkcjami terenów oraz zapewnienie lasom bezpieczeństwa pożarowego;
- respektowanie ustaleń planów urządzenia, opracowanych dla lasów Państwowego Gospodarstwa Leśnego i lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa.

Kierunki polityki przestrzennej:

- zachowanie lasów i korzystnego ich wpływu na warunki życia ludzi oraz na równowagę przyrodniczą;
- ochronę różnorodności biologicznej środowiska leśnego;
- szczególną ochronę lasów, które stanowią naturalne fragmenty rodzimej przyrody, chronią środowisko przyrodnicze, spełniają funkcje krajobrazowe, glebochronne i wodochronne, chronią tereny narażone na zanieczyszczenie i uszkodzenie, służą potrzebom naukowym.

Kierunkom tym towarzyszyć winny następujące działania:

- powiększanie zasobów leśnych gminy w wyniku zwiększenia lesistości, przebudowy drzewostanów jednogatunkowych na mieszane oraz drogą zabiegów biomelioracyjnych;
- znaczące zwiększenie zadrzewień i zakrzewień o funkcjach: wodochronnej, osłonowej i kompozycyjnej;
- dostosowywanie struktury gatunkowej drzewostanów do warunków siedliskowych;
- poprawa jakości zasobów leśnych m.in. w wyniku: zwiększenia zdrowotności i odporności drzewostanów na czynniki szkodliwe, upowszechnienia biologicznych i ekologicznych metod ochrony oraz ograniczenia chemizacji;
- ukierunkowania żywiołowej rekreacji i turystyki leśnej w sposób godzący funkcje społeczne lasów z ochronnymi i produkcyjnymi (racjonalne wyposażanie lasów i terenów przyleśnych w małą infrastrukturę turystyczną);

- odbudowa retencji wodnej w lasach i w strefie rolno-leśnej.

Priorytety polityki zalesieniowej dotyczą zwiększenia oraz racjonalnego kształtowania istniejących kompleksów leśnych na terenach:
- objętych prawną ochroną środowiska przyrodniczego – Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy;
- obszarów funkcjonalnie związanych z regionalnym systemem przyrodniczym (np. korytarz ekologiczny doliny Bobrzy),
- tworzących leśne powiązania ekologiczne, wododziałów i rejonów turystycznych.

W zakresie turystyki:

Zasady polityki przestrzennej:
- wiązanie udostępniania turystycznego walorów środowiskowych, krajobrazowych i kulturowych z rozbudową infrastruktury turystycznej i sportowej;
- kojarzenie zagospodarowania turystycznego ze wzmożoną ochroną najcenniejszych walorów przyrodniczych i kulturowych;
- ochrona przestrzeni turystyczno-rekreacyjnej przed zagospodarowaniem obniżającym atrakcyjność turystyczną.

Kierunki polityki przestrzennej:
- zapewnienie dogodnych warunków organizacyjno-przestrzennych rozwoju agroturystyki, we wszystkich wsiach, w których istnieją możliwości oraz zainteresowanie miejscowej ludności;
- zagospodarowanie pieszych szlaków turystycznych poprzez wyznaczenie miejsc do odpoczynku, organizację punktów widokowych, oznakowanie atrakcji turystycznych itp. oraz przystosowanie ich do turystyki rowerowej;
- odpowiednie eksponowanie i zagospodarowanie turystyczne walorów przyrodniczych i kulturowych w połączeniu ze wzmożoną ich ochroną.

W zakresie komunikacji:

Zasady regionalnej polityki przestrzennej:
- Układ komunikacyjny gminy powinien spełniać następujące warunki:
  - być spójny z układem nadrzędnym;
  - honorować zasadę maksymalnego rozdzielenia różnych rodzajów ruchu;
  - w maksymalny sposób wykorzystywać potencjalne możliwości trakcji kolejowej zwłaszcza w przewozach towarowych na duże odległości;
  - ograniczać dostęp do dróg wyższych klas (S, G), poprzez wytworzenie lokalnego układu drogowego.

3. Kierunki regionalnej polityki przestrzennej
- modernizacja do pełnych parametrów drogi głównej (G) dróg wojewódzkich nr 761 i nr 762;
- modernizacja do parametrów drogi zbiorczej (Z) drogi powiatowej nr 15567 Zagrody – Sitkówka – Starochęciny (połączenie z Morawicą).

W zakresie infrastruktury technicznej:

Zasady polityki przestrzennej:
- pokrycie perspektywicznych potrzeb odbiorców w energię elektryczną, przy zachowaniu odpowiednich parametrów zaopatrzenia;

- zapewnienie dogodnej dostępności do sieci gazowej z jednoczesnym rozwiązaniem problemu kanalizacji;
- zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego na obszarach szczególnie zagrożonych, związane jest to m.in. z koniecznością modernizacji urządzeń zabezpieczających oraz usprawnienia polityki lokalizacyjnej.

Kierunki polityki przestrzennej:
- realizacja kompleksowej gospodarki wodno-ściekowej prowadzona zlewniowo;
- dokończenie kanalizacji obszaru gminy;
- stworzenie powszechnej dostępności do publicznej infrastruktury telekomunikacyjnej (w pierwszej kolejności w ośrodku gminnym), a za jej pośrednictwem do usług teleinformatycznych drogą realizacji linii światłowodowych i central cyfrowych;
- pokrycia bieżących i perspektywicznych potrzeb odbiorców komunalnych w energię elektryczną, przy zachowaniu odpowiednich parametrów;
- wskazanie obszarów zalewowych z jednoczesnym ograniczeniem dalszej ich zabudowy, umożliwienie modernizacji i rozbudowy urządzeń przeciwpowodziowych;
- rozwój gazyfikacji gminy Nowiny.

SFERA SPOŁECZNA

I. Warunki demograficzne

Na terenie gminy, według danych Urzędu Gminy Nowiny stan na dzień 31.12.2020 r., zameldowane są 7670 osoby. Stały meldunek na terenie gminy posiada 7435 osób, natomiast na pobyt czasowy zameldowane są 235 osoby. Gmina należy do najgęściej zaludnionych w województwie świętokrzyskim – 174 osób na km^2, przy średniej dla województwa wynoszącej 105 osób na km^2.

Liczba mieszkańców gminy w latach 1995-2020

Miejscowość	1995	1999	2006	2020	Przyrost liczby mieszkańców w miejscowościach w latach 1995-1999*	Przyrost liczby mieszkańców w miejscowościach w latach 2006-2020
Bolechowice	530	542	551	595	2,3%	8,0%
Kowala	770	793	838	869	3%	3,6%
Kowala Mała	80	97	107	141	21,3	31,8%
Sitkówka	122	280	230	196	130,0%	-14,8%
Zgórsko	740	824	1202	1588	11,4%	32,1%
Zagrody	320	348	384	438	8,7%	12,3%
Nowiny	2730	2750	2577	2065	0,7%	-19,9%
Trzcianki	246	246	219	263	4,2%	20,1%
Słowik	100	116	98	108	16%	10,2%
Szewce	390	414	432	783	6,2%	81,2%
Zawada	141	148	155	170	5%	9,7%
Wola Murowana	335	347	381	454	3,6%	19,2%
RAZEM	5964	6905	7174	7670	16%	6,9%

W latach 2006-2020 liczba zameldowanych w gminie wzrosła o 496 osób, co stanowi przyrost o 6,9% mieszkańców. Największy wzrost liczby mieszkańców odnotowały miejscowości Szewce (81,2%), Zgórsko (32,1%) i Kowala Mała (31,8%).

Natomiast znacząco spadła liczba mieszkańców w miejscowości: Sitkówka (-14,8%) oraz Nowinach (-19,9%).

I.1 Struktura wiekowa

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Nowiny w podstawowych grupach w grudniu 2020 r. przedstawiała się następująco:

- wiek przedprodukcyjny – 15,3 % - (2006 r. - 19%);
- wiek produkcyjny – 65,2% - (2006 r. - 69,5%);
- wiek poprodukcyjny – 19,5% - (2006 r. - 11,5%).

W stosunku do roku 2006 r (dane wg poprzedniej edycji Studium) w strukturze wiekowej poważnie zmniejszył się udział dzieci i młodzieży (o 3,7%), osób w wieku produkcyjnym (o 4,3%) natomiast znacznie wzrósł odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (o 8%).

I.2 Struktura płci

Według stanu na 31.12.2020 r. gminę zamieszkują 3901 kobiet i 3769 mężczyzn. Przewaga kobiet wśród mieszkańców gminy jest nieznaczna – kobiety stanowią 50,8% zameldowanych.

Kobiety przeważają także wśród osób zameldowanych w Zawadzie, Kowali Małej, Bolechowicach, Nowinach i Kowali, stanowiąc 52,3-54,2% mieszkańców.
W grupie osób w wieku produkcyjnym nieznacznie przeważają mężczyźni (50,5%). Jednakże ich udział w populacji znacznie maleje wśród ludności w wieku poprodukcyjnym i wynosi 41,7%.
W grupie dzieci i młodzieży liczba dziewcząt i chłopców jest wyrównana.

I.3 Bezrobocie

W 1999 roku bez pracy pozostawało 11% osób w wieku produkcyjnym. Sytuacja ta nie uległa znaczącej zmianie –wg danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach na dzień 28 luty 2007 roku, bez pracy pozostawało 10,5% osób w wieku produkcyjnym. Bezrobocie w większej mierze dotyczy kobiet - w ogólnej liczbie 522 osób bezrobotnych było 285 kobiet, co stanowi 54,6%. Prawo do zasiłku posiadało 68 osób (13%). 239 (45,8%) osób pozostawało bez pracy powyżej 12 miesięcy.
Na koniec 2020 r. zarejestrowanych bezrobotnych w wieku produkcyjnym na terenie Gminy było 183 (w tym 99 mężczyzn i 84 kobiety).

II. Służba zdrowia i opieka społeczna

Samorządowy Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej mieści się w Nowinach, ul. Białe Zagłębie 32. Lokalizacja Zakładu bardzo dobra - centrum Gminy Nowiny, co przyczynia się do brak barier komunikacyjnych.

SZPOZ został rozbudowany i zmodernizowany w okresie od 08.08.1999 roku do 20.06.2001 roku, tak aby spełniać wymagania zawarte w Rozporządzeniu M.Z.i O.S. w sprawie wymagań jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej. W związku z powyższym dobudowane zostało II piętro oraz skrzydło poradni dziecięcej. Obecnie Zakład posiada: 2 gabinety internistyczne z gabinetem zabiegowym, gabinet EKG (w pełni wyposażony), gabinet ginekologiczny z osobnym wejściem dla położnej i rozbieralnią dla pacjentek, 2 gabinet stomatologiczne, poradnia dziecięca- 2 gabinety lekarskie, gabinet zabiegowy, punkt szczepień, boks chorób zakaźnych. Poradnia dziecięca z podziałem na poradnię dzieci chorych i poradnię dzieci zdrowych - posiada oddzielne wejścia. Zakład posiada pomieszczenia socjalne, pokój dla pielęgniarek środowiskowych, szatnię dla personelu. Gabinet fizykoterapii oraz 3 pomieszczenia analityki medycznej w trakcie wyposażania. Całkowita powierzchnia użytkowa wynosi 800m^2. W SZPOZ zastosowano nowoczesne rozwiązania likwidujące bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych: winda, WC dla niepełnosprawnych, ciągi komunikacyjne, podjazdy - drzwi na fotokomórkę.

Personel składa się z 26 osób, w tym: dziewięciu lekarzy medycyny (w tym 3 pediatrów, 4 lekarzy i 2 ginekologów), sześć pielęgniarek, 6 fizjoterapełtów.

Ośrodek Zdrowia obsługuje obecnie 6850 osób z terenu gminy i gmin sąsiednich. Samorządowy Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej zabezpiecza także higienę szkolną (badania stomatologiczne, badania profilaktyczne dzieci oraz szczepienia w 5 szkołach na terenie Gminy). Łącznie ok. 1200 dzieci. Stan techniczny budynku SZPOZ jest dostateczny. Istnieją potrzeby z zakresu sprzętu medycznego - Zakład wyposażany jest stopniowo.

W gminie działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, oferujący pomoc w formie pieniężnej oraz w naturze, tj. zakup węgla, finansowanie i organizowanie kolonii dla dzieci, dożywianie dzieci w szkołach, opłaty za internat i bursę dla uczniów. Najwięcej mieszkańców korzysta z pomocy finansowej, czyli różnego rodzaju zasiłków (celowe, celowe specjalne, okresowe, okresowe specjalne, gwarantowane, zasiłki stałe).

III. Edukacja

Na terenie gminy znajduje się 5 publicznych placówek oświatowych obsługiwanych przez Centrum Usług Wspólnych w Nowinach. Według danych na dzień 31.12.2020 r. w placówkach tych uczyło się 1364 dzieci i młodzieży, w tym:

- 396 dzieci w przedszkolach;
- 814 dzieci w szkołach podstawowych;
- 154 młodzieży w szkole ponadpodstawowej.

Wykaz placówek oświatowych wraz z liczbą uczniów i klas

Placówka	**L. oddziałów**	**L. uczniów**	**L. oddziałów przedszkolnych**	**L. przedszkolaków**
Przedszkole Samorządowe w Nowinach	-	-	11	262
Szkoła Podstawowa w Nowinach	26	559	-	-
Zespół Placówek Oświatowych w Bolechowicach	8	136	4	73
Zespół Placówek Integracyjnych w Kowali	9	119	3	61
Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Nowinach	8	154	-	-

W szkołach podstawowych gmina prowadziła remonty i modernizacje. Wszystkie szkoły posiadają biblioteki, sale gimnastyczne i boiska sportowe. Najnowszą i najnowocześniejszą placówką oświatową na terenie gminy jest Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Nowinach, który został powołany w 2003 roku. W budynku, oprócz dobrze wyposażonych sal lekcyjnych i pracowni, w tym informatycznych i plastycznych, znajdują się hala sportowa z pełnowymiarowym boiskiem do piłki ręcznej i widownią na 200 osób, siłownia, 2 gabinety odnowy biologicznej i sala do gimnastyki korekcyjnej. Zespół posiada także boisko do koszykówki i siatkówki oraz parking. Przy ZSP funkcjonuje całoroczne schronisko młodzieżowe.

IV. Kultura, rekreacja i sport

Kryta Pływalnia „Perła" Gminny Ośrodek Kultury działa przy ul. Perłowej w Nowinach.

W skład GOK wchodzą:

- kryta pływalnia z masażami wodnymi i zjeżdżalnią;
- budynki kulturalno-sportowe;
- zespół boisk sportowych:
  - stadion piłkarski z nagłośnieniem i zadaszonymi trybunami;
  - boczny stadion piłkarski;
  - 2 boiska do siatkówki plażowej;
  - Boisko „ORLIK";
- parking.

Do zadań statutowych ośrodka należy:

- w zakresie kultury:
  - prowadzenie kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży;
  - inicjowanie działalności kół gospodyń wiejskich;
  - organizowanie wystaw prac plastycznych oraz wystaw eksponatów kultury;
  - współpraca z Wojewódzkim Domem Kultury w Kielcach oraz innymi ośrodkami kultury;
  - organizowanie różnych form aktywności o charakterze kulturalno-rozrywkowym dla dorosłych;
- w zakresie sportu i rekreacji:

- prowadzenie krytej pływalni „Perła” w Nowinach;
- sprawowanie zarządu nad stadionem sportowym i przyległymi do niego boiskami sportowymi;
- sprawowanie zarządu nad budynkami kulturalno-sportowymi;
- sprawowanie zarządu nad parkingiem;
- wykonywanie zadań własnych w zakresie sportu i rekreacji.

W budynku funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Nowinach.
Ponadto, na terenie gminy działają następujące zespoły kulturalne i kluby:
- Zespół Obrzędowy „Kowalanki” z Kowali;
- Zespół Ludowy „Bolechowiczanie”;
- Zespół Śpiewaczy „Szewczanki”:
- Klub seniora, przy którym działa chór „Nowina” oraz sekcja plastyczna;
- Klub „Miniaturka” w Nowinach;
- Młodzieżowa Orkiestra Dęta „Nowiny”;

Główne predyspozycje rozwojowe	Główne bariery i ograniczenia
Warunki demograficzne: • tendencja wzrostowa liczby ludności (średnio o 0,8%w ciągu roku) • napływ ludności z Kielc oraz sąsiednich gmin • duży wskaźnik gęstości zaludnienia • dodatni przyrost naturalny • w społeczności największy udział stanowi produkcyjna grupa wiekowa, jako potencjalne zasoby pracy może stanowić bodziec do dalszego rozwoju gospodarczego	Warunki demograficzne: • nierównomiernie rozłożona gęstość zaludnienia na terenie gminy • duży udział ludności w wieku produkcyjnym może stanowić zagrożenie dla rynku pracy w przypadku, gdy nie będzie on dostatecznie chłonny w gminie • stosunkowo duży udział w społeczeństwie osób starszych – stanowi to zagrożenie tendencją starzenia się społeczeństwa
Szkolnictwo: • dobrze wyposażone szkoły podstawowe, posiadają biblioteki, stołówki, świetlice, co nie jest standardem na terenach wiejskich • Możliwość wynajmu lub wypożyczenia placówek szkolnych do celów nauczania zawodowego itp.	Szkolnictwo: • Zbyt wysokie koszty utrzymania placówek w Bolechowicach, Kowali. • Zbyt wysoka liczba nauczycieli w stosunku do liczby uczniów, • istnieje zapotrzebowanie na doposażenie szkół w pomoce dydaktyczne, wyposażenie techniczne oraz remonty
Służba zdrowia: • szeroki wachlarz specjalistycznych usług medycznych w Nowinach • ośrodek zdrowia jest dostosowany dla potrzeb osób niepełnosprawnych – brak barier architektonicznych • stan techniczny ośrodka zdrowia jest dobry • dogodne warunki odległościowe i komunikacyjne ze szpitalami (w tym też w Kielcach)	Służba zdrowia: • istnieją potrzeby z zakresu sprzętu medycznego

Opieka społeczna:	Opieka społeczna:
• w gminie działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej • w gminie działa Warsztat Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnych • opieka społeczna oferuje szeroki wachlarz usług i pomocy socjalnej	• istnieje potrzeba zlikwidowania barier architektonicznych w niektórych budynkach • środki pieniężne, którymi dysponuje opieka społeczna nie są wystarczające dla potrzeb • programy aktywizacji ludności (wspólne z Urzędem Pracy) i próby przeciwdziałania bezrobociu są prowadzone na małą skalę.
Kultura i rozrywka: • dzięki wybudowaniu krytej pływalni gmina stała się atrakcyjnym ośrodkiem kulturalnym dla mieszkańców gminy, mieszkańców Kielc, jak też ludności innych miast	Kultura i rozrywka: • brakuje funduszy na wiele pomysłów związanych z propozycjami dla dzieci i młodzieży

SFERA PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWA

I Położenie gminy

Ze względu na regionalizację fizyczno-geograficzną Polski obszar gminy położony jest w zachodniej części mezoregionu Góry Świętokrzyskie, stanowiącego część składową makroregionu Wyżyna Kielecka, wchodzącego w obręb prowincji Wyżyna Mołopolska (J. Kondracki, 1998 r.). Od północy ograniczają ją pasma Gór Zgórskich i Dymińskich, natomiast na południu w części zachodniej Grzbiet Bolechowicki przechodzący ku południowemu-wschodowi w pasmo pojedynczych, odizolowanych wzgórz na linii Brzeziny - Morawica.

II Rzeźba terenu

Obszar gminy charakteryzuje się zróżnicowaną morfologią nawiązującą bezpośrednio do budowy geologicznej i litologii skał podłoża. W strukturze obszaru dominują grzbiety i garby denudacyjne. Ich układ jest odzwierciedleniem tektonicznych kierunków: kaledońskich, waryscyjskich i alpejskich. Od północy gminę ograniczają dwa niewielkie pasma o zawiłej rzeźbie i silnie zróżnicowanej morfologii: Zgórskie (388 m) i Posłowickie (389 m) zbudowane ze skał staropaleozoicznych kaledońskiego elementu tektonicznego antykliny dymińskiej. Z Pasmem Zgórskim graniczy bezpośrednio od SW monoklinalny wapienno-zlepieńcowy Grzbiet Bolechowicki (328 m), który rozpoczyna ciągnących się ku wschodowi szereg wzniesień zbudowanych ze skał węglanowych. Do podstawowych form morfologicznych występujących na obszarze gminy należą:

Dna dolin rzecznych obejmujących akumulacyjną część doliny wypełnioną utworami rzecznymi w postaci warstwowanych żwirów, piasków i mułków. Można w nich wyróżnić poziomy zalewowe, zbudowane głównie z piasków aluwialnych, mułków i mad, podtapiane przez wody i okresowo zalewane przez rzekę. Są to siedliska łąk lub gruntów ornych. W obrębie den dolin rzecznych występują też poziomy nadzalewowe wyniesione kilka metrów nad współczesny poziom zalewowy. W niektórych partiach doliny rzeki Bobrzy wykształciły się strome zbocza wcięte w osady czwartorzędowe lub starszego podłoża. Doliną rzeczną tego typu oprócz Bobrzy jest częściowo dolina Bobrzyczki.

Doliny zboczowe i suche dolinki. Pierwsze z nich obejmują formy peryglacjalne z płaskim podmokłym dnem. Zbocza dolinek mają cechy zbliżone do dolin rzecznych. W ich dnie wykształciły się gleby czarne a na zboczach widoczne są skutki erozji wodnej. Drugie obejmują formy nieckowate nawiązujące do dolin rzecznych. Dno wypełnione jest materiałem denudacyjnym pochodzącym ze spływów zboczowych.

Ostańce węglanowe obejmują grzbiety, pagórki i równiny zbudowane z wapieni, dolomitów, zlepieńców i margli wyłaniających się spod osadów polodowcowych. Są one rezultatem różnej odporności na procesy wietrzenia skał starszego podłoża i przykrywających go osadów czwartorzędowych. W zachodniej części gminy występują też **ostańce krzemionkowe** wypreparowane w piaskowcach kambru i triasu.

Dominującym elementem rzeźby na całym obszarze gminy są **długie stoki i zbocza o nachyleniu 5-12 %** występujące na ostańcach węglanowych i krzemionkowych. W części zachodniej gminy, zwłaszcza na grzbietach bolechowickim i zgórskim dominują **długie stoki o nachyleniu powyżej 12 %.**

II.1 Złoża kopalin

Złoża kopalin znajdują się na znacznych obszarach gminy, szczególnie w części wschodniej i centralnej gminy.

Na obszarze gminy przeważają kopaliny węglanowe: dolomity, wapienie, margle, wapienie margliste i zlepieńce wapienne. W tabeli poniżej przedstawiono spis i charakterystykę udokumentowanych złóż kopalin występujących na terenie gminy.

Tabela Charakterystyka złóż surowców skalnych i kruszyw na terenie gminy Nowiny.

Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Kategoria rozpoznania	Aktualny stan zasobów wg bilansu na dzień 31.12.2020 r. [tys. ton]	Ochrona środowiska	Aktualny stan zagospodarowania	Uwagi
WAPIENIE i MARGLE DLA PRZEMYSŁU WAPIENNICZEGO						
TRZUSKAWICA	Wapienie i margle przemysłu cementowego	B+C1	638 306	część złoża w Chęcińsko-Kieleckim OChK	eksploatowane	
WAPIENIE i MARGLE DLA PRZEMYSŁU CEMENTOWEGO						
KOWALA	wapienie, łupki i margle, zlepieńce	C1+B	151 185	poza obszarami chronionymi	eksploatowane	
KAMIENIE DROGOWE I BUDOWLANE - WAPIENIE						
SZEWCA-GÓRA OKRĄGLICA	wapienie	B+C1	2 762	Ch-KPK	nie eksploatowane	
BOLECHOWICE	wapienie	B+C1	36 696	w Chęcińsko-Kieleckim OChK	nie eksploatowane	
BERBERYSÓWKA	zlepieńce	C2	17 164	w Chęcińsko-Kieleckim OChK	nie eksploatowane	
JAŹWICA	wapienie	B+C1	19 938	poza obszarami chronionymi	eksploatowane	
KOWALA SOBKÓW	wapienie	C1	2 011	poza obszarami chronionymi	nie eksploatowane	
ZAWADA	wapienie	B+C1	13310	Ch-KPK	nie eksploatowane	
KOWALA MAŁA	dolomity, wapienie dolomityczne	C1	44 797,3	poza obszarami chronionymi	eksploatowane	
ZAGRODY	Piaski i żwiry	C1	20	poza obszarami chronionymi	nie eksploatowane	

Ponadto zgodnie z decyzją Marszałka Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 kwietnia 2018 r., znak: OWŚ-V.7427.6.2018, zatwierdzającej dodatek nr 6 do dokumentacji geologicznej rozliczającą zasoby złoża wapieni i dolomitów "Radkowice-Podwole", w miejscowościach Podwole, Kowala Mała, gminy Morowica i Nowiny. W dodatku tym wykazano, że złoże wapieni i dolomitów "Radkowice-Podwole" nie może być eksploatowane obecnie ani w przyszłości i kwalifikuje się do wykreślenia z Bilansu Zasobów.

II.2 Zagospodarowanie kopalin – tereny górnicze

Na obszarze gminy ustanowiono następujące tereny górnicze, które wyznaczone zostały w oparciu o stosowne decyzje dla eksploatacji złóż surowców mineralnych:
"Ostrówka VIII", wyznaczony w decyzji Marszałka Województwa Świętokrzyskiego z dnia 30 grudnia 2016 r., znak: OWŚ-V.7422.44.2016, na wydobywanie wapieni dewońskich z części złoża "Ostrówka";
"Kowala Mała II", wyznaczony w decyzji Marszałka Województwa Świętokrzyskiego z dnia 9 lutego 2024 r., znak: ŚO-V.7422.1.40.2023, na wydobywanie dolomitów i wapieni dolomitycznych z części złoża "Kowala Mała";
"Jaźwica II", wyznaczony w decyzji Marszałka Województwa Świętokrzyskiego z dnia 9 kwietnia 2014 r., znak: OWŚ-V.7422.9.2014, na wydobywanie wapieni dewońskich ze złoża "Jaźwica";
"Kowala A", wyznaczony w decyzji Marszałka Województwa Świętokrzyskiego z dnia 14 września 2017 r., znak:

OWŚ-V.7422.14.2017, na wydobywanie wapieni i margli dewońskich, łupków karbońskich i wapieni i margli permskich z części złoża "Kowala";
„Trzuskawica A" ustanowiony w koncesji Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 22.09.2003 r., znak: ŚR.V – 7412/24/2003, na wydobywanie wapieni ze złoża "Trzuskawica";
"Bolechowice" ustanowiony decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 30.09.1997 r., znak: GK/hg/MZ/3559/97, na wydobywanie wapieni dewońskich ze złoża "Bolechowice". Złoże to pomimo posiadanego ustanowionego terenu górniczego nie jest eksploatowane na dzień sporządzenia niniejszej dokumentacji, trwają procedury mające na celu wznowienie eksploatacji złoża.

III Gleby

Użytki rolne obejmują na terenie gminy Nowiny obszar 1405 ha, w tym największy udział mają grunty orne – 1014 ha (72,2% powierzchni użytków rolnych), łąki – 214 ha (15,3%), pastwiska – 147ha (10,5%) i sady – 30 ha (2%).
Pokrywę glebową na obszarze gminy tworzą utwory plejstoceńskie, starszej epoki czwartorzędu, zalegające na wapieniach. Miejscami wapienie te wychodzą na powierzchnię, będąc tworzywem rędzin właściwych i brunatnych. Utwory plejstoceńskie, głównie piaski, są tworzywem gleb rdzawych (właściwych, brunatnych i bielicowych) oraz brunatnych wyługowanych. Ogólnie bonitacja gleb gruntów ornych jest niekorzystna. Na obszarze gminy Nowiny przeważają gleby słabe i najsłabsze (kl. V i VI), które stanowią prawie 82% powierzchni, niekorzystnie również przedstawia się bonitacja użytków zielonych, ponieważ ponad 85% użytków zaliczona jest do klasy V i VI. Gleby pochodzenia organicznego występują w obrębie wsi Zagrody i są to gleby murszowe.
Z badań Stacji Chemiczno-Rolniczej w Kielcach wynika, że przeważają tu gleby o odczynie obojętnym i zasadowym (94%). Zasobność w podstawowe składniki mineralne jak: fosfor, potas i magnez jest lepsza niż w gminach sąsiednich. Dominują gleby brunatne i bielicowe wytworzone na podłożu piaszczystym lub wapiennym zaliczane do kompleksów, żytnio- łubinowego, żytniego słabego i pastewnego słabego (66,3% areału użytków rolnych) nadające się do uprawy roślin o małych wymaganiach glebowych (ziemniaki, żyto, itp.). Tylko miejscami (północna część wsi Zagrody, północna i południowo-wschodnia część wsi Kowala oraz w niewielkich areałach w Woli Murowanej) występują kompleksy: żytni dobry, pastewny mocny i pszenny wadliwy, stwarzające możliwości uprawy szerokiego asortymentu roślin polowych, w tym pszenicy i większości warzyw. Gleby te zajmują łącznie 33,7 % użytków rolnych.
Użytki zielone - wyłącznie średniej i słabej jakości koncentrują się w dolinie rzeki Bobrzy i zajmują 22% użytków rolnych. Wskaźnik ten potencjalnie predystynuje gminę do rozwoju gospodarki paszowej i chowu bydła. Jednak z uwagi na zapylenie terenu w tym zwłaszcza naziemnej części roślin oraz zakłócenie stosunków wodnych (przesuszenie) użytki te nie mogą być intensywnie wykorzystywane.

III.1 Tereny zdegradowane i wymagające rekultywacji

Degradacja powierzchni ziemi i gleb ma ścisły związek z prowadzoną działalnością gospodarczą w regionie, przede wszystkim z eksploatacją górniczą skał węglanowych i przemysłem wapienniczym.
Tereny zdegradowane to przede wszystkim wyrobiska górnicze (kamieniołomy). Większość takich obiektów posiada ściśle określone kierunki rekultywacji i zagospodarowania po zakończeniu eksploatacji. Projekty te z reguły przewidują sprofilowanie i zabezpieczenie wyrobisk a następnie zalanie ich wodą i rekultywacji w kierunku rybackim lub rekreacyjnym. Tereny zwałowisk i częściowo skarp mają być zalesiane.
Występujące tu kopaliny węglanowe: dolomity, wapienie, margle, wapienie margliste i zlepieńce wapienne, eksploatowane są systemem odkrywkowo-wgłębnym lub wgłębnym. Powoduje to silną ingerencję w naturalnym ukształtowaniu terenu oraz zaburzenie stosunków wodnych, które jest bezpośrednią przyczyną ubożenia i degradacji gleb zmniejszającej możliwości wykorzystania rolniczego.

IV Charakterystyka gruntów dla budownictwa

Oceny warunków geologiczno-inżynierskich podłoża dla celów budowlanych na terenie gminy dokonano w oparciu o mapę geologiczną, szkic geomorfologiczny i warunki hydrogeologiczne. Materiały te bez szczegółowych badań specjalistycznych pozwalają jedynie wydzielić obszary korzystne bądź niekorzystne (utrudniające) dla inwestycji budowlanych.

Warunki korzystne występują na znacznych obszarach gminy. Obejmują one wszystkie wychodnie gruntów skalistych starszego podłoża od kambru do kajpru, a także wychodnie glin zwałowych, piasków i żwirów lodowcowych i wodnolodowcowych oraz piasków peryglacjalnych z głazami skał północnych i miejscowych, w których zwierciadło wody występuje najczęściej poniżej poziomu posadowienia (2-5 m).
Warunki mniej korzystne związane są z zaleganiem piasków i mułków rzecznych, piasków rzecznych ze żwirem, piasków częściowo wodnolodowcowych i peryglacjanych oraz osadów deluwialnych. Zwierciadło wody w tych osadach najczęściej kształtuje się na głębokości 0-2 m. Grunty te występują w północno-zachodniej części sołectwa Kowala, w południowej i północnej części sołectwa Wola Murowana, we wschodniej części sołectwa Bolechowice, w południowej części sołectwa Zagrody oraz na terenie miejscowości Nowiny.
Warunki zdecydowanie niekorzystne dla prowadzenia prac budowlanych dominują w dolinach rzecznych zbudowanych z piasków humusowych, żwirów i mułków rzecznych, namułów torfiastych, mad i torfów. Na obszarach tych istnieje zagrożenie powodziowe a wody gruntowe występują bardzo płytko. Grunty te występują w dolinie rzeki Bobrzy oraz jej dopływów.
Na wychodniach piasków eolicznych charakteryzujących się zmiennym zaleganiem zwierciadło wody (0-5-10 m) mogą być posadowiono tylko budynki lekkie. Grunty te zajmują niewielkie powierzchnie
Trudności budowlane pojawią się na obszarach o nachyleniu zboczy w granicach 5-12 % natomiast przy nachyleniu większym od 12 % będą one już znacznie poważniejsze.
Zdecydowanie złymi warunkami budowlanymi charakteryzują się także stoki pokryte lessami i lessami piaszczystymi. W utworach tych intensywnie rozwijają się procesy erozyjno-denudacyjne i zjawiska sufozyjne. Grunty te znajdują się w północno-zachodniej części sołectwa Zagrody i są obecnie porośnięte przez lasy.

V Warunki wodne

V.1 Wody powierzchniowe i powodziowe

Gmina Nowiny położona jest w obrębie zlewni Nidy i jej dopływów. Rzeka Bobrza płynąca przez centralny obszar gminy w kierunku północ-południe jest prawobrzeżnym dopływem Czarnej Nidy. Przemysł wydobywczy rozwijający się po obu stronach rzeki dostarcza do niej duże ilości wód kopalnianych.
Jedyny większy dopływ rzeki Bobrzy znajdujący się na terenie gminy Nowiny, to jej prawobrzeżny dopływ – strumyk Bobrzyczka, który odwadnia częściowo Pasmo Bolechowickie i Zgórskie i wpada do rzeki Bobrzy na wysokości m. Trzcianki.
Zachodnia część gminy obejmująca dolinę pomiędzy pasmem Zgórskim a Pasmem Bolechowickim charakteryzuje się bogatą siecią okresowych strumieni i cieków wodnych.
Na terenie gminy znajdują się także zbiorniki wód powierzchniowych, są to:

- zbiorniki powstałe w wyrobiskach poeksploatacyjnych oraz osadniki odpadów przeróbczych złoża „Trzuskawica”, w sołectwie Kowala,
- zbiornik w wyrobisku poekspolatacyjnym w m. Zgórsko,
- zbiorniki hodowlane (obecnie krajobrazowe) w sołectwie Szewce.

Monitoring wód powierzchniowych obejmuje jedynie rzekę Bobrzę. Jakość jej wód mierzona jest w ramach minitoringu regionalnego w przekrojach w m. Bugaj, Dobromyśl, Słowik i Radkowice. Gmina Nowiny położona jest pomiędzy punktami monitoringu Słowik a Radkowice.

W 2020 r. jakość wód rzeki Bobrzy w punktach pomiarowych Słowik i Radkowice była odpowiednio III (oznacza wody zadawalającej jakości) i V (oznacza wody złej jakości) klasy.

Zgodnie z II aktualizacją planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, zatwierdzoną rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r., poz. 300), która weszła w życie w dniu 17 lutego 2023 r. obszar objęty projektem studium położony jest w Jednolitej Części Wód Powierzchniowych:

I. o kodzie RW20000621639 - Nida od Grabówki do Czarnej Nidy. Jest to jednolita część wód położona w regionie wodnym Górnej-Zachodniej Wisły podlegająca pod Zarząd Zlewni w Kielcach oraz RZGW w Krakowie. Charakterystyka jednolitej części wód przedstawia się następująco:

1) status: NAT-naturalna część Wód;
2) powiązanie z JCWPd: PLGW2000101;

3) zlewnia monitorowana;
4) ocena stanu:
    a) stan/potencjał ekologiczny: zły stan ekologiczny,
    b) stan chemiczny: poniżej dobrego,
    c) stan (ogólny): zły stan wód;
5) ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona;
6) cel środowiskowy:
    a) stan/potencjał ekologiczny: dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych,
    b) stan chemiczny: stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry.

II. o kodzie RW20000321648295 - Bobrza. Jest to jednolita część wód położona w regionie wodnym Górnej-Zachodniej Wisły podlegająca pod Zarząd Zlewni w Kielcach oraz RZGW w Krakowie. Charakterystyka jednolitej części wód przedstawia się następująco:

1) status: NAT-naturalna część Wód;
2) powiązanie z JCWPd: PLGW2000101;
3) zlewnia monitorowana;
4) ocena stanu:
    a) stan/potencjał ekologiczny: zły stan ekologiczny,
    b) stan chemiczny: poniżej dobrego,
    c) stan (ogólny): zły stan wód;
5) ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona;
6) cel środowiskowy:
    a) stan/potencjał ekologiczny: dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych,
    b) stan chemiczny: stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry.

III. o kodzie RW20000621648294 - Dopływ spod góry Zelejowej. Jest to jednolita część wód położona w regionie wodnym Górnej-Zachodniej Wisły podlegająca pod Zarząd Zlewni w Kielcach oraz RZGW w Krakowie. Charakterystyka jednolitej części wód przedstawia się następująco:

1) status: NAT-naturalna część Wód;
2) powiązanie z JCWPd: PLGW2000101;
3) zlewnia monitorowana;
4) ocena stanu:
    a) stan/potencjał ekologiczny: zły stan ekologiczny,
    b) stan chemiczny: poniżej dobrego,
    c) stan (ogólny): zły stan wód;
5) ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona;
6) cel środowiskowy:
    a) stan/potencjał ekologiczny: dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D,
    b) stan chemiczny: stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w),fluoranten(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry.

Na obszarze studium zostały wyznaczone obszary szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie Q1% i Q10%, o których mowa w ustawie Prawo wodne. Obejmują one częściowo dolinę rzeki Bobrzy. W obszarach tych obowiązują zakazy, nakazy, ograniczenia i dopuszczenia wynikające z przepisów odrębnych.

Na obszarach przyległych do pozostałych cieków wodnych należy zachować pasy ochronne w celu dostępu do wody w ramach powszechnego korzystania z wód oraz umożliwienia administratorowi cieków prowadzenia konserwacji w korytach cieków jak również w celu ochrony otuliny biologicznej cieku.

Ponadto, w celu zapobiegania małym lokalnym podtopieniom należy dbać o stan rowów odwadniających wykonanych na terenach rolnych oraz wzdłuż dróg, tak aby spływająca nimi woda nie natrafiała na przeszkody umożliwiające jej rozlanie się. Aby zapewnić właściwy odpływ wody w rowach należy dbać także o ich częstą konserwację i wykaszanie.

V.2 Wody podziemne

Dewońskie piętro wodonośne reprezentują dwa poziomy: poziom górno i środkowodewoński. Pierwszy z nich związany z marglami i łupkami marglistymi famenu
charakteryzuje się wodami szczelinowymi, ma niewielką wydajność (poniżej 10 m^3/h) i na terenie gminy nie stanowi poziomu użytkowego. Poziom środkowodewoński związany z wapieniami i dolomitami eiflu, żywetu oraz niższą częścią dewonu górnego - franu - charakteryzuje się wodami szczelinowo-krasowymi o zmiennej wydajności, związanej ze zróżnicowaniem litologicznym kolektora wodonośnego, jego spękaniem i skrasowieniem. Jest eksploatowany szeregiem studni wierconych. Ich wydajność zmienia się w szerokich granicach: od dziesiętnych m^3/h do 300 m^3/h przy niewielkich depresjach. Jest to najważniejszy zbiornik wodonośny w gminie Nowiny i w gminach przyległych. Strukturalnie związany jest z synkliną gałęzicko-bolechowicko-borkowską zbudowaną z utworów dewońsko-karbońskich miejscami przykrytych osadami górnego permu. Strukturę tę od północy i południa ograniczają niewodonośne utwory antykliny dymińskiej i chęcińskiej stanowiące bariery regionalne dla krążących wód. Wodonośne skały dewonu środkowego tej synkliny zostały wydzielone jako główny zbiornik wód podziemnych - GZWP (418) Gałęzice
- Bolechowice - Borków.

Wody środkowodewońskie posiadają na ogół dobrą jakość, nadają się do picia i na potrzeby gospodarcze bez uzdatniania. Lokalnie stwierdzono w nich ponadnormatywne zawartości żelaza, manganu, amoniaku i azotanów. Są one bardzo słabo chronione przed przenikaniem zanieczyszczeń z powierzchni terenu. Ze względu na szczelinowo-krasowy i szczelinowo- porowy charakter zbiornika oraz bezpośrednią infiltrację wód atmosferycznych (tzw. zbiornik typu otwartego) mogą one ulec skażeniu zanieczyszczeniami występującymi na powierzchni terenu. Może to nastąpić zwłaszcza przy intensywnej eksploatacji ujęć oraz odprowadzeniu dużych ilości wód kopalnianych z wyrobisk górniczych. Jest to tym bardziej prawdopodobne, że w jego granicach funkcjonują liczne kopalnie odkrywkowe powodujące odwodnienie wyrobisk. Do największych z nich należy TRZUSKAWICA, KOWALA, JAŹWICA i RADKOWICE - PODWOLE (poza granicami gminy) łącznie spompowujące kilkaset m^3/h wód kopalnianych z których tylko niewielka część jest wykorzystana dla potrzeb technologicznych. Wokół kopalń zaznaczają się duże leje depresyjne, które spowodowały m.in. zanik wody w niektórych ciekach powierzchniowych (np. Bobrzyczce) i w gospodarskich studniach kopanych. Zjawisko to było jednym z czynników, który spowodował zwodociągowanie gminy. Wsie Zawada i Szewce są zaopatrywane przez studnie odwiercone w Zawadzie (strefa ochrony pośredniej wewnętrznej 33m i 25m; strefa ochrony pośredniej zewnętrznej dla obydwu studni 265m), natomiast studnie odwiercone przez ZPW „Trzuskawica" SA zaopatrują mieszkańców Kowali, a studnie cementowni „Nowiny" SA mieszkańców pozostałych wsi i osiedli gminy Nowiny.

Tabela Zestawienie studni wierconych na obszarze Gminy Nowiny

Lp	Miejscowość	Rok wykonania	Użytkownik	Głębokość [m]	Zasoby [m3/h]	Depresja [m]
1.	Bolechowice	1975	Wodociągi Kieleckie Sp. z o.o	100,0	34,0	19,0
2.	Bolechowice-Nowiny	2005	Wodociągi Kieleckie Sp. z o.o. (st 4a)	100,0	136,2	11,5-27,3
3.	Bolechowice-Nowiny	1977 rek. 1999 r.	Wodociągi Kieleckie Sp. z o.o (st.4)	110,0		

4.	Bolechowice-Nowiny	1982	Wodociągi Kieleckie Sp. z o.o (st 5a)	70,0		
5.	Nowiny – Sitkówka	1959	Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. (dawniej Cementownia „Nowiny”)	120,0	90,0	8,27
6.	Nowiny – Sitkówka	1971	Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. (dawniej Cementownia „Nowiny”)	100,0		31,6
7.	Nowiny – Sitkówka	1960	Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. (dawniej Cementownia „Nowiny”) zlikwidowana	140,0	25,0	62,08
8.	Nowiny – Sitkówka	1976	PKP – stacja Sitkówka	20,0	108,0	4,2
9.	Nowiny – Sitkówka	1969	„ALPOL”	34,0	9	0,9
10.	Sitkówka – Kowala	1955	Wieś	60,7	230,0	6,0-7,0
11.	Sitkówka – Kowala	1955	Wieś	50,0		
12.	Sitkówka – Kowala	1977	Z.P.W. „Trzuskawica” S.A.	120,0		
13.	Sitkówka – Kowala	1977	Z.P.W. „Trzuskawica” S.A.	120,0		
14.	Sitkówka – Kowala	1977	Z.P.W. „Trzuskawica” S.A.	108,0		
15.	Sitkówka – Kowala	1995	Z.P.W. „Trzuskawica” S.A.	120,0	6,0	2,2
16.	Sitkówka – Kowala	1977	Z.P.W. „Trzuskawica” S.A.	120,0	-	45,7
17.	Radkowice	1979	Kamieniołom w Radkowicach	45,0	8,0	10,2
18.	Radkowice	1967	Kamieniołom w Radkowicach	78,0	1,0	21,9
19.	Kowala – Sobków	1965	Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. (dawniej Cementownia „Nowiny”)	70,0	5,7	16,6
20.	Kowala	1980-1985	Brak danych			
21.	Wola Murowana	1999	Oczyszczalnia ścieków	26,0	40,0	2,3
22.	Wola Murowana	1999	Oczyszczalnia ścieków (st. awaryjna)	24,0	40,0	1,9

Rozporządzeniem Nr 4/2009 r. Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 18 maja 2009 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej dla komunalnego ujęcia wód podziemnych zlokalizowanego w Bolechowicach, gmina Nowiny, powiat kieleckie (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 10 czerwca 2009 r. Nr 202, poz. 1694) dla ochrony zasobów wodnych komunalnego ujęcia wód podziemnych, ustanowiona została strefa ochrona. Podzielona została na: teren ochrony bezpośredniej oraz na teren ochrony pośredniej. Rozporządzenie to zostało zmienione rozporządzeniem Nr 15/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 11 czerwca 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 16 czerwca 2014 r. poz. 1848) oraz rozporządzeniem Nr 12/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie z dnia 14 lipca 2015 r. (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 15 lipca 2015 r. poz. 2242).

Na terenie ochrony bezpośredniej obowiązują zakazy i nakazy, o których mowa w ustawie Prawo wodne.

Na terenie ochrony pośredniej zabrania się:

1) lokalizowania nowych ujęć wód podziemnych dla potrzeb innych niż zwykłe korzystanie z wód, poza studniami awaryjnymi lub zastępczymi dla studni już istniejących oraz studniami przewidywanymi do wykonania w ramach rozbudowy ujęcia;
2) eksploatacji kopalin poniżej zwierciadła wody podziemnej;

3) rolniczego wykorzystywania ścieków;
4) lokalizowania składowiska odpadów komunalnych, niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętne;
5) grzebania zwłok zwierzęcych oraz lokalizowania cmentarzy z wyłączeniem rozbudowy istniejącego cmentarza spełniającej wymogi określone w przepisach odrębnych;
6) przechowywania i składowania odpadów promieniotwórczych;
7) wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, z wyłączeniem ścieków z oczyszczalni przydomowych oraz wód opadowych i roztopowych spełniających wymagania określone w przepisach odrębnych;
8) lokalizowania magazynów produktów ropopochodnych oraz ropy naftowej, a także rurociągów do ich transportu z wyłączeniem gazu płynnego;
9) lokalizowania magazynów substancji priorytetowych w dziedzinie polityki wodnej określonych w przepisach odrębnych;
10) urządzania parkingów, z wyjątkiem parkingów o powierzchni szczelnej wyposażonych w kanalizację deszczową oraz urządzenia oczyszczające wody opadowe i roztopowe.

Zgodnie z uchwałą Nr XXXVIII/739/202 Rady Miasta Kielce z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Kielce (Dz. Urz. Woj. Święt. z 2020 r. poz. 4850) miejscowości: Bolechowice, Kowala, Kowala Mała, Nowiny, Sitkówka, Słowik, Trzcianki, Szewce, Zawada Wola Murowana Zagrody, Zgórsko położone są w aglomeracji Kielce o równoważnej licznie mieszkańców (RLM) 254 686 z oczyszczalnią ścieków "Sitkówka" zlokalizowaną na terenie miejscowości Nowiny, w powiecie Kieleckim, województwo Świętokrzyskie.

Gmina położona jest na Głównych Zbiornikach Wód Podziemnych (GZWP):

1) GZWP nr 417 Kielce. Zbiornik budują głównie środkowo-dewońskie wapienie oraz dolomity spękane i skrasowiałe charakteryzujące się dobrymi parametrami hydrogeologicznymi: wodoprzepuszczalnością 500-1000 m^2/24h, wydajnością 30-120 m^3/h i wysoką jakością wody;
2) GZWP nr 418 Gałęzice-Bolechowice–Borków. Zbiornik posiada charakter szczelinowo-krasowy, o zasobach dyspozycyjnych 792m^3/h. Skałami wodonośnymi są: wapienie, dolomity (dewon środkowy). Zbiornik nie posiada szczegółowej dokumentacji hydrogeologicznej. Zachodnie tereny gminy (rejon Sukowa i Marzysza) wchodzące w obręb GZWP (nr 418) „Synkliny Gałęzicko – Bolechowicko – Borkowskiej" są traktowane jako perspektywiczne dla zaopatrzenia w wodę Kielc. W 1994 r. dla rejonu tego zostały ustalone i zatwierdzone przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa decyzją znak: KDH/013/5852/95r. z dnia 1995.09.28 zasoby w kategorii B:
   a) eksploatacyjne $Q_{E(S)}$ = 626,0 m^3/h, przy depresji 9,5 do 34,5 m,
   b) dyspozycyjne $Q_{D(S)}$ = 790,0 m^3/h,

z utworu dewonu środkowego i czwartorzędu na obszarze o powierzchni 72,9 km^2 na okres 10 lat licząc od daty rozpoczęcia eksploatacji. Zasoby tego zbiornika należy chronić między innymi poprzez kompleksowe rozwiązanie gospodarki wodno-ściekowej, co przyczyni się, że wody zbiornika nie zostaną zanieczyszczone. Zbiornik ten obejmuje centralną część Niecki Gałęzicko-Bolechowicko-Borkowskiej stanowiącej zbiornik wodonośny służący zbiorowemu zaopatrzeniu w wodę dla gmin Sitkówka-Nowiny, Kielce, Chęciny, Piekoszów, Morawica i Daleszyce.

Zgodnie z II aktualizacją planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, zatwierdzoną rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r., poz. 300), która weszła w życie w dniu 17 lutego 2023 r. obszar objęty projektem położony jest w Jednolitej Części Wód Podziemnych o kodzie GW2000101 położonej w regionie wodnym Górnej-Zachodniej Wisły podlegającej pod Zarząd Zlewni w Kielcach oraz RZGW w Krakowie. Jest to jednolita część wód monitorowana, charakteryzująca się dobrym stanem chemicznym oraz ilościowym. Stan JCWPd - dobry. Wskaźniki determinujące stan JCWPd: chemiczny i ilościowy: nie dotyczy. Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWPd: ilościowa. Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona ilościowo. Przeznaczona jest do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi. Cele środowiskowe: dobry stan chemiczny i dobry stan ilościowy. W planie zapisane zostały działania uzupełniające w kategorii działań:

1) rolnictwo (ograniczenie zużycia wody w rolnictwie), poprzez przeprowadzenie szkoleń dla prowadzących działalność rolniczą w zakresie możliwości zastosowania wodooszczędnych technik

nawadniania gruntów ornych oraz sposobów retencjonowania i zagospodarowania wód opadowych w rolnictwie wraz z przekazaniem informacji o możliwych programach pozyskiwania środków na realizację działań w dowiązaniu do specyfiki produkcji rolnej;

2) przemysł (ograniczenie wody w przemyśle) poprzez przeprowadzenie szkoleń dla prowadzących działalność rolniczą w zakresie możliwości zastosowania wodooszczędnych technik nawadniania gruntów ornych oraz sposobów retencjonowania i zagospodarowania wód opadowych w rolnictwie wraz z przekazaniem informacji o możliwych programach pozyskiwania środków na realizację działań w dowiązaniu do specyfiki produkcji rolnej;
3) gospodarka komunalna (grupa działań: pozostałe) poprzez sporządzenie (na podstawie decyzji właściwego organu administracji geologicznej określającej potrzebę i termin przedłożenia dodatku do dokumentacji geologicznej) dodatku do dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej zasoby eksploatacyjne ujęcia wód podziemnych;
4) gospodarka komunalna (grupa działań: administracja), weryfikacja zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych ustalonych na podstawie dokumentacji hydrogeologicznych wykonanych przed 2004 r., opis działania wykonanie analizy obejmującej identyfikację ujęć wód podziemnych o zasobach eksploatacyjnych znacznie przekraczających średni rzeczywisty pobór w poprzednim cyklu planistycznym, złożenie wniosków o weryfikację zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych w trybie wykonania dodatku do dokumentacji hydrogeologicznej, do właściwych organów administracji geologicznej;
5) inne (grupa działań administracyjna), dodatkowy przegląd udzielonych pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych, dodatkowy przegląd pozwoleń wodnoprawnych, uwzględniający faktyczne zapotrzebowanie na wodę oraz dostępne zasoby wód podziemnych, a nie możliwości techniczne poboru wody z ujęcia;
6) gospodarka komunalna (grupa działań: pozostałe), weryfikacja zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych, opracowanie dokumentacji hydrogeologicznej ustalającej zasoby dyspozycyjne wód podziemnych dla rejonu eksploatacji (RE) Kielce.

Termin osiągnięcia celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r.?

Powiązanie JCWPd z JCWP: RW200003216299; RW200003216449; RW200003216459; RW20000321648295; RW200006- 21639; RW200006216433; RW2000062164389; RW20000621644339; RW2000062164469; RW2000062164529; RW20000621648249; RW20000621648269; RW20000621648289; RW20- 000621648294; RW20000621649.

V.2.1 Jakość wód podziemnych

W ramach regionalnego monitoringu jakości wód podziemnych prowadzonego przez WIOŚ w 2020 r., na terenie gminy Nowiny była analizowana jakość wód w dwóch punktach pomiarowych:

1) studnia głębinowa nr 5a, położona na terenie Nowin (Cementownia Nowiny), ujmująca wody poziomu dewonu średniego i górnego na głębokościach od 63,2 do 108,0 m (nr punktu w sieci RMWP – 65);
2) studnia głębinowa nr T_3 na terenie Kowali (ZPW Trzuskawica), ujmująca wody poziomu dewonu średniego i górnego na głębokościach od 60,8 do 108,8 m (nr punktu w sieci RMWP – 66).

Według standardów określonych Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 11 lutego 2004 r. (patrz rozdział VIII.1.1), wody studni w Nowinach były klasy II, a studni Trzuskawice – klasy III. Oznacza to, że wody te spełniają wymagania określone dla wód przeznaczonych do spożycia, przy czym wartości biologicznych wskaźników jakości wody wykazują niewielki wpływ oddziaływań antropogenicznych na jakość wód studni w Nowinach i umiarkowany wpływ na jakość wód w studni w Trzuskawicy.

VI Klimat

Pod względem klimatycznym obszar gminy leży w centrum Krainy Gór Świętokrzyskich charakteryzującej się klimatem ostrzejszym w stosunku do obszarów sąsiednich. Występują tu większe opady, niższe temperatury średnie i dłuższy czas zalegania pokrywy śniegowej. Warunki klimatyczne noszą cechy typowe dla wyżyn małopolskich. Cechą specyficzną są korzystne warunki nasłonecznienia południowych

stoków gór, co stwarza szczególnie ciepły mikroklimat.

Średnia temperatura najchłodniejszego miesiąca (stycznia) wynosi - 3,5□C a średnia najcieplejszego miesiąca (lipca) + 18□C. Średnioroczna temperatura wynosi 7,5 □C i jest wyraźnie niższa od średniej rocznej dla Polski (8,2□C). Przeciętna długość trwania zimy wynosi 96 dni a lata 87 dni. Okres wegetacji trwa 265 dni.

Średni opad roczny wynosi 660 mm, pokrycie śnieżne obserwowane jest przez 86 dni. Liczba dni pochmurnych (121) jest dwukrotnie wyższa od pogodnych (60). Przymrozki pojawiają się na początku października a zanikają w połowie maja. Wilgotność względem powietrza zbliżona jest do przeciętnej Polski i wynosi 80 %. Najwyższe wartości dominują zimą (grudzień - luty) a najniższe wiosną (kwiecień - czerwiec). Mgły występują przeciętnie 30 razy, dni pogodne 35 razy a pochmurne 185 razy. Najbardziej pogodnym okresem jest kwiecień - maj a najbardziej pochmurnym grudzień. Mgły najczęściej występują w październiku i listopadzie a najrzadziej w czerwcu i lipcu.

Kierunki i rozkład wiatru w ciągu roku warunkowane są ogólną cyrkulacją powietrza atmosferycznego oraz w mniejszym stopniu ukształtowaniem terenu. W rejonie gminy przeważają wiatry zachodnie (ok. 16 %) a następnie południowe i południowo-wschodnie (ok. 12-13 %). Najrzadziej wieją wiatry z kierunku północnego (4 %) i północno- wschodniego (5 %). Cisze na terenie gminy stanowią ok. 16 %.

VI.1 Jakość powietrza atmosferycznego

Strefa powiatu kieleckiego została zaliczona do klasy ogólnej A, a także do klas A dla poszczególnych zanieczyszczeń tj. SO_2, NO_2, PM10, Pb, C_6H_6, CO i O_3 z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

Także w zakresie kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin strefa powiatu kieleckiego została zaliczona do klasy ogólnej A i do klas A dla poszczególnych zanieczyszczeń tj. SO_2, NO_x i O_3.

VII Klimat akustyczny

Na terenie gminy nie prowadzono badań poziomu hałasu. Ponadnormatywny poziom hałasu występuje w otoczeniu szlaków komunikacji kołowej i dotyczy dróg o znacznym natężeniu ruchu biegnących wśród zwartej zabudowy.- droga wojewódzka nr 762. Małe natężenie ruchu na pozostałych drogach przebiegających wzdłuż ciągów gęstej zabudowy pozwala wnioskować o zachowaniu obowiązujących standardów klimatu akustycznego. Innym źródłem hałasu są roboty strzałowe wraz z ich sygnałami ostrzegawczymi prowadzone zgodnie z planem ruchu w ramach eksploatacji prowadzonej w kamieniołomach.

VIII Szata roślinna

Gmina Nowiny zaliczana jest do obszarów o wysokiej lesistości. Lasy odgrywają wiodącą rolę w strukturze przyrodniczej gminy, są bowiem najważniejszym ogniwem wiążącym główne komponenty środowiska. Tworzą węzły ekologiczne o wybitnych walorach przyrodniczych, oraz leśne korytarze ekologiczne umożliwiające rozprzestrzenianie się gatunków. Ponadto, obszary leśne spełniają różnego rodzaju funkcje przyrodnicze, tj. zapewniają barierę ochronną pozostałym komponentom przyrody, stanowią źródło surowców dla wielu gałęzi gospodarki i są cennym walorem dla turystyki.

Przeważającą większość lasów na terenie gminy stanowią lasy państwowe. Struktura własności lasów na terenie gminy została przedstawiona w poniższej tabeli:

Tabela. Struktura własności lasów.

wyszczególnienie	**powierzchnia**
• gmina	4562. ha
• lasy ogółem w tym:	1829 ha
lasy państwowe	1693 ha
lasy niepaństwowe	136 ha

Na terenie gminy Nowiny lasy Skarbu Państwa tworzą 6 kompleksów:

- Szewce-Zawada,
- Słowik,

- Czerwona Góra,
- Kowala I,
- Kowala II,
- Kowala III.

Kompleksy „Szewce-Zawada", „Słowik" i „Czerwona Góra" są kompleksami wielkopowierzchniowymi i tworzą zwarty masyw dominujący w użytkowaniu terenu w zachodniej części gminy. Łączą się z lasami na terenie gmin sąsiednich. Natomiast kompleksy Kowala I, II i III są kompleksami małopowierzchniowymi i izolowanymi od innych lasów. Położone są na wschodnim skraju gminy w rejonie Trzuskawicy.

Masyw zachodni zajmuje ok. 1500 ha i porasta zbocza Pasma Zgórskiego i Posłowickiego oraz Bolechowickiego, gdzie spełnia ważne funkcję przyrodnicze:

- ochrania gleby przed zmywaniem i wyjałowieniem przez wody opadowe,
- stabilizuje stoki chroniąc je przed ruchami masowymi,
- reguluje stosunki wodne a także zmniejsza spływ powierzchniowy.

Kompleks zachodni tworzą żyzne siedliska lasów świeżych, lasów mieszanych świeżych i lasów wyżynnych, z enklawami mniej żyznych borów mieszanych i towarzyszących ciekom i zagłębieniom bezodpływowym - olsów.

W drzewostanie kompleksu Zawada-Szewce przeważa sosna, ale znaczny jest też udział jodły i buka. Jako domieszki w drzewostanach występują dęby, brzozy i graby, Przeważają drzewostany dojrzałe w wieku ponad 50 lat, z enklawami drzewostanów ponad stuletnich. W podszycie lasów tworzących ten kompleks odnawia się buk i dąb, którym towarzyszą jarzębina, kruszyna, trzmielina, dereń. Sporadycznie w podszycie odnawia się świerk, lipa i grab.

Kompleks „Czerwona Góra" tworzą drzewostany bukowo-sosnowe z domieszką grabu i jodły. Wiek drzewostanów nie przekracza 50 lat.

Kompleks „Słowik" stanowią drzewostany bukowe i sosnowe z domieszką jodły, dębu, modrzewia i lipy. Wiek drzewostanów jest zróżnicowany, ale przeważają drzewostany dojrzałe w wieku ponad 70 lat.

Kompleksy Kowala I, II i III o łącznej powierzchni ok. 210 ha, zajmują siedliska uboższe z przewagą boru mieszanego świeżego. Przeważają tutaj drzewostany sosnowe z niewielką domieszką drzew innych gatunków: dębu, świerka, brzozy. Kompleks Kowala I to drzewostany w wieku dojrzałym, w większości ponad 70 lat. Natomiast kompleksy Kowala II i III to drzewostany młode w wieku do 40 lat.

Drzewostany Kowala I, II i III są uszkodzone przez przemysł, ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo zarówno kamieniołomów jak i zakładów wapiennych Trzuskawica.

Zbiorowiskami nieleśnymi są różnorodne zespoły łąkowe, zbiorowiska wodne i bagienne, torfowiska, ciepłolubne murawy ksenotermiczne i zbiorowiska naskalne.

Istotne znaczenie dla funkcjonowania biologicznego obszaru gminy mają zarówno lasy masywu zachodniego jak i ciąg terenów zalewowych z łęgami i olsami towarzyszący rzece Bobrzy i przecinający i wzbogacający przyrodniczo środkową część gminy.

Na terenie gminy występuje kilkaset gatunków roślin naczyniowych (50% gat. występujących w Polsce), wśród których wyróżniają się gatunki górskie oraz rośliny o charakterze ksenotermicznym, związane z ciepłym podłożem skał wapiennych. Wiele spośród tych gatunków to rośliny rzadkie i chronione. Spośród nich na uwagę zasługują: liczydło górskie, paprotnik, zanokcica, turzyca, zawilec, dzwonek syberyjski i gatunki atlantyckie (np. widłak, gnidosz).

W pozostałej części gminy, krajobraz jest w większości zdegradowany przez rozwijające się zakłady przemysłowe i górnicze. Pomimo stosowania urządzeń odpylających roślinność w bezpośrednim sąsiedztwie zakładów, przykryta jest warstwą pyłu. Mogą tutaj rosnąć jedynie nieliczne gatunki roślin. Z drzew są to przede wszystkim wierzby i topole, a z roślin zielnych - trawy.

IX Świat zwierząt

Bogaty jest świat fauny, choć nie ma tu ostoi zwierzyny, ani wyraźnie zaznaczających się rejonów bytowania fauny. Ze zwierząt pospolitych spotkać tu można: zające, sarny, dziki, lisy, a także kuny leśne. Ptaków jest blisko 150 gatunków (wraz z czarnymi bocianami, żurawiami, sokołami, krogulcami).

Bogato reprezentowana jest fauna owadów trzmiele i błonkówki, chrząszcze z rodzaju biegaczy i tęczników, motyle dzienne (paź królowej i paź żeglarz , mieniaki (strużnik i tęczowiec), rusałki (admirał,

osetnik, pokrzywnik, sadownik, pawie oczko i wierzbowiec). Kserotermiczne murawy zamieszkuje bardzo rzadki gatunek - skalnik stepowy.

Stwierdzono również wiele gatunków ślimaków, w tym obserwuje się wyraźne przesuwanie się na północ gatunków południowo-wschodnio-europejskich.

Ryby reprezentowane są przez najczęściej spotykane w polskich wodach gatunki m.in. brzankę, brzanę, płoć, karasia, ukleję, klenia, jazia, świnkę, sandacza, szczupaka, leszcza, lina, jelca, krąpia, karpia, kiełbia, śliza, a także zaliczanego do smoczkoustych minoga rzecznego.

Z płazów należy wymienić: traszki (zwyczajną i grzebieniasta), ropuchy, żaby, w tym jedynego przedstawiciela w Polsce żab nadrzewnych - rzekotkę drzewną oraz kumaka.

Gatunki gadów spotykane na obszarze gminy to jaszczurka żyworodna i zwinka, padalec oraz żmija zygzakowata i zaskroniec.

Świat ptaków reprezentują zarówno gatunki często spotykane w sąsiedztwie siedzib ludzkich, jak i należące do ginących i zagrożonych wyginięciem. Występują tu: sikorka, jaskółka, gołąb dzięcioł. Częsty jest kwiczoł, kos, szpak, sroka i kawka. Ale do najciekawszych i najcenniejszych należą coraz rzadsze w krajowej ornitofaunie: wodnik, derkacz, rybitwa czarna, remiz, słonka dudek, pójdźka, rycyk, bekas, kszyk, zimorodek, dzierlatka, łabędź niemy, orzechówka, czapla biała, klęskowa, sieweczka rzeczna, strumieniówka, świerszczak, perkoz rdzawoszyi. Przedstawicielem drapieżników są : jastrząb, błotniak stawowy, pustułka.

Ptaki łowne reprezentują: kuropatwy, bażanty, cietrzewie.

Duże ssaki nie są zbyt liczne. Sporadycznie obserwuje się jelenie, dziki i sarny, częściej lisy i zające. Występuje tu wiewiórka, jeż i kret oraz nornice pospolite i myszy leśne. Odnotowano także ryjówkę aksamitną.

X Walory krajobrazowe

Na terenie gminy Nowiny występują krajobrazy terenów otwartych oraz krajobrazy terenów zurbanizowanych.

Krajobrazy terenów otwartych, występują w skrajnych częściach gminy w miejscowościach: Zawada i Szewce, częściowo Zagrody i Zgórsko, Bolechowice, Wola Murowana oraz Kowala, gdzie są one związane z występującą tutaj mozaiką terenów rolnych i leśnych, oraz w miejscowościach Sitkówka, Trzcianki i Zagrody, gdzie są związane z krajobrazem doliny rzeki Bobrzy. Na szczególną uwagę zasługuje tutaj wnętrze krajobrazowe tworzone przez obszary wsi Zawada i Szewce, które całkowicie jest izolowane widokowo od terenów sąsiednich przez masywy zadrzewień na pasmach wzniesień.

W środkowej części gminy przeważają krajobrazy terenów zurbanizowanych, zarówno przemysłowe, gdzie dominują wielkogabarytowe instalacje przemysłowe jak i podmiejskie, a nawet miejskie, gdzie dominuje zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, przemysłowa i usługowa.

XI Ochrona środowiska przyrodniczego

XI.1 Obszary i obiekty chronione

Na terenie gminy Nowiny wyznaczono następujące formy ochrony przyrody określone ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody:

1) Rezerwat przyrody nieożywionej Góra Żakowa;
2) Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy;
3) Chęcińsko-Kielecki Obszar Chronionego Krajobrazu położony na otulinie Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego;
4) Obszar Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko – Kieleckie PLH260041;
5) Pomnik przyrody nieożywionej „Kowala”.

Rezerwat przyrody nieożywionej "Góra Żakowa" położony jest w sołectwie Szewce. Utworzony w 1999 r. rozporządzeniem Nr 12/99 Wojewody Świętokrzyskiego rezerwat zajmuje powierzchnię 50,41 ha lasów Skarbu Państwa. Obowiązująca podstawa prawna Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 20.09.2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody Góra Żakowa (Dz. Urz. Woj. Świet. z 2017 r.

poz. 2849). Celem Ochrony rezerwatu jest zachowanie pozostałości dawnego górnictwa skalnego i kruszcowego, naturalnych wapiennych form skałkowych oraz lasu kserotermicznego z licznymi gatunkami roślin chronionych. Ochroną prawną objęte są tutaj powierzchniowe i podziemne pozostałości górnictwa skalnego i kruszcowego rud ołowiu, naturalne wapienne formy skałkowe oraz las kserotermiczny. Na tym terenie wśród urwisk, załomów i bloków skalnych występuje roślinność prawnie chroniona tj.: lilia złotogłów, podkolan biały, konwalia majowa, orlik pospolity, wawrzynek wilczełyko. Dla rezerwatu określony został następujące typy i podtypy:

- ze względu na dominujący przedmiot ochrony: typ - Geologiczny i glebowy, podtyp: skał, minerałów, osadów, gleb i wydm;
- ze względu na główny typ ekosystemu: typ - Leśny i borowy, podtyp - lasów wyżynnych.

  Na terenie rezerwatu obowiązują następujące zakazy:
  - pozyskiwania, niszczenia lub uszkadzania drzew i innych roślin, z wyjątkiem przypadków uzasadnionych potrzebami gospodarstwa rezerwatowego ujętych w planie ochrony;
  - zbioru wszystkich dziko rosnących roślin, a w szczególności owoców, nasion i grzybów, z wyjątkiem zbioru nasion na potrzeby hodowli lasu;
  - pozyskiwania ściółki leśnej;
  - polowania, chwytania, płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia nor i legowisk zwierzęcych, gniazd ptasich i wybierania jaj;
  - wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów i innych nieczystości, innego zanieczyszczania wód i gleby oraz powietrza;
  - wydobywania, usuwania, przemieszczania skał i minerałów;
  - niszczenia gleby lub zmiany sposobu jej użytkowania;
  - zakłócania ciszy;
  - palenia ognisk;
  - stosowania środków chemicznych;
  - zmiany stosunków wodnych;
  - umieszczania na określonych przedmiotach lub obszarach objętych ochroną tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną rezerwatu, z wyjątkiem znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa;
  - wstępu na teren rezerwatu, poza miejscami wyznaczonymi przez Wojewodę;
  - ruchu pojazdów poza drogami publicznymi.

Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy położony na terenie sołectw Szewce, Zgórsko-Zagrody obejmuje 1969 ha lasów Skarbu Państwa oraz terenów rolnych i zabudowanych w enklawie śródleśnej Szewce-Zawada i część północno-wschodnią terenów rolnych i zabudowanych sołectwa Zgórsko-Zagrody, na północ od drogi powiatowej nr 0278T. Ustanowiony w 1996 r. Park obejmuje następujące kompleksy leśne Nadleśnictwa Kielce:

- Kompleks Szewce-Zawada;
- Kompleks Słowik;
- Kompleks Czerwona Góra.

Zgodnie z Uchwałą Nr XXVI/371/16 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie utworzenia Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Święt. z 2016 r. poz. 2914 ze zm.) na terenie tym zabrania się:

1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,

2) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej,
3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
5) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
7) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;

Do szczególnych celów ochrony Parku należy:

1) zachowanie cennych biocenoz z chronionymi i rzadkimi gatunkami flory i fauny,
2) zachowanie różnorodności geologicznej, w tym obszarów występowania krasu,
3) racjonalne wykorzystanie zasobów złóż kopalin,
4) zachowanie naturalnych fragmentów ekosystemów wodnych (rozlewisk i starorzeczy),
5) zachowanie populacji roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową,
6) zachowanie siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, w tym w szczególności muraw kserotermicznych i torfowisk,
7) zachowanie układów i obiektów zabytkowych, a także licznych miejsc pamięci narodowej,
8) preferowanie zabudowy nawiązującej do regionalnej tradycji i otaczającego krajobrazu,
9) zachowanie wartości historycznych, kulturowych i etnograficznych,
10) zachowanie istniejących punktów i ciągów widokowych,
11) ograniczenie negatywnego wpływu działalności gospodarczej na krajobraz.

Chęcińsko - Kielecki Obszar chronionego Krajobrazu, położony na otulinie Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego. Zasady ochrony obowiązujące na tym terenie reguluje uchwała Nr XLIX/877/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Chęcińsko-Kieleckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Święt. z 2014 r. poz. 3151) zgodnie, z którą w obszarze chronionym wyznaczone zostały strefy krajobrazowe "A", "B" i "C".

Strefa krajobrazowa "A" obejmuje tereny dolin rzecznych i cieków pełniące funkcje korytarzy ekologicznych oraz torfowiska i inne tereny podmokłe, w tym lasy łęgowe, a także zalesione jary lessowe z obecnymi na ich dnie ciekami wraz z terenami przyległymi; są to obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, często siedliska chronione, skupiające rzadkie i chronione gatunki roślin i zwierząt, a jednocześnie tereny bardzo wrażliwe na zmiany dokonywane w środowisku; strefa ta posiada najwyższy rygor ochronny;

Strefa krajobrazowa "B" obejmuje tereny kompleksów leśnych (z wyłączeniem lasów łęgowych i olsów, które zostały zaliczone do strefy A), murawy kserotermiczne i napiaskowe; są to siedliska niezależne od poziomu wód gruntowych; obejmują tereny cenne przyrodniczo, często siedliska chronione, skupiające rzadkie i chronione gatunki roślin i zwierząt; strefa posiada wysoki rygor ochronny;

Strefa krajobrazowa "C" obejmuje obszary poza strefami A i B; tereny zabudowy, użytkowane rolniczo, przekształcone przez człowieka; strefa odznacza się najniższym rygorem ochronnym.

W strefie krajobrazowej "A":

1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;

2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
5) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
6) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Powyższe zakazy nie dotyczą:
1) zakazu określonego w pkt. 2, realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których procedura dotycząca oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;
2) zakazu określonego w pkt. 2 i 4, realizacji inwestycji w zakresie budowy urządzeń elektrowni wodnych poza głównym nurtem rzeki;
3) zakazu określonego w pkt. 3, zadrzewień śródpolnych występujących na gruntach oznaczonych w ewidencji gruntów inaczej niż: Lz, Lz-R, Lz-Ł, Lz-Ps;
4) zakazu określonego w pkt. 3, w przypadku zadrzewień przydrożnych kolidujących z zapewnieniem dostępu (zjazdu) z nieruchomości do drogi publicznej;
5) terenów objętych ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu.

W strefie krajobrazowej "B" obowiązują następujące zakazy:
1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
2) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
4) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

Zakazy, o których mowa powyżej nie dotyczą:
1) zakazu określonego w pkt. 2, realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których procedura dotycząca oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;

2) zakazu określonego w pkt. 2, realizacji inwestycji w zakresie budowy urządzeń elektrowni wodnych poza głównym nurtem rzeki;
3) zakazu określonego w pkt. 3, zadrzewień śródpolnych występujących na gruntach oznaczonych w ewidencji gruntów inaczej niż: Lz, Lz-R, Lz-Ł, Lz-Ps;
4) zakazu określonego w pkt. 3, w przypadku zadrzewień przydrożnych kolidujących z zapewnieniem dostępu (zjazdu) z nieruchomości do drogi publicznej;
5) terenów objętych ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu.

W strefie krajobrazowej "C" nie ustalono zakazów.

Na terenie strefy krajobrazowej **A** ustala się następujące cele i działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów:
a) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- edukacja ekologiczna,
- ochrona poprzez zapewnienie właściwego stanu siedlisk,
b) zachowanie cennych ekosystemów;
- utrzymanie lub przywrócenie tradycyjnego użytkowania półnaturalnych zbiorowisk roślinnych (łąki, murawy) m.in. poprzez promowanie i wdrażanie programów rolno-środowiskowych,
- prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej; dążenie do zachowania właściwych parametrów siedlisk leśnych; zachowanie powierzchni starodrzewi poprzez wyłączenie z użytkowania,
c) zachowanie dolin rzek i cieków w stanie zbliżonym do naturalnego;
- utrzymywanie w niezmienionym stanie terenów zalewowych oraz odtworzenie polderów,
d) utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych;
- uwzględnienie połączeń ekologicznych w planowaniu przestrzennym,
e) zachowanie istniejącej mozaiki krajobrazu;
- promowanie ekstensywnych systemów gospodarowania,
- utrzymanie trwałego użytkowania gruntów rolnych,
f) utrzymanie właściwego poziomu i jakości wód;
- likwidacja części rowów melioracyjnych, odstąpienie od ich konserwacji,
- rozbudowa zbiorczych systemów zaopatrzenia w wodę,
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej,
- tworzenie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków poprzez odstąpienie od ich użytkowania i wprowadzenie pasów ochronnych roślinności,
- ograniczenie zużycia nawozów sztucznych i środków ochrony roślin,
- likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci,
g) ochrona powierzchni ziemi przed procesami erozyjnymi;
- zalesianie lub utrzymywanie roślinności łąkowej i murawowej na terenach najbardziej narażonych na erozję,
- stosowanie orki w poprzek stoku na terenach użytkowanych rolniczo,
h) ochrona atrakcyjnych panoram i wnętrz widokowych;
- powstrzymywanie procesów naturalnej i wtórnej sukcesji,
- uwzględnianie w planowaniu przestrzennym zachowania stref dalekiego widoku.

Na terenie strefy krajobrazowej **B** ustala się następujące cele i działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów:
a) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- edukacja ekologiczna,
- ochrona poprzez zapewnienie właściwego stanu siedlisk,
b) zachowanie cennych ekosystemów;
- utrzymanie lub przywrócenie tradycyjnego użytkowania półnaturalnych zbiorowisk

roślinnych (łąki, murawy) m.in. poprzez promowanie i wdrażanie programów rolno-środowiskowych,
- prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej; dążenie do zachowania właściwych parametrów siedlisk leśnych; zachowanie powierzchni starodrzewi poprzez wyłączenie z użytkowania,
c) ochrona dużych kompleksów leśnych i stref ekotonowych;
- odnawianie drzewostanów zgodnych z typem siedliska,
- zapobieganie fragmentacji obszarów leśnych przy realizacji inwestycji,
- zachowanie i zwiększanie powierzchni zalesionych; zalesianie poza powierzchniami cennych przyrodniczo siedlisk,
d) utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych;
- uwzględnienie połączeń ekologicznych w planowaniu przestrzennym,
e) zachowanie istniejącej mozaiki krajobrazu;
- promowanie ekstensywnych systemów gospodarowania,
- utrzymanie trwałego użytkowania gruntów rolnych,
f) ochrona powierzchni ziemi przed procesami erozyjnymi;
- zalesianie lub utrzymywanie roślinności łąkowej i murawowej na terenach najbardziej narażonych na erozję,
- stosowanie orki w poprzek stoku na terenach użytkowanych rolniczo,
g) ochrona atrakcyjnych panoram i wnętrz widokowych;
- powstrzymywanie procesów naturalnej i wtórnej sukcesji,
- uwzględnianie w planowaniu przestrzennym zachowania stref dalekiego widoku,
h) zachowanie wartości kulturowych obszaru;
- promowanie w budownictwie i zagospodarowaniu przestrzennym tradycyjnego stylu architektonicznego budownictwa,
- rewitalizacja obiektów zabytkowych,
- poszerzanie ewidencji obiektów zabytkowych.

Na terenie strefy krajobrazowej **C** ustala się następujące cele i działania związane z ochroną krajobrazową i kulturową:
a) ochrona walorów przyrodniczych;
- edukacja ekologiczna,
- uwzględnienie połączeń ekologicznych w planowaniu przestrzennym,
b) zachowanie istniejącej mozaiki krajobrazu;
- promowanie ekstensywnych systemów gospodarowania,
- utrzymanie trwałego użytkowania gruntów rolnych poza granicami administracyjnymi miast,
c) ochrona powierzchni ziemi przed procesami erozyjnymi;
- zalesianie lub utrzymywanie roślinności łąkowej i murawowej na terenach najbardziej narażonych na erozję,
- stosowanie orki w poprzek stoku na terenach użytkowanych rolniczo,
d) ochrona atrakcyjnych panoram i wnętrz widokowych;
- powstrzymywanie procesów naturalnej i wtórnej sukcesji,
- uwzględnianie w planowaniu przestrzennym zachowania stref dalekiego widoku,
e) zachowanie wartości kulturowych obszaru;
- promowanie w budownictwie i zagospodarowaniu przestrzennym tradycyjnego stylu architektonicznego budownictwa,
- rewitalizacja obiektów zabytkowych,
- poszerzanie ewidencji obiektów zabytkowych.

Obszar Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie PLH260041 - Ostoja położona na Wyżynie Małopolskiej, w południowo - zachodniej części krainy Gór Świętokrzyskich. Na terenie tym występują rozległe doliny rzeczne, które otoczone są odkrytymi grzbietami górskimi. Ostoja charakteryzuje się urozmaiconą rzeźba terenu oraz występowaniem

zjawisk krasowych związanych ze skałami węglanowymi. Procesy krasowe doprowadziły tu do utworzenia wielu jaskiń m.in. słynnej w całej Polsce jaskini Raj. Jaskinia ta utworzona została w wapieniach pochodzących z okresu środkowego dewonu, które ok. 360 milionów lat temu powstały na dnie płytkiego morza. Choć jest to niewielka jaskinia wyróżnia się ona wśród polskich jaskiń bogatą i dobrze zachowaną szatą naciekową. Długość korytarzy jaskini wynosi około 240 m, z czego do zwiedzania udostępnione jest ok. 180 m. Obszar ostoi ma wyjątkowe walory geologiczne oraz geomorfologiczne. Często teren ten nazywany jest "rajem dla geologów". Związane jest to z intensywną eksploatacją surowców skalnych w przeszłości i odsłonięciem wyjątkowych walorów przyrody nieożywionej. Na terenie tym występują skały z prawie wszystkich okresów geologicznych, od kambru (paleozoik) po holocen (kenozoik). Spośród 4 rezerwatów przyrody występujących na terenie ostoi, aż 3 są rezerwatami geologicznymi. Szata roślinna ostoi charakteryzuje się bogactwem i dużym zróżnicowaniem. Wśród siedlisk leśnych występują bory sosnowe i mieszane, dąbrowy, grądy, olsy i łęgi. Na stromych zboczach wzniesień i w kamieniołomach utrzymują się ciepłolubne murawy zwane murawami kserotermicznymi, a w dolinach - łąki i pola uprawne. Na terenie ostoi zidentyfikowano 6 rodzajów siedlisk ważnych dla Europy. Największą powierzchnię z nich zajmują murawy kserotermiczne (8%) i świetlista dąbrowa (8%). Na terenie ostoi występują 23 gatunki zwierząt cennych dla ochrony przyrody w Europie. Rośnie tu ponad 1000 gatunków flory naczyniowej, w tym 69 gatunków chronionych oraz 42 gatunki rzadkie i zagrożone w Polsce lub lokalnie. Spośród roślin cennych z europejskiego punktu widzenia występują tu: sasanka otwarta i storczyk - obuwik pospolity. Znajdują się tu również liczne stanowiska rzadkich bezkręgowców m.in. cennych dla UE motyli - modraszka teleiusa i czerwończyka nieparka. Jaskinie są miejscem zimowania wielu gatunków nietoperzy - spośród których najcenniejsze są zimowiska mopka, nocka Bechsteina i nocka dużego. Zinwentaryzowane zostały tu następujące siedliska przyrodnicze:

- grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum),
- ciepłolubne dąbrowy (Quercetalia pubescenti-petraeae)*,
- murawy kserotermiczne (Festuco-Brometea i ciepłolubne murawy z Asplenion septentrionalis-Festucion pallentis)* - priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków,
- niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris),
- łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae, olsy źródliskowe)*,
- ziołorośla górskie (Adenostylion alliariae) i ziołorośla nadrzeczne (Convolvuletalia sepium),
- wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi,
- jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach (Tilio plathyphyllis-Acerion pseudoplatani)* ,
- bory i lasy bagienne (Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi-Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne)*,
- łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (Ficario-Ulmetum),
- wyżynny jodłowy bór mieszany (Abietetum polonicum),
- ciepłolubne buczyny storczykowe (Cephalanthero-Fagenion),
- kwaśne buczyny (Luzulo-Fagenion),
- jaskinie nieudostępnione do zwiedzania,
- wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami Potentilletalia caulescentis,
- torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea),
- zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion) ,

- ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (Koelerion glaucae)*,
- starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion,
- twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic Charetea,
- brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z Littorelletea, Isoëto-Nanojuncetea,
- sosnowy bór chrobotkowy (Cladonio-Pinetum i chrobotkowa postać Peucedano-Pinetum),

oraz ważne dla Europy gatunki zwierząt (z Zał. II Dyr. siedliskawej i z Zał. I Dyr. Ptasiej, w tym gatunki priorytetowe): bąk [*ptak*], błotniak stawowy [*ptak*], bocian biały [*ptak*], bocian czarny [*ptak*], bóbr europejski [*ssak*], czapla biała [*ptak*], derkacz [*ptak*], dzięcioł czarny [*ptak*], dzięcioł średni [*ptak*], dzięcioł zielonosiwy [*ptak*], gąsiorek [*ptak*], jarzębatka [*ptak*], kraska [*ptak*], lelek [*ptak*], lerka [*ptak*], łabędź krzykliwy [*ptak*], mopek [*ssak*], muchołówka białoszyja [*ptak*], muchołówka mała [*ptak*], nocek Bechsteina [*ssak*], nocek duży [*ssak*], orlik krzykliwy [*ptak*], ortolan [*ptak*], puszczyk uralski [*ptak*], świergotek polny [*ptak*], trzmielojad [*ptak*], wydra [*ssak*], zimorodek [*ptak*].

Dla obszaru ustanowiony został plan zadań ochronny zatwierdzony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie PLH260041 (Dz. Urz. Woj. Święt. z 2014 r. poz. 1478 ze zm.).

W stosunku do terenu, o którym mowa powyżej zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znaczącego negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

1) pogarszania stanu siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
2) wpływania negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
3) pogarszania integralności obszaru Natura 2000 lub jego powiązań z innymi obszarami.

Dla ww. obszaru Natura 2000 zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 25 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie PLH260041 (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z 2014 r. poz. 1478), zmieniony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach z dnia 25 listopada 2014 r. (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z 2014 r. poz. 3281).

Pomnik przyrody nieożywionej „Kowala”.

W przekopie kolejowym w południowej części gminy Nowiny (sołectwo Kowala) znajduje się **pomnik przyrody nieożywionej „Kowala”**, który wpisany jest do rejestru województwa świętokrzyskiego pod numerem 223. Celem ochrony jest zachowanie ze względów dydaktyczno-naukowych odsłonięcia geologicznego prezentującego bardzo interesujący profil utworu franu (górny dewon), który należy do północnego skrzydła antykliny chęcińskiej.

Na terenie pomnika przyrody nieożywionej wprowadza się następujące zakazy:

- budowy obiektów kubaturowych i urządzeń infrastruktury technicznej w bezpośrednim sąsiedztwie pomnika;
- niszczenia skarp, w obrębie których znajduje się odsłonięcie uznane za pomnik;
- prowadzenia robót ziemnych, eksploatacji kopalin;
- niszczenia istniejącej roślinności;
- zanieczyszczenia terenu w otoczeniu skał;

– umieszczania tablic, ogłoszeń itp.

Obszar gminy Nowiny położony jest poza korytarzami ekologicznymi o znaczeniu krajowym.

XII Przyrodnicze predyspozycje

XII.1 Wytyczne dotyczące budownictwa mieszkaniowego iinfrastruktury komunalnej

Korzystne warunki dla posadowienia budynków występują na wychodniach starszego podłoża, glin oraz piasków i żwirów lodowcowych, wodnolodowcowych i peryglacjalnych. Skały te występują na znacznych obszarach gminy. Niekorzystne warunki stwarzają wychodnie piasków eolicznych, lessów i lessów piaszczystych oraz osadów w dolinach rzecznych a także zbocza o nachyleniu powyżej 12 %. Obszary o korzystnych warunkach budowlanych w dużym stopniu pokrywają się z obszarami bezpośredniego zasilania głównego zbiornika wód podziemnych GZWP (418) Gałęzice - Bolechowice - Borków. Z tego powodu w całej gminie należy wykonać kanalizację, a w odosobnionych posesjach i gospodarstwach rolnych wybudować szczelne szamba. Należy również zlikwidować wszelkie dzikie wysypiska śmieci. Z zabudowy należy ponadto wykluczyć tereny udokumentowanych złóż kopalin, obszarów górniczych, obszarów występowania gleb wysokich klas bonitacyjnych i lasów.

XII.2 Wytyczne dotyczące rolnictwa

Gleby wykorzystywane pod uprawy rolne, podobnie jak korzystne warunki budowlane, rozwinięte są na wychodniach skał starszego podłoża i utworach piaszczystych mających bezpośredni kontakt z poziomem wód głównego zbiornika wód podziemnych GZWP (418) Gałęzice - Bolechowice - Borków. Fakt ten zobowiązuje służby rolne do zwrócenia szczególnej uwagi na sposób nawożenia i stosowania środków ochrony roślin (dawki, rodzaj, stan nawozów i terminy ich wysiewania). Należy też zakazać na terenie gminy wykorzystywania ścieków do użyźniania gleby, lokalizacji mogielników środków ochrony roślin i przeterminowanych nawozów sztucznych, grzebania padłych zwierząt i prowadzenia ferm chowu zwierząt.

XII.3 Wytyczne dotyczące przemysłu

Dalsza lokalizacja zakładów przemysłowych na obszarze gminy jest ograniczona. W jej wschodniej części dominuje uciążliwy dla zamieszkałej ludności przemysł wydobywczo-przeróbczy materiałów budowlanych i uwzględniając obszary o udokumentowanych zasobach, obszary górnicze, leśne, rolne i budownictwo mieszkaniowe nie ma tu miejsca na większe zakłady przemysłowe. Również w części zachodniej pokrytej lasami i polami uprawnymi nie należy lokalizować żadnego przemysłu z wyjątkiem niewielkich zakładów związanych z przetwórstwem rolno-spożywczym, obsługą rolnictwa i zamieszkałą ludnością (warsztaty, stacje paliw, magazyny środków do produkcji rolnej, materiałów budowlanych itp.)

XII.4 Wytyczne dotyczące rekreacji

Walory rekreacyjno-turystyczne posiada w zasadzie tylko zachodnia część gminy położona w dolinie pomiędzy pokrytymi lasami Górami Zgórskimi i Grzbietem Bolechowickim. Obszar ten znajduje się w obrębie Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego, posiada dobry dojazd drogą asfaltową Zgórsko- Szewce - Zawada i obwodnicą aglomeracji miejskiej Kielc na trasie Wiśniówka - Niewachlów - Chęciny. Przez obszar ten przebiegają dwa znakowane szlaki górskie ułatwiające piesze wędrówki turystyczne: szlak czerwony (Kielce - Karczówka

- Pasmo Zgórskie - Czerwona Góra - Zelejowa - Chęciny) i niebieski (Kielce - Bukówka - Telegraf - Pasmo Posłowickie - Pasmo Zgórskie - Jaskinia Piekło - Chęciny). Przy granicy z
gminą Chęciny funkcjonuje udostępniony dla ruchu turystycznego rezerwat przyrody Jaskinia Raj. Obiekt ten o randze europejskiej przybliża zwiedzającym świat podziemnego krasu podlegający specjalnym rygorom ochronnym.
Jednakże należy wykluczyć realizację dużych obiektów obsługi ruchu rekreacyjnego i turystycznego w sołectwie Szewce i lokować je albo przy drodze wojewódzkiej nr 762 lub w rejonie Nowiny w sąsiedztwie basenu „Perła" i kompleksu sportowego.

XIII Tereny, gdzie zagospodarowanie powinno być podporządkowane potrzebom funkcjonowania środowiska

Zdecydowanie poza działalnością inwestycyjną powinny się znaleźć obszary o najwyższych walorach przyrodniczych. Przeważająca część tych terenów jest już objęta ochroną w ramach Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny. Pozostają nie mniej wartościowe tereny wzdłuż rzeki Bobrzy z malowniczymi łąkami, predysponowane do funkcji rekreacyjnej, letniskowej, leśnej itp. Szczególnie ważnym staje się ochrona przed dalszym zainwestowaniem bezpośredniego sąsiedztwa rzeki w jej dobrze czytelnej dolinie.
Tak więc obszarami, gdzie przyszłe zagospodarowanie powinno być podporządkowane potrzebom funkcjonowania przyrodniczego są tereny:

- Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego,
- Rezerwatu przyrody „Góra Żakowa",
- na obszarze i w bezpośrednim sąsiedztwie projektowanych rezerwatów przyrody „Zgórskie Góry", „Zawada", „Góra Miejska",
- na obszarze i w bezpośrednim sąsiedztwie projektowanych użytków ekologicznych; „Ołowianka", „Berberysówka",
- wzdłuż rzeki Bobrzy obejmujące przylegle zespoły zadrzewień, zieleni łęgowej,
- wzdłuż rzeczki Bobrzyczki i jej drobnych dopływów, okresowych strumieni i rowów.

Pomimo, że gmina charakteryzuje się stosunkowo wysoką lesistością nadal istnieją warunki lub wręcz konieczność jej zwiększenia. Zalesienia lub zakrzewienia wymagają obszary wokół nieczynnych wyrobisk, starych hałd, niektórych zboczy doliny Bobrzy a także nieużytków o niskich klasach bonitacyjnych. Zalesienie tych obszarów pozwoliłoby połączyć niewielkie rozproszone skupiska drzew i krzewów w większe, zwarte kompleksy. Miałyby one charakter lokalnych korytarzy ekologicznych a zarazem podniosłyby walory widokowe tych obszarów. Dotyczy to głównie wschodniej części gminy z rozwiniętym przemysłem wydobywczo- przeróbczym materiałów budowlanych.

GOSPODARKA

I. Podstawy i zakres opracowania oraz główne źródła informacji

Ustawa o planowaniu przestrzennym nakłada na gminy obowiązek opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Każda z gmin posiada pewną, swoistą specyfikę wyznaczoną przez lokalizację w określonym regionie oraz zasoby ziemi, pracy i kapitału. Są to jednocześnie podstawowe wyznaczniki stanu aktualnego i perspektyw rozwojowych gospodarki w gminie.

Celem opracowania jest wielostronna analiza społeczno gospodarcza gminy Nowiny. Myślą przewodnią tej analizy jest ocena wykorzystania ziemi, pracy i kapitału, stanowiących podstawowe czynniki rozwoju gospodarczego. W opracowaniu przyjęto zasadę, że obszary wiejskie i rolnictwo stanowią organiczną całość, powinny więc być analizowane w sposób całościowy. Do charakterystyki gospodarczej w gminie Nowiny wykorzystano informacje pochodzące z różnych źródeł. Do opisu i oceny warunków przyrodniczych rolnictwa w analizowanej gminie wykorzystano publikowane i niepublikowane wyniki badań i analiz.

II. Ogólna charakterystyka społeczno - gospodarcza gminy Nowiny

Gmina Nowiny leży w środkowej części województwa świętokrzyskiego, na południowy-zachód od Kielc. Gmina Nowiny zgodnie z podziałem fizjograficznym J. Kondrackiego. położona jest w mezoregionie Góry Świętokrzyskie.

Przez teren gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne, zarówno kołowe: Warszawa – Kielce – Kraków jak i kolejowe: Kielce – Kraków, Kielce – Busko-Zdrój. Przez teren gminy przebiega ogółem 34,5 km dróg kołowych. Są to drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne, wszystkie o powierzchni asfaltowej. Przez tereny gminne przepływają rzeki: Bobrza i Bobrzyczka.

II.1 Charakterystyka działalności gospodarczej na terenie gminy Nowiny

Gmina Nowiny jest jedną z najmniejszych gmin pod względem obszarowych w województwie świętokrzyskim, pomimo to jest prężnym ośrodkiem gospodarczym. Analizując sytuację gospodarczą gminy należy przyjąć założenie iż gmina Nowiny jest gminą przemysłową opierającą swój rozwój o dwa kluczowe zakłady produkcyjne związane z przemysłem cementowym i wapienniczym.

Ponadto na 665 jednostek prowadzących działalność gospodarczą, 36 - to przedsiębiorstwa przemysłowe mające macierzysty zakład, bądź filie w Nowinach. Ponadto istnieje 81 jednostek, które prowadzą rozszerzoną działalność gospodarczą.

Przeważają jednostki gospodarcze w sektorze prywatnym. W 2019 r. na 437 jednostek gospodarczych, 328 reprezentowało sektor prywatny, a tylko 17 - sektor publiczny. Według wybranych sekcji europejskiej klasyfikacji działalności EKD najwięcej jednostek prowadziło działalność w handlu i naprawach (160), produkcji (93), transporcie, składowaniu i łączności (58) i budownictwie (42). Zatrudnienie w gospodarce narodowej wg sekcji EKD kształtowało się od 4079 do 4302 osób, przy czym w omawianym okresie ma tendencję malejącą.

Tabela. 1. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji europejskiej klasyfikacji działalności EKD

Rok	Ogółem	Z t ego					
		Działalność produkcyjna	Budownictwo	Transport, składowanie i łączność	Handel i naprawy	Hotele i restauracje	Pozostałe działalności
1995	290	68	27	32	111	9	43
1996	356	80	33	43	132	12	56
1997	381	80	31	49	142	10	69
2019	437	93	42	58	160	11	73

Źródło: Roczniki Statystyczne Województwa Kieleckiego - Świętokrzyskiego.

Tabela. 2. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji EKD

Rok	Ogółem	W tym: kobiety	Rolnictwo łowiectwo i leśnictwo	Przemysł	Budownictwo	Handel i naprawy	Transport składowanie i łączność	Edukacja	Ochrona zdrowia i opieka społeczna
1995	4 302	1 228	-	2 977	590	126	248	101	168
1996	4 221	1 232	-	2 898	520	168	244	123	171
1997	4 126	1 224	4	2 807	484	218	196	125	169
2019	4 079	1 243	4	2 754	341	235	306	125	172

Źródło: Roczniki Statystyczne Województwa Kieleckiego, Świętokrzyskiego

Obecnie bezrobocie na obszarze gminy (porównując do gmin sąsiednich) jest większe niż w gminie Piekoszów, a mniejsze niż w gminie Morawica. Udział kobiet w strukturze bezrobotnych przekracza 60 %. Warto podkreślić, że według stanu na koniec 2019 r. ponad 86% bezrobotnych to ludność w wieku produkcyjnym, mobilnym (18-44 lat) oraz ponad 70% bezrobotnych nie posiadało prawa do zasiłku, a ponad 57 % bezrobotnych pozostawało bez pracy powyżej 12 miesięcy. Stosunkowo małą grupę bezrobotnych stanowią absolwenci szkół ponadpodstawowych. Wskazuje to w sposób pośredni, że cechą charakterystyczną grupy bezrobotnych z gminy Nowiny jest niski poziom kwalifikacji. Jednakże należy unikać uogólniania gdyż sytuacja na rynku pracy uzależniona jest w głównej mierze od funkcjonujących na terenie gminy przedsiębiorstw.

W 2019 r. jak podaje Urząd Gminy w Nowinach, przybyło 228 jednostek gospodarczych. Rozmieszczenie jednostek gospodarczych w poszczególnych sołectwach obrazuje poniższa tabela. Wśród działalności gospodarczej dominują jednostki zajmujące się handlem, usługami, produkcją i transportem. Najwięcej jednostek gospodarczych usytuowanych jest w sołectwie Zagrody, w skład którego wchodzi miejscowość Nowiny. Obecnie 117 jednostek gospodarczych płaci podatek od nieruchomości w tym: 81 - to osoby fizyczne; 36 – to osoby prawne.

Tabela. 3. Podmioty gospodarcze wg. sołectw w gminie Nowiny

Sołectwo	Transport	Handel	Usługi	Gastronomia	Produkcja	Wynajem lokali	Razem	Udział % podmiotów na sołectwo
Bolechowice	4	16	14	1	1	0	36	5,41
Kowala	12	17	11	0	8	0	48	7,22
Sitkówka, - Trzcianki	4	6	13	0	2	0	25	3,76
Szewce - Zawada	2	10	13	1	4	0	30	4,51
Wola Murowana	5	8	4	1	3	0	21	3,16
Zagrody-Zgórsko	54	223	149	12	65	2	505	75,94
Razem	81	280	204	15	83	2	665	100,0
Struktura działalności	12,18	42,10	30,68	2,26	12,48	0,3	100,0	x

Źródło: Urząd Gminy Nowiny.

III. Uwarunkowania rozwoju działalności gospodarczej na terenie gminy Nowiny

Analizując wyżej przedstawione dane dotyczące pozarolniczej działalności gospodarczej na terenie gminy Nowiny należy stwierdzić iż jest to gmina przemysłowo – usługowo – handlowa. Z uwagi na położenie geograficzne i bogactwa naturalne w gminie silnie rozwinął się przemysł wydobywczy i produkcyjny w zakresie surowców i półproduktów dla sfery budownictwa. Obecnie na terenie gminy funkcjonują dwa wiodące zakłady produkcyjne prowadzące również działalność wydobywczą na własne potrzeby, tj.: Dyckerhoff Polska Sp. z o.o., oraz ZPW „Trzuskawica" S.A. Obecnie obydwa zakłady są przedsiębiorstwami z udziałem kapitału zagranicznego. Na terenie gminy funkcjonuje ponadto ok. 40 spółek prawa handlowego działających głównie w branży budowlanej i handlowej.

Szeroko rozwiniętą branżę budowlaną gmina zawdzięcza w/w zakładom kluczowym produkującym podstawowe surowce dla budownictwa. Ponadto istotne znaczenie ma tutaj położenie gminy przy głównych szlakach kolejowych i drogowych oraz w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Kielce. Przy czym zaznaczyć należy iż znajdujący się na terenie gminy węzeł kolejowy, zajmuje obecnie pierwsze miejsce pod względem przeładunku towarów w województwie świętokrzyskim. Stwarza to dla przedsiębiorców duże możliwości dostępu do środków transportu kolejowego i drogowego.

Należy zwrócić również uwagę na stan infrastruktury technicznej na terenie gminy. Obecnie Nowiny jest w pełni zwodociągowana, skanalizowana i stelefonizowana oraz częściowo zgazyfikowana.

Obecnie struktura zatrudnienia na terenie gminy zmierza w kierunku ograniczenia zatrudnienia w rolnictwie na rzecz sfery usługowo – handlowej. Tendencja ta jest widoczna w przedstawionych wyżej danych statystycznych. Należy zatem przewidywać iż podobnie jak w krajach Unii Europejskiej podstawowymi pracodawcami na terenie gminy będą wkrótce małe i średnie przedsiębiorstwa skupione głównie wokół dużych zakładów przemysłowych oraz produkujące na potrzeby miasta Kielce i województwa świętokrzyskiego.

Sfera handlu na terenie gminy została nasycona przez powstałe obiekty handlowe.

Podobnie jak obecnie tylko niektóre przedsiębiorstwa będą utrzymywać kontakty handlowe wykraczające poza powiat czy województwo. Jest to uwarunkowane faktem dużego nasycenia okolicznych ośrodków (Kielce) placówkami handlowymi różnego typu.

Natomiast sfera usług (zwłaszcza budowlanych) ma obecnie na terenie gminy duże możliwości rozwoju z uwagi na dostępność podstawowych surowców i materiałów zarówno w gminie jak i w Kielcach. Spodziewać się zatem można rozwoju przedsiębiorstw świadczących usługi nie tylko dla mieszkańców gminy ale i dla mieszkańców sąsiednich ośrodków.

W związku z przedstawionymi wyżej danymi statystycznymi oraz uwarunkowaniami rozwojowymi należy wysnuć wniosek iż gmina Nowiny posiada obecnie dobrze rozwiniętą sferę prywatnej działalności gospodarczej. Posiada również predyspozycje do dalszego jej rozwoju zwłaszcza w połączeniu z dotychczas dominującymi kierunkami produkcji budowlanej.

IV. Charakterystyka działalności kluczowych zakładów przemysłowych

I. Dyckerhoff Polska Sp. z o.o.

1. Rodzaj prowadzonej działalności

1. Pozyskiwanie, obróbka i zbyt surowców mineralnych,
2. produkcja i zbyt materiałów budowlanych takich jak cement portlandzki, pucolanowy i specjalny, kamień wapienny, wyroby wapiennicze i inne wyroby przemysłu kopalin i kruszyw,
3. produkcja klinkieru - półfabrykatu do produkcji cementu i na zbyt do innych cementowni,
4. planowanie, budowa i użytkowanie urządzeń przemysłowych na własne potrzeby i dla osób trzecich, szczególnie w celu pozyskiwania i obróbki surowców mineralnych i do produkcji materiałów budowlanych wszelkiego rodzaju, łącznie z odzyskiwaniem ciepła,
5. działalność handlowa - na eksport i na rynek krajowy (hurtowa i detaliczna) w zakresie materiałów budowlanych.

W planach rozwojowych przedsiębiorstwa szczególny nacisk położony został na zmniejszenie emisji szkodliwych dla środowiska naturalnego pyłów i dymów. Celem priorytetowym jest obecnie skreślenie przedsiębiorstwa z listy 80 największych trucicieli w Polsce.

W związku z powyższym celem obecnie kontynuowany jest proces inwestycyjny w zakresie modernizacji Zakładu nr 2, mającej na celu zmianę technologii produkcji cementu oraz zmniejszenie emisji pyłów ze składowanych na terenie zakładu półfabrykatów. Pod uwagę brana jest również możliwość wykorzystania w niektórych procesach produkcyjnych gazu ziemnego jako podstawowego paliwa. Szacunkowe wyliczenia wskazują iż obniżyłoby to zużycie węgla kamiennego o ok. 50 %. Przedsiębiorstwo wyraża chęć współpracy z samorządem w zakresie gazyfikacji gminy i zakładu.

Ponadto wyłączony został z produkcji Zakład nr 1, który był głównym źródłem emisji zanieczyszczeń ze względu na stosowaną technologię produkcji. Grunty i budowle oraz urządzenia zlokalizowane na obszarze Zakładu nr 1. stały się przedmiotem oferty skierowanej do inwestorów prywatnych i instytucjonalnych. Cementownia „Nowiny" oferuje zakup gruntów wraz z budowlami i urządzeniami, gdyż jego eksploatacja jest niecelowa z uwagi na niepełne wykorzystanie mocy produkcyjnej Zakładu nr 2.

W zakresie eksploatacji surowców mineralnych na terenie kopalni „Kowala", przedsiębiorstwo zamierza nadal eksploatować złoże w granicach udokumentowanych zasobów. Kierunek eksploatacji jest zgodny z układem geologicznym złoża (wschodni). Ponadto planowana jest modernizacja parku maszynowego (podniesienie efektywności

produkcji i obniżenia kosztów eksploatacji złoża).

II. ZAKŁADY PRZEMYSŁU WAPIENNICZEGO "TRZUSKAWICA" SPÓŁKA AKCYJNA

Tereny na których prowadzona jest działalność zakładu

Ogólna powierzchnia gruntu:	454,0754 ha
w tym: wieczyste użytkowanie:	425,6288 ha
grunty własne:	1,2151 ha
zarząd:	27,2315 ha
z tego: wieczyste użytkowanie	
m. Kielce:	35,3803 ha
w. Kowala:	343,5885 ha
w. Sobków;	46,6600 ha
grunty własne:	
m. Kielce:	1,2155 ha
zarząd:	
m. Kielce:	11,5815 ha
w. Wierzbica	14,4900 ha
w. Sobków G:	1,1600 ha

V. Charakterystyka rolnictwa w gminie Nowiny.

Jak już wyżej wspomniano gmina Nowiny posiada najmniejszą powierzchnię użytków rolnych, bo wynoszącą zaledwie 34 %. Podobnie powierzchnia gruntów ornych jest najmniejsza (25 %) oraz użytków zielonych (7,9%) w porównaniu do gmin Morawica i Pierzchnica (tab.8). Natomiast wskaźnikiem odróżniającym gminę Nowiny od przyjętego układu odniesienia (gminy Morawica, Piekoszów i średniej wojewódzkiej) jest najwyższy udział lasów i gruntów leśnych, wynoszący ponad 41 %. W sektorze gospodarstw indywidualnych różnice procentowego udziału lasów i gruntów leśnych są mniejsze. Ponad 10% lasów znajduje się we władaniu sektora gospodarstw indywidualnych.

W gminie Nowiny zmeliorowanych jest tylko 25 ha gruntów ornych (drenowanie) na terenie po byłym gospodarstwie rolnym Państwowego Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci w Zgórsku. Na obszarze gminy istniało 385 gospodarstw indywidualnych i 180 działek do 1 ha (tab.10). Ponad 57 % gospodarstw znajduje się w grupach obszarowych od 1 do 5 ha. Tylko 4 gospodarstwa są w grupie obszarowej od 10 do 20 ha Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego wynosi 2,8 ha. Gospodarstwa te charakteryzują się znaczną szachownicą pól. Średnia ilość działek w gospodarstwie wynosi - 2,5, średnia powierzchnia działki - 1,6 ha, natomiast średnia odległość od siedliska do najdalej położonej działki wynosi 1,7 km. Świadczy to o dużym rozdrobnieniu agrarnym..

Ogólna powierzchnia gruntów ornych w gospodarstwach indywidualnych w gminie Nowiny wynosi 1 024 ha (tab.8), a powierzchnia zasiewów w tym sektorze rolnictwa wynosi 817 ha. Z porównania wynika więc, że powierzchnia odłogów wynosi 200 ha, co stanowi ponad 20 % gruntów ornych.

Cechą charakterystyczną struktury zasiewów w rejonach o dużym rozdrobnieniu rolnictwa, a w takim jest zlokalizowana gmina Nowiny, jest wysoki udział ziemniaków w strukturze zasiewów (tab.12). We wszystkich trzech uwzględnionych w porównaniach gminach udział ziemniaków przekracza 20%. Wiąże się to z ukierunkowaniem większości, niewielkich obszarowo, gospodarstw na zaspokajanie potrzeb rodziny rolniczej oraz z powszechnym wykorzystywaniem bulw ziemniaka jako paszy dla trzody chlewnej. Podobnie przedstawia się sytuacja w uprawie roślin zbożowych, gdzie ich udział w strukturze zasiewów waha się w granicach 59 do 66 % a także pastewnych w uprawie polowej. Należy podkreślić, że struktura zasiewów jest uzależniona od jakości gleb i ich przydatności do uprawy określonych roślin.

Obszar gminy Nowiny zajmuje południowo-zachodnią część mezoregionu: Góry Świętokrzyskie i wyniesiony jest 280-320 m npm. Najniżej położona jest południowo wschodnia część gminy, najwyżej część północno-zachodnia, z kulminacją zalesionych Gór Zgórskich. Pokrywę glebową tworzą tu utwory plejstoceńskie, starszej epoki czwartorzędu, zalegające na wapieniach. Miejscami wapienie te wychodzą na powierzchnię, będąc tworzywem rędzin właściwych i brunatnych. Utwory plejstoceńskie, głównie piaski, są tworzywem gleb rdzawych (właściwych, brunatnych i bielicowych) oraz brunatnych wyługowanych. Bonitację gleb gruntów ornych w gminie Nowiny według klas przedstawiono w tabeli 13. Ogólnie bonitacja gleb gruntów ornych jest niekorzystna. Około 82 % powierzchni zajmują klasy V i VI. Niekorzystnie również przedstawia się bonitacja użytków zielonych, bowiem ponad 85 % użytków zliczona jest do V i VI klasy (tab.14).

Wieloletnie badania IUNG wskazują jednoznacznie, że z rolniczego punktu widzenia istotne znaczenie ma struktura gruntów według kompleksów rolniczej przydatności gleb. Pojęcie, kompleksy rolniczej przydatności gleb oznacza "typy siedliskowe rolniczej przestrzeni produkcyjnej, z którymi jest związany odpowiedni dobór roślin uprawnych".

W gminie Nowiny, jak wynika z tabeli 15, gleby słabe kompleksów 6- żytniego słabego, 7-żytniego bardzo słabego i 9 zbożowo-pastewnego słabego stanowią łącznie ponad 65 % powierzchni gruntów ornych. Średnio w byłym województwie kieleckim udział gleb kompleksów 6, 7, 9 łącznie jest niższy. Na obszarze gminy nie występują użytki zielone określane jako bardzo dobre i dobre – kompleks 1z (tab.16). Średnio w województwie stanowiły one 2,7%. Trwałe użytki zielone, oceniane jako słabe i bardzo słabe stanowią 67,5 % i są czynnikiem ograniczającym możliwości produkcji pasz objętościowych.

Udział gleb zaliczanych do różnych kompleksów rolniczej przydatności gleb jest zróżnicowany terytorialnie. Świadczą o tym dane charakteryzujące udział poszczególnych kompleksów, a zestawione według sołectw.

Do charakterystyki warunków glebowych według sołectw przyjęto jako podstawę kompleksy glebowo-rolnicze ujmując gleby w 3 grupy jakościowe:

1) gleby bardzo dobre (kompl. 1, 2) i dobre (kompl. 10, 4)
2) gleby średniej jakości (kompl. 8, 3, 11, 5)
3) gleby słabej (kompl. 9, 12, 6) i bardzo słabej jakości (kompl. 7, 13).

Taki podział na grupy jakościowe zwiększa czytelność map glebowo-rolniczych i jest wystarczająco dokładny do oceny możliwości produkcyjnych gleb. W grupie pierwszej wielkości plonowania zbóż w stosunku do kompleksu 1 przyjętego za 100 wynoszą: 2 – 96%, 10 – 97%, 4 – 85%. Tylko plonowanie na kompleksie 4 odstaje od plonowania na pozostałych kompleksach – o 15% w stosunku do kompleksu 1 i około 10% w stosunku do kompleksów: 2 i 10. Witek uważa jednak kompleks 4 jako uniwersalny do uprawy roślin, dlatego zdecydowano się włączyć ten kompleks do grupy pierwszej.

Na glebach zaliczonych do grupy drugiej plonowanie zbóż na poszczególnych kompleksach jest zbliżone: 3 – 39,2; 5 – 37,0; 8 – 40,0; 11 – 41,0 dt/ha; dlatego zaliczenie tych kompleksów do jednej grupy nie powinno budzić wątpliwości. Grupa 3 obejmuje gleby najsłabsze, które zaliczyć można do "marginalnych" z rolniczego punktu widzenia, szczególnie gleby kompleksów 7 i 13. W obrębie użytków zielonych nie wyróżniono grup jakościowych z uwagi na odrębny charakter tych użytków w stosunku do gruntów ornych. Większą rolę odgrywają tu bowiem stosunki wodne i pokrywa roślinna. Ponadto, określenie kompleksu na użytkach zielonych jest jednoznaczne z ich wartością – 1z – użytki bardzo dobre i dobre; 2z – użytki średniej jakości; 3z – użytki słabe i bardzo słabe.

Przyjmując, za T. Witkiem, podział gleb na trzy grupy jakościowe, przestrzenne rozmieszczenie kompleksów przydatności rolniczej gleb przedstawiono na mapie glebowo rolniczej Nr 1. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gm. Nowiny, obejmująca ocenę jakości i przydatności rolniczej gleb oraz agroklimatu, rzeźby terenu i warunków wodnych przedstawia się jak niżej:

- syntetyczny wskaźnik bonitacji i przydatności rolniczej gleb wynosi zaledwie 34,6 pkt i jest zdecydowanie niższy od wskaźnika dla kraju 49,5 pkt i b. woj. kieleckiego - 51,3;
- wskaźnik bonitacji agroklimatu wynosi 10,0 pkt w skali 15-punktowej;
- wskaźnik bonitacji rzeźby terenu wynosi 2,5 pkt w skali 5-punktowej;
- wskaźnik bonitacji warunków wodnych wynosi 2,3 pkt w skali 5-punktowej.

Suma punktów oceny poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego daje globalny wskaźnik jakości środowiska rolniczego, rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie. Wynosi on w tej gminie 49,3 pkt, przy średniej dla b. województwa kieleckiego - 68,1 i dla Polski 66.6 pkt. Wskaźnik bonitacji agroklimatu i rzeźby terenu uznać należy jako średnio dobre, natomiast wskaźniki bonitacji warunków glebowych i warunków wodnych jako niekorzystne z rolniczego punktu widzenia. W zakresie warunków wodnych około 70% gruntów ornych wykazuje okresowy (kompl. 3. i 6.) lub trwały (kompl. 7.) niedobór wilgoci, około 23% gleb jest okresowo podmokłych.

Niekorzystne warunki glebowe w gm. Nowiny wynikają przede wszystkim z bardzo małej wartości tworzywa glebowego (bardzo lekkie utwory piaskowe). Stąd też udział użytków rolnych w omawianej gminie jest mały i wynosi poniżej 40% powierzchni gminy. Duży jest natomiast udział powierzchni leśnych i nieużytków. Znaczny udział nieużytków (mapa) wynika z lokalizacji na terenie tej gminy tzw. "Białego Zagłębia" – wapienniczo-cementowego. Wydobywanie wapieni dla potrzeb cementowni i hutnictwa i istnienie na terenie gminy cementowni modyfikowało – i czyni to nadal – warunki prowadzenia polowej produkcji rolniczej. W wyniku eksploatacji wapieni powstały duże wyrobiska (kamieniołomy) a skutkiem istnienia cementowni i występowania emisji alkalicznych pyłów stopniowej alkalizacji podlegały wierzchnie warstwy gleb.

Gmina Nowiny według podziału byłego województwa kieleckiego (rys.2) leży na obszarze Chęcińskiego regionu glebowo-rolniczego (B4). Region ten charakteryzuje się przewagą gleb kompleksów żytnich. Dominują tu gleby piaskowe, zaliczane do kompleksów 6 i 7. Występują tu również wapienie starszych formacji geologicznych oraz wapienie jurajskie, z których wykształciły się rędziny gorszej jakości, które charakteryzują się silną szkieletowością i dużym niedoborem wody. W regionie tym w strukturze użytkowania grunty orne wynoszą około 55%, lasy - ok. 28 %, a użytki zielone - ok. 13 % powierzchni regionu. Na większości tego obszaru rzeźba terenu jest średnio korzystna (5,2-6,9pkt), natomiast warunki wodne środowiska są na ogół średnio korzystne (4,1-5,1 pkt.). Reasumując, Region Chęciński ma niewielkie możliwości rozwoju intensywnej gospodarki rolnej, którą ograniczają przede wszystkim niedobory wody w glebie. Stąd też najbardziej ekonomiczną produkcją, w tym regionie, jest produkcja zbóż i ziemniaka.

Z badań Stacji Chemiczno - Rolniczej w Kielcach wynika, że przeważają tutaj gleby o odczynie obojętnym i zasadowym (94%). Zasobność w podstawowe składniki mineralne jak: fosfor, potas i magnez jest lepsza niż w pozostałych gminach przyjętych do porównań. Gleb o bardzo niskiej i niskiej zawartości fosforu jest 42 %, potasu - 35 % i magnezu 33 %. Szczegóły z tego zakresu zawarte są w tabelach 18 i 19.

Warunki glebowe, zasobność gleb w składniki pokarmowe oraz poziom agrotechniki decydują o poziomie uzyskiwanych plonów. Z tabeli 21 wynika, że średnie plony podstawowych ziemiopłodów w latach 1996 - 1998 są niższe i odbiegają od średnich wojewódzkich.

Rozdrobnienie gospodarstw w gminie Nowiny i ukierunkowanie ich większości na samozaopatrzenie rodzin wiejskich a także udział łąk i pastwisk zadecydowały o stosunkowo niskiej obsadzie zwierząt gospodarskich, wyrażonej liczbą sztuk dużych (45,4 SD) na 100 ha użytków rolnych (tab.22). W strukturze stada bydła około 46 % stanowią krowy. W omawianej gminie relatywnie niska jest obsada trzody chlewnej. Przeciętnie na jedno gospodarstwo w gminie przypada 1,4 szt bydła, 0,7 szt. krowy mlecznej i 0,9 sztuki trzody chlewnej (tab.23).

Produkcja zwierzęca w głównej mierze opiera się na paszach gospodarskich, a żywienie zwierząt ma charakter ekstensywny. Dawki paszowe nie są zbilansowane, a proporcje energii i białka często limitują wyniki produkcyjne. Czynnikami ograniczającymi rozwój produkcji zwierzęcej są niskie ceny skupu mleka i żywca, znaczne trudności ze zbytem produktów oraz mała skala produkcji pojedynczego gospodarstwa i rozproszenie producentów. Ze względu na niewielkie ilości produktów oferowanych na rynek i dużą liczbę drobnych gospodarstw, rolnicy z gminy Nowiny są słabymi podmiotami lokalnego rynku i nie tworzą grupy nacisku mogącego wpływać na poziom cen. Jednym z czynników ograniczających rozwój produkcji zwierzęcej jest niska wydajność produkcji roślinnej, wykorzystywanej na paszę dla inwentarza, niski poziom technologii zbioru i konserwacji pasz oraz znaczne straty składników pokarmowych w czasie przechowywania.

W gminie Nowiny czynnikiem ograniczającym rozwój produkcji rolniczej jest rozdrobnienie pól, ich średnia powierzchnia oraz odległość od siedziby gospodarstwa (tab. 11). Ze względu na te wskaźniki gmina Nowiny jest niezbyt dobrej sytuacji. Odległość pól od siedziby gospodarstwa jest szczególnie ważna dla gospodarstw, które zupełnie nie posiadają własnej, żywej lub mechanicznej siły pociągowej. W gminie Nowiny na 100 gospodarstw indywidualnych przypada 40 ciągników.

Średnio w całym województwie ten wskaźnik jest znacznie korzystniejszy i wynosi około 49 sztuk. W typowych dla gminy Nowiny, małych obszarowo gospodarstwach brak własnej siły pociągowej utrudnia gospodarowanie. Jednocześnie wykorzystanie ciągnika w gospodarstwie o małej powierzchni jest niewielkie, zwłaszcza jeśli uwzględni się brak odpowiednich narzędzi i maszyn towarzyszących. Czynnikiem potęgującym skalę problemu jest wiek oraz stan techniczny ciągników znajdujących się w gospodarstwach indywidualnych, z reguły nie posiadających środków finansowych na remonty ciągników.

Liczba ważniejszych maszyn w przeliczeniu na 100 gospodarstw w ocenianej gminie jest zróżnicowana. Stanowi ona odzwierciedlenie zjawisk i tendencji typowych dla rejonów o dużym rozdrobnieniu rolnictwa. Relatywnie mała jest liczba opryskiwaczy polowych, rozsiewaczy nawozów i rozrzutników obornika oraz dojarek i schładzarek do mleka w przeliczeniu na 100 gospodarstw. Zamieszczonych w tabeli 25 wskaźników nie należy jednak traktować w sposób jednoznaczny jako mierników zacofania technologicznego. Są one przede wszystkim konsekwencją struktury agrarnej oraz występowania dużych nadwyżek siły roboczej. One właśnie powodują, że duża część prac w gospodarstwie jest wykonywana przy wykorzystaniu dużych nakładów pracy ludzkiej, a ciągnik spełnia przede wszystkim rolę środka transportu. Analogicznie jak w gminach sąsiednich i całym regionie, mała skala produkcji zwierzęcej i niska jej opłacalność decydują o dużym zacofaniu technologicznym w dziedzinie produkcji zwierzęcej.

Podstawowym warunkiem sprawnej działalności gospodarstw rolnych jest ich wyposażenie w środki transportu. Gmina Nowiny ma najniższą liczbę samochodów osobowych w gospodarstwach indywidualnych. Analogicznie jak w gminach sąsiednich i średnio w całym województwie ponad 50% samochodów osobowych, ciężarowo-osobowych i ciężarowych ma powyżej 10 lat. W porównaniu do liczby ciągników liczba przyczep jest mała (tab.26). Wskazuje to wyraźnie, że w wielu gospodarstwach transport rolniczy odbywa się przy użyciu wozów konnych, sprzężonych z ciągnikiem lub klatek - czy przyczep dwukółek.

Jak wynika z danych powszechnego spisu rolnego gospodarstwa z gminy Nowiny dysponują dużym kapitałem w postaci istniejących budynków i budowli. Jednak porównanie powierzchni poszczególnych budynków z liczbą gospodarstw rolnych (indywidualnych i działek do 1 ha) wskazuje, że w przeważającej części są to budynki małe, z reguły nieprzystosowane do prowadzenia produkcji w nowoczesny, zgodny z zasadami zoohigieny sposób. W minimalnym stopniu występuje zjawisko wykorzystania budynków inwentarskich na działalność pozarolniczą. Znaczny udział w ogólnej powierzchni budynków gospodarskich mają budynki wielofunkcyjne, typowe dla obszarów

o dużym rozdrobnieniu gospodarstw.

Podsumowanie

W analizie oceniono warunki przyrodnicze obszarów wiejskich i rolnictwa w gminie Nowiny oraz poziom wykorzystania ich potencjału produkcyjnego. Wskazano jednocześnie znaczenie uwarunkowań ekonomiczno-organizacyjnych. Obecnie siła oddziaływania warunków ekonomicznych, uwarunkowanych regułami gospodarki rynkowej wzrasta. Przeprowadzona ocena wskazuje, że aktualny stan wsi i rolnictwa w gminie Nowiny jest wynikiem oddziaływania całego kompleksu czynników. Diagnoza ukazuje tylko najważniejsze cechy charakterystyczne. W poszczególnych sołectwach objawiają się one z różną siłą, wpływając równocześnie na ogólny obraz rolnictwa w całej gminie.

Jak wynika z przedstawionej analizy w gminie Nowiny występuje szereg barier ograniczających rozwój obszarów wiejskich i rolnictwa. Ich liczba przewyższa liczbę cech sprzyjających. Gmina ta odzwierciedla szereg cech typowych dla regionu, stąd też są to cechy typowe również dla gmin sąsiednich. W dodatku gmina nie jest obszarem jednorodnym, co utrudnia formułowanie zaleceń co do ogólnych kierunków rozwoju. Niewątpliwie ich określenie wymaga zaangażowania społeczności lokalnej, znającej uwarunkowania i bariery ograniczające, a także potrafiącej podjąć zorganizowane działania społeczne. Działania te powinny być dostrzegane jako element perspektywicznej prognozy rozwoju rolnictwa w gminie.

VI. Perspektywiczne kierunki zmian gospodarczych w gminie Nowiny

Przedstawiona w części I diagnoza pokazała duży wpływ warunków ekonomicznych i organizacyjnych, decydujących o możliwościach wykorzystania potencjału produkcyjnego wyznaczonego przez warunki przyrodnicze. Jednakże najlepsze nawet strategie rozwoju wymagają środków finansowych. Można je pozyskać tylko w sytuacji, gdy dochody ludności rolniczej i wiejskiej będą na odpowiednim poziomie i będą łączone ze środkami budżetowymi przeznaczonymi na wsparcie obszarów wiejskich. Musi to być jednak wsparcie rzeczywiste, a nie tylko deklaratywne.

Wśród czynników ograniczających, na czoło wysuwają się cechy wspólne dla wielu gmin takie jak: duże rozdrobnienie agrarne, niski poziom rozwoju przedsiębiorczości, duże nadwyżki siły roboczej o małej mobilności zawodowej i niskim poziomie wykształcenia, brak środków finansowych niezbędnych do podejmowania działalności gospodarczej i modernizacji gospodarstw. Warunki przyrodnicze gminy Nowiny, stwarzają szeregu barier, na drodze do wzrostu produkcji roślinnej i zwiększenia jej różnorodności. Ze względu na specyfikę gminy głównymi kierunkami jej perspektywicznego rozwoju powinny być:

1. Wdrożenie modelu wielofunkcyjnego rozwoju gminy;
2. Poprawa efektywności wykorzystania podstawowych czynników produkcji tj. ziemi, pracy i kapitału;
3. Realizacja koncepcji rozwoju zrównoważonego dostosowanej do warunków gminy.

Z opracowanej diagnozy wynika, że głównym celem strategicznym gminy Nowiny w zakresie rozwoju gospodarczego powinno być zatrzymanie procesu degradacji środowiska naturalnego, podniesienie jakości życia mieszkańców, zwiększenie liczby miejsc pracy dla mieszkańców gminy, poprawę infrastruktury technicznej oraz społecznej gminy.

Za tak przyjętymi celami strategicznymi przemawiają argumenty określone w diagnozie:

- centralnie położenie w kraju, w pobliżu ośrodka miejskiego jakim są Kielce, a także istnienie wewnątrz gminy osiedla typu miejskiego oraz prężnego ośrodka usługowo przemysłowego;
- dobra sieć drogowa i kolejowa oraz występowanie ważnego węzła kolejowego;
- położenie znacznej części gminy na terenie Chęcińsko - Kieleckiego Parku Krajobrazowego;
- duża ilość budynków gospodarczych, w których można zorganizować małą i średnią

przedsiębiorczość, bez ponoszenia na ten cel znacznych nakładów finansowych;
- duże zasoby pracy ludzkiej, co stwarza możliwość rozwoju pracochłonnych kierunków produkcji i produkowania towarów poszukiwanych w kraju.

Przedsięwzięcia gminy w zakresie pozarolniczej działalności gospodarczej powinny się sprowadzać do stwarzania warunków do rozwoju wszelkiej przedsiębiorczości i tworzeniu nowych miejsc pracy poza rolnictwem. Rozwój i dywersyfikacja działalności gospodarczej Gminy Nowiny powinien zapewnić dodatkowe zatrudnienie dla ludności znajdującej się na bezrobociu, a także znacznym zasobom siły roboczej, określanej na obszarach wiejskich , jako bezrobocie utajone. Szans rozwiązania tego problemu należy upatrywać w wielofunkcyjnym rozwoju obszarów wiejskich, który polega na wkomponowaniu w przestrzeń wiejską coraz większej funkcji nierolniczych, a tym samym przyczynić się do powstawania nowych miejsc pracy.

Przejmowanie przez tradycyjną wieś tych nowych funkcji pozarolniczych zaowocuje zmniejszeniem bezrobocia oraz rozwojem przedsiębiorczości, która jest warunkiem każdego wzrostu gospodarczego. Głównym celem realizacji tych zadań jest poprawa warunków życia ludności wiejskiej poprzez zrównoważony i wielokierunkowy rozwój gospodarczy powiązany z zachowaniem wyjątkowych walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru. Cele te zostaną osiągnięte poprzez następujące działania:

1. Dalszą poprawę infrastruktury technicznej, a szczególnie w zakresie ochrony środowiska tj. kanalizacji i oczyszczalni ścieków;
2. Tworzenie systemu instytucji wspierających wielofunkcyjny rozwój wsi,
3. Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, tworzenie zachęt dla inwestorów i promowanie wsi jako atrakcyjnego miejsca inwestowania, rozwój centrów przedsiębiorczości, rozwój doradztwa w tym doradztwa ekonomiczno-finansowego dla osób podejmujących działalność gospodarczą,
4. Rozwój turystyki wiejskiej,
5. Edukację.

Mała i średnia przedsiębiorczość na terenie gminy Nowiny powinna być oparta o rozwój drobnych firm, często rodzinnych, które dzięki swej elastyczności odgrywać będą dominującą rolę w gospodarce. Rozwój tych firm napotyka na wiele barier, spośród których najistotniejsze bariery to braki w zakresie: popytu, kapitału, infrastruktury oraz niskiej aktywności mieszkańców wsi. W związku z tym, że firmy małe i średnie na wsi działają w warunkach trudniejszych niż w mieście, konieczne są pewne ułatwienia dla nich (zachęty finansowe, niższe podatki, promocja ich produktów i usług, ułatwienia dla tworzenia warsztatów w zabudowaniach gospodarczych itp.). Mając to na uwadze, w warunkach gminy Nowiny należy dążyć do utworzenia następujących instytucji wspierających lokalny rozwój:

1. Gminne centrum wspierania przedsiębiorczości,
2. Lokalne fundusze poręczeniowe,
3. Związki wzajemności członkowskiej towarzystw ubezpieczeń wzajemnych,
4. Inkubatory przedsiębiorczości,
5. Kluby pracy itp.

Tego typu przedsięwzięcia są promowane poprzez rożne formy wsparcia ze strony zagranicznych funduszy pomocowych. Pomoc skierowana będzie do już działających instytucji wspierających rozwój przedsiębiorczości na terenach wiejskich oraz samorządów lokalnych i gospodarczych noszących się z zamiarem tworzenia takich instytucji.

Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich jest równoznaczny z rozwojem zrównoważonym. Potrzeby ludzi zamieszkujących dany obszar nie mogą być zaspokajane w oderwaniu od otaczającego środowiska przyrodniczego, kulturowego i społecznego. Żadnemu z tych trzech środowisk nie można zaszkodzić. Promować należy model rozwoju, który nie narusza charakteru i uroku wiejskiego krajobrazu, tak, aby obecne pokolenie, czerpiąc z jego zasobów, nie ograniczało możliwości korzystania z nich przez pokolenia przyszłe. Zrównoważony, oparty na współpracy i wzajemnych konsultacjach musi też być proces

podejmowania decyzji dotyczących określonych grupy ludzi. Niezbędna jest efektywna współpraca pomiędzy administracją publiczną i samorządową.

Ważnym zadaniem jest rozwój placówek doradczych, oświatowych, które przyczyniłyby się do przestawienia sposobu myślenia z poziomu producenta rolnego na poziom przedsiębiorcy. Potrzebne jest także rozpoczęcie pracy kreującej liderów wiejskich, wspomagającej lokalne inicjatywy, która przeciwstawi się bierności, jaka ogarnęła społeczność wiejską. Dlatego też w dzisiejszych warunkach realizacja wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich uwarunkowana będzie utworzeniem silnej sieci struktur różnego typu instytucji i organizacji, które stymulowałyby rozwój gminy, pobudzały mieszkańców do inicjatyw gospodarczych i społecznych, usprawniały i ułatwiały funkcjonowanie podmiotów gospodarczych, kreowały przedsiębiorczość.

VII. Czynniki sprzyjające i ograniczające rozwój gospodarczy gminy Nowiny

SPRZYJAJĄCE	OGRANICZAJĄCE
1. Centralne położenie w kraju (województwie), bliskość ośrodka miejsko – przemysłowego jakim są Kielce.	1. Niedostateczny poziom wykształcenia ludności wiejskiej utrudniający znalezienie pracy poza rolnictwem
1. Istnienie ośrodka usługowo - przemysłowego o charakterze osiedla miejskiego w miejscowości Nowiny.	2. Brak wolnych terenów inwestycyjnych i mieszkaniowych w centrum gminy
2. Dobra sieć komunikacyjna kolejowa i drogowa (węzeł kolejowy towarowo – osobowy)	3. Brak środków inwestycyjnych mieszkańców gminy.
3. Możliwość rozwoju pracochłonnych kierunków produkcji przemysłowej i rolnej.	4. Ograniczenia związane z ochroną środowiska naturalnego i zasobów kulturowych
4. Stosunkowo duży popyt na żywność ludności mieszkającej w gminie (samozaopatrzenie).	5. Wysoki udział gleb słabych, o niskiej produkcyjności, okresowo i stale zbyt suchych.
5. Istnienie obszarów chronionych i szlaków turystycznych.	6. Bardzo słaby rozwój otoczenia rolnictwa, sfery usług oraz występowanie bezrobocia rejestrowanego i utajonego.
6. Istnienie w centrum Nowin ośrodka sportu i rekreacji (basen pływacki i stadion sportowy).	7. Rozproszenie producentów rolnych, niska towarowość produkcji, trudności ze zbytem płodów rolnych.
7. Wysoki stopień uzbrojenia gminy w infrastrukturę techniczną	8. Niski poziom agrotechniki i kultury rolnej oraz niski poziom wiedzy fachowej większości właścicieli gospodarstw rolnych.

VIII. Aktualizacja danych - Przemysł

W 2019 r. na terenie gminy zarejestrowanych było 631 podmiotów gospodarczych, w tym 609 należących do sektora prywatnego i 22 z sektora publicznego. W stosunku do roku 2000 (poprzednia edycja Studium) przybyły 84 przedsiębiorstwa, co stanowi wzrost o 15%.

Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (źródło: GUS)

Sekcja	Wyszczególnienie wg PKD	2000	2019	przyrost
	ogółem	*547*	*631*	*15,4%*
A	rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	9	5	-44,4%
C	górnictwo	-	1	100,0%
D	przetwórstwo przemysłowe	111	91	-18,0%
F	budownictwo	57	79	38,6%
G	handel i naprawy	176	193	9,7%
H	hotele i restauracje	12	15	25,0%
I	transport, gospodarka magazynowa	68	73	7,4%
J	pośrednictwo finansowe	13	25	92,3%
K	obsługa nieruchomości	48	87	81,3%
L	administracja publiczna, obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	2	5	150,0%
M	edukacja	7	8	14,3%
N	ochrona zdrowia i pomoc społeczna	11	6	-45,5%
O	działalność usługowa komunalna, społeczna indywidualna, pozostała	33	43	30,3%

W okresie od 2000 do 2019 r. największy przyrost odnotowany został w sekcjach:
- budownictwo;
- pośrednictwo finansowe;
- obsługa nieruchomości.

Najliczniej na terenie gminy reprezentowane są sekcje:
- handel i naprawy;
- przetwórstwo przemysłowe.

Rozwój sekcji przetwórstwa przemysłowego związany jest z występowaniem na terenie gminy złóż wapieni, margli i dolomitów – gmina położona jest w obszarze tzw. „Białego Zagłębia". Jest także dogodnie położona na szlakach komunikacyjnych drogowych i kolejowych. Największymi zakładami z branży wydobycia i przetwórstwa surowców mineralnych są Dyckerhoff Polska Sp. z o.o.. oraz Zakład Przemysłu Wapiennego „Trzuskawica" S.A.

Do znaczących lokalnych przedsiębiorstw innych branż zaliczają się: Euro-Gaz Sp. j. w Zgórsku, Intergaz Sp z o.o. w Nowinach, P.W. Alpol Sp. z o.o. w Sitkówce, Autofeniks, Budopol–Delta Sp. z o.o. w Nowinach, Multipak-Zakład Produkcji Wyrobów Papierowych w Nowinach, Delkar w Zgórsku, Konstal Sp. j. w Nowinach oraz Almapol Holding Sp. z o.o.

Na terenie gminy działają także międzynarodowe koncerny, takie jak: Sopro – Zakład Suchych Zapraw w Nowinach, PetroFer Sp. z o.o. w Nowinach oraz Lafarge Kruszywa Sp. z o.o.

Powyższe przedsiębiorstwa działają przede wszystkim w branży budowlanej i chemicznej.

VIII.1 Złoża surowców mineralnych i tereny górnicze

W oparciu o udokumentowane złoża surowców mineralnych na obszarze gminy ustanowionych zostało 6 terenów górniczych: "Ostrówka VIII", "Kowala Mała II", "Jaźwica II", "Kowala A", "Trzuskawica A" i "Bolechowice". Charakterystyka złóż oraz terenów górniczych znajduje się w rozdziale 3 niniejszej aktualizacji Studium.

IX. Aktualizacja danych - Rolnictwo

Ogólna powierzchnia gruntów ornych w gminie w roku 2019 wynosiła 1 405 ha. Grunty orne zajmowały 1 014 ha, sady 30 ha, użytki zielone 331 ha.

Na terenie gminy jest 597 gospodarstw rolnych, w tym 596 indywidualnych. Gospodarstwa są bardzo rozdrobnione. Powierzchnia 196 gospodarstw nie przekraczała 1 ha, 151 gospodarstw mieściło się w przedziale od 1 do 2 ha, a tylko 249 (41,8%) miało powierzchnię większą.

Na obszarze gminy Nowiny przeważają gleby słabe i najsłabsze (kl. V i VI), które stanowią prawie 82% powierzchni. Niekorzystna jest również bonitacja użytków zielonych, ponieważ ponad 85% użytków zaliczona jest do klasy V i VI. Gleby pochodzenia organicznego występują w obrębie wsi Zagrody i są to gleby murszowe. Gleby słabe kompleksów 6 - żytniego słabego, 7 - żytniego bardzo słabego i 9 - zbożowo-pastewnego słabego stanowią łącznie ponad 66% powierzchni gruntów ornych. Tylko miejscami (północna część wsi Zagrody, północna i południowo-wschodnia część wsi Kowala oraz w niewielkich areałach w Woli Murowanej) występują kompleksy: żytni dobry, pastewny mocny i pszenny wadliwy, stwarzające możliwości uprawy szerokiego asortymentu roślin polowych, w tym pszenicy i większości warzyw. Użytki zielone koncentrują się w dolinie rzeki Bobrzy i zajmują ok. 20% użytków rolnych. Na obszarze gminy nie występują użytki określane jako bardzo dobre i dobre. Trwałe użytki zielone oceniane jako słabe i bardzo słabe stanowią 67,5% areału użytków.

Mała powierzchnia gospodarstw rolnych oraz niekorzystna bonitacja gleb gruntów ornych wpływają na marginalizację funkcji rolnej na terenie gminy. Grunty rolne są odłogowane, a mieszkańcy wsi utrzymują się z pracy poza rolnictwem. Rozwój funkcji mieszkaniowej na terenie gminy będzie powodować stopniowe przekształcanie gruntów rolnych w budowlane.

X. Aktualizacja danych - Leśnictwo

Lasy znajdujące się na terenie gminy stanowią w większości własność Skarbu Państwa przekazaną w zarząd Państwowemu Gospodarstwu Leśnemu „Lasy Państwowe" Nadleśnictwa Kielce. Lasy te są lasami ochronnymi w rozumieniu art. 15 ustawy o lasach, ponadto w obrębie lasów znajdują się istniejące i projektowane rezerwaty, a także obszar Natura 2000 pod nazwą Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie.

I. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

I.1 Telekomunikacja

Na terenie gminy operatorem telefonii przewodowej jest firma ORANGE. Połączenia w ruchu telefonicznym obsługiwane są przez centralę zlokalizowana w Nowinach. Gmina jest bardzo dobrze stelefonizowana.

I.1 Elektroenergetyka

Sieć elektroenergetyczna na terenie gminy jest siecią napowietrzną. Zasilana jest ze stacji systemowej 220/110 kV „Radkowice" położonej na terenie gminy Morawica oraz Głównych Punktów Zasilających położonych w gminach ościennych, tj. GPZ Morawica, GPZ Wolica, GPZ Niewachlów i GPZ Karczówka. Główne Punkty Zasilające, znajdujące się na terenie gminy w Cementowni Nowiny oraz ZPW „Trzuskawica", pracują wyłącznie na potrzeby tych zakładów. Ze stacji „Radkowice" wyprowadzone są na teren gminy linie wysokich napięć 110 kV. Linie najwyższych napięć, powyżej 110 kV na terenie gminy nie występują.
Przez teren gminy przechodzą następujące linie 110kV:

- odcinek jednotorowej linii relacji Radkowice-Kielce przebiegający w północno-zachodniej części gminy, linia o charakterze tranzytowym;
- dwie równolegle jednotorowe linie relacji Radkowice-Cementownia do zasilania południowej stacji transformatorowej w Cementowni Nowiny;
- dwie równolegle jednotorowe linie relacji Radkowice-Trzuskawica do zasilania ZPW „Trzuskawica".

Infrastrukturę elektroenergetyczną na terenie gminy uzupełniają stacje transformatorowe napowietrzne i wnętrzowe, linie średniego napięcia 15 kV i 30 kV oraz linie niskiego napięcia 0,4 kV. Urządzenia te służą do rozdziału energii elektrycznej do odbiorców. Długość linii ŚN na terenie gminy wynosi 91,8 km, natomiast linii nN – 129,8 km.
Na terenie oczyszczalni ścieków w Woli Murowanej działa elektrownia zasilana biogazem o mocy 2x400kW. Wytwarzana energia zużywana jest głównie na potrzeby własne, a tylko niewielka jej część wprowadzana jest do sieci elektroenergetycznej 15 kV.
Największymi odbiorcami energii elektrycznej są Cementownia Nowiny i ZPW „Trzuskawica" zużywające odpowiednio 68,8% i 22% energii elektrycznej. Gospodarstwa domowe zużywają 2,8% energii.
Istniejąca infrastruktura elektroenergetyczna w pełni zaspokaja potrzeby gminy.

I.2 Gospodarka cieplna

Na terenie gminy źródłami zaopatrzenia w ciepło na potrzeby ogrzewania mieszkań i budynków użyteczności publicznej oraz przygotowania ciepłej wody, są:

- kotłownie indywidualne na paliwa stałe (węgiel, koks, drewno) i w niewielkiej ilości paliwa ciekłe (gaz płynny, olej opałowy);
- kotłownie lokalne opalane gazem ziemnym:
  - przy szkole w Bolechowicach;
  - przy remizie OSP w Kowali;
  - przy szkole w Kowali;
  - przy pływalni „Perła";
  - Zakład Pomocy Społecznej w Zgórsku;
  - przy ZSP w Nowinach;
- kotłownia osiedlowa o mocy 4,4 MW na terenie Osiedla Nowiny opalana miałem węglowym;
- kotłownie zakładowe przy ZPW „Trzuskawica" o mocy 8,7 MW.

Źródłami ciepła pracującymi na własne potrzeby dysponują także zakłady przemysłowe, w tym Cementownia Nowiny oraz oczyszczalnia ścieków. Paliwa wykorzystywane w tych

kotłowniach to olej opałowy ciężki i lekki.
Każda z kotłowni (za wyjątkiem kotłowni indywidualnych) obsługuje własną sieć ciepłowniczą. Sieci te nie tworzą wspólnego systemu. Najbardziej rozwinięta jest sieć na terenie Osiedla Nowiny zasilana z kotłowni osiedlowej posiadająca 3 obiegi o łącznej długości 1 038 mb.

I.3 Gazownictwo

Gmina jest częściowo zaopatrywana w gaz sieciowy, używany głównie do ogrzewania budynków oraz przygotowywania posiłków.

I.4 Zaopatrzenie w wodę

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. (dane Urzędu Gminy) gmina jest zwodociągowana w 96,76%. Zaopatrzenie w wodę odbywa się ze źródeł własnych gminy oraz zakładowych. Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę są studnie głębinowe 4A i 5A znajdująca się na terenie gminy w Nowinach. Studnia Nr 2 zlokalizowana na terenie Cementowni Nowiny zapewnia zaopatrzenie zakładu. Zaopatrzenie odbywa się za pośrednictwem Wodociągów Kieleckich Sp. z o.o. następujące miejscowości: Zgórsko, Zagrody, Słowik-Markowizna, Bolechowice, Wola Murowana i Nowiny oraz Szewce i Zawada.
Miejscowości Kowala i Kowala Mała zaopatrywane są z ujęcia FABET-Dyminy. Operatorem sieci są Wodociągi Kieleckie Sp. z o.o.
Większość terenu gminy położona jest na użytkowych zbiornikach wód podziemnych. Od roku 2000 (poprzednia edycja studium) na terenie gminy odwiercono 2 nowe studnie, jednocześnie 2 studnie zostały zlikwidowane i obecnie jest ich 22.

Wykaz studni wierconych na terenie gminy, wraz z ich parametrami

Lp	Miejscowość	Rok wykonania	Użytkownik	Głębokość [m]	Zasoby [m3/h]	Depresja [m]
1.	Bolechowice	1975	Wodociągi Kieleckie Sp. z o.o	100,0	34,0	19,0
2.	Bolechowice-Nowiny	2005	Wodociągi Kieleckie Sp. z o.o. (st 4a)	100,0	136,2	11,5-27,3
3.	Bolechowice-Nowiny	1977 rek. 1999 r.	Wodociągi Kieleckie Sp. z o.o (st.4)	110,0		
4.	Bolechowice-Nowiny	1982	Wodociągi Kieleckie Sp. z o.o (st 5a)	70,0		
5.	Nowiny – Sitkówka	1959	Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. (dawniej Cementownia „Nowiny”)	120,0	90,0	8,27
6.	Nowiny – Sitkówka	1971	Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. (dawniej Cementownia „Nowiny”)	100,0		31,6
7.	Nowiny – Sitkówka	1960	Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. (dawniej Cementownia „Nowiny”) zlikwidowana	140,0	25,0	62,08
8.	Nowiny – Sitkówka	1976	PKP – stacja Sitkówka	20,0	108,0	4,2
9.	Nowiny – Sitkówka	1969	„ALPOL”	34,0	9	0,9
10.	Sitkówka – Kowala	1955	Wieś	60,7	230,0	6,0-7,0

11.	Sitkówka – Kowala	1955	Wieś	50,0		
12.	Sitkówka – Kowala	1977	Z.P.W. „Trzuskawica” S.A.	120,0		
13.	Sitkówka – Kowala	1977	Z.P.W. „Trzuskawica” S.A.	120,0		
14.	Sitkówka – Kowala	1977	Z.P.W. „Trzuskawica” S.A.	108,0		
15.	Sitkówka – Kowala	1995	Z.P.W. „Trzuskawica” S.A.	120,0	6,0	2,2
16.	Sitkówka – Kowala	1977	Z.P.W. „Trzuskawica” S.A.	120,0	-	45,7
17.	Radkowice	1979	Kamieniołom w Radkowicach	45,0	8,0	10,2
18.	Radkowice	1967	Kamieniołom w Radkowicach	78,0	1,0	21,9
19.	Kowala – Sobków	1965	Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. (dawniej Cementownia „Nowiny”)	70,0	5,7	16,6
20.	Kowala	1980-1985	Brak danych			
21.	Wola Murowana	1999	Oczyszczalnia ścieków	26,0	40,0	2,3
22.	Wola Murowana	1999	Oczyszczalnia ścieków (st.awaryjna)	24,0	40,0	1,9

Wydajność ujęcia wody w m. Bolechowice-Nowiny wynosi 136,2 m^3/h i 3260,0 m^3/d.
Wody z ujęć zlokalizowanych na terenie gminy odpowiadają normom dla wód pitnych.

I.5 Gospodarka ściekowa

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. (dane Urzędu Gminy) gmina jest skanalizowana w 93,15%. Kanalizacja sanitarna istnieje w miejscowościach Zagrody, Zgórsko, Nowiny, Wola Murowana, Słowik-Markowizna, Trzcianki, Bolechowice, Szewcach i Kowala, co zapewnia zaspokojenie potrzeb mieszkańców w tym zakresie. Ścieki odprowadzane są do komunalnej oczyszczalni ścieków w Nowinach. Oczyszczalnia przyjmuje również ścieki z Kielc, zachodniej części gminy Masłów, a także taborem asenizacyjnym. Kolektor doprowadzający ścieki z Kielc poprowadzony jest przez sołectwa Zgórsko i Wola Murowana. Równolegle do niego przewidywane są dwie nitki kolektorów grawitacyjnych.
Ścieki oczyszczane są metodą mechaniczno-biologiczna, w oparciu o jednostopniowy osad czynny z częściowym usuwaniem biogenów. Ścieki dowożone taborem asenizacyjnym są badane pod względem jakościowym poprzez automatyczną stację zlewczą. Odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest rzeka Bobrza.
Największymi jednostkami przyłączonymi do sieci kanalizacyjnej są Gminny Zarząd Budynków, ZPW „Trzuskawica” i Cementownia Nowiny.
Kanalizacja deszczowa funkcjonuje w Nowinach .

I.6 Gospodarka odpadami

Bilans odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy szacuje się na 2966,90 Mg rocznie w tym pochodzących z gospodarstw indywidualnych 1855,67 Mg.
Aktualnie wywozem odpadów komunalnych objętych jest 6462 mieszkańców co stanowi 100% mieszkańców.
Ilość obsługiwanych mieszkańców wg rodzaju zabudowy:

- zabudowa wielorodzinna około 27 % mieszkańców
- zabudowa jednorodzinna około 73% mieszkańców.

Obecnie odpady komunalne z terenu gminy są składowane głównie na instalacji do składowania odpadów komunalnych w Promniku, w gminie Strawczyn.
Gminna wywiązuje się z obowiązku osiągnięcia wymaganych poziomów odzysku.

II. Komunikacja

Komunikacja na terenie gminy realizowana jest poprzez układ drogowy i linie kolejowe.

II.1 Układ drogowy

Układ drogowy na terenie gminy Nowiny tworzą:

- droga ekspresowa S7;
- drogi wojewódzkie 762 i 761;
- 7 dróg powiatowych;
- drogi gminne.

Droga ekspresowa S7, przebiegająca przez sołectwo Szewce, na terenie gminy nie ma powiązań z drogami niższych klas, a zatem nie ma istotnego znaczenia dla obsługi komunikacyjnej gminy - prowadzi jedynie ruch tranzytowy. Dostępność do tej drogi stanowi węzeł komunikacyjny w Jaworzni (gm. Piekoszów) oraz węzeł w Chęcinach. Marginalne znaczenie dla obsługi komunikacyjnej gminy Nowiny ma droga wojewódzka 761, przechodząca przez teren gminy na niewielkim fragmencie przy granicy z Kielcami i gminą Piekoszów.

Osią układu komunikacyjnego gminy jest droga wojewódzka nr 762, łącząca Kielce z Małogoszczą, przebiegająca przez środkową część gminy – sołectwo Zgórsko. Droga ta łączy drogi powiatowe obsługujące wschodnią i zachodnią część gminy.

Drogi powiatowe mają następujący przebieg:

- droga nr 0278T – Zawada-Szewce-Zagrody;
- droga nr 0374T – Sitkówka-Kowala-Bilcza-Podgórze;
- droga nr 0376T – Brzeziny-Bilcza (Podgórze);
- droga nr 0377T – Zagrody-Sitkówka-Lipowica-Przymiarki-Starochęciny;
- droga nr 0378T – Zgórsko-Nowiny- Trzcianki-Sitkówka;
- droga nr 0381T – Sitkówka- Bolechowice.

Łączna długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi 23,6 km.

Powyższy układ uzupełniony jest drogami gminnymi publicznymi, których łączna długość wynosi 12,4410 km. Drogi te posiadają nawierzchnię bitumiczną i z kostki betonowej.

Wykaz dróg publicznych gminnych:

- droga nr 377001T - ul. Salonowa w Zgórsku;
- droga nr 377002T - ul. Leśna w Zgórsku;
- droga nr 377008T - ul. Ogrodowa w Zgórsku;
- droga nr 377009T - ul. Markowizna w Słowiku;
- droga nr 377006T - ul. Parkowa w Nowinach;
- droga nr 377005T - ul. Szkolna w Nowinach;
- droga nr 377004T - ul. Białe Zagłębie w Nowinach;
- droga nr 003500T - droga w m. Trzcianki (od DP nr 0377T do rzeki);
- droga nr 377007T - droga w m. Kowala Mała;
- droga nr 377003T - droga w m. Kowala (przez tory kolejowe);
- droga nr 377014T - ul. Osiedle Pod Lasem w Zgórsku;
- droga nr 377011T - ul. Bukowa w Zgórsku;
- droga nr 377012T - ul. Grabowa w Zgórsku;
- droga nr 377010T - droga gminna dz. 250/36, 250/37 w Zgórsku;
- droga nr 377013T - ul. Klonowa w Zgórsku;
- droga nr 377015T - ul. Wrzosowa w Zgórsku;
- droga nr 377018T - ul. Leszczynowa w Zagrodach;
- droga nr 377017T - ul. Jagodowa w Zagrodach;
- droga nr 377016T - ul. Borówkowa w Zagrodach;
- droga nr 377019T - ul. Poziomkowa w Zagrodach;

- droga nr 377027T - ul. Jałowcowa w Zagrodach;
- droga nr 377020T - dz. 398/57 droga gminna w Zagrodach;
- droga nr 377025T - ul. Dolomitowa w Szewcach;
- droga nr 377026T - ul. Wiosenna w Zgórsku;
- droga nr 377021T - ul. Kalinowa w Zgórsku;
- droga nr 377022T - ul. Azaliowa w Zgórsku;
- droga nr 377023T - ul. Berberysowa w Zgórsku;
- droga nr 377024T - ul. Magnoliowa w Zgórsku.

Do systemu dróg można także zaliczyć drogę Surowcową, będącą w istocie drogą zakładową łączącą Cementownię Nowiny z kamieniołomem położonym w sołectwie Kowala.

II.2 Układ kolejowy

Przez teren gminy przechodzi linia kolejowa normalnotorowa nr 08, relacji Warszawa – Kraków. Linia zlokalizowana jest w środkowej części gminy, wzdłuż rzeki Bobrzy.

Od ww. linii relacji Warszawa Kraków odchodzi linia relacji Kielce-Busko nr 73.

W miejscowości Sitkówka zlokalizowana jest stacja kolejowa obsługująca ruch pasażerski i towarowy. Jest to przede wszystkim stacja przeładunkowa, pracująca na potrzeby przemysłu. Ruch pasażerski obsługiwany jest pociągami osobowymi relacji Kielce – Kraków, Kielce – Katowice i Kielce – Sędziszów.

Linia kolejowa stanowi istotną barierę dla ruchu kołowego, gdyż na terenie gminy istnieje tylko jeden przejazd kolejowy zlokalizowany pomiędzy Sitkówka a Trzciankami, w ciągu drogi powiatowej nr 0378T.

II.3 Komunikacja publiczna

Transport publiczny na terenie Gminy Nowiny zapewniony jest przez Zarząd Transportu Miejskiego w Kielcach oraz transport prywatny i PKP.

ZTM obsługuje:

- linię nr 19 z Kielc do Bolechowic przez Nowiny oraz do Zawady;
- linię nr 27 z Kielc przez Sitkówkę do Kowali;
- linię nr 29 z Kielc przez Sitkówkę do Kowali;
- linię nr 31 z Kielc do Chęcin przez Zgórsko.

Ruch pasażerski ze stacji kolejowej Sitkówka obsługiwany jest pociągami osobowymi relacji Kielce – Kraków, Kielce – Katowice i Kielce – Sędziszów.

ASPEKTY OBRONNE

I. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY WZAKRESIE OBRONNOSCI.

Gmina Nowiny jest położona w środkowej części Województwa Świętokrzyskiego i graniczy z miastem Kielce, gminą Morawica, miastem i gminą Chęciny oraz gminą Piekoszów. Powierzenia gminy wynosi ogółem 45,10 ha, w tym lasy i grunty leśne stanowią 40 %, a użytki rolne 30 %.

Teren gminy zabudowany jest budynkami mieszkalnymi wielorodzinnymi w msc. Nowiny i dwoma budynkami w Sitkówce i jednym w Zgórsku oraz jednorodzinnymi stanowiącymi własność prywatną. 98 % mieszkańców gminy jest zabezpieczona w wodę pitną z wodociągu. W Sitkówce znajduje się Oczyszczalnia w Nowinach dla mieszkańców miasta Kielce i gminy.

Gmina Nowiny jest gminą przemysłowo – handlowo – rolniczą. Na terenie gminy znajduje się 412 zakładów produkcyjnych, usługowych i handlowych w szczególności związanych z budownictwem. Kluczowymi Zakładami są Dyckerhoff Polska Sp. z o.o. produkująca cement, klinkier oraz Zakłady Przemysłu Wapienniczego "TRZUSKAWICA" w Sitkówce produkujące wapno i kruszywo.

W zakresie ochrony zdrowia ludności działa Samorządowy Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Nowinach. W leki można się zaopatrzyć w dwóch aptekach prywatnych mieszczących się w Nowiny. Ponadto na terenie gminy znajduje się szereg sklepów i hurtowni oraz punktów usługowych różnych branż.

Przez teren gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne, zarówno kołowe: Warszawa – Kielce – Kraków jak i kolejowe: Kielce – Kraków, Kielce – Busko-Zdrój. Szlakami tymi mogą być przewożone Toksyczne Środki Przemysłowe, których skażeniem zagrożona jest cała gmina. Przez teren gminy przebiegają drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne, wszystkie o powierzchni asfaltowej. Przez tereny gminne przepływają rzeki: Bobrza i Bobrzyczka.

Młodzież kształci się w 3 szkołach podstawowych. Działa też Przedszkole Samorządowe w Nowinach. Kulturę i sport zabezpiecza Gminny Ośrodek Kultury w Nowinach, wyposażony w kompleks boisk sportowych i krytą pływalnię "Perła". Działa też klub sportowy "NOWINY" oraz Szkolne Koła Sportowe.

II. DIAGNOZA STANU ZAGROŻENIA

Z oceny i analizy zagrożenia wynika, że w czasie pokoju i działań wojennych na terenie gminy Nowiny mogą wystąpić:

- skażenie promieniowaniem radiologicznym
- skażenie toksycznymi środkami przemysłowymi,
- powodzie
- pożary

Skażenie promieniotwórcze obszaru gminy może nastąpić po awariach w elektrowniach jądrowych rozmieszczonych na terenie sąsiednich państw europejskich oraz reaktorów jądrowych znajdujących się Świerku koło Warszawy, jak również w wyniku katastrof nuklearnych lub po uderzeniach bronią nuklearną.

Skażenie toksycznymi środkami przemysłowymi może nastąpić w wyniku awarii lub katastrof cystern, zbiorników, butli i innych pojemników przewożonych transportem kolejowym na trasie Kielce – Kraków oraz na trasie Kielce – Włoszczowice – Grzybów, jak również transportem samochodowym na trasie Warszawa – Chęciny – Morawica – Busko – Tarnów oraz Warszawa – Kielce – Kraków. Skażeniu TSP może ulec cały teren gminy.

Zagrożenie powodziowe może wystąpić szczególnie w okresie wiosennych roztopów lub długotrwałych i intensywnych opadów atmosferycznych wskutek wystąpienia z brzegów rzeki Bobrza. W terenie zalewowym mogą znaleźć się 3 posesje we wsi Słowik Markowizna, 5 posesji we wsi Trzcianki, a także tereny Oczyszczalni Ścieków w Sitkówce.

Zagrożenie pożarami stanowią kompleksy leśne położone w pobliżu ZCW "TRZUSKAWICA"

S.A. w Sitkówce, cementowni oraz w sołectwie Szewce-Zawada, szczególnie w czasie długotrwałej suszy.

Do likwidacji skutków skażeń, powodzi i pożarów przygotowane są: jednostki OSP gminy, w tym dwie włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego wyposażone w nowoczesny sprzęt specjalistyczny oraz formacje obrony cywilnej ratownictwa ogólnego jak i specjalistyczne.

III. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO

l. W zakresie budownictwa ochronnego.

Na terenie gminy Nowiny nie ma budowli ochronnych. Zabezpieczenie ludności i zapasów żywności, planuje się w podpiwniczeniach wytypowanych budynków, które należy przystosować siłami mieszkańców. Kierownicy zakładów pracy we własnym zakresie przygotują doraźne miejsca ochronne dla swoich załóg.

2. W zakresie zaopatrzenia w wodę.

Gmina Nowiny uzbrojona jest w sieć wodociągową o długości 63,51 km, co stanowi 98 % zwodociągowania w odniesieniu do gospodarstw domowych. Głównymi źródłami zaopatrzenia ludności gminy w wodę pitną są ujęcia zlokalizowane na terenie msc. Bolechowice

a) Dyckerhoff Polska Sp. z o.o.
b) ZPW "TRZUSKAWICA" S.A. w Sitkówce

Ponadto na terenie gminy występują studnie indywidualne w ilości 100 szt. o łącznej wydajności 200 m^3 na dobę. Ujęcia wody są przystosowane do zasilania awaryjnego z agregatów prądotwórczych. Zasoby wodne są wykorzystywane w 50 %.

Uzbrojenie gminy w sieć kanalizacją o dł. 73,58 km stanowi ok. 95 %, skanalizowania gminy. Znajdująca się na terenie gminy Oczyszczalnia Ścieków w Sitkówce o wydajności 72000 m^3 na dobę wykorzystywana jest 83 % i przyjmuje ścieki od mieszkańców Kielc i gminy Nowiny. Oczyszczalnia jest stale modernizowana.

3. W zakresie alarmowania i powiadamiania ludności o zagrożeniach.

System alarmowania i powiadamiania ludności gminy o zagrożeniach zabezpiecza potrzeby w 100 % poprzez:

- 5 syren elektrycznych w zakładach pracy o zasięgu do 3 km
- 3 syreny elektryczne zainstalowane na strażnicach OSP, podłączone są do scentralizowanego systemu ich uruchamiania drogą radiową przez PSP w Kielcach.
- syrenę elektryczną zainstalowaną na budynku Urzędu Gminy Nowiny.

4. W zakresie urządzeń specjalnych.

W razie potrzeby likwidacji skażeń na terenie gminy utworzono FOC specjalistyczne oraz zaplanowano utworzenie punktów do przeprowadzenia zabiegów specjalnych na bazie istniejących obiektów: łaźni, myjni, pralni w zakładach na terenie gminy. Zabiegi weterynaryjne przeprowadzane będą w m. Chęciny z uwagi na małą liczbę zwierząt.

IV. POSTULATY DO STUDIM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY.

1. W zakresie budownictwa ochronnego

Ze względu na brak budowli ochronnych dla zapewnienia właściwej ochrony ludności należy wykorzystać podpiwniczenia w budynkach wielorodzinnych oraz w obiektach użyteczności publicznej, odpowiednio przygotowane przez ich kierownictwa. Kierownictwo zakładów pracy kontynuujących produkcję w czasie działań wojennych zobowiązać do wykonania schronów lub ukryć dla swoich załóg.

2. W zakresie zaopatrzenia w wodę.

Wykonać punkty czerpalne wody bezpośrednio ze studni, wyposażyć ujęcia wodne w agregaty prądotwórcze oraz zapewnić ich stalą konserwację, kontynuować rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

3. W zakresie alarmowania.

Istniejące urządzenia alarmowe utrzymywać w stałej gotowości do uruchomienia poprzez systematyczną konserwację. W porozumieniu z Kierownictwami zakładów pracy posiadających syreny alarmowe zorganizować gminy system uruchamiania syren drogą radiową i włączyć do niego syreny OSP gminy z możliwością uruchamiania systemu ze stanowiska PSP w Kielcach. Wyposażyć FOC w radiotelefony przenośne. Do alarmowania ludności gminy na wypadek zagrożenia wykorzystać również dzwony kościelne oraz informować ludność za pomocą obwieszczeń i kurierów.

4. W zakresie urządzeń specjalnych.

Wykonać prace adaptacyjne wyznaczonych łaźni, myjni, pralni w celu szybkiego uruchomienia punktów likwidacji skażeń oraz wyposażyć je w niezbędne odkażalniki. Nowo budowane obiekty sanitarne przystosować do potrzeb prowadzenia zabiegów specjalnych.

5. W zakresie bezpieczeństwa publicznego.

Istniejąca Sekcja Policji w Nowinach KM Policji w Kielcach zapewnia bezpieczeństwo mieszkańcom gminy pełniąc dyżury zmianowo oraz przez patrolowanie terenu gminy. W szczególnych przypadkach pomocy udziela Komenda Miejska Policji w Kielcach. W przypadku wystąpienia zagrożeń dla wzmocnienia i zwiększenia ilości patroli zaangażowani będą członkowie OSP gminy jak i formacji obrony cywilnej.

DZIEDZICTWO KULTUROWE

I Zasoby kulturowe gminy

I.1 Historia osadnictwa

Obszar gminy od najdawniejszych czasów był terenem intensywnej działalności człowieka. Świadczą o tym ślady osadnictwa z epoki neolitu, brązu i żelaza. W okresie wczesnego średniowiecza istniało tu wiele ośrodków osadniczych rozwijających się także w początkach polskiej państwowości. Cenne bogactwa mineralne stymulowały przez kolejne wieki rozwój procesów osadniczych, gospodarczy rozkwit oraz intensywne eksploatowanie zasobów. Najważniejszymi miejscowościami dokumentującymi kolejne etapy rozwoju kulturowego tej ziemi są:

Bolechowice

Wieś w 1363 r. należała do kompleksu dóbr Chęcińskiego starostwa grodowego. Wg Jana Długosza w r. 1447 należała do parafii Chęciny. W XV i XVI wieku, w rejonie Bolechowic, w Górze Bolechowickiej, wydobywano rudy metali. Po eksploatacji rud kruszcowych łamano marmur. Potop szwedzki położył temu kres. Jeszcze za Stanisława Augusta na krótko prowadzono wydobycie marmurów.

Szewce

Osada w 1363 r. wchodząca również w skład dóbr Chęcińskiego starostwa grodowego. Prawdopodobnie istniała już w XIII wieku będąc wsią służebną grodu kasztelańskiego w Małogoszczu. W XVI i XVII wieku była miejscem wydobywania rud kruszcowych, głównie ołowiu, a następnie kieleckich marmurów. W skład obecnego sołectwa Szewce wchodzi przysiółek Zawada ówczesna wieś królewska wymieniona w dokumentach z 1395 r. W 1610 r. król wydzierżawił Szewce oraz Zawadę wyłączając je ze starostwa Chęcińskiego. W połowie XVIII wieku obie miejscowości wchodziły w skład dzierżawy Stanisława Poniatowskiego - ojca króla Stanisława Augusta. Podczas II-giej Wojny Światowej w okolicznych lasach doszło do bitwy partyzanckich oddziałów AK, upamiętnionej pomnikiem.

Zgórsko

Pierwsza wzmianka o wsi Zgórsko pochodzi z 1306 r. W XV wieku wieś była jedna z nielicznych prywatnych wsi szlacheckich. Leżący nieopodal przysiółek - Słowik był miejscem zwycięskiej potyczki polskiego wojska z żołnierzami Karola Gustawa. W XIX wieku stał się miejscem letniskowym dla mieszkańców Kielc. W 1885 poprowadzono tędy kolej z Iwanogrodu do Dąbrowy Górniczej, w 1932 r, wykonano most łukowy na Bobrzy.

I.2 Charakterystyka dóbr kultury

Budownictwo ludowe

Formy dawnej architektury i budownictwa ludowego świadczą o historii rozwoju obecnych terenów gminy. Takim przykładem rozwoju zabudowy wiejskiej drewnianej w czasie od XIX wieku do pierwszej połowy XX wieku są domy w Zawadzie, Szewcach, Bolechowicach, Woli Murowanej, Kowali i Kowali Małej. Obiekty te pozostają w rękach prywatnych właścicieli.

Zespoły zabudowy letniskowej

Zabudowa drewniana letniskowa nad brzegiem Bobrzy w m. Trzcianki oraz Zagrody stanowi unikat w skali województwa.

Zabytki techniki

Zabytkami o dużym znaczeniu dla tradycji przemysłu gminy Nowiny są młyny wodne. Najlepiej zachowany jest układ przestrzenny i funkcjonalny młyna w Markowiźnie z czynnym (spiętrzonym) układem wodnym.

Ruina młyna w Trzciankach posiada zachowane mury magistralne wraz z czytelnym układem wodnym.

Zespoły dworsko-parkowe

Zespół dworsko-parkowy w Zgórsku występuje już na mapach z początku XIX wieku i reprezentuje architekturę typową dla tego okresu. Duże znaczenie dla krajobrazu kulturowego mają zanikające już założenie parkowe wpisane do rejestru zabytków.

I.3 Zasoby archeologiczne

Dane odnoszące się do pradziejów osadnictwa, uzyskane poprzez prowadzone dawniej badania, zostały zweryfikowane przez Archeologiczne Zdjęcie Polski obejmujące miejscowości Kowala, Szewce i Wola Murowana,

Epoka kamienna (paleolit, mezolit, neolit)

Pierwsze ślady pobytu człowieka na terenie gminy odnotowano na 6 stanowiskach archeologicznych datowanych na epokę kamienia. Odkrywcą stanowisk w rejonie Trzcianek i Woli Murowanej był w końcu XIX wieku ks. Władysław Siarkowski. Na początku XX wieku te najstarsze ślady osadnictwa zostały zweryfikowane przez J. Czrnockiego i J. Samsonowicza. Zabytkowe znaleziska znajdują się obecnie w Muzeum Narodowym w Kielcach i Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie. Najstarszym stanowiskiem, archeologicznym jest stanowisko „na wydmach" w Trzciankach i wiąże się z zasiedleniem tego terenu przez łowców kultury świderskiej. Z okresu mezolitu pochodzą, niewielkie narzędzia wykonane z krzemienia, a odnajdywane w okolicach Woli Murowanej. Z osadami i śladami osadnictwa najstarszych rolników i pasterzy epoki neolitu związane są stanowiska na gruntach Woli Murowanej i Szewc.

Epoka brązu i wczesna epoka żelaza

Z tego okresu (VI-III w. p.n.e.) pochodzi nie posiadające dokładnej lokalizacji cmentarzysko kultury grobów kloszowych, badane w latach 60-tych przez J.Kuczyńskiego i Z.Pyzika w Sitkówce.

Młodszy okres przedrzymski i okres wpływów rzymskich

Z okresem wpływów rzymskich związane są stanowiska zarejestrowane w Kowali, Szewcach i Woli Murowanej. Szczególnie ważny jest odnotowany w Szewcach ślad produkcji dymarskiej, pochodzący z podobnego okresu jak stanowiska z terenu gminy Morawica i Chęciny, co pozwala na rozpatrywanie możliwości wpływów z obszaru związanego ze starożytnym hutnictwem świętokrzyskim.

Średniowiecze i nowożytność

Ślady osadnictwa z okresu wczesnego średniowiecza odnotowano jedynie w Szewcach, natomiast ślady osadnictwa późnośredniowiecznego również w Woli Murowanej, która została wymieniona jako wieś starostwa Chęcińskiego w ilustracji z 1569 r.(wg M.Rawity-Witanowskiego, opracowanie „Dawny powiat Chęciński"). Na gruntach Szewc i Woli Murowanej znaleziono szereg śladów osadniczych odnoszących się do różnych faz okresu nowożytnego.

I.4 Ochrona dóbr kultury

Według Wojewódzkiego Oddziału Służby Ochrony Zabytków w Kielcach, na terenie gminy Nowiny znajdują się następujące obiekty wpisane do ewidencji zabytków:

Kowala Mała

- Dom drewniany nr 18, ok. 1900 r.
- Dom drewniany nr 20, ok. 1900 r.

Uwaga: ***W związku z planowaną eksploatacją złóż w rejonie wsi Kowala Mała ww. obiekty wpisane do ewidencji zabytków województwa zostały przeniesione do skansenu.***

Markowizna

- Zespół młyna wodnego:
  - Młyn, murowany, przed 1914 r.
  - Układ wodny z kanałem roboczym i jazem, przed 1914 r.

Budynek młyna w znacznej części przebudowany w związku z adaptacją do celów mieszkaniowych, m.in. nowe stropy, zmiana dachu, zmiana otworów okiennych itp.
Układ wodny w trakcie przebudowy.

Trzcianki

- Zespół domów letniskowych:
  - Dom drewniany nr 6, ok. 1932 r.

- Dom drewniany nr 11, ok. 1930 r., znacznie przebudowany
- Dom drewniany nr 12, ok. 1930 r., znacznie przebudowany
- Dom drewniany nr 15, ok. 1932 r.
- Dom drewniany nr 18, ok. 1930 r. w złym stanie technicznym, nieużytkowany,
- Dom drewniany nr 18a, ok. 1932 r.
- Pensjonat drewniany nr 34, po 1932 r. dobudowa przedsionka ok. 1980 r. – niezlokalizowano w trakcie inwentaryzacji.

Cały układ zabudowy historycznej bardzo źle zachowany, m.in.:

a. nowowydzielone działki są znacznie mniejsze, co decyduje o możliwościach zachowania sosnowego starodrzewu, który ma kluczowe znaczenie dla zachowania walorów krajobrazowych tej kolonii zabudowy,
b. elewacje i gabaryty nowych realizacji są niedostosowane do zabudowy historycznej,
c. zabudowa historyczna jest zachowana w złym stanie technicznym,
d. zrealizowano wiele obiektów o charakterze tymczasowym.

- Młyn wodny, murowany ok. 1880 r. przebudowany ok. 1930 r. spalony ok. 1960r., zachowane jedynie ściany zewnętrzne, obiekt niezadaszony i niezabezpieczony.

Zagrody

- Zespół domów letniskowych:
  - Dom drewniany nr 17, przed 1945 r.
  - Dom drewniany nr 23, ok. 1940 r.
  - Dom drewniany nr 25, ok. 1945 r.
  - Dom drewniany nr 27, ok. 1945 r.

Układ zabudowy dobrze zachowany. Wyraźnie zaznaczona linia historycznej zabudowy. W układzie znajdą się obiekty powstałe w tym samym czasie według podobnych projektów architektonicznych, ale nie ujęte w ewidencji. Stan techniczny części budynków ujętych w ewidencji zły, cześć budynków ma wymienione elewacje. Z punktu widzenia krajobrazowego zespół zdewastowany poprzez realizację, na nasypie drogi wojewódzkiej 762.

Zgórsko

Zespół dworsko-folwarczny. W skład zespołu wchodzą:

- dwór, murowany, po 1820 r.
- oficyna, murowana pół. XIX w.
- 3 budynki gospodarcze, murowane 2 poł. XIXw.

Układ zabudowy silnie zaburzony poprzez realizację nowych budynków w bezpośrednim sąsiedztwie historycznej zabudowy. Nowe układy roślinne nie stanowią kontynuacji kompozycji zabytkowego parku. Obiekty gospodarcze nie są użytkowe i są w złym stanie technicznym.

Przy zespole dworsko-folwarcznym znajduje się także park, który jako jedyny obiekt na terenie gminy Nowiny jest wpisany do rejestru zabytków województwa pond numerem 632. Odnośna decyzja nt. wpisu tego obiektu do rejestru została wydana 17 grudnia 1957 r.

Wszelkie prace podejmowane przy obiektach wymienionych w wykazie i prace prowadzone w ich sąsiedztwie i bezpośrednim otoczeniu wymagają uzgodnienia z Świętokrzyskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

I.1.1 Strefy ochrony konserwatorskiej wprowadzone ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Nowiny z 27.10.2005 (nr uchwały nr RG XXXVII-271/05) wyznaczono następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

1) **strefę ścisłej ochrony konserwatorskiej (KR)** – obejmującej obiekty, zespoły i obszary zabytkowe oraz układy przestrzenne o wysokich walorach zabytkowych, w tym :
   a. zespół dworski w Zgórsku,

b. zespół drewnianych domów letniskowych w Zagrodach,
c. zespół młyna wodnego w Markowiźnie,
d. zespół drewnianych domów letniskowych w Trzciankach,
e. zespół młyna wodnego w Trzciankach,
f. domy drewniane w Kowali Małej;

2) **strefę częściowej ochrony konserwatorskiej (KZ)** – obejmującą historyczne układy przestrzenne drewnianej zabudowy letniskowej wzdłuż Bobrzy oraz układy wodne towarzyszące młynom;
3) **strefę ochrony konserwatorskiej** (**KA)** – obejmującą potencjalne obszary badań i obserwacji archeologicznych.

W strefie ścisłej ochrony konserwatorskiej **KR** obowiązują przepisy odnoszące się do ochrony zabytków oraz opieki nad nimi w tym:

1) nakaz utrzymania dotychczasowych funkcji zabytkowych, dopuszcza się adaptację z zachowaniem formy dla nowych celów, z zastrzeżeniem zapisów ujętych w pkt 9),
2) nakaz ochrony elementów naturalnych małej architektury związanych z kompozycją zespołów i obiektów zabytkowych (ogrodzenia, słupki graniczne, kapliczki itp.),
3) ochrona układu przestrzennego i komunikacyjnego, zachowanie i rekonstrukcja rozplanowania ulic i placów, ich przekrojów i szerokości, nawierzchni, historycznych linii zabudowy, zachowanie historycznych podziałów działek, lub nawiązanie do dawnych podziałów,
4) zakaz wprowadzania nowych dominant,
5) dopuszcza się nową zabudowę w przypadkach uzasadnionych historycznie, wyłącznie zharmonizowaną pod względem lokalizacji, wyglądu i skali z zespołem lub wnętrzem zabytkowym, oraz nawiązującej do lokalnej tradycji budowlanej,
6) nakaz ochrony i rewaloryzacja istniejącej zieleni zabytkowej, w tym: utrzymanie, rewaloryzacja i rekonstrukcja układu kompozycyjnego oraz komunikacyjnego, ochrona i pielęgnacja drzewostanu,
7) nakaz prowadzenia wszelkich prac projektowych i realizacyjnych pod nadzorem konserwatorskim,
8) nakaz uzgadniania wszystkich projektów dotyczących obiektów i terenów ze Świętokrzyskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków,
9) dla zabytkowych obiektów znajdujących się w strefie ochrony konserwatorskiej KR w przysiółku Mała Kowala położonych w granicach terenu górniczego Kowala nakazuje się udokumentowanie obiektów i dopuszcza się przeniesienie w inne miejsce na warunkach Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W strefie częściowej ochrony konserwatorskiej **KZ** obowiązują:

1) utrzymanie w niezmienionym kształcie zachowanych zasadniczych elementów zagospodarowania (drogi, cieki wodne, jary, rozłóg pól, zieleń naturalna, zieleń komponowana, linie zabudowy),
2) nakaz utrzymania dotychczasowych funkcji obiektów zabytkowych, dopuszcza się adaptację z zachowaniem formy dla nowych celów,
3) nakaz ochrony elementów małej architektury związanych z kompozycją zespołów i obiektów zabytkowych (ogrodzenia, słupki graniczne, kapliczki itp.),
4) utrzymanie obiektów objętych ochroną w historycznej formie z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej tych obiektów,
5) nakaz dostosowania nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej w zakresie jej lokalizacji, skali i bryły oraz nawiązania form współczesnych do lokalnej tradycji architektonicznej,

6) zakaz niszczenia, usuwania i zmiany elementów naturalnych w tym rzeźby terenu, sieci wodnej, wartościowej zieleni przydomowej, zieleni śródpolnej, granicy polno – leśnej,
7) nakaz uzgadniania wszystkich projektów dotyczących obiektów i terenów ze Świętokrzyskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

W strefie ochrony konserwatorskiej **KA** oznaczonej na rysunku planu obowiązują:
1) zakaz niszczenia, usuwania i zmiany elementów naturalnych, w tym rzeźby terenu, sieci wodnej, zieleni na działkach, zieleni śródpolnej, zmiany granicy polno – leśnej, z wyjątkiem strefy ochrony konserwatorskiej położonej w terenie górniczym Kowala gdzie dopuszcza się eksploatację powierzchniową na warunkach właściwych służb konserwatorskich;
2) nakaz zapewnienia warunków dla stałego nadzoru archeologicznego dla prowadzenia prac budowlano – ziemnych w odległości 40 m od określonych w ewidencji stanowisk archeologicznych;
3) nakaz uzgadniania wszelkiej działalności inwestycyjnej z Świętokrzyskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Ponadto, ustaleniami planu objęto ochroną:

A) przydrożne krzyże i kapliczki, dla których wprowadzono ustaleniami planu:
   1) zakaz zmiany ukształtowania otaczającego terenu;
   2) zakaz zanieczyszczania najbliższego otoczenia;
   3) zakaz umieszczania tablic, ogłoszeń niezwiązanych z obiektem;
   4) nakaz pielęgnacji istniejącej roślinności w celu eksponowania obiektów.
B) miejsce pamięci narodowej – pomnik bitwy 2 dywizji AK pod Szewcami resztkami buka ”Partyzant” jako miejsce upamiętniające wydarzenie historyczne, świadectwo minionego zdarzenia, dla którego wprowadzono:
   1) zakaz zmiany ukształtowania otaczającego terenu;
   2) zakaz zanieczyszczania terenu w otoczeniu miejsca pamięci;
   3) zakaz umieszczania tablic, ogłoszeń niezwiązanych z miejscem pamięci;
   4) nakaz pielęgnacji istniejącej roślinności w celu eksponowania miejsca pamięci.
   5) dopuszczenie realizacji przedsięwzięć mających na celu ułatwienie organizacji uroczystości upamiętniających zdarzenie historyczne.

STAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY NOWINY

I. Stan zagospodarowania przestrzennego gminy Nowiny

I.1 Struktura funkcjonalno-przestrzenna

Użytkowanie gruntów na terenie gminy Nowiny przedstawia się następująco:

- użytki rolne –1405 ha (30% powierzchni gminy);
- lasy – 1829 ha (40%);
- pozostałe grunty (zainwestowane, w tym komunikacji i przemysłowe) – 1344 ha (30%).

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej gminy można wyróżnić:

I. rejon północno-zachodni, gdzie dominują tereny otwarte;
II. rejon centralny wielofunkcyjny, gdzie występują zwarte tereny zabudowy mieszkaniowej z usługami, zabudowy przemysłowej i technicznej, a także terenów otwartych;
III. rejon wschodni rolno-przemysłowy.

Rejon północno-zachodni (I) oddzielają od pozostałych terenów gminy kompleksy leśne. Natomiast rejon centralny (II) od rejonu wschodniego (III) oddzielają rzeka Bobrza wraz z przebiegającymi z północy na południe równolegle terenami kolejowymi.
Wewnątrz poszczególnych ww. rejonów występują elementy zagospodarowania dzielące dalej ich powierzchnie na mniejsze obszary, są to przede wszystkim drogi krajowe i drogi wojewódzkie. Rejon północno-zachodni dzieli na dwie części droga krajowa nr 7 przebiegająca tutaj na ponad 8 metrowym nasypie z kierunku NE na SW. Rejon centralny dzieli dwujezdniowa droga wojewódzka nr 762 o przebiegu wschód-zachód.
Tereny otwarte to:

- kompleksy leśne położone w północno-zachodniej części gminy, o zwartej powierzchni ponad 1500 ha;
- kompleksy leśne we wschodniej części gminy, o łącznej powierzchni ok. 210 ha,
- kompleksy niewielkich lasów w centralnej części gminy,
- tereny rolne położone w północno-zachodniej (I), centralnej i wschodniej części gminy tworzące zwarte obszary wielkopowierzchniowe wokół wsi Szewce- Zagrody, Bolechowice-Wola Murowana i Kowala-Kowala Mała,
- tereny niewielkich lasów, zadrzewień i zakrzewień oraz nieużytkowanych łąk i pastwisk wzdłuż rzeki Bobrzy centralnie przecinające gminę z północy na południe,
- nieczynne, zrekultywowane kamieniołomy,
- tereny zieleni, w tym zabytkowy park w miejscowości Zgórsko i cmentarz położony na zachód od Osiedla w Nowinach.

Bardzo słaba jakość gleb oraz ich zanieczyszczenie powoduje, że rolnictwo ma niewielkie znaczenie dla rozwoju gospodarczego gminy.
Większe kompleksy leśne stanowią własność Skarbu Państwa przekazaną w zarząd Lasom Państwowym. Lasy innych właścicieli, których największy płat znajduje się w sąsiedztwie Cementowni Nowiny, pokrywają niewielki odsetek powierzchni gminy.
Tereny zabudowy mieszkaniowej tworzą 3 typy zespołów osadniczych, zróżnicowanych pod względem funkcjonalnym:

1. 3 zespoły wiejskie o układzie ulicówek:
   - Zawada i Szewce położone wzdłuż drogi powiatowej nr 0278T w północno-zachodniej części gminy;
   - Bolechowice i Wola Murowana zlokalizowane wzdłuż dróg powiatowych nr 0381T i 0377T;
   - Kowala i Kowala Mała leżące przy drogach powiatowych nr 0374T i 0376T;

2. 4 zespoły podmiejskie:
   - Zgórsko, Zagrody położone przy drodze wojewódzkiej nr 762,

- Słowik-Markowizna,
- Trzcianki;
- Sitkówka;

3. 1 zespół o charakterze miejskim - Nowiny.

Zespoły o charakterze wiejskim cechuje dominacja zabudowy zagrodowej, gdzie budynkom mieszkalnym towarzyszą budynki inwentarskie i inne budynki związane z produkcją rolną. Historyczna zabudowa zagrodowa jest stopniowo uzupełniania lub zamieniana przez zabudowę mieszkaniową jednorodzinną. W przypadku rejonu północno-zachodniego tj. wsi Szewce, wytwarza się zespół zabudowy mieszkaniowej, położony poza układem historycznej ulicówki. W każdym zespole występują usługi publiczne przede wszystkim szkoły podstawowe, ale także jednostki ochotniczej straży pożarnej, a także jako funkcja towarzysząca o niewielkim udziale - usługi komercyjne o zróżnicowanym charakterze.

Zespoły o charakterze podmiejskim cechuje dominacja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z reliktami zabudowy zagrodowej, ze znacznie większym udziałem usług komercyjnych.

Zespół o charakterze miejskim cechuje dominacja zabudowy wielorodzinnej i koncentracja usług publicznych i usług handlu.

W 2019 roku na terenie gminy Nowiny było 2522 mieszkań. W przeciętnym mieszkaniu o powierzchni użytkowej 72 m^2 znajduje się 4,5 izby. Statystycznie jedno mieszkanie zamieszkuje 3,31 osób, przy czym powierzchnia użytkowa przypadająca na jednego mieszkańca wynosi 20,77 m^2 (1,09 osoby na izbę). W 2019 r. oddano do użytkowania 29 mieszkań.

Oprócz zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej na terenie gminy występują wielkoprzestrzenne tereny zabudowy przemysłowej, które tworzą dwa zwarte obszary: w centralnej części gminy (Nowiny) oraz we wschodniej części gminy (Trzuskawica). Bogactwa naturalne gminy powodują, że najlepiej na terenie gminy rozwija się przemysł wydobywczy i produkcyjny, oparty na złożach węglanowych. Stąd pochodzi nazwa Białe Zagłębie, określające ten rejon. Obszarom zabudowy przemysłowej towarzyszą tutaj nieczynne i czynne kamieniołomy oraz hałdy nadkładu. Poza wymienionymi zwartymi obszarami przemysłowymi na terenie gminy występują niewielkie enklawy zabudowy produkcyjnej.

Liczne usługi komercyjne znajdują się przede wszystkim w Nowinach i Zgórsku, gdzie tworzą wyraźne pasmo wokół drogi wojewódzkiej 762 i ulic Przemysłowej i Białe Zagłębie. Są to przede wszystkim usługi handlu obsługujące mieszkańców gminy oraz salony sprzedaży i warsztaty naprawy samochodów, a także usługi turystyki.

W gminie Nowiny podstawowe usługi publiczne dostępne są przede wszystkim w Nowinach, będącym siedzibą gminy. Znajdują się tu: przedszkole, szkoła podstawowa, zespół szkół ponadpodstawowych, ośrodek zdrowia i posterunek policji. Szkoły podstawowe są także w Bolechowicach i Kowali. Placówki ochotniczej straży pożarnej umiejscowione są w Szewcach, Woli Murowanej i Kowali. W Zgórsku znajduje się Dom Pomocy Społecznej.

W Szewcach, Woli Murowanej i Nowinach znajdują się kościoły lub kaplice.

Najważniejszymi obiektami sportowo-rekreacyjnymi na terenie gminy są kryty basen „Perła" oraz zespół boisk sportowych należących do lokalnego klubu sportowego zlokalizowane w Nowinach. Także w Nowinach znajduje się zespół ogrodów działkowych.

Ze względu na walory krajobrazu i jakość środowiska przyrodniczego do uprawiania turystyki czynnej najbardziej predysponowana jest zachodnia część gminy. Na obszarze Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego wyznaczone zostały 3 szlaki turystyczne:

- czerwony prowadzący z Chęcin do Kielc;
- niebieski prowadzący z Chęcin do Łagowa;
- czarny prowadzący z Piekoszowa i łączący się ze szlakiem niebieskim w Zgórskich Górach.

Baza noclegowa w postaci hotelu, motelu i schroniska młodzieżowego zlokalizowana jest w centrum gminy (w Zgórsku i Nowinach).

I.2 Zagospodarowanie poszczególnych miejscowości

Miejscowość Zawada

Zagospodarowanie: wieś ma układ ulicówki z zabudowaniami zlokalizowanymi po obu stronach drogi. Zabudowa wsi jest luźna, nie wszystkie działki są zabudowane. Przeważa zabudowa zagrodowa. Budynki mieszkalne i gospodarcze wchodzące w skład zagród są murowane 1-kondygnacyjne z dwuspadowymi dachami. Znaczny jest udział budynków drewnianych. Zabudowa jednorodzinna wypełnia luki pomiędzy zagrodami lub wchodzi na ich miejsce. Nowe budynki mieszkalne są murowane, mają 1,5 kondygnacji i spadziste dachy. Ogrodzenia posesji są ażurowe, wykonane z drewna lub betonowych prefabrykatów.
Na terenie wsi są zlokalizowane punkty usługowe takie jak wymiana butli, małe sklepy wielobranżowe.
Powierzchnia zabudowana działek wynosi ok. 20%, powierzchnia biologicznie czynna to ok. 50%.
Wieś otoczona jest terenami rolnymi, użytkowanymi głównie jako pola orne.
Lasy kompleksu Szewce-Zawada, będące w gestii Leśnictwa Zawada, włączone są w sieć Natura 2000.

Miejscowość Szewce

Zagospodarowanie: historyczna cześć miejscowości ma formę ulicówki z gospodarstwami zlokalizowanymi po obu stronach drogi. Zabudowa wsi jest zwarta. Budynki mieszkalne i gospodarcze wchodzące w skład zagród są murowane 1-kondygnacyjne z dwuspadowymi dachami. Budynki mieszkalne stoją frontem do drogi. Na terenie wsi zachowały się także liczne zagrody w konstrukcji drewnianej. Zabudowie zagrodowej towarzyszy zabudowa jednorodzinna wolnostojąca o wysokości 1,5-kondygnacji. Budynki jednorodzinne, posadowione na wysokiej podmurówce, mają wielospadowe dachy, kryte najczęściej blachą. Powierzchnia zabudowana działek wynosi ok. 40%, powierzchnia biologicznie czynna to ok. 20-30%. Wieś, oraz otaczające ją grunty rolne, przecina trasa E-7 Gdańsk-Warszawa-Kraków, jednakże nie ma ona powiązania z lokalnym układem drogowym przebiegającym przez wieś.
Na terenie wsi rozwijają się nowe osiedla domów jednorodzinnych wolnostojących, tworzące kolonie głównie we wschodniej części Szewc. Budynki mieszkalne są murowane, mają 1,5 do 2 kondygnacji wysokości i spadziste dachy, kryte głównie blachodachówką i dachówką ceramiczną. Towarzyszące im budynki gospodarcze użytkowane są jako garaże oraz punkty usługowo-handlowe. Ogrodzenia posesji są ażurowe, wykonane z różnych materiałów, w tym drewna, prefabrykatów betonowych, siatki i kute. Powierzchnia zabudowana działek wynosi ok. 30-50%, natomiast powierzchnia biologicznie czynna stanowi ok. 20-40%. Osiedla mają znaczny potencjał rozwojowy, gdyż działki zabudowane stanowią 10-50% ogółu terenu wyznaczonego pod rozwój tej funkcji w obowiązującym planie.
Na terenie wsi są zlokalizowane: świetlica, kaplica oraz Ochotnicza Straż Pożarna. Ponadto znajdują się tu punkty usługowe, w tym zakłady naprawy samochodów oraz fermy hodowlane drobiu i zwierząt futerkowych.
Na terenie Szewc mieści się siedziba Leśnictwa Słowik.
Na terenach rolnych należących do wsi znajduje się Góra Ołowianka Jest to łagodne wzniesienie pokryte lasem sosnowym z udziałem brzozy i dębu. Znajduje się tu udokumentowane złoże piasków czwartorzędowych „Zagrody". Złoże to nie jest obecnie eksploatowane. Góra Ołowianka proponowana jest do objęcia ochroną jako użytek ekologiczny „Szewce – Zawada" o charakterze florystycznym.
Lasy otaczające wieś od północy, będące w gestii Leśnictwa Słowik, proponowane są do włączenia w sieć Natura 2000.
Dla gruntów położonych w okolicy Góry Ołowianki oraz nowych osiedli mieszkaniowych zostały złożone wnioski o zmianę przeznaczenia gruntów z rolnego na budowlane.

Miejscowość Zgórsko

Zagospodarowanie: na terenie Zgórska przeważa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z towarzyszeniem usług. W zagospodarowaniu Zgórska wyróżnia się Osiedle Pod Lasem charakteryzujące się okrężnym układem ulic oraz zwartą zabudową z wysokim wskaźnikiem powierzchni zabudowy działek (ok. 40%) i niskim wskaźnikiem powierzchni biologicznie czynnej (ok. 30%). Wysoką intensywnością zabudowy charakteryzuje się także zespół zabudowy mieszkaniowo-usługowej położony po wschodniej stronie drogi wojewódzkiej nr 762.

Na terenie Zgórska, przy drodze powiatowej nr 0278T, znajduje się zabytkowy zespół dworu wraz z parkiem (park wpisany jest do rejestru zabytków). Obecnie mieści się tam Państwowy Dom Opieki Społecznej dla Dzieci. Teren dworu i parku objęty jest strefą ścisłej ochrony konserwatorskiej (według ustaleń planu).

Położenie w sąsiedztwie drogi wojewódzkiej nr 762 sprawia, że Zgórsko jest bardzo dobrze skomunikowane z resztą gminy Nowiny oraz z innymi gminami. Wpływa to na lokowanie się tu zakładów przemysłowych i usługowych, m.in. zakład liofilizacji LIOGAM, garbarnia, hotel i restauracja „Magnolia", baza Świętokrzyskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich Obwód w Zgórsku, salon Skody, wytwórnia pasz, wytwórnia prefabrykatów z betonu, rozlewnia gazu EuroGAZ.

Wzdłuż dróg umieszczone są szyldy oraz wolnostojące tablice reklamowe.

Miejscowość Zagrody

Zagospodarowanie: Na zagospodarowanie Zagród składa się przede wszystkim zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna zwarta wraz z usługami wbudowanymi i wolnostojącymi. Przy ulicy Familijnej zlokalizowana jest zabudowa jednorodzinna z reliktami zabudowy zagrodowej. Wysokość budynków 1-2 kondygnacje. Dachy spadziste. W zabudowie jednorodzinnej występują także budynki bliźniacze oraz wbudowane usługi handlu a także budynki gospodarcze i garaże wolnostojące. Zabudowa jest zwarta, powierzchnia zabudowana działki wynosi około 50%, a biologicznie czynna ok. 20%.

Elementem wyróżniającym się w zabudowie m. Zagrody jest zespół drewnianych willi z początku XX w. zlokalizowany wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 762. Budynki mieszkalne są w dobrym stanie, w większości wpisane do ewidencji zabytków. Towarzyszące im budynki gospodarcze wymagają remontu lub są w stanie ruiny. Zespól tej zabudowy objęty jest strefą ścisłej ochrony konserwatorskiej (według ustaleń planu).

Tereny nad Bobrzą pozostają niezagospodarowane.

Miejscowość Nowiny

Zagospodarowanie: Nowiny stanowi centrum gminy z siedzibą Urzędu Gminy, Posterunek Policji, przychodnią zdrowia oraz przedszkolem, szkołą podstawową i Zespołem Szkół Ponadpodstawowych. Tutaj znajduje się także nowoczesny basen „Perła" oraz zespół boisk sportowych.

Główną formę zagospodarowania miejscowości tworzy osiedle budynków wielorodzinnych o wysokości od 3 do 5-ciu kondygnacji, którym towarzyszą parterowe pawilony handlowe i usługowe o zróżnicowanej powierzchni sprzedaży od niewielkich, osiedlowych sklepików zarówno wolnostojących jak i szeregowych ciągów po wolnostojące pawilony o powierzchni ponad 500 m^2. Na skraju północnym osiedla wielorodzinnego zlokalizowano ciepłownię obsługująca osiedle i pawilony handlowo-usługowe. Na zachód i wschód od osiedla wielorodzinnego znajdują się zespoły zwartej zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej i bliźniaczej. Budynki są murowane, 1 i 2 kondygnacyjne ze spadzistymi dachami wykonanymi z różnych materiałów. Posesje otoczone są ogrodzeniami wykonanymi z materiałów ażurowych, głównie siatki i metalowych przęseł. Powierzchnia zabudowana działek wynosi ok. 50%, przy ok. 30% udziale powierzchni biologicznie czynnej.

Przy drodze wojewódzkiej 762 przeważają obiekty usługowe, w tym usług turystyki.

Zabudowa mieszkaniowa odizolowana jest od terenów przemysłowych (hale produkcyjne, magazyny, składy), zlokalizowanych we wschodniej części Nowin, pasem terenów otwartych i zabudowy usług publicznych. W skład terenów otwartych wchodzi około 30-letni las sosnowo-topolowy, zieleniec z placem zabaw i zespół ogródków działkowych.
Usługi publiczne mają formę zabudowy wolnostojącej o zróżnicowanej wysokości od 2 do 3 kondygnacji.
Przy Osiedlu Nowiny, po drugiej stronie ulicy Przemysłowej, zlokalizowany jest kościół oraz cmentarz.
Zabudowie, zarówno mieszkaniowej jak i usługowo-handlowej, towarzyszą szyldy oraz reklamy na ścianach i wolnostojące.

Miejscowość Trzcianki
Zagospodarowanie: miejscowość rozdzielona jest na dwie części doliną rzeki Bobrzy.
Część południowa składa się z osiedla domów jednorodzinnych z II połowy XX w. Zabudowa jest zwarta, budynki mają 1,5 kondygnacji wysokości i wielospadowe dachy wykonane z różnych materiałów. Ta część miejscowości jest odizolowana jest od pozostałych terenów zabudowy gminy przez rzekę Bobrzę oraz tereny kolejowe.
Część północną tworzy układ drewnianej zabudowy letniskowa z początków XX wieku na dużych działkach leśnych. Budynki mają 1,5 (max. 2) kondygnacji wysokości. Całość tej części Trzcianek objęta jest częściową ochroną konserwatorską (według ustaleń obowiązującego planu) a poszczególne parcele, na których zlokalizowane są budynki ujęte w ewidencji zabytków, objęte są strefami ścisłej ochrony konserwatorskiej (według ustaleń planu). Na zachodnich obrzeżach tej części Trzcianek rozwija się osiedle budynków jednorodzinnych z usługami. Osiedle jest w początkowej fazie budowy.
Na terenie Trzcianek znajduje się także młyn z układem wodnym z końca XIX w. 4-kondygnacyjny młyn został spalony i obecnie jest w stanie ruiny (pozostały ściany bez dachu), natomiast układ wodny jest czytelny. Obiekt jest wpisany do ewidencji zabytków i objęty strefą ścisłej ochrony konserwatorskiej (według ustaleń obowiązującego planu).

Miejscowość Słowik
Zagospodarowanie: jest to zespół zabudowy mieszkalno-usługowo-produkcyjnej. Budynki mieszkalne są murowane, kryte spadzistymi dachami, 2 i 1 kondygnacyjne. Budynki produkcyjne i usługowe są parterowe. Zabudowie towarzyszą szyldy i tablice reklamowe wolnostojące.
W Słowiku znajduje się młyn z układem wodnym (kanał roboczy i jaz), sprzed 1939 r. Obiekt, będący obecnie własnością prywatną, jest wpisany do ewidencji zabytków. Budynek młyna objęty jest strefą ścisłej ochrony konserwatorskiej (według ustaleń planu), a układ wodny – strefą częściowej ochrony konserwatorskiej.

Miejscowość Sitkówka
Zagospodarowanie: w granicach gminy znajduje się jedynie niewielka część Sitkówki (większość w granicach miasta Kielce), którą tworzy zabudowa mieszkaniowa zagrodowa i jednorodzinna, magazyny oraz zdewastowany pawilon biurowy. Budynki są 1 i 2 kondygnacyjne, pochodzą z połowy XX w. W części wschodniej miejscowości przy ZPW Trzuskawica, znajdują się trzy budynki wielorodzinne.

Miejscowość Bolechowice
Zagospodarowanie: miejscowość ma formę ulicówki z zabudową po obu stronach drogi. Dominuje zabudowa zagrodowa z towarzyszeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Budynki mieszkalne są murowane 1,5-kondygnacyjne (max 3 kondygnacje), kryte spadzistymi dachami wykonanymi z różnych materiałów, przeważnie z blachy. Budynki gospodarcze są niskie, jednokondygnacyjne, wykorzystywane do produkcji rolnej, rzadko

jako punkty usługowo-handlowe. Większość budynków została wzniesiona w II poł. XX wieku. Nowa zabudowa zlokalizowana jest przede wszystkim wzdłuż drogi z Bolechowic do miejscowości Panek.
We wsi pozostało kilkanaście drewnianych budynków mieszkalnych, w większości opuszczonych, tworzących enklawę tradycyjnej zabudowy ludowej.
Większość terenów należących do sołectwa Bolechowice stanową grunty rolne.
W Bolechowicach znajduje się szkoła podstawowa zmodernizowana w 1999 r. oraz kamieniołom (złoże Bolechowice) wraz z budynkiem technicznym będącym w stanie ruiny. Na terenie sołectwa znajduje się także nieczynny kamieniołom „Berberysówka" proponowany do objęcia ochroną jako użytek ekologiczny ze względu na występowanie ciepłolubnych muraw, a jego fragment – jako stanowisko dokumentacyjne.

Miejscowość Wola Murowana
Zagospodarowanie: wieś ma formę ulicówki z zabudową zagrodową i mieszkaniową jednorodzinną z towarzyszeniem usług wbudowanych, zlokalizowaną po obu stronach drogi. Wysokość budynków mieszkalnych wynosi 1,5 (max 2,5) kondygnacji, gospodarcze są niższe, jednokondygnacyjne. Wieś otaczają tereny rolnicze użytkowane jako pola orne oraz użytki zielone. Wzdłuż rzeki Bobrzy znajdują się łąki i pastwiska oraz tereny nieużytków narażone na okresowe zalewanie.
W północnej części sołectwa Wola Murowana znajduje się cementownia wraz z eksploatowanym złożem wapieni „Nowiny-Sitkówka", oczyszczalnia ścieków obsługująca gminy Nowiny, Kielce i część Daleszyc wraz z elektrownią na biogaz, punkt segregacji odpadów, Ochotnicza Straż Pożarna oraz kościół z plebanią. Część terenów poprzemysłowych jest zdegradowana i wymaga rekultywacji oraz rewitalizacji. Zabudowa wsi łączy się z zabudową sąsiednich miejscowości Bolechowice i Radkowice (gm. Chęciny).

Miejscowość Kowala
Zagospodarowanie: Dominuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z niewielkim udziałem zabudowy zagrodowej. Starsza część wsi, położona po północnej stronie drogi charakteryzuje się zwartą zabudową (powierzchnia zabudowy działek 50%) z dużym udziałem starych budynków drewnianych. Domy mają 1 – 1,5 kondygnacji wysokości oraz dwuspadowe dachy kryte eternitem lub blachą. Zabudowania położone po południowej stronie drogi, o zbliżonej formie architektonicznej, są nowsze, przeważnie murowane. Nie wszystkie działki są zainwestowane. Zabudowie mieszkaniowej towarzyszą wbudowane usługi handlu i gastronomii.
Odrębną formę przestrzenną i architektoniczną stanowi osiedle domów jednorodzinnych z towarzyszeniem zabudowy usługowej, które kształtuje się we wschodniej części miejscowości, przy granicy z Bliczą. Budynki są nowe, murowane, z wielospadowymi dachami krytymi dachówką ceramiczną lub blachodachówką. Wysokość budynków wynosi 1 – 1,5 kondygnacji. Działki, o powierzchni ok. 1000 m, zabudowane są w 30-40%.
Na gruntach należących wsi Kowala znajduje się ZPW „Trzuskawica" oraz eksploatowane złoża „Kowala" i „Trzuskawica".
Na trenie wsi znajduje się szkoła podstawowa oraz remiza Ochotniczej Straży Pożarnej. Północno-wschodnią część wsi zajmują kompleksy leśne Kowala I, II i III. Pozostałe grunty to użytki rolne lub nieużytki.

Miejscowość Kowala Mała
Zagospodarowanie: budynki znajdują się po północnej stronie drogi, jedynie nowa kolonia domów jednorodzinnych, położona w północnej części wsi, rozwija się po obu jej stronach. Stara część wsi zdominowana jest przez zabudowę zagrodową z dużym udziałem budynków drewnianych. Domy mieszkalne oraz budynki gospodarcze są 1-kondygnacyjne z dwuspadowymi dachami. Budynki w nowej części wsi są wyższe, 1,5 kondygnacji, z

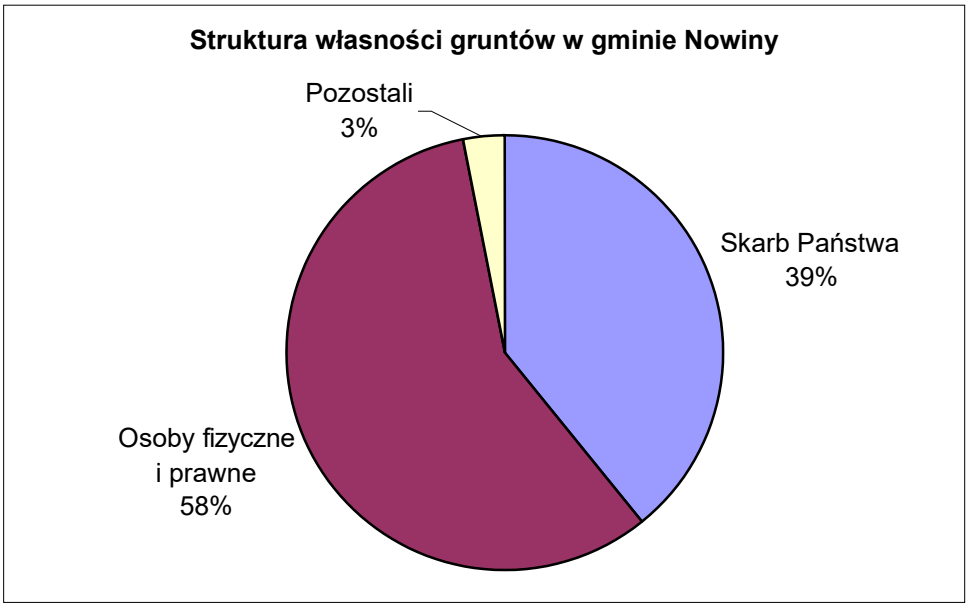
wielospadowymi dachami, murowane. Zabudowa miejscowości jest luźna, nie wszystkie działki są zainwestowane.
Na terenie Kowali Małej znajdują się udokumentowane złoża kopalin, z czego jedno, „Nowiny II", jest eksploatowane przez cementownię. Pozostałe tereny to grunty użytkowane rolniczo, nieużytki i niewielkie powierzchnie leśne.

STAN WŁASNOŚCI GRUNTÓW NA TERENIE GMINY

Grunty gminy Nowiny stanowią własność:

- Osób fizycznych i prawnych – 2626,31 ha,
- Skarbu Państwa – 1790,54 ha,
- Gminy Nowiny - 56,29 ha,
- Powiatu kieleckiego – 47,38 ha.

Pozostałe grupy właścicieli posiadają mniej niż 1% powierzchni gminy, są to: związki komunalne, organizacje wyznaniowe i wspólnoty wsi.

Struktura władania gruntów Skarbu Państwa jest następująca:

Agencja Własności Rolnej SP	18,29 ha
Państwowy Fundusz Ziemi	3,78 ha
Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe	1685,40 ha
Zakłady „Trzuskawica"	3,56 ha
„Budopol" - użytkowanie	0,13 ha
Przedsiębiorstwo Transportowe - użytkowanie	0,4 ha
we współwłasności z osobami fizycznymi	4,6 ha
Polskie koleje Państwowe – trwały zarząd	0,18 ha
Polskie koleje Państwowe – użytkowanie	0,41 ha
Komenda Wojewódzka Policji	0,14 ha
Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych	11,06 ha
Gmina Nowiny – użytkowanie wieczyste	10,1 ha

Większość gruntów Skarbu Państwa znajduje się we władaniu Państwowego Gospodarstwa Leśnego „Lasy Państwowe” - 94%.

Struktura władanie gruntów Gminy Nowiny jest następująca:

współwłasność z osobami fizycznymi	2,06 ha
przekazane w wieczyste użytkowanie osobom fizycznym	6,7 ha
oddane w dzierżawę	1,8 ha
przekazane w użytkowanie	4,42 ha
własność	29,43 ha
posiadanie samoistne	11,88 ha

Struktura władania gruntami Powiatu Kieleckiego jest następująca:

Dom Pomocy Społecznej (Zgórsko)	9,14 ha
Powiatowy Zarząd Dróg	23,35 ha
własność	14,89 ha

Załącznik nr 5 do uchwały nr RG-XXVIII/285/26
Rady Gminy Nowiny
z dnia 11 maja 2026 r.

Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag wniesionych do projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowiny

Rada Gminy Nowiny postanowiła nie uwzględnić uwagi złożonej przez osobę fizyczną złożoną do Urzędu Gminy Nowiny w dniu 16.04.2026 r. (nr rej. 3804), która wnosi o zmianę przeznaczenia działki nr ewid. 221 w obrębie 0005 Zagrody na cele zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej.

Uwaga nie zasługuje na uwzględnienie, ponieważ zabudowa działki zabudową mieszkaniową wielorodzinną powodować będzie powstanie dominanty przestrzennej powodującej utratę walorów krajobrazowych terenu.

Przewodniczący Rady Gminy

Marcin Wojcieszyński

Załącznik nr 6 do uchwały nr RG-XXVIII/285/26
Rady Gminy Nowiny
z dnia 11 maja 2026 r.
Zalacznik6.gml

Dane przestrzenne, o których mowa w art. 67a ust. 3 i 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (j.t. Dz.U. z 2022 r. poz. 503 z późn. zm.) ujawnione zostaną po kliknięciu w ikonę

Uzasadnienie

Uchwałę w sprawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowiny podejmuje się w trybie ustawy z dnia 27 marca 2007 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 538), w związku z art. 65 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688 ze zm.), zgodnie z którym do rozpoczętych procedur planistycznych dotyczących uchwalania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin stosuje się przepisy dotychczasowe, jeżeli przed dniem wejścia ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688 ze zm.) wystąpiono o opinie i uzgodnienia projektów tych studiów albo ich zmian. W tym miejscu wyjaśnia się, że o opinie i uzgodnienie projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowiny wystąpiono w 2021 r., a więc przed wejściem w życie ustawy. W związku z tym, w przedmiotowej sprawie mają zastosowanie przepisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym sprzed wejścia w życie ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688 ze zm.).

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obejmuje teren gminy Nowiny w jej granicach administracyjnych i wynika z potrzeb inwestycyjnych jakie mają być przeprowadzone na tym terenie oraz dostosowanie jego ustaleń do obowiązujących przepisów prawa. Obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sitkówka-Nowiny utraciło swoją aktualność, w związku z zaistniałymi przepisami prawa.

Stanowi ono nową politykę przestrzenną gminy Nowiny. Obowiązujące dotychczas Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowiny uległo dezaktualizacji pod względem prawnym jak i funkcjonalnym, w związku z tym zaszła potrzeba opracowania nowej edycji dokumentu.

Uchwała jest zgodna z obowiązującymi przepisami prawa i nie stoi w kolizji z interesem prawnym.

Przewodniczący Rady Gminy

Marcin Wojcieszyński